

ANÁLISE DO IMPACTO DE XÉNERO DOS DIFERENTES PROGRAMAS DE GASTO

IV. ANÁLISE DO IMPACTO DE XÉNERO DOS DIFERENTES PROGRAMAS DE GASTO

Neste apartado analízanse en formato informe, por seccións orzamentarias, os obxectivos e actuacións que os distintos programas orzamentarios xestionados polas consellerías fixaron para o orzamento 2023, centrándonos naquelas accións que poden ter relación directa ou indirecta coa consecución do obxectivo de igualdade de oportunidades entre mulleres e homes.

Tamén se fará unha análise das actuacións máis destacadas, dende o punto de vista da igualdade de xénero, que se desenvolveron cos créditos consignados en cada programa de gasto durante o ano 2022.

IV.1. PRESIDENCIA DA XUNTA DE GALICIA

En xeral, as competencias da Presidencia da Xunta de Galicia teñen un marcado carácter institucional no desenvolvemento da súa acción política e administrativa de cara a garantir que a actividade singular da mesma se preste en condicións eficientes, asegurando a coordinación e a execución dos compromisos cos distintos axentes cos que se establecen relacións de interacción.

Forman parte da Presidencia da Xunta de Galicia, a Asesoría Xurídica Xeral; a Axencia de Turismo de Galicia; o Diario Oficial de Galicia; e o secretariado do Goberno, coa finalidade de instrumentar as funcións de coordinación da planificación interdepartamental.

Algúns dos programas de gasto da Presidencia non identifican obxectivos ou impacto en materia de xénero por dedicarse a financiar a propia actividade da persoa titular da mesma no que se refire ás súas relacións institucionais e protocolarias e/ou ao funcionamento normal e diario das unidades administrativas adscritas. Os ditos programas non serán obxecto de análise.

PROGRAMA 121B-ASESORAMENTO E DEFENSA DOS INTERESES DA COMUNIDADE AUTÓNOMA

Dentro deste programa de gasto desenvólvense todas as actuacións encamiñadas a dirección e coordinación dos servizos de asistencia xurídica da administración da Comunidade Autónoma e da súa administración institucional, tanto consultiva como contenciosa.

É de valoración positiva que, no ámbito concreto da igualdade de oportunidades entre mulleres e homes, a asesoría xurídica se propón velar pola aplicación da Lei de impulso demográfico en canto ao establecemento de cláusulas de igualdade na contratación pública da Comunidade Autónoma. Con iso, contribúese tamén ao cumprimento do sinalado neste aspecto (contratación administrativa) no VIII Plan Estratéxico para a Igualdade de Oportunidades entre Mulleres e Homes 2022-2027 da Xunta de Galicia.

Tamén se indica na memoria que a Asesoría Xurídica continuará executando a personación da Xunta de Galicia nos casos de asasinato por violencia de xénero nos que se conte coa autorización da familia da vítima. Dende o ano 2013 son un total de 21 os casos nos que se levou a cabo esta personación.

Así mesmo, a Lei de impulso demográfico habilita á Administración autonómica para exercer a acción popular nos procedementos penais por delitos de discriminación derivada ou por razón da situación familiar consecuencia da maternidade ou paternidade.

Como obxectivos específicos na materia identifícanse a incorporación da transversalidade de xénero na actuación xeral do departamento e a transmisión dunha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade.

Visto o anterior, valórase positivamente este programa de gasto.

PROGRAMA 312C-SERVIZOS SOCIAIS RELATIVOS ÁS MIGRACIÓNS

O principal obxectivo deste programa de gasto é asegurar unha vida digna ás persoas galegas que residen no exterior, e aos seus descendentes con nacionalidade española, que teñan vinculación con algún concello de Galicia. A maior parte deste colectivo reside nos países latinoamericanos, cuxa situación socioeconómica tomou nas últimas décadas cara unha senda de carácter negativo, o que deu lugar a unha grande inseguridade e ausencia de sistemas de protección social, en xeral, e para os colectivos máis desfavorecidos en particular. Esta situación ven de agravarse coa situación provocada pola COVID-19, que continúa a deixar os seus efectos o que demanda accións estratéxicas de protección e auxilio a este colectivo.

Vanse desenvolver actuacións de apoio á cidadanía galega no exterior así como ás entidades galegas asentadas fóra da nosa comunidade autónoma, para que participen e compartan a vida social, cultural e económica de Galicia, e para contribuír á mellora do seu benestar e calidade de vida. Así mesmo, a través deste programa tamén se desenvolven

medidas de apoio nos eidos educativo, laboral e social que favorezan o retorno a Galicia das persoas galegas residentes no exterior e faciliten a súa integración na sociedade galega.

En 2023 vaise reforzar a liña de bolsas BEME para ofertar ás persoas galegas universitarias residentes no estranxeiro a posibilidade de adquirir unha especialización académica de máster nunha universidade galega, coa finalidade de ampliar a súa formación e adquirir competencias e habilidades que favorezan a súa inserción e futuro profesional en Galicia. Tamén se vai apoiar o autoemprego e a actividade emprendedora das persoas emigrantes retomadas.

En todas as actuacións que se desenvolven, tense en conta a Lei 7/2013, do 13 de xuño, da galegitude, que recolle expresamente actuacións no ámbito da igualdade de xénero entre as mulleres e os homes galegos residentes no exterior.

Das cifras do Instituto Nacional de Estatística (INE) relativas ao Padrón de Españos Residentes no Estranxeiro (PERE) –datos a 1 de xaneiro de 2022- extráese que este colectivo está integrado por un 51,45% de mulleres polo que os programas da Secretaría Xeral da Emigración están destinados a máis beneficiarios potenciais mulleres ca homes. Polo que se refire ao ámbito do retorno, a estatística de variacións residenciais de 2021, segundo as fontes do INE, indica que retornaron a Galicia un 66,91% de mulleres sobre a cifra total de poboación emigrante retomada á nosa comunidade autónoma.

A Lei 7/2013, do 13 de xuño, da galegitude, recolle expresamente as actuacións no ámbito da igualdade de xénero entre as mulleres e os homes galegos residentes no exterior, e indica que se instrumentarán as medidas de apoio ás entidades galegas para este fin.

Polo que se refire ao órgano colexiado de representación e de participación das comunidades galegas asentadas no estranxeiro inclúese unha persoa representante do departamento con competencias en materia de igualdade, e débese salientar tamén que na actual Comisión Delegada do Consello de Comunidades Galegas, é significativa a presenza de tres mulleres en representación das directivas das institucións do exterior, facendo visible á muller no ámbito da diáspora.

Este programa de gasto inclúe actuacións específicas dirixidas a persoas emigrantes galegas e retomadas para atender ás mulleres vítimas de violencia de xénero e á súa familia, así como de apoio ás mulleres galegas que retomen a Galicia para a súa iniciativa emprendedora no mercado laboral, que faciliten a súa integración socio-laboral.

Segundo se indica na memoria deste programa de gasto, a Secretaría Xeral da Emigración desenvolverá unha liña de axudas para a promoción do autoemprego e a actividade emprendedora na Comunidade Autónoma de Galicia das persoas galegas retomadas, na que se contribuirá cunha achega económica complementaria para a actividade emprendedora feminina, co obxectivo de impulsar o emprendemento feminino e a mellora do tecido empresarial liderado por mulleres.

Levaranse a cabo congresos e seminarios de formación/debate e impulso da participación da muller nas comunidades e entidades galegas do exterior, de cara a fortalecer o movemento asociativo feminino e a presenza, o liderado e a participación das mulleres nas estruturas asociativas en xeral.

Dentro da convocatoria de axudas económicas individuais para persoas residentes no exterior, contéplase unha liña específica de axudas para as mulleres vítimas de violencia de xénero, para facilitar unha resposta específica ás mulleres vítimas que se atopen no exterior.

Outra das actuacións dentro deste mesmo ámbito de resposta específica para paliar as situacións de violencia de xénero, desenvólvese a través do programa de axudas extraordinarias a persoas emigrantes galegas retornadas, no que se trata de dar apoio económica ás mulleres vítimas da violencia de xénero incluídas neste programa de axudas.

Por outra banda, os datos das accións que se financian desagreganse por sexo o que permite coñecer o diferente impacto que poidan ter en mulleres e homes (% de mulleres e homes que participan nas accións de formación, culturais e de reencontros, % de mulleres e homes nos órganos de decisión das comunidades galegas, nº de mulleres vítimas de violencia de xénero beneficiarias das axudas, nº de obradoiros con contidos de igualdade, nº de mulleres retornadas que participan en actividades formativas, etc.).

Dentro das axudas de carácter socioasistencial e dos programas sociais e culturais que se desenvolveron, no ámbito das persoas residentes no exterior, as mulleres que resultaron beneficiadas destas actuacións representaron o 61,60%.

Na área dos programas dirixidos ás persoas retornadas, a porcentaxe de mulleres beneficiarias foi dun 63,6%.

Coas accións que se levan a cabo no marco deste programa de gasto cabe esperar que se avance cara a unha diminución da fenda de xénero na participación das mulleres nos órganos de decisión das entidades asociativas galegas do exterior, así como unha maior integración das mulleres galegas retornadas a través das accións de formación, información e inserción laboral, aínda que dende a Secretaría Xeral de Emigración sinalan que existen dificultades derivadas de que o colectivo ao que se dirixe á acción do dito programa de gasto é na súa maior parte o de persoas residentes no exterior, polo que radica en numerosos países, coas súas propias leis estatais e regulacións propias nesta materia.

Así mesmo, en canto ao fomento da participación efectiva das mulleres na vida asociativa e directiva das entidades galegas no exterior –especialmente no que fai referencia aos seus órganos de dirección–, detéctanse obstáculos que veñen dados por ser estes órganos colexiados axentes soberanos nas súas decisións e independentes do poder público á hora de orientar as súas políticas directivas.

Visto o anterior, valórase positivamente este programa de gasto.

PROGRAMA 461A-COBERTURA INFORMATIVA E APOIO Á COMUNICACIÓN SOCIAL

Este programa orzamentario está enfocado á promoción dos valores e a imaxe de Galicia, o apoio a proxectos que estimulen o uso da lingua galega nos medios e a divulgación da acción institucional da Xunta.

A finalidade deste programa é potenciar o coñecemento de Galicia e das súas institucións así como a promoción dos seus valores e da súa lingua nos medios de comunicación social, favorecendo un marco xurídico, económico e social que permita aos medios de comunicación exercer as súas actividades eficaz e eficientemente.

A Secretaría Xeral de Medios, encargada da xestión deste programa de gasto, ten en conta e incorpora a perspectiva de xénero nunha dobre vertente.

Por un lado, as campañas de comunicación que se levan a cabo, contribúen á igualdade entre homes e mulleres, fomentando unha imaxe equilibrada e non estereotipada. Ademais realízanse campañas de comunicación que promoven a aplicación das políticas de igualdade e visibilizan a integración da perspectiva de xénero nas distintas políticas sectoriais.

Por outra banda, os procedementos de contratación incorporan nos pregos de cláusulas administrativas particulares o criterio de adxudicación e de desempate para aqueles licitadores que teñan implantado un Plan de Igualdade nas súas empresas, así como para aqueles que obtivesen a Marca galega de excelencia en igualdade.

Recentemente tamén se incluíu nas cláusulas, como criterio de adxudicación, a implantación de medidas de conciliación familiar e laboral, como a flexibilidade temporal (racionalización de horarios) ou espacial (teletraballo).

As campañas e as actuacións de comunicación institucional axudan a mellorar a resposta colectiva a favor da igualdade así como a conseguir un cambio no modelo de relación social eliminando as desigualdades. Isto é especialmente importante no caso das campañas contra a violencia de xénero.

Polo tanto, incorporar a perspectiva de xénero no plantexamento creativo das campañas, na selección de medios, na duración, na elección dos soportes, permitirá incrementar o impacto das mensaxes sobre xénero que se pretenden transmitir á poboación galega.

Visto o anterior, valórase positivamente este programa de gasto.

PROGRAMA 461B-RADIODIFUSIÓN E TVG

Coa consignación orzamentaria deste programa preténdese continuar coa mellora de infraestruturas, sistemas, equipos e servizos de telecomunicacións para a radiodifusión, a televisión ou outros servizos de comunicacións oficiais, así como os servizos técnicos para o correcto funcionamento dos equipos e sistemas que integran estas infraestruturas de difusión da comunicación audiovisual.

A través deste programa de gasto dótase de medios económicos complementarios á Corporación Radio e Televisión de Galicia, S.A. co fin de dar viabilidade ao funcionamento das actividades que lles son propias, así como facilitarlle os medios materiais e técnicos suficientes para manter operativas as redes de televisión e radio institucionais e lograr unha cobertura de recepción que chegue a todo o territorio de Galicia.

A memoria clasifica ao programa de gasto, desde o punto de vista da igualdade como “programa non especificamente orientado á igualdade aínda que con impacto diferenciado en homes e mulleres”. Non obstante, os medios de comunicación teñen unha importancia fundamental á hora de transmitir ideas e imaxes á sociedade, e resulta fundamental integrar de xeito efectivo a perspectiva de xénero en todas as accións que se desenvolvan.

Coas actuacións integradas no programa de gasto preténdense acadar obxectivos como a transmisión dunha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade; a igualdade no acceso ao emprego, na formación e na promoción profesionais e nas condicións de traballo; a promoción da plena incorporación das mulleres á Sociedade da Información ou a promoción da igualdade e da participación activa das mulleres en todos os ámbitos da sociedade (cultura, educación, política, economía, deporte, saúde, etc.)

A Corporación Radio e Televisión de Galicia, S.A. recolle a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes como un principio estratéxico da súa política corporativa e de recursos humanos.

O regulador interno sobre o cumprimento das estratexias de Igualdade na CRTVG é o propio Consello de Administración que conta cunha Comisión de Igualdade que vela pola observancia da normativa neste eido nos medios de comunicación dependentes da CRTVG.

A CRTVG está representada no Observatorio Galego da Violencia de Xénero. No seo deste observatorio creouse unha comisión asesora de publicidade non sexista, onde a CRTVG ten un papel destacado, que ten como misión velar pola ausencia de sexismo nas mensaxes publicitarias e pola incorporación de accións positivas que contribúan a erradicar todo tipo de discriminación por razón do sexo.

Tamén é destacable que A Corporación RTVG trata de potenciar a visibilidade e a audibilidade das mulleres dentro da súa programación, empregando unha linguaxe e imaxes non sexistas, especialmente no ámbito da publicidade, prestando atención informativa e dando cobertura a actividades como o Día Internacional para a eliminación da violencia de xénero ou o Día Internacional da Muller. Inclúese o número de teléfono de información ás mulleres nos programas, reportaxes e espazos relacionados co ámbito da promoción da igualdade e da loita contra a violencia de xénero: o 016.

Por outro lado, desde o punto de vista laboral, a finais de 2018 constituíuse a Comisión Negociadora do Plan de Igualdade entre a entidade e a parte social, cuxo ámbito de actuación está circunscrito á elaboración e aprobación do Plan de Igualdade esixido pola lexislación sectorial aplicable. A Comisión realiza xuntanzas semanais e os seus traballos rematarán previsiblemente no curto prazo.

A previsión para o ano 2023 é que a estrutura directiva da Corporación estea composta por 19 mulleres e 18 homes. Atendendo ao total do persoal que presta os seus servizos na CRTVG, son mulleres cerca do corenta por cento do total, resultando que non existe fenda salarial entre os sexos, segundo a memoria. Así mesmo, no que respecta á conciliación laboral, a CRTVG implementa distintas medidas, a través do convenio colectivo de aplicación ou outras normas de aplicación, para facilitar a compatibilización do traballo e da vida persoal para os empregados e empregadas.

A Corporación recibiu en outubro de 2021 a acreditación que a recoñece como Empresa Igual en Xénero 2021, mención que recibe por terceiro ano consecutivo. Trátase dun indicador dos informes publicados por ARDÁN, o servizo de información empresarial desenvolvido polo Consorcio da Zona Franca de Vigo e que se publica anualmente. A entidade emisora salientou que a CRTVG se atopa entre o “5% das máis de 30.000 empresas analizadas en Galicia” que consegue superar os exixentes criterios para obter estes recoñecementos. Este indicador recoñece as empresas “que presentan altos valores de igualdade desde unha perspectiva de xénero no eido laboral medida en tres dimensións: igualdade de funcións, igualdade de retribucións e igualdade por actuacións”.

Todas as actuacións previstas no programa de gasto parecen ter un impacto positivo de xénero.

PROGRAMA 761A-COORDINACIÓN E PROMOCIÓN DO TURISMO

De acordo coa liña estratéxica da Axencia de Turismo de Galicia, este programa inclúe a realización de accións para desenvolver todo o potencial dos recursos de Galicia, que permitan construír un destino único e diferencial, articulado ao redor dunha marca, Galicia, e todo baixo unha xestión, que incorpore a todos os axentes da cadea de valor e que facilite a sustentabilidade do destino a medio e longo prazo, sen renunciar a criterios de rendibilidade económica e social propios dunha actividade económica como é o

turismo; mellorar a captación de turistas e a súa fidelización, así como a diferenciación do destino en base a unha oferta segmentada de calidade.

No segundo ano do Xacobeo 21-22, no ámbito da Xunta de Galicia, a Axencia de Turismo de Galicia volveu a incrementar os seus orzamentos para afrontar axeitadamente o Xacobeo 2022 e proseguiu coa política de fortalecemento e adaptación do sector turístico. Así, no 2022 Galicia logrou consolidar a reactivación da súa afluencia turística, incluído o Camiño de Santiago. Este logro tivo, sen lugar a dúbidas, a súa base no posicionamento da Comunidade Autónoma como destino turístico seguro e de calidade. No mes de agosto do ano 2022 xa se superaron os rexistros do último Ano Santo de 2010 e a finais do mes de setembro superouse a cifra de récord do ano 2019 de 347.559 compostelás entregadas, polo que o ano 2022 rematará como o ano de maior afluencia de peregrinos dende que hai rexistros. O 2023 será clave para seguir nesta liña e para continuar avanzando na recuperación do mercado estranxeiro.

Durante o ano 2022 o sector turístico estase vendo afectado, principalmente, pola subida dos custos enerxéticos e o aumento de prezos xeral dos produtos. Neste sentido, a Xunta de Galicia adoptou unha serie de medidas orientadas á cidadanía ante a suba de prezos, coa finalidade de lograr a reactivación do sector, que terán continuidade no 2023.

Dende unha perspectiva de xénero, o programa Coordinación e Promoción do Turismo non é un programa clasifícase como “non especificamente orientado á igualdade aínda que provoca un impacto diferenciado en homes e mulleres”

No exercicio orzamentario 2023, Turismo de Galicia vai velar especialmente para que os elementos da comunicación de Galicia outorguen ás mulleres cada vez mais notoriedade e protagonismo nas campañas.

Unha das eivas para poder analizar con perspectiva de xénero a situación do turismo, é que mais alá de datos xenéricos desagregados por sexo a nivel de emprego no sector turístico, a información dispoñible por subramas dentro do sector ou do emprego por conta propia é case nula; así como a información sobre o sexo das persoas titulares de empresas turísticas. Respecto das persoas visitantes a serie histórica é practicamente equivalente

Entre os obxectivos pendentes está o de conseguir condicións de equidade nos salarios e nos cargos nun sector onde as mulleres ocupan unha porcentaxe mínima en cargos de responsabilidade ou dirección, e perciben unha porcentaxe de salario inferior aos homes empregados. Segundo os datos da segunda edición do Informe mundial sobre as mulleres no turismo (OMT), de novembro de 2021, as mulleres gañan un 14,7% menos que os seus homólogos varóns no sector turístico

Coas accións concretas deste programa preténdese contribuír aos seguintes obxectivos: incorporación da transversalidade de xénero na actuación xeral do departamento; información, sensibilización e educación para a igualdade de mulleres e homes; transmisión

dunha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade; igualdade no acceso ao emprego, na formación e na promoción profesionais e nas condicións de traballo; fomento, directa ou indirectamente, da iniciativa empresarial das mulleres; promoción da plena incorporación das mulleres á Sociedade da Información; promoción do reparto equitativo dos tempos entre mulleres e homes que facilite a conciliación e a corresponsabilidade e promoción da igualdade e da participación activa das mulleres en todos os ámbitos da sociedade (cultura, educación, política, economía, deporte, saúde, etc.)

Por outra banda, no que ao aspecto formativo se refire, no 2023 continuarase a fomentar a igualdade entre mulleres e homes no desenvolvemento da actividade no Centro Superior de Hostalería de Galicia, instando ao persoal docente a poñer especial coidado na formación en igualdade e na maneira na que se dirixen ao seu alumnado. Tamén nos cursos específicos de formación para o sector se incluírán módulos nos que se incida nos aspectos que permitan incrementar as posibilidades de traballo para as mulleres, así como a progresiva ruptura da segregación de xénero do mercado laboral. Así, mesmo, nas accións formativas a través dos acordos de colaboración coas universidades previstas para o 2023 deberá incidirse na información, sensibilización e educación para a igualdade en mulleres e homes.

Tamén se valora de maneira positiva que se prevexa a inclusión de cláusulas nos convenios de colaboración que se asinen coas entidades sectoriais, conducentes á transmisión dunha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes no sector turístico. A utilización de indicadores como o número de mulleres beneficiarias destas accións servirán para valorar a incidencia das medidas formativas.

Igualmente, nas ordes de axudas destinadas a empresas turísticas, procurarase a valoración na concesión das subvencións da aplicación de políticas de igualdade de oportunidades aos traballadores e traballadoras das empresas do sector e estableceranse medidas para facilitar o acceso ás liñas de axudas das PEMES como instrumento máis adecuado para dar acceso ás mulleres ao sector turístico. Os indicadores a utilizar serán o número de mulleres destinatarias destas liñas de axuda.

No ámbito dos estudos e estatísticas que se realicen pola Axencia de Turismo de Galicia, estableceranse indicadores que permitan evidenciar ou cuantificar as desigualdades. Así, número de empresas titularidade de homes e de mulleres que existen na comunidade autónoma, características das empresas de mulleres e homes (tamaño, número de persoas empregadas,...). Neste sentido, recórdase o disposto polo artigo 9 do Decreto lexislativo 2/2015, a teor do cal “A totalidade das estatísticas e investigacións con eventual repercusión en cuestións de xénero realizadas pola Comunidade Autónoma de Galicia desagregarán os datos en atención ao sexo e en atención ás circunstancias vinculadas ao xénero, como a asunción de cargas parentais e familiares. Da totalidade destas estatísticas e investigacións enviaráselle copia ao órgano competente en materia de igualdade”

O programa 761A tamén inclúe accións enfocadas á desestacionalidade do turismo que tamén contribúen a incrementar as posibilidades de participación na oferta turística de actores económicos locais dos que resultan maioritariamente beneficiadas as mulleres.

Porase, por último, especial atención na utilización de imaxes e linguaxe non sexista na promoción turística e campañas publicitarias.

Visto o anterior, valórase positivamente este programa de gasto.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2023, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres nos programas desta Consellería.

E1 - Eixe 1. O reto demográfico

PA01 - Acadar un nivel de emprego elevado e de calidade, que garanta o equilibrio entre a vida profesional e a privada

E03 - Aumentar as competencias emprendedoras, impulsar a creación de empresas e iniciativas de traballo por conta propia sustentables e

OO01 - Programas de fomento da contratación por conta allea.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
SC01.H	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Homes	3,0	Nº
SC01.M	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Mulleres	4,0	Nº

E4 - Eixe 4. Cohesión social e territorial

PA02 - Facer que o crecemento chegue a toda a cidadanía, en particular ás persoas máis desfavorecidas e apoiar a integración socioeconómica da

E02 - Impulsar a inclusión social e laboral das persoas en situacións de vulnerabilidade, pobreza ou exclusión social e loitar contra calquera

OO05 - Atención socioasistencial e sociocultural aos cidadáns galegos do exterior.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P394.H	Bolseiros (homes)	125,0	Nº
P394.M	Bolseiros (mulleres)	125,0	Nº
P1027H	Persoas galegas residentes no exterior e retornadas. Homes	3.520,0	Nº
P1027M	Persoas galegas residentes no exterior e retornadas. Mulleres	5.400,0	Nº

OO99 - Outras actuacións que contribúen ao obxectivo específico

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P1027H	Persoas galegas residentes no exterior e retornadas. Homes	350,0	Nº
P1027M	Persoas galegas residentes no exterior e retornadas. Mulleres	300,0	Nº

Conclusións:

En xeral, nos programas de gasto analizados, intégrase de maneira correcta e transversal a perspectiva de xénero.

É de destacar que no VIII Plan Estratéxico de Galicia para a Igualdade de Oportunidades entre Mulleres e Homes 2022-2027, se prevén varias liñas que afectan directamente a programas de gasto previstos na Presidencia. Así, de cara á consolidación de modelos favorables á igualdade no ámbito da cultura, da comunicación e do deporte, establécese, entre outras liñas, o reforzo das boas prácticas e impulso da implicación dos medios de comunicación na transmisión de contidos que promovan a igualdade entre mulleres e homes.

Así mesmo, na execución dos programas de gasto, deberanse ter en conta determinados mandatos legais e recomendación relacionados coa transversalidade, fundamentalmente, no eido da contratación pública e subvencións. A lei de impulso demográfico de Galicia insta a utilizar, como criterios de adxudicación (non de desempate) na contratación pública criterios cualitativos, vinculados ao obxecto do contrato, referidos a políticas empresariais en materia de igualdade. Por outro lado, no citado VIII Plan Estratéxico sinálase que: “A aplicación do enfoque de xénero ao conxunto da xestión pública debe realizarse dun xeito máis sistemático e intenso. A incorporación de cláusulas favorecedoras da igualdade de xénero no conxunto da actividade contractual e nas subvencións está, sen dúbida, cada vez máis estendida no sector público autonómico, aínda que precisa dunha aplicación máis contundente, por exemplo, mediante criterios de puntuación automática, non só aplicables aos casos nos que se produce un empate entre as ofertas.”

IV.2. VICEPRESIDENCIA PRIMEIRA E CONSELLERÍA DE ECONOMÍA, INDUSTRIA E INNOVACIÓN

A Vicepresidencia Primeira e Consellería de Economía, Industria e Innovación é o órgano da Administración xeral da Comunidade Autónoma de Galicia ao cal, ademais daquelas competencias e funcións establecidas pola Lei 1/1983, do 22 de febreiro, de normas reguladoras da Xunta e da súa Presidencia, lle corresponde, de conformidade co Estatuto de autonomía e coa Constitución, o exercicio de funcións en materia de promoción e dinamización da economía, impulso e coordinación da política económica e industrial, revisión da regulación con incidencia na economía, apoio ao sector empresarial, mellora da competitividade das empresas, incidindo na transformación dixital empresarial e na sustentabilidade industrial, internacionalización industrial e empresarial, promoción e fomento do crecemento e consolidación das empresas, coordinación e impulso das políticas de creación e crecemento das empresas emerxentes innovadoras (startups) de base tecnolóxica e/ou dixital e alto crecemento, coordinación, planificación, deseño e posta en marcha dos mecanismos públicos autonómicos de financiamento empresarial e industrial, coordinación e fomento da dispoñibilidade de solo empresarial en colaboración coa consellería competente en materia de vivenda e solo, administración e seguridade industrial, metroloxía e metais preciosos, enerxía, recursos minerais e augas minerais e termais, artesanía, comercio interior e exterior e consumo, e investigación, desenvolvemento e innovación

Polo tanto, moitos dos obxectivos principais dalgúns dos programas orzamentarios desta consellería inciden en áreas de actividade cun alto valor estratéxico en canto á relevancia de xénero: economía, emprendemento e crecemento empresarial ou desenvolvemento e innovación, por exemplo.

PROGRAMA 561A-PLAN GALEGO DE INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO E INNOVACIÓN

A finalidade do programa é consolidar a economía galega para o ano 2023 nunha senda socialmente recoñecible cara a mellora do crecemento e a competitividade en

base á transformación do modelo produtivo dende un modelo de intensidade tecnolóxica medio-baixa das actividades produtivas, a un modelo caracterizado por unha intensidade tecnolóxica medio-alta, mediante a absorción das Tecnoloxías Facilitadoras Esenciais (TFE) promovendo o seu carácter disruptivo, necesidade da súa transversalidade alcanzando a todos os sectores produtivos e sinerxiando usos destas, e o posicionamento da rexión como referente no sur de Europa na oferta de servizos e produtos intensivos en coñecemento relacionados co envellecemento activo e a vida saudable.

Ademais, pretende impulsar os proxectos tractores que poidan axudar a Galicia a saír da crise provocada pola Covid-19, o que implicará ter unha rexión máis dixital, máis verde e máis resiliente. Para iso, vanse atender un conxunto de prioridades que se agrupan en tres grandes retos:

- Novo modelo de xestión dos recursos naturais e culturais baseado na innovación.
- Novo modelo industrial sustentado na competitividade e o coñecemento.
- Novo modelo de vida saudable cimentado no envellecemento activo da poboación.

Aínda que este programa de gasto non está orientado especificamente á consecución da igualdade, si ten unha serie de actuacións que poden contribuír a eliminar a desigualdade entre homes e mulleres no ámbito da ciencia. Para iso, a Axencia Galega de Innovación en todas as actuacións que ten previsto desenvolver tratará de analizar as posibles fendas de xénero e as súas causas, tentando establecer medidas correctivas.

Así mesmo, cabe destacar a participación da Axencia, xunto con outros órganos, no Plan de Ciencia e Muller, fundamentalmente a través de premios que visualicen o papel da muller na ciencia, así como a participación en outras iniciativas como por exemplo o “Día internacional das rapazas nas TIC”, orientada a motivar as novas xeracións de mozas para que consideren o ámbito das TIC para o seu desenvolvemento académico, investigador e profesional.

Valórase positivamente, en primeiro lugar, que se indique na memoria que, aínda que a maioría das actuacións que está previsto desenvolver están dirixidas a persoas xurídicas, o que podería ocultar a perspectiva de xénero, a análise da situación debe facer énfase nas persoas físicas que se atopan detrás. Esta análise farase fundamentalmente a través dunha mellora dos sistemas de recollida de información e de indicadores de xénero.

Tamén se incorporará a perspectiva de xénero en todas as actividades que teñan relación co:

- Talento e o capital humano.
- Emprendemento innovador.

- A difusión e divulgación da ciencia e o papel da muller nesta.

En segundo lugar resulta positivo, que, nas distintas actuacións e liñas de axuda a desenvolver pola Axencia Galega de Innovación, se valore a incorporación de mulleres nos equipos de investigación como un aspecto importante dentro da repercusión socio-económica dos proxectos financiados por esta Axencia, incluíndo a perspectiva de xénero entre os indicadores de calidade na produción de coñecemento e de resultados de I+D+I. Sendo de relevancia a inclusión de mulleres como investigadoras principais e/ou en tarefas de coordinación.

E que para favorecer un cambio na orientación das actividades científicas, tecnolóxicas e de innovación que realicen as empresas que inclúa as perspectivas, experiencias e necesidades das mulleres, dende GAIN se vaia promover a implantación, nas empresas con actividade de I+D+I, dunha estratexia empresarial que fomente a contratación de mulleres científicas e tecnólogas e que fomente a adopción de boas prácticas en materia de igualdade de xénero.

PROGRAMA 613A-ORDENACIÓN, INFORMACIÓN E DEFENSA DO CONSUMIDOR E DA COMPETENCIA.

O obxectivo estratéxico deste programa de gasto é a defensa, protección, promoción e información dos dereitos das persoas consumidoras e usuarias, e a garantía, promoción e preservación dunha competencia efectiva nos mercados no ámbito da Comunidade Autónoma de Galicia, para conseguir a máxima eficiencia económica e a protección e o aumento do benestar dos consumidores e consumidoras.

Así, coas actividades que se desenvolven neste programa de gasto, trátase de potenciar a mediación e axilizar a arbitrase de consumo co fin de resolver os conflitos coas persoas consumidoras, executar campañas de control de mercado, acercar máis a Escola Galega de Consumo aos colectivos máis desprotexidos, e ás asociacións de persoas consumidoras así como trasladar a sociedade os valores da libre competencia e a necesidade de promovela e defendela.

Débese ter en conta que o mundo das compras e do consumo estivo e continúa a estar ligado, en gran medida, ás mulleres, e que a publicidade segue mostrando a división sexual existente do traballo, relacionando as mulleres coas responsabilidades domésticas mentres que aos homes os relacionan co traballo produtivo, reforzando así, estereotipos e roles de xénero.

Por iso, cabe salienta a importancia, que, dende o punto de vista da igualdade, teñen moitas das actividades que se financian dentro deste programa orzamentario. Estas, organizadas pola Escola Galega de Consumo, fan un especial seguimento da publicidade e do consumo non sexista.

As actividades formativas que se teñen previsto desenvolver con temática específica de xénero son:

- Curso “Consumo e xénero” en colaboración coa EGAP.
- Curso de formación de profesorado “Consumo e xénero” a través da plataforma de formación de profesorado da Xunta de Galicia (PLATEGA).
- Curso “Consumo e publicidade” en colaboración coa EGAP.
- Programa Cores.

PROGRAMA 731A-DIRECCION E SERVIZOS XERAIS DE INDUSTRIA

A finalidade deste programa de gasto é dar cobertura ao funcionamento das unidades administrativas vinculadas aos servizos centrais e periféricos dentro das competencias da Consellería. Deste xeito actúan de soporte básico cara a coordinar e garantir uns recursos humanos, materiais e de organización que permitan acadar maiores cotas de efectividade e racionalidade administrativa.

As actuacións máis significativas a desenvolver con este programa están relacionadas con:

- Facilitar a xestión das distintas unidades administrativas tanto a nivel central como periférico.

- A elaboración e difusión multimedia de compilacións normativas, estudos monográficos e calquera tipo de actuación de interese para a cidadanía que ilustren de xeito claro e preciso as liñas de actuación.

- A definición de programas de información e comunicación en materia económica na liña de establecer un sistema de información dos servizos e prestacións e uns procedementos administrativos comprensibles e sinxelos.

- A potenciación na difusión e comunicación das liñas das políticas económicas da consellería.

- A racionalización e mellora na tramitación das disposicións normativas en materia de economía e industria da consellería.

Aínda que na ficha específica da memoria se sinalan estes programas como de mera actuación administrativa e de xestión, a propia consellería identifica despois actuacións e obxectivos que teñen relación coa igualdade e a inclusión da perspectiva de xénero nesta xestión, como son:

- Información, sensibilización e educación para a igualdade de mulleres e homes.

- Transmisión dunha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade.

PROGRAMA 732A-REGULACIÓN E SOPORTE DA ACTIVIDADE INDUSTRIAL E PROGRAMA 734A-FOMENTO DA MINARÍA

O programa 732A ten como obxectivo planificar, coordinar, xestionar e realizar actuacións técnicas e administrativas en materia de seguridade, administración industrial e metroloxía, mellorando os sistemas de inspección e control. E o programa 734A ten como obxectivo xeral o de fomento da minaría.

Non se identifican accións concretas que establezan unha relación directa con políticas de igualdade de oportunidades, pero hai que salientar que se recolle a intención de promover o emprego dunha linguaxe non sexista e unhas imaxes non estereotipadas en todas as comunicacións e campañas que se realicen, o que resulta ademais especialmente indicado, tendo en conta que moitas das accións destes programas desenvólvense en ámbitos e profesións nas que a muller está infrarrepresentada.

Tamén se fomentarán actuacións que atendan ás especificidades da presenza da muller nestes sectores relativas á seguridade e saúde das traballadoras e á aplicación de políticas de igualdade.

No ano 2019 introduciuse por primeira vez como criterio de valoración para a concesión de subvencións no ámbito da minería a variable de xénero, puntuando os seguintes aspectos:

- Desempeño por mulleres de postos de responsabilidade.
- Dispor dun plan de igualdade no suposto de non ser obrigatorio.
- Dispor do distintivo Marca Galega de Excelencia en Igualdade ou similar.

Non obstante, actualmente o VIII Plan Estratéxico para a Igualdade de Oportunidades entre Mulleres e Homes 2022-2027 da Xunta de Galicia, establece ao respecto das subvencións e contratación administrativa que: "A aplicación do enfoque de xénero ao conxunto da xestión pública debe realizarse dun xeito máis sistemático e intenso. A incorporación de cláusulas favorecedoras da igualdade de xénero no conxunto da actividade contractual e nas subvencións está, sen dúbida, cada vez máis estendida no sector público autonómico, aínda que precisa dunha aplicación máis contundente, por exemplo, mediante criterios de puntuación automática, non só aplicables aos casos nos que se produce un empate entre as ofertas. Ademais, cómpre realizar un seguimento da aplicación destas cláusulas polo conxunto da Administración xeral e o seu sector público, así como impulsar procedementos de control e seguimento do cumprimento real dos criterios favorecedores da igualdade por parte das empresas adxudicatarias (implantación efectiva de plans de igualdade e programas de conciliación, garantía da igualdade salarial etc.)"

PROGRAMA 733A-EFICIENCIA ENERXÉTICA E ENERXÍAS RENOVABLES

O principal obxectivo que se pretende acadar coas actuacións que se levan a cabo dentro deste programa de gasto é contribuír á transformación do sistema enerxético galego para que sexa máis sostible en termos económicos, sociais e ambientais, fundamentalmente a través de medidas que fomenten o aforro enerxético e as enerxías renovables.

A transición enerxética global ofrece unha oportunidade sen precedentes para transformar o sector enerxético. A transición cara un sistema de enerxía renovable está xerando toda unha serie de beneficios sociais e económicos, incluíndo a creación de emprego. Pero resulta fundamental asegurarse de que as oportunidades que xera a dita transición sexan accesibles para todas as persoas e que as súas vantaxes queden distribuídas de forma equitativa.

A Axencia Internacional de Enerxía Renovable (IRENA) publicou o estudo “Energías renovables: Una perspectiva de género”, que recompila datos sobre a participación das mulleres no mercado laboral da enerxía renovable, os seus roles en postos de responsabilidade así como sobre os obstáculos e solucións existentes tanto no contexto da enerxía moderna como no do acceso á enerxía.

O estudo revela que as mulleres representan o 32 % das persoas empregadas a tempo completo; porcentaxe considerablemente maior que o 22 % de media na industria do petróleo e o gas a escala mundial. Aínda así, a participación das mulleres nas renovables é moito menor nos postos de ciencias, tecnoloxía, enxeñería e matemáticas (STEM) que nos postos de administración.

IRENA tamén identifica a dobre carga que supón para as mulleres a conciliación da vida persoal e laboral, especialmente durante a maternidade, os requisitos de mobilidade e os horarios laborais esixentes, como factores que inflúen negativamente á hora da permanencia das mulleres nos postos de traballo do sector.

No contexto de acceso ás enerxías renovables, as mulleres enfróntanse a obstáculos para participar no sector, sinalándose como os principais as normas culturais e sociais, a falla de programas e políticas con enfoque de xénero, e a falla de competencias e oportunidades de formación.

Por outra banda, existen escasos datos que analicen o comportamento diferencial de mulleres e homes neste ámbito concreto de actuación. Como usuarias de enerxía, as mulleres continúan a ser maioritariamente as responsables das actividades e servizos domésticos que a requiren e desta forma son as principais xestoras da enerxía influíndo directa ou indirectamente no consumo enerxético do resto de membros do fogar; e algúns estudos parecen confirmar que as mulleres teñen maior conciencia enerxética de cara ao aforro e o uso de enerxías renovables.

Dentro das actuacións que se desenvolven no marco deste programa de gasto, indicar que unha parte moi importante das axudas para enerxías renovables van destinadas a familias, en concreto, a melloras enerxéticas nos fogares (caldeiras de biomasa, placas solares...) Estes investimentos supoñen unha mellor calidade de vida das familias e leva aparelado tamén un aforro enerxético e económico.

Ademais, neste programa de gasto tamén se encadran as actuacións no eido da pobreza enerxética, dirixidas ás familias máis vulnerables de Galicia, para contribuír ao pagamento da factura eléctrica e evitar os cortes de subministración.

Respecto destas últimas accións, indicar que segundo se recolle na Estrategia Nacional contra a pobreza enerxética 2019-2024, entre os grupos de poboación que precisan dunha maior protección atópanse as mulleres polo fenómeno de feminización da pobreza e pola maior incidencia de situacións de precariedade laboral e brecha salarial, así como dos fogares nos que a muller é a única persoa que xenera ingresos.

Segundo o dito estudo, os vínculos entre pobreza enerxética e xénero son moitos e variados e poden identificarse en cuestións como a maior dificultade das mulleres para acceder a empregos de calidade, brecha salarial, maior demanda de servizos domésticos da enerxía polas actividades relacionadas co coidado, dificultade de acceso a vivendas de calidade, etc.

Tamén se debe prestar especial atención aos fogares unipersoais nos que a persoa principal é de avanzada idade, nos que tamén son maior proporción mulleres así como ás familias monoparentais.

PROGRAMA 741A-APOIO Á MODERNIZACIÓN, INTERNACIONALIZACIÓN E MELLORA DA COMPETITIVIDADE, INNOVACIÓN E PRODUTIVIDADE EMPRESARIAL

O programa desenvolve medidas de fomento específicas para acadar a mellora do tecido empresarial da nosa Comunidade Autónoma no ámbito do Instituto Galego de Promoción Económica (IGAPE). Tamén se desenvolverán actuacións complementarias das que se levan a cabo dentro do programa 561A, no que se refire ao desenvolvemento de Plan Galego de Investigación, Desenvolvemento e Innovación Tecnolóxica, co obxectivo fundamental de desenvolver un sistema de innovación eficiente para situar á economía galega en posición de competir nunha economía global.

Entre os principais obxectivos do programa de gastos están os seguintes:

- Impulsar a creación de novas empresas e fomentar decididamente o espírito emprendedor.
- Incrementar a competitividade das empresas galegas a través da innovación e o desenvolvemento tecnolóxico.

- Atraer investimentos empresariais a Galicia.
- Facilitar a internacionalización.
- Apoiar a cooperación e os proxectos colectivos de empresas.

Na memoria afirmase que os potenciais destinatarios das accións que se van financiar son fundamentalmente persoas xurídicas: empresas privadas (especialmente Pemes), institucións sen fin de lucro (asociacións e confederacións empresariais, clúster, cámaras de comercio, etc.), entidades financeiras, sociedades de garantía recíproca e outras. Non obstante non se pode deixar de lado que detrás das empresas hai persoas físicas que poden ter necesidades diferentes en canto a orientación sobre a súa actividade empresarial, financiamento, expectativas de internacionalización, etc.

Establécese que as actuacións contempladas neste programa vanse desenvolver respectando a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes e que os proxectos de gasto conteñen indicadores con relevancia de xénero (aínda que non se identifican estes indicadores).

Na memoria tamén se indica que o IGAPE velará pola promoción da igualdade entre homes e mulleres, así como a integración da perspectiva de xénero na preparación e na execución de programas.

E naqueles programas de axuda nos que se valore a creación ou mantemento de emprego, establecerase unha puntuación adicional cando estes empregos sexan femininos.

Por outra parte, para os distintos programas recolleranse os indicadores que teñan que ver con persoas de xeito distinguido segundo o xénero, co fin de poder estudar a situación e a posición relativa das mulleres con relación aos homes e poder tomar as medidas correctoras no caso de que se detecte algún tipo de fenda de xénero.

PROGRAMA 751A-ORDENACIÓN, REGULACIÓN E PROMOCIÓN DO COMERCIO INTERIOR DE GALICIA

As actuacións previstas neste programa de gasto tentarán mitigar os efectos adversos provocados pola Covid-19 e axudarán a crear novas sinerxias e oportunidades empresariais, coa dobre finalidade de reforzar e transformar o comercio de proximidade, toda vez que exerce un papel cohesionador básico na actividade económica xeral ao revelarse como unhas das actividades con maior capacidade de incidencia no entorno urbano e social onde se desenvolve e, pola outra, manter e crear emprego no sector comercial mediante a transmisión de coñecemento impulsando un sector máis adaptado e competitivo.

Trátase de desenvolver unha estratexia global onde se acade a compatibilidade e o equilibrio entre o próximo e o global, entre a tenda física e en rede.

O sector comercial está constituído por un total de 26.261 empresas que dan emprego a 107.273 persoas, ocupando a maior porcentaxe aqueles grupos de especial sensibilidade como é o emprego xuvenil ou feminino. Mentres que o sector artesanal galego está composto por 3.292 persoas que ten a carta artesá/án e 736 obradoiros artesanais.

Na memoria recóllese que a Dirección Xeral de Comercio e Consumo incorporará a perspectiva de xénero e promoverá a igualdade entre homes e mulleres na licitación dos contratos que teña que levar a cabo, co obxecto de promover un marco de relacións laborais que favorezan a racionalización horaria e a conciliación responsable.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2023, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres nos programas desta Consellería.

E1 - Eixe 1. O reto demográfico

PA01 - Acadar un nivel de emprego elevado e de calidade, que garanta o equilibrio entre a vida profesional e a privada

E03 - Aumentar as competencias emprendedoras, impulsar a creación de empresas e iniciativas de traballo por conta propia sustentables e

OO01 - Programas de fomento da contratación por conta allea.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
SC01.H	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Homes	3,0	Nº
SC01.M	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Mulleres	3,0	Nº

Conclusións:

No ámbito de actuación desta consellería atópanse áreas nas que ten gran importancia a consideración da perspectiva de xénero á hora de deseñar, desenvolver a avaliar as actuacións que se realizan, e valórase positivamente que se fomenten as políticas de igualdade nos ámbitos da ciencia e da tecnoloxía, para tratar de incrementar e visibilizar a presenza das mulleres no ámbito científico-tecnolóxico e nas actividades de investigación.

E que se desenvolvan actividades formativas específicas no ámbito do consumo desde o punto de vista do xénero.

Ademais de que, naqueles ámbitos nos que non se van realizar actuacións directas con repercusións de xénero, se integre a perspectiva de xénero de xeito transversal en moitas das actuacións a través do uso dunha linguaxe non sexista e da utilización de imaxes que visibilicen ás mulleres en ámbitos nos que están infrarepresentadas, nos estudos e estatísticas de prevención de riscos, en moitas das convocatorias aplicando criterios de preferencia ás mulleres ou valorando os proxectos que teñan relación coa temática de igualdade, etc.

Recoméndase o uso dunha linguaxe non sexista. Con carácter xeral, na memoria respéctase o uso dunha linguaxe non sexista, sen embargo, é necesario ter en conta as seguintes consideracións para evitar o uso do masculino con carácter xenérico. Por exemplo, ao longo do texto, emprégase só o masculino: “o consumidor”, “os usuarios”,

“destinatarios”, “beneficiarios”, “os titulares”, “os cidadáns”, “o que supón, invisibilizar o feminino ou situalo nunha posición secundaria respecto do masculino. Por este motivo, aconséllase utilizar formas neutras, tales como “persoas consumidoras”, “persoas usuarias”, “persoas destinatarias”, “persoas beneficiarias”, “persoas titulares”, “cidadanía”, etc.

Convén facer mención ao VIII Plan Estratéxico para a Igualdade de Oportunidades entre Mulleres e Homes 2022-2027. Neste, inclúense unha serie de liñas de actuación referentes ao ámbito científico, tecnolóxico e de investigación e ao ámbito do comercio.

Este oitavo plan pretende configurar un sistema galego de ciencia, tecnoloxía e innovación que incorpore de forma real e efectiva o principio de igualdade entre mulleres e homes e que aposte polo aproveitamento do talento feminino. Tendo como prioridades de actuación:

- Visibilizar a presenza das mulleres e combater a segregación horizontal no ámbito científico e tecnolóxico.

- Asegurar a igualdade efectiva entre mulleres e homes no acceso e na promoción na carreira científica e investigadora.

- Reforzar o compromiso das empresas e entidades do ámbito científico e tecnolóxico coa aplicación do principio de igualdade entre mulleres e homes.

- Sistematizar a investigación con perspectiva de xénero e o coñecemento da situación das mulleres no ámbito da ciencia, da tecnoloxía e a da innovación.

Ademais, este plan, entre as súas liñas de acción resalta o reforzo dos apoios para a contratación e o autoemprego das mulleres en actividades de innovación ligadas aos sectores pesqueiro e agrario, o desenvolvemento de iniciativas e programas coeducativos que estean enfocados á ruptura dos estereotipos de xénero e o reforzo dos mecanismos de denuncia e, de asesoramento para a eliminación do sexismo nas mensaxes publicitarias.

IV.3. VICEPRESIDENCIA SEGUNDA E CONSELLERÍA DE PRESIDENCIA, XUSTIZA E DEPORTES.

A Vicepresidencia da Xunta de Galicia configúrase coma un órgano de apoio e asistencia á Presidencia, é o departamento da Xunta de Galicia ao cal lle corresponden a elaboración, a proposta e a execución da política do Goberno galego en materia de xustiza, administración local, relacións institucionais e parlamentarias, emerxencias e interior, relacións exteriores e coa Unión Europea e deportes.

PROGRAMA 111E-RELACIÓNS EXTERIORES

As actuacións deste programa teñen por finalidade reforzar a presenza exterior de Galicia e dar visibilidade a súa participación naqueles foros nos que se poida mellorar a

posición galega. Así mesmo, estas accións diríxense a prestar apoio e asesoramento aos distintos departamentos da Xunta de Galicia sobre as políticas comunitarias de especial incidencia e interese para a Comunidade Autónoma, como a prolongación do Corredor Atlántico, á Política de Cohesión máis alá do 2020, o Marco Financeiro Plurianual 2021-2027, as medidas postas en marcha pola UE para facer fronte a crise derivada da Covid-19 e a situación económica consecuencia da guerra de Ucraína.

Neste sentido, estanse a manter sinerxías con outras rexións, con obxectivos concorrentes cos galegos, para acadar mellores posicións no ámbito internacional e así, maximizar a rendibilidade do esforzo para este fin.

Polo que respecta á igualdade, na memoria, este programa de gasto, está clasificado como un programa con actividades non dirixidas especificamente ás persoas, aínda que teñen impacto sobre elas como beneficiarias indirectas das accións (programas que actúan sobre o territorio, o medio ambiente, a sociedade no seu conxunto, etc.), polo que non se prevén medidas específicas relacionadas coa igualdade de xénero.

Non obstante, a propia memoria reconece como obxectivos de aplicación a este programa de gasto a transmisión dunha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes; a igualdade no acceso ao emprego, na formación e na promoción profesionais e nas condicións de traballo e a promoción do reparto equitativo dos tempos entre mulleres e homes que facilite a conciliación e a corresponsabilidade.

Así mesmo, unha das prioridades de actuación recollidas no VIII Plan Estratéxico de Galicia para a Igualdade de Oportunidades entre Mulleres e Homes 2022-2027 é o fortalecemento das estruturas de xestión e coordinación en materia de igualdade, cuxa liña de acción 9.4.3 é o “Impulso da participación da Administración galega en espazos de cooperación estatal e internacional e na articulación de redes institucionais para o intercambio e transferencia de experiencias e boas prácticas no ámbito da igualdade de xénero”, que debería ser tido en conta na execución deste programa de gasto.

Por outro lado, a cooperación transfronteiriza é clave para a cohesión social e ten gran importancia como elemento dinamizador da Axenda 2030, que ten como un dos seus ODS a igualdade de xénero.

PROGRAMA 121A-DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DA ADMINISTRACIÓN XERAL E PROGRAMA

Este programa de gasto, asignado á Secretaría Xeral Técnica, atende as tarefas de dirección, coordinación e soporte básico dos servizos comúns e daqueles departamentos que, por non ter orzamento singularizado para o desenvolvemento da totalidade das súas funcións, precisan do apoio técnico, administrativo e orzamentario da Secretaría Xeral Técnica.

Dentro do ámbito das competencias da consellería, céntranse no apoio e na coordinación das actividades do resto dos órganos que a integran nos seguintes eidos:

- a) Na elaboración de estudos e propostas de actuación sobre aspectos relativos á estruturación, planificación, organización, métodos de traballo e de mellora da xestión
- b) No seguimento dos expedientes de contratación, dos convenios e protocolos de colaboración, así como dos expedientes de subvencións.
- c) Nas obras e proxectos.
- d) E no seguimento e control dos expedientes de subvencións.

O programa clasifícase como “programa non especificamente orientado á igualdade aínda que provoca un impacto diferenciado en homes e mulleres” e identifica varios obxectivos na materia: incorporación da transversalidade de xénero na actuación xeral do departamento e información, sensibilización e educación para a igualdade de mulleres e homes.

Como actividades directamente relacionadas coa igualdade, valórase de maneira positiva que se inclúan na contratación pública, entre outros, criterios de adxudicación referidos ás políticas empresariais en materia de conciliación da vida persoal, familiar e laboral e corresponsabilidade, seguindo o previsto pola Lei de impulso demográfico de Galicia.

PROGRAMA 123A - ACCIÓN SOCIAL A FAVOR DO PERSOAL DA ADMINISTRACIÓN

Este programa está orientado a contribuír a financiar os gastos de alimentación do colectivo de persoas traballadoras da Xunta de Galicia, a través da entrega de bonos comedor.

A pesar de que o programa se clasifica na memoria como programa de gasto destinado exclusivamente a actividades administrativas de xestión, sen obxectivos específicos de igualdade, a propia memoria tamén sinala que o programa ten repercusión na promoción do reparto equitativo dos tempos entre mulleres e homes que facilite a conciliación e a corresponsabilidade. Isto é así, e valórase de maneira positiva, xa que a posibilidade de utilizar o comedor favorece a conciliación da vida persoal, familiar e laboral.

Por outro lado, non se indica se na contratación administrativa do novo contrato de xestión e explotación da cafetería do Complexo Administrativo de San Caetano, formalizado no exercicio 2021 se utilizaron criterios de adxudicación relativos á igualdade.

PROGRAMA 131A: DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE XUSTIZA

O obxectivo deste programa é continuar co proceso de modernización da Administración de xustiza, tanto dende o punto de vista dos seus medios materiais como da optimización dos seus recursos humanos.

Clasifícase como programa mixto, con actividades que teñen por finalidade a igualdade entre mulleres e homes e/ou inciden directa e fundamentalmente sobre as mulleres e actividades que teñen un impacto diferenciado en homes e mulleres.

Os obxectivos aos que se pensa contribuír son: incorporación da transversalidade de xénero na actuación xeral do departamento; información, sensibilización e educación para a igualdade de mulleres e homes; transmisión dunha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade

Prevese que no ano 2023 se continúe coas actuacións amparadas polo Pacto de Estado Contra a Violencia de Xénero, que inclúen o funcionamento dos traballadores sociais das Oficina de Atencións ás Vítimas dos delitos, a formación nesta materia dirixida aos dos operadores xurídicos, e a continuidade do proxecto para a posta en marcha de accións dirixidas á atención xurídica a mulleres vítimas de violencia sexual.

Por outro lado, indícase na memoria que, na contratación pública, se teñen en conta as prohibicións de contratar previstas pola Lei de Contratos, relativas á igualdade. Por outra parte, nos pregos de cláusulas administrativas particulares que rexen as licitacións establécense condicións especiais de execución dos contratos e consideracións de tipo social que perseguen eliminar as desigualdades entre mulleres e homes no mercado laboral (artigos 201 e 202 da Lei 9/2017, do 8 de novembro, de Contratos do Sector Público).

Valóranse de forma positiva as medidas sinaladas e recórdase o indicado na lei de impulso demográfico de Galicia (art. 57) e o VIII Plan Estratéxico de Galicia para a Igualdade de Oportunidades entre Mulleres e Homes 2022-2027, segundo os cales, parece mais oportuno establecer criterios de adxudicación relacionados coa igualdade que condicións especiais de execución.

PROGRAMA 141A-ADMINISTRACIÓN LOCAL

Este programa no marco de execución das súas competencias, segue como obxectivos prioritarios os seguintes:

- A optimización e a mellora da xestión na prestación de servizos á cidadanía.
- O logro de melloras progresivas na cooperación coas entidades locais.
- O avance en dotacións e servizos prestados aos administrados.

- O fomento e o impulso da incorporación das novas tecnoloxías e da e-Administración ou administración electrónica nas entidades locais, en colaboración coa Axencia para a Modernización Tecnolóxica de Galicia.

No referente á dotación de equipamentos e infraestruturas, desde o punto de vista do xénero, hai que considerar que, a pesar da súa aparente neutralidade e do suposto de carácter universal, as necesidades de mulleres e homes en canto aos equipamento públicos non son iguais. En numerosos estudos recóllese que, as mulleres utilizan máis o espazo público para realizar tarefas de xestión doméstica e de coidado das persoas que dependen delas.

En canto ao fomento da e-Administración para facilitar a relación entre as entidades locais e a cidadanía, hai que considerar a existencia dunha fenda dixital de xénero que non solo afecta ao acceso aos ordenadores e internet, senón tamén a intensidade xa que as mulleres soen ser menos intensivas, conectándose con menos frecuencia e durante menos tempo.

Valórase positivamente que, ademais das actuacións directas que se financia en este programa tamén se incorporan indicadores que permitirán facer un seguimento e avaliar os resultados que se obteñan dende o punto de vista do xénero e a promoción da igualdade.

PROGRAMA 212A-PROTECCIÓN CIVIL E SEGURIDADE DA COMUNIDADE AUTÓNOMA

Este programa de gasto desenvólvese a través de 3 centros directivos: a Dirección Xeral de Emerxencias, a Academia Galega de Seguridade Pública e a Axencia Galega de Emerxencias.

Os obxectivos das actividades que se levan a cabo na área de protección civil e emerxencias consisten na definición e a posterior posta en funcionamento dun sistema que garanta a protección da cidadanía fronte as situación de grave risco, catástrofe ou calamidade pública, e que por extensión poda utilizarse dun xeito efectivo para a xestións das situacións de urxencia ou emerxencia que de xeito cotiá ocorren á poboación da comunidade autónoma.

Na área de seguridade consisten en soportar o funcionamento do sistema de seguridade público galego, desde a aplicación, ordenación e calidade do servizo público para garantir unha prestación máis eficaz e eficiente, tanto na consecución dos resultados desexables como no uso racional e sostible dos recursos públicos dispoñibles.

Dende o punto de vista do xénero, valórase de maneira positiva que este programa pretenda favorecer a incorporación da muller ás forzas e corpos de seguridade e aos servizos de emerxencia e promover as condicións para que, mellorando a súa formación e capacitación, poida ter unha maior participación.

Dende o ano 1991 no que se crea a UPA, o acceso de persoal feminino á Unidade de Policía Adscrita ven sendo progresiva e as novas promocións van producindo un paulatino aumento da porcentaxe de mulleres respecto do total de efectivos.

Potenciaranse as unidades dedicadas especificamente a loita contra a violencia de xénero e a atención a este tipo de vítimas.

Así, na Unidade de Policía Adscrita tense creado un grupo específico para desenvolver tarefas en materia de violencia de xénero e protección das vítimas, conformado con persoal especializado, ao que se deu formación na materia, e prácticas reais nas comisarías do CNP e preténdese desenvolver actuacións dirixidas a perfeccionar e mellorar a protección das mulleres vítimas de violencia de xénero fronte aos seus maltratadores, favorecendo a presentación das correspondentes denuncias e poñendo en marcha o máis amplo abano de actuacións asistenciais e de protección, ao fin de evitar o desamparo.

Ademais, mantense un protocolo de colaboración coa Xefatura Superior de Policía de Galicia, para a colaboración e coordinación do persoal de ambos corpos dedicados a estas tarefas, de xeito que se acaden mellores cotas de eficacia e cooperación.

Preténdese mellorar a capacitación a través de cursos de especialización e actividades formativas organizadas pola AGASP, incluíndo nos cursos de formación policial obrigatorios (novo ingreso e promoción) e nos cursos básicos en materia de protección civil módulos sobre a igualdade entre homes e mulleres.

Vaise realizar un esforzo en materia de formación co obxecto de aumentar os cursos específicos en materia de xénero, en especial os dirixidos as forzas e corpos de seguridade.

Estas actuacións van dirixidas a perfeccionar e mellorar as actuacións na protección das mulleres vítimas fronte aos seus maltratadores, favorecendo a presentación das correspondentes denuncias e poñendo en marcha o máis amplo abano de actuacións asistenciais e de protección, ao fin de evitar o desamparo.

Continuarase coa prioridade das mulleres para o acceso á formación así como no suposto de empate nos procesos selectivos de policía local e auxiliar de policía local, ademais de fomentar a formación en materia de VIOGEN.

Por outra banda, a Axencia Galega de Emerxencias na súa actividade ordinaria de xestión, segundo o disposto na Lei 5/2007, de 7 de maio, de Emerxencias de Galicia, incorpora a perspectiva de xénero coma un dos principios reitores na súa política de xestión e contratación pública. Sendo unha das súas funcións principais a da dirección do Centro de Atención de Emerxencias 112 Galicia, tal principio plásmase nos pregos dos contratos de servizos licitados para a xestión do mesmo, tanto no que atinxe estritamente ao servizo de teleoperación como o de xestión dos sistemas informáticos e de telecomunicacións.

Polo que se refire ás actividades que se desenvolven no Centro de atención de emerxencias I I2 Galicia, indicar que das 95 persoas contempladas no contrato de xestión operativa e soporte tecnolóxica, 72 son mulleres o que representa que o 76% do total de persoas que traballan no Centro de Atención de Emerxencias son mulleres.

Dende a AXEGA e o CIAE- I I2 tamén se vai colaborar a través das redes sociais na información e formación a través de campañas para loitar contra a violencia machista en grandes eventos, para xerar espazos seguros para as mulleres.

E a AXEGA vai manter a súa participación en diversos proxectos que teñen como finalidade incentivar as políticas activas de apoio á muller: Plan Dike (programa para a inserción laboral das vítimas de violencia doméstica), Proxecto Perla (entre Administración Pública, empresas e asociacións sen ánimo de lucro que unen esforzos para potenciar a igualdade de oportunidades e a conciliación) e outros de similares características.

PROGRAMA 324B-MELLORA DOS SISTEMAS DE SEGURIDADE E SAÚDE NO TRABALLO

As actuacións recollidas no programa están dirixidas a dar cumprimento á normativa de prevención de riscos laborais referida ao persoal empregado público da Administración Xeral da Comunidade Autónoma que non desenvolvan o seu posto de traballo nun centro educativo ou sanitario.

Na loita pola igualdade de xénero, o ámbito laboral xoga un papel determinante e polo tanto tamén as actuacións en materia de seguridade e saúde laboral.

Está demostrado que a adopción dun enfoque neutro coas cuestións de xénero non contribúe a mellorar a eficacia da prevención e pola contra, ten, entre outros, os seguintes efectos negativos:

- Oculta ou ignora as diferenzas de xénero
- Presta menos atención a algúns ámbitos de investigación máis relacionados coas mulleres.
- Subestima a magnitude dos riscos que poden afectar ás mulleres de forma diferencial.

No apartado da memoria relativo a este programa de gasto, indícase que se trata dun programa non especificamente orientado á igualdade aínda que provoca un impacto diferenciado en homes e mulleres e que, polo tanto, aínda que a súa finalidade é vixiar o cumprimento das condicións de seguridade e saúde laboral do persoal empregado público, debe de terse en conta a perspectiva de xénero á hora de realizar as súas actividades.

Deste xeito, os estudos de seguridade e saúde laboral nalgunha das súas conclusións son específicos para colectivos femininos, tales como: embarazadas, parto recente, nais en lactación natural ou a vixilancia da saúde de xeito diferenciado por razón de sexo.

Coa aprobación da Lei de Racionalización do sector público, Galicia dotouse por primeira vez dunha norma legal que establece que os poderes adxudicadores da administración autonómica deben ter en conta criterios sociais na elaboración dos seus pregos de contratación. Volvendo a incidir neste eido, na Lei de garantía da calidade dos servizos públicos e da boa administración.

Tendo en conta o ámbito concreto da igualdade de oportunidades entre mulleres e homes, o Goberno galego, a través da Lei 5/2021, de 2 de febreiro, de impulso demográfico de Galicia, blindou o establecemento de cláusulas de igualdade na contratación pública da Comunidade Autónoma. Ademais, esta Lei, habilita á Administración autonómica para exercer a acción popular nos procedementos penais por delitos de discriminación derivada ou por razón da situación familiar consecuencia da maternidade ou da paternidade.

Finalmente, cómpre sinalar que a actuación da Inspección de Traballo e Seguridade Social abarca a investigación de calquera denuncia de incumprimento da lexislación en materia laboral, seguridade e saúde laboral, incluso por quen non estea afectado directamente pola suposta infracción, ademais de desenvolver un Plan Anual para velar polo cumprimento das condicións laborais das persoas traballadoras galegas que se consensúa cos interlocutores sociais.

PROGRAMA 331A-COOPERACIÓN EXTERIOR E PARA O DESENVOLVEMENTO

No marco deste programa de gasto encádranse a política da Xunta de Galicia en materia de cooperación para o desenvolvemento e acción humanitaria coa que se trata de contribuír á redución da pobreza colaborando na consecución dos Obxectivos de Desenvolvemento Sostible (ODS) co fin de erradicar a pobreza nas súas múltiples dimensións, construír a resiliencia de persoas e comunidades, reducir as desigualdades, promover a realización efectiva dos dereitos das persoas e as liberdades fundamentais e favorecer modelos de produción e consumo sostibles para a conservación do planeta.

Para iso cóntase co V Plan Director da Cooperación Galega 2023-2026, o cal, toma como referencia a Axenda 2030 de Desenvolvemento sostible, que ten entre os seus principios fundamentais o de Non Deixar a Ninguén Atrás e garantir os Dereitos Humanos para todas as persoas. Destacar que, o Non Deixar a Ninguén Atrás, non só supón chegar aos países con maiores índices de pobreza, senón que tamén implica combater a discriminación e as crecentes desigualdades dentro e entre os países e as súas causas fundamentais. Este plan director tamén inclúe a equidade de xénero como unha das súas prioridades transversais,

Este programa, aínda que non está orientado especificamente á igualdade, si provoca un impacto diferenciado en homes e mulleres. Por exemplo, moitos dos proxectos que se desenvolven e se financian no ámbito da cooperación ao desenvolvemento están encamiñados a mellorar a situación de mulleres en termos de redución da pobreza e da violencia de xénero, o seu acceso e permanencia no sistema educativo, garantir o seus dereitos sexuais e reprodutivo, mellorar a súa situación económica e laboral e a súa participación social e política.

PROGRAMA 441A- PROMOCIÓN DA ACTIVIDADE DEPORTIVA

Entre os obxectivos prioritarios deste programa de gasto están a explotación das funcionalidades do deporte, a xeneralización e accesibilidade da práctica do deporte e da actividade física mediante a súa incorporación á vida cotiá da cidadanía; a mellora e dotación de novas infraestruturas; o apoio aos axentes deportivos na promoción e crecemento do deporte ou o perfeccionamento nas áreas de docencia, formación e tecnificación do deporte

Dende o punto de vista da igualdade, salienta que a Lei 3/2012, do 2 de abril, do deporte de Galicia establece o dereito de toda a cidadanía a coñecer e a practicar deporte de forma libre, voluntaria e democrática, en termos de igualdade e sen discriminación ningunha (artigo 3.a), así como a integración, no exercicio das competencias atribuídas á Administración autonómica, da dimensión da igualdade de oportunidades entre as mulleres e os homes, evitándose calquera elemento de discriminación directa ou indirecta (art. 5.3).

Con incidencia no campo da práctica de actividade física e do deporte federado (e de alto nivel), os programas de Galicia Saudable, ou do deporte escolar (XOGADE), os convenios de patrocinio aos clubs de alto nivel, as actuacións de aproveitamento das funcionalidades do feito deportivo, ou as axudas as persoas deportistas galegas de alto nivel, serven, dende unha perspectiva e deseño mixto, para crecer en igualdade. Así o amosan os indicadores, especialmente significativos nos convenios de patrocinio e nas axudas a deportistas de alto nivel. Desta forma, pódense apuntar distintos indicadores que amosan unha positiva evolución no ámbito do deporte feminino: máis licenzas femininas (o ano 2021 cerrouse con 62.445, fronte ás 42.090 licenzas do 2009), máis equipos de alto nivel patrocinados (96 femininos e 8 mixtos) ou o número de mulleres deportistas de alto nivel recoñecidas (221 mulleres segundo o último recoñecemento publicado á presente data).

Para conseguir os obxectivos perseguidos por este programa, actuarase en catro grandes aspectos:

- Execución do Plan Galego de Fomento da Actividade Física "Galicia Saudable", desenvolvendo actividades que dinamicen a práctica da actividade física en toda a poboación galega.

- Apoio ao tecido deportivo galego e ás persoas deportistas, prestando unha especial atención en 2023, ao fortalecemento das modalidades olímpicas e paralímpicas incluídas no programa París 2024.
- Mellora do mapa de equipamentos e infraestruturas deportivas.
- Adecuación da normativa actual á realidade do deporte galego.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2023, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres nos programas desta Consellería.

E1 - Eixe 1. O reto demográfico

PA01 - Acadar un nivel de emprego elevado e de calidade, que garanta o equilibrio entre a vida profesional e a privada

E03 - Aumentar as competencias emprendedoras, impulsar a creación de empresas e iniciativas de traballo por conta propia sustentables e

OO01 - Programas de fomento da contratación por conta allea.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
SC01.H	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Homes	6,0	Nº
SC01.M	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Mulleres	7,0	Nº

E04 - Consolidar un marco de relacións laborais moderno que facilite unhas condicións de traballo saudables e seguras e favorecer a conciliación

OO14 - Recoñecementos médicos do persoal empregado na Xunta de Galicia

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P427.H	Persoal empregado da Xunta de Galicia con recoñecemento médico (Homes)	2.978,0	Nº
P427.M	Persoal empregado da Xunta de Galicia con recoñecemento médico (Mulleres)	5.694,0	Nº

PA04 - Fortalecer unha asistencia sanitaria accesible e de calidade

E07 - Impulsar o deporte dende a etapa escolar e como práctica integradora e inclusiva que conduza á súa xeneralización entre a poboación

OI03 - Transferencias internas

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P1009H	Número de licenzas federativas. Homes	200.000,0	Nº
P1009M	Número de licenzas federativas. Mulleres	70.000,0	Nº

OO01 - Apostar por medidas de fomento da actividade física con carácter xeral e en toda a poboación (fóra do ámbito educativo).

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P080.H	Participantes en idade escolar en programas de promoción deportiva. Homes	20.000,0	Nº (media)
P080.M	Participantes en idade escolar en programas de promoción deportiva. Mulleres	17.000,0	Nº (media)

OO08 - Axuda á docencia deportiva e promoción activa da investigación no deporte a través de axudas á Facultade de Ciencias do Deporte.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P036.H	Alumnado matriculado (Homes)	600,0	Nº (media)
P036.M	Alumnado matriculado (Mulleres)	167,0	Nº (media)

E4 - Eixe 4. Cohesión social e territorial

PA02 - Facer que o crecemento chegue a toda a cidadanía, en particular ás persoas máis desfavorecidas e apoiar a integración socioeconómica da

E06 - Erradicar a violencia de xénero en calquera das súas modalidades e consecuencias articulando unha resposta global e coordinada

OO99 - Outras actuacións que contribúen ao obxectivo específico

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P1009H	Número de licenzas federativas. Homes	2.073,0	Nº
P1009M	Número de licenzas federativas. Mulleres	627,0	Nº

E5 - Eixe 5. Gobernanza

PA01 - Unha boa administración, que avance na prestación de servizos e xeración de valor engadido á cidadanía, baseada na planificación e a

E02 - Xestión orientada a resultados, transparencia e rendición de contas. Unha administración centrada na cidadanía, próxima, áxil e eficaz,

OO06 - Medidas para a modernización e achegamento á cidadanía da Administración de Xustiza

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P342.H	Persoas beneficiadas (homes)	160,0	Nº
P342.M	Persoas beneficiadas (mulleres)	160,0	Nº
P1022H	Persoas usuarias da asistencia xurídica gratuíta. Homes	30.000,0	Nº
P1022M	Persoas usuarias da asistencia xurídica gratuíta. Mulleres	20.000,0	Nº

PA03 - Reforzo do autogoberno e coordinación interadministrativa

E01 - Fortalecer a colaboración, cooperación e coordinación das diferentes administracións públicas en busca da eficiencia na xestión do gasto

OO01 - Accións de cooperación no exterior.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P342.H	Persoas beneficiadas (homes)	5.500,0	Nº
P342.M	Persoas beneficiadas (mulleres)	6.600,0	Nº

OO06 - Programas de educación para o desenvolvemento.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P394.H	Bolseiros (homes)	3,0	Nº
P394.M	Bolseiros (mulleres)	3,0	Nº
P342.H	Persoas beneficiadas (homes)	140,0	Nº
P342.M	Persoas beneficiadas (mulleres)	150,0	Nº

OO07 - Xestión, seguimento, avaliación e control dos fondos comunitarios

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P421.M	Persoas contratadas pola AT (mulleres)	4,0	Nº

OO09 - Medidas de Acción Humanitaria.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P342.H	Persoas beneficiadas (homes)	5.500,0	Nº
P342.M	Persoas beneficiadas (mulleres)	6.500,0	Nº

Conclusións:

Hai que salientar que, en xeral, nas actuacións da Vicepresidencia segunda e Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes se integra a perspectiva de xénero de xeito transversal.

Valórase positivamente que se desenvolvan programas para mulleres en situación de especial vulnerabilidade, dende o ámbito da cooperación ao desenvolvemento, focalizando moitos dos proxectos na prevención da violencia de xénero e a violencia sexual e o

notable incremento das actividades formativas específicas sobre igualdade e violencia de xénero dirixidas a profesionais do ámbito da xustiza e das forzas e corpos de seguridade. Tamén que, dende o ámbito deportivo, se desenvolvan accións de promoción da igualdade para eliminar calquera tipo de discriminación.

CONSELLERÍA DE FACENDA E ADMINISTRACIÓN PÚBLICA

A Consellería de Facenda e Administración Pública é o órgano da Administración da Comunidade Autónoma de Galicia ao que corresponden as competencias e funcións que, en materia de facenda se establecen no Estatuto de autonomía, así como a coordinación en materia de contratación pública e de función pública, de conformidade coa lexislación vixente. Así mesmo, corresponderanlle as competencias relativas á definición, desenvolvemento e execución dos instrumentos da política da Xunta de Galicia no ámbito das tecnoloxías da información e comunicacións e a súa aplicación para a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico.

A Consellería integra tamén, entre outras, as seguintes entidades :

- O Instituto Galego de Estatística, organismo autónomo que participa na elaboración das estratexias financeiro-fiscais, e colabora nos estudos de conxuntura económica e previsións de comportamento da economía, e no establecemento dos indicadores que permitan elabora sistemas de seguimento e avaliar as políticas públicas.

- A Escola Galega de Administración Pública, organismo autónomo que ten como finalidade principal formar e especializar ao persoal ao servizo da Administración pública da Comunidade Autónoma de Galicia.

Como novidade importante hai que subliñar que a publicación do Decreto 113/2022, do 16 de xuño, polo que se establece a estrutura orgánica da Consellería de Facenda e Administración Pública fai dúas modificacións na súa estrutura de gran calado. A adscrición da Amtega á Consellería, e a creación da Dirección Xeral de Política de Cohesión e fondos Europeos. A esta Dirección xeral, corresponde, segundo o informe de Gastos por programa da Consellería levar “a cabo a tarefa de coordinación e impulso da promoción da igualdade en todas as fases de xestión dos programas operativos FEDER e FSE de Galicia 2014-2020 e FEDER e FSE+ Galicia 2021-2027, en calidade de Organismo Intermedio en delegación da Autoridade de xestión do citado programa; así, este centro directivo conta con representación e participación activa na Red de Políticas de Igualdad entre Mujeres y Hombres en los Fondos Comunitarios Coordinada polo Instituto de las Mujeres do Ministerio de Igualdad, que aglutina a todos os axentes implicados na xestión de fondos EIE e os organismos con competencias en materia de igualdade e actúa como foro de intercambio de información, experiencias e capacitación para fomentar a incorporación da perspectiva de xénero nos diferentes ámbitos de intervención dos fondos EIE.”

Polo seu carácter, moitos dos seus programas de gasto non inclúen accións que poidan ter repercusión directa ou indirecta sobre a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes polo que se van analizar os programas de gasto que se refiren á formación do persoal, á función pública, fomento da sociedade da información e do coñecemento, estatística, dirección e servizos xerais de facenda e planificación e coordinación económica.

PROGRAMA 122A- AVALIACIÓN E CALIDADE DA ADMINISTRACIÓN PÚBLICA

Aínda que a consellería identifica este programa de gasto como destinado exclusivamente a actividades administrativas de xestión e, polo tanto, carente de repercusión dende o punto de vista do xénero, hai que ter en conta que, segundo a memoria, o programa vai dirixido a todos os centros directivos, a todos os procedementos e servizos públicos, a totalidade da cidadanía galega na medida en que o obxectivo primario sempre se dirixe a acadar unha maior eficacia e eficiencia na xestión pública que se traduza nuns servizos públicos que funcionan ben e satisfacer as demandas e necesidades da sociedade de Galicia.

A memoria describe a aplicación da perspectiva de xénero a través dos seguintes items:

-Estatísticas e situación das mulleres e dos homes en relación cos ámbitos prioritarios de intervención do programa de gasto (diagnose)

-Información sobre a realidade social de partida, dende a perspectiva de xénero neste ámbito

-Nº de mulleres e homes potenciais beneficiarias/os do programa de gasto

-Existencia de indicadores con relevancia de xénero

-Outros datos específicos relacionados co programa e coa poboación obxectivo das actividades, desagregados por sexo.

Polo tanto, vaise poder coñecer o punto de partida e medir os resultados e impactos; convertendo á igualdade nun obxectivo e nun valor da organización.

A memoria identifica entre os obxectivos presentes na normativa e plans vixentes de aplicación a incorporación da transversalidade de xénero na actuación xeral do departamento.

En todo caso, dada a repercusión do programa no “impulso de actuacións no ámbito dos servizos públicos e da contratación pública” recoméndase ter en conta o contido do recen aprobado VIII Plan Estratéxico de Galicia para a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes 2022-2027 para a actividade contractual e subvencional.

O plan indica no seu punto 7.9 (Ámbito Instrumental. Transversalización da perspectiva de xénero na actividade da Xunta de Galicia) que pretende mellorar as actuacións en materia de igualdade de xestión pública coa seguinte estratexia “A aplicación do enfoque de xénero ao conxunto da xestión pública debe realizarse dun xeito máis sistemático e intenso. A incorporación de cláusulas favorecedoras da igualdade de xénero no conxunto da actividade contractual e nas subvencións está, sen dúbida, cada vez máis estendida no sector público autonómico, aínda que precisa dunha aplicación máis contundente, por exemplo, mediante criterios de puntuación automática, non só aplicables aos casos nos que se produce un empate entre as ofertas.

Ademais, cómpre realizar un seguimento da aplicación destas cláusulas polo conxunto da Administración xeral e o seu sector público, así como impulsar procedementos de control e seguimento do cumprimento real dos criterios favorecedores da igualdade por parte das empresas adxudicatarias (implantación efectiva de plans de igualdade e programas de conciliación, garantía da igualdade salarial etc.)”

Para facer efectiva esta cuestión recóllese como prioridade de actuación a de “Incorporación de cláusulas relacionadas coa igualdade de xénero no conxunto da actividade contractual e subvencional do sector público autonómico e seguimento da súa aplicación, así como do cumprimento efectivo dos criterios de igualdade por parte das empresas adxudicatarias.”

PROGRAMA 122B-FORMACIÓN E PERFECCIONAMENTO DO PERSOAL DA ADMINISTRACIÓN DA COMUNIDADE AUTÓNOMA

A través deste programa de gasto finánciase o funcionamento e as actividades da Escola Galega de Administración Pública (EGAP), que integra a formación destinada aos distintos colectivos de persoal empregado público da comunidade autónoma, para modernizar e mellorar a eficiencia no traballo do persoal das distintas administracións, ofertando unha formación común, pero tamén uns contidos diferenciados e específicos adecuados ás necesidades de cada colectivo que atenda ás especificidades e aos desafíos concretos que se lle presentan ao persoal de cada Administración

Esta formación vai dirixida a acadar unha maior profesionalización que redunde nunha maior eficacia na prestación dos servizos públicos, para o cal a EGAP adecuará a súa oferta formativa ás necesidades e aos desafíos das administracións públicas, desde un compromiso de transparencia e ética pública.

A EGAP tamén pretende achegar á sociedade en xeral aqueles temas relacionados coa Administración que poidan ser do seu interese, e facilitar a comprensión das diferentes novidades normativas, a través das diferentes actividades de divulgación que realiza (xornadas, seminarios, edición de publicacións).

A escola tamén traballa con diferentes iniciativas relacionadas coa detección de necesidades formativas, a calidade e a satisfacción dos usuarios e das usuarias, que contribúen a mellorar non só a formación, senón que tamén axudan a racionalizar os procesos de xestión.

A Escola Galega de Administración Pública inclúe de xeito habitual nos seus plans de formación, actividades sobre igualdade e violencia de xénero dirixidas a todos os colectivos do persoal da administración, que se imparten a través das distintas metodoloxías de ensino, co propósito de achegar a formación nesta materia ao maior número posible de persoas. Hai que destacar o incremento da oferta formativa nestas materias que se vén producindo nos últimos anos e tamén a diversificación dos contidos.

A análise dende o punto de vista do xénero, indica que a EGAP se atopa nunha boa posición para promover a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes introducindo esta temática nos Plans de Formación para o persoal e aplicando a perspectiva de xénero en todas as actividades formativas dirixidas ao persoal así como nos estudos, enquisas e investigacións que se levan a cabo.

Valorar especialmente que se continúen a potenciar as diferentes contornas de aprendizaxe e metodoloxías de carácter flexible, entre as que están a autoformación e a teleformación, ou o uso de sistemas de videoconferencia e telepresenza, configurándose a pluralidade de formatos, modalidades e metodoloxías de ensino como unha das liñas distintivas da acción formativa da EGAP, porque constitúen unha formación máis flexible pero coa mesma calidade e certificación e que permiten ofertar actividades formativas a un maior número de persoas, cun menor custo contribuíndo ao mesmo tempo a eliminar as barreiras espaciais e temporais, favorecendo deste xeito a conciliación da vida familiar e laboral e a corresponsabilidade.

Ademais da formación especificamente centrada en materia de igualdade, a EGAP tamén incorpora este tipo de contidos nos programas doutras actividades formativas, co propósito de que o alumnado poida formarse en contidos xenéricos respecto do xénero e a igualdade, tratando de achegar os conceptos básicos en materia de igualdade de oportunidades e as ferramentas necesarias para integrar a perspectiva de xénero no traballo cotiá do persoal empregado público.

Así, nas actividades que organiza a escola abórdase a igualdade desde unha perspectiva xurídica, para coñecer o marco legal das políticas de igualdade e aténdese especificamente á igualdade nas administracións públicas, mediante o estudo da avaliación do impacto de xénero e os instrumentos de intervención nesta materia.

Porén, a formación neste eido non se circunscribe á igualdade no contexto da Administración pública, senón que tamén se forma ao persoal desde a perspectiva de xénero noutros ámbitos, para fomentar a igualdade en todos os contextos.

Así mesmo, en 2023, seguirá a desenvolverse un módulo sobre políticas de igualdade nas actividades formativas de maior impacto e que procuran unha capacitación xeral e multidisciplinar do persoal empregado público, co propósito de incorporar a cuestión de xénero como unha materia transversal á formación daquel.

Por outra banda, e para promover a igualdade no acceso á formación de todo o persoal ao servizo da Administración, favorécese a preferencia no acceso ás actividades formativas das persoas que gozasen dunha licenza de maternidade, ou doutro proxenitor distinto da nai biolóxica, dunha redución de xornada ou dunha excedencia para o coidado de familiares.

Valórase especialmente dun xeito moi positivo que dende a EGAP se teñan implantado novas estratexias para unha mellor incorporación da perspectiva de xénero na xestión, desenvolvemento e avaliación das accións que financia este programa de gasto. En concreto as seguintes:

- Realización dunha convocatoria de actividades de formación en materia de igualdade e violencia de xénero independente da convocatoria xeral. Esta forma de xestionar as convocatorias, realizada nos últimos anos, permite seguir a poñer de relevo que con estas actividades non só se trata de formar senón tamén de sensibilizar e concienciar ao persoal empregado público sobre a importancia de ter unha cultura de traballo baseada na igualdade. Así mesmo, dispónse dunha información máis directa e específica sobre o interese e satisfacción que estas actividades en concreto espertan no persoal e facer un seguimento do grao de cumprimento do Decreto 70/2017, do 13 de xullo, polo que se regula a formación en igualdade e prevención e loita contra a violencia de xénero do persoal ao servizo da Administración da Comunidade Autónoma de Galicia.

- Recollida de datos de solicitudes de todos os cursos e de persoas declaradas aptas neles, desagregados por sexo que pode ser consultada desde o ano 2021. Anteriormente, só se recollía esta información respecto dos cursos convocados en materia de igualdade e violencia de xénero, así como naqueles outros cursos nos que se recibise unha petición en tal sentido. A nova estratexia deseñada estende este tipo de información a calquera actividade organizada pola Escola Galega de Administración Pública.

Polo que se refire ás actividades formativas organizadas pola EGAP durante o ano 2021 poden extraerse os seguintes datos:

As mulleres representan o 73% das persoas que participaron nas actividades formativas, o que vén dar conta do elevado grao de participación das empregadas públicas no conxunto da formación desenvolvida pola escola, que se incrementa de ano en ano.

Se atendemos de xeito diferenciado aos distintos colectivos aos que se dirixe a formación da EGAP, as mulleres foron o 69,70% do alumnado dos cursos dirixidos ao

persoal ao servizo da Administración da Comunidade Autónoma e á Administración institucional e dos entes instrumentais do sector público de Galicia.

No caso das actividades para o persoal ao servizo da Administración local, un 71,83 % dos participantes foron mulleres.

Hai que destacar tamén a elevada presenza feminina nas actividades dirixidas ao persoal da Administración de xustiza, cun 73,22% de mulleres. Finalmente, no caso das actividades que desenvolve a EGAP dirixidas ao persoal de Administración e Servizos (PAS) das universidades galegas, as mulleres foron o 71,21% das persoas que participaron nas ditas actividades.

Avaliación das actividades realizadas no ano 2021, dende o punto de vista do xénero:

En canto ás actividades formativas con temática relacionada directamente coa igualdade ou a violencia de xénero, no ano 2021 desenvóléronse na EGAP, 60 edicións de 21 cursos (que supón un aumento de cursos respecto a anos anteriores):

Nome do curso	Persoas participantes
A educación emocional como ferramenta para promover a igualdade	149 (128 mulleres)
Acompañamento social e apoio ás mulleres que sofren violencia de xénero	Participantes: 49 Mulleres: 43
Aproximación á violencia de xénero	Participantes: 100 Mulleres: 80
Básico en igualdade e prevención e loita contra a violencia de xénero	Participantes: 500 Mulleres: 375
Ciberviolencias sexistas	Participantes: 49 Mulleres: 42
Conciliación da vida persoal, familiar e laboral	Participantes: 249 Mulleres: 192
Detección e intervención ante a violencia de xénero nos centros de maiores, centros de día e centros de axuda a domicilio	Participantes: 69 Mulleres: 67

Estratexias para a eliminación de este-reotipos de xénero no exercicio da actividade profesional	Participantes: 23 Mulleres: 17
Formación básica en igualdade de xénero nas administracións públicas	Participantes: 347 Mulleres: 271
Formación básica para a sensibilización e prevención da violencia de xénero	Participantes: 430 Mulleres: 344
Integración da perspectiva de xénero na xestión pública	Participantes: 100 Mulleres: 77
Linguaxe administrativa non sexista e imaxe igualitaria na práctica da xestión pública	366 (287 mulleres)
Módulo II. Violencia de xénero e familiar. Tramitación	50 (39 mulleres)
Muller, medios de comunicación e TIC	Participantes: 100 Mulleres: 87
O enfoque de xénero no deseño, execución e avaliación de plans, programas e proxectos	Participantes: 149 Mulleres: 118
Permisos de corresponsabilidade nos coidados familiares para a igualdade.	Participantes: 100 Mulleres: 85
Ser a líder, o liderado e autoliderado feminino	Participantes: 20 Mulleres: 19
Sexting, sextorsión, violencia de xénero dixital	Participantes: 247 Mulleres: 191
Violencia de xénero na adolescencia	Participantes: 27 Mulleres: 25
Violencia de xénero na adolescencia e xuventude	Participantes: 50 Mulleres: 42
Webinario Unha visión normativa e xurisprudencial sobre a violencia machista en España	Participantes: 48 Mulleres: 42

Non se pode deixar de apreciar, á vista destes datos, que as mulleres representan máis do 79% do alumnado asistente a estas actividades formativas con contidos específicos de igualdade e prevención e loita contra a violencia de xénero, porcentaxe que está 6 puntos por riba da media de mulleres participantes na actividade formativa da EGAP

(73%), o que pon de manifesto que hai que seguir na liña establecida para que este tipo de contidos sexan percibidos polo persoal empregado público como unha necesidade para a mellora da súa xestión diaria e fomentar a participación masculina nos mesmos.

En 2021 tamén se desenvolveron 7 cursos nos que se incluía un módulo de igualdade de xénero:

Nome do curso	Persoas participantes
Operacións cofinanciadas polos programas operativos FSE Galicia e POEX 2014-2020	Participantes: 14 Mulleres: 11
Contratación estratéxica	Participantes: 55 Mulleres: 39
Xestión e control do programa operativo Feder Galicia 2014-2020:especial referencia aos Fondos REACT e ás políticas Antifraude	Participantes: 27 Mulleres: 15
Manual de estilo do DOG e outras publicacións institucionais - Proba de avaliación	Participantes: 38 Mulleres: 25
Os dereitos fundamentais na atención ás persoas en situación de vulnerabilidade social: evitar a discriminación, a aporofobia e o edadismo	Participantes: 28 Mulleres: 24
Incorporación de cláusulas sociais e de xénero na contratación pública	Participantes: 35 Mulleres: 22
Curso superior de capacitación para o desempeño da función de inspección de servizos sociais.	Participantes: 24 Mulleres: 22

Por outra parte, entre o conxunto do persoal docente da EGAP, isto é, os titores/as das actividades en liña e as e os docentes da formación presencial, rexístrase, así mesmo, unha notable presenza feminina, sendo un total de 172 as mulleres que participaron como colaboradoras docentes da EGAP ao longo de 2021.

A memoria resalta entre os obxectivos contemplados neste programa seguindo a normativa e planificación vixente os seguintes:

- Incorporación da transversalidade de xénero na actuación xeral do departamento.
- Información, sensibilización e educación para a igualdade de mulleres e homes.

- Transmisión dunha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade.
- Igualdade no acceso ao emprego, na formación e na promoción profesionais e nas condicións de traballo.
- Promoción da plena incorporación das mulleres á Sociedade da Información.

Este programa participa no desenvolvemento do VIII Plan Estratégico de Galicia para a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes 2022-2027 onde a EGAP participa nas seguintes liñas de actuación:

- Liña de acción 9.2.3 Reforzamento da oferta formativa en materia de igualdade de oportunidades entre mulleres e homes e violencia de xénero e realización de procesos de avaliación de necesidades para adaptar a formación ás demandas e especificidades do desempeño profesional dos distintos corpos e do persoal político ao servizo da Administración autonómica e do seu sector público.

- Liña de acción 9.2.5 Mantemento e ampliación, no seu caso, dos dereitos e medidas favorecedoras da conciliación da vida persoal, familiar e laboral para o persoal da Administración autonómica, desde un enfoque de fomento da corresponsabilidade.

- Liña de acción 9.3.1 Impulso de actuacións para reforzar a transversalización do principio de igualdade na actividade das administracións locais e nas políticas dirixidas ao seu persoal.

Recoméndase que a información que teña relevancia para a análise de xénero sexa compartida coa Secretaría Xeral de Igualdade e difundida como publicidade activa, en desenvolvemento da lexislación de igualdade vixente na Comunidade autónoma (artigo 9 Decreto Lexislativo 2/2015, polo que se aproba o texto refundido das disposicións legais da Comunidade Autónoma de Galicia en materia de igualdade) e da lexislación de transparencia de Galicia (Lei 1/2016, do 18 de xaneiro, de transparencia e bo goberno)

PROGRAMA 124A-DIRECCIÓN MODERNIZACIÓN E XESTIÓN DA FUNCIÓN PÚBLICA

Dende este programa de gasto desenvólense todas as actividades relacionadas coa planificación e ordenación dos recursos humanos da administración (procesos selectivos e de provisión do persoal, resolución das situacións administrativas, expedientes de incompatibilidades, rexistro central do persoal e rexistro de altos cargos, etc.).

○ programa está clasificado como non especificamente orientado á igualdade aínda que provoca un impacto diferenciado en homes e mulleres.

○ principal obxectivo que se marca o departamento en relación con este programa orzamentario, dende o punto de vista da perspectiva de xénero, é o de avanzar na consecución dunha administración autonómica máis igualitaria.

Hai que ter en conta que, en xeral, as administracións públicas son organizacións cun elevado nivel de representación de mulleres na composición dos seus efectivos.

Segundo os datos do IGE, en xaneiro de 2021 o persoal da administración autonómica ascendía a 91.779 persoas, das que 65.797 eran mulleres, o que supón o 71,69% do total.

Por áreas, nas consellerías e os seus organismos autónomos, as mulleres representaban o 56,52%, nas institucións sanitarias representaban o 80,68% do persoal sanitario e o 67,02% do persoal non sanitario. Na docencia non universitaria, as mulleres eran o 71,20% do persoal docente e o 80,4% do persoal non docente. Por último, as mulleres representaban o 71,78% do persoal da administración de xustiza.

Aínda que a presenza da muller no emprego público é maioritaria e isto debe ser entendido como un factor de normalización, tamén deben ser tidas en conta unha serie de consideracións que matizan este feito, así, débese reflexionar sobre en que medida esta situación é sintomática dunha peor integración da muller no mercado de traballo por conta allea ou autónomo que a incentiva máis a opositar, en que medida é consecuencia dos problemas de conciliación no ámbito privado que de igual xeito fan preferible esta vía, as diferenzas por sexos nos postos básicos e directivos ou a segregación por tipo de profesións dentro do propio emprego público.

Tamén se debe considerar que, aínda que os procesos selectivos no emprego público están rexidos polos principios de igualdade, mérito e capacidade, continúan a existir desequilibrios na composición de determinados corpos e escalas que poden deberse a razóns socioculturais que manteñen estereotipos de xénero. E no caso da carreira profesional, pode observarse un maior desequilibrio naquelas formas de provisión nas que existe maior nivel de discrecionalidade.

Os principais indicadores que se poden utilizar para facer unha análise da situación actual da administración da Xunta de Galicia aplicando a perspectiva de xénero son: porcentaxe de mulleres e homes que son persoal ao servizo da Administración pública autonómica, porcentaxe de mulleres e homes que desempeñan postos directivos na administración, porcentaxe de mulleres e homes que desempeñan altos cargos na administración autonómica, porcentaxe de mulleres e homes que participan nos procesos selectivos e porcentaxe diferenciado de mulleres e homes que superan os ditos procesos e polo tanto acceden a un emprego público.

No caso do acceso á función pública, a desagregación deses datos por sectores de actividade, corpos, escalas ou categorías de acceso, permitiría detectar aqueles sectores onde o grao de paridade no acceso sexa menor.

Para obter esta información que permita facer esta análise dende o punto de vista do xénero, a propia Administración dispón do Rexistro de Persoal, dos Rexistros de altos

cargos, do futuro Rexistro do persoal directivo así como da información de xestión dos procesos selectivos.

A Administración debe desenvolver un tratamento exemplar en canto á introdución do principio de igualdade entre mulleres e homes na súa xestión de recursos humanos, máxime nunha administración pública estatisticamente feminizada en termos xerais, malia que non a todos os niveis.

En 2022 vaise continuar avanzando na implantación de medidas que favorezan a mellora da acción pública en materia de igualdade de xénero entre o persoal ao servizo da Administración autonómica e con efecto exemplar na sociedade. Hai que salientar aquí as melloras de xestión do teletraballo para o persoal empregado público.

Dende o punto de vista da igualdade de xénero, valóranse de xeito positivo todas as medidas que permiten unha maior flexibilidade horaria no desenvolvemento da xornada de traballo, así como o teletraballo como medios de favorecer a conciliación da vida familiar, persoal e laboral, sempre dende un punto de vista corresponsable.

No terreo do acceso e promoción profesional, manterase a esixencia de coñecemento da normativa en materia de igualdade nos programas dos procesos selectivos e valoraranse os cursos sobre igualdade de xénero nos concursos de emprego público.

Ademais, difundiranse os datos sobre a presenza de mulleres e de homes en cada corpo, escala ou categoría de emprego público.

Este programa participa no desenvolvemento do VIII Plan Estratéxico de Galicia para a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes 2022-2027 onde a Dirección Xeral de Función Pública participa nas seguintes liñas de actuación:

- Liña de acción 9.1.5 Incremento da presenza de mulleres nos postos de representación e dirección dos departamentos e entes instrumentais da Administración autonómica e seguimento periódico da distribución por sexo.

- Liña de acción 9.1.6 Aplicación efectiva e seguimento de medidas que garantan a composición equilibrada por sexo dos órganos de consulta e valoración (tribunais, xurados etc.) e integración da perspectiva de xénero na súa actividade.

- Liña de acción 9.2.1 Aplicación de medidas de discriminación positiva nas ofertas de emprego público para favorecer a incorporación das mulleres a corpos, escalas ou categorías de persoal nos que se verifique a infrarrepresentación feminina.

- Liña de acción 9.2.2 Afianzamento da esixencia de formación en igualdade como requisito de acceso e promoción no emprego público.

- Liña de acción 9.2.4 Elaboración de plans de igualdade das e dos empregados ao servizo da Administración xeral e entes dependentes da Xunta de Galicia.

- Liña de acción 9.2.6 Incorporación da perspectiva de xénero á política de seguridade e protección da saúde do persoal do sector público autonómico e garantía do cumprimento efectivo do dereito á protección social integral das traballadoras vítimas de violencia de xénero.

Por último é recomendable, tendo en conta que este é o programa que ten por obxectivo a promoción profesional e nas condicións de traballo, que teña en conta que o Decreto legislativo 2/2015 ten un matiz propio no relativo á organización da igualdade de xénero, en canto que procura non só da paridade entre sexos na procura de decisións igualitarias, senón tamén a aplicación de principios igualitarios que permitan o empoderamento feminino, o que significa que non é suficiente o equilibrio entre sexos nos órganos colexiados, senón procurar que haxa persoal especialista en igualdade en todos os grupos de traballo ou órganos colexiados (artigo 5.2 d) do Decreto legislativo 2/2015).

PROGRAMA 571A-FOMENTO DA SOCIEDADE DA INFORMACIÓN E DO COÑECIMENTO

O Programa de fomento da sociedade da información e do coñecemento atende ás prioridades de actuación do Plan Estratéxico de Galicia 2022-2030 PA 3.2 “Impulsar unha transformación dixital inclusiva e sostible”, incluída no “EIXE 3. COMPETITIVIDADE E CRECEMENTO”, e PA 4.4 “Impulsar a cohesión territorial e desenvolver os servizos no territorio baixo o concepto de cidade única.”, incluída no “EIXE 4. COHESIÓN SOCIAL E TERRITORIAL”. Adicionalmente actúa tanxencialmente en programas de administración de xustiza 13 I A; servizos xerais de promoción social 3 I I A; servizos xerais de educación, e 6 I I A servizos xerais de facenda 6 I I A. É dicir, é o motor da transformación dixital de Galicia.

Neste contexto, en 2020 aprobouse a Estratexia Galicia Dixital 2030 (EGD2030) para situar a Galicia como unha rexión intelixente de referencia en Europa, onde o uso das tecnoloxías dixitais contribúa a aumentar a calidade de vida e o desenvolvemento sostible nas súas tres vertentes: social, económica e medio ambiental.

As actuacións previstas dentro deste programa teñen carácter universal, pois están dirixidas a acadar a inclusión no novo contexto dixital da sociedade galega no seu conxunto (cidadanía en xeral, administracións públicas, sector empresarial, asociacións sen ánimo de lucro), contribuíndo de xeito decisivo na xeración dunha economía do coñecemento que sirva de base para o progreso económico e social cara uns maiores niveis de benestar para a totalidade da poboación galega, ademais de levar a cabo un proxecto tecnolóxico global na Xunta de Galicia que impulse a modernización da Administración pública.

Este programa participa no desenvolvemento do VIII Plan Estratéxico de Galicia para a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes 2022-2027 onde a AMTEGA participa nas seguintes liñas de actuación:

- Liña de acción 1.1.1 Desenvolvemento de accións formativas dirixidas á mellora da empregabilidade e á capacitación para a actividade emprendedora.

- Liña de acción 2.1.1 Desenvolvemento de accións de estímulo das vocacións científico-tecnolóxicas dirixidas ás rapazas.

- Liña de acción 2.4.1 Impulso á realización de análises, informes e estudos sobre a situación das mulleres nos ámbitos científico e tecnolóxico.

- Liña de acción 4.1.1 Desenvolvemento de accións formativas para a mellora da cualificación profesional das mulleres rurais e do mar, en especial daquelas en situación de vulnerabilidade, con especial énfase na capacitación dixital como estratexia favorecedora da empregabilidade.

- Liña de acción 4.2.3 Fortalecemento da oferta de actividades de apoderamento persoal e promoción da autonomía dirixidas ás mulleres rurais e do mar.

- Liña de acción 6.1.2 Continuidade do impulso á realización de actividades para promover o apoderamento e a autonomía individual das mulleres, con especial atención ás necesidades daquelas en situación de vulnerabilidade, das mulleres maiores e á redución da brecha dixital.

Nesta liña a finalidade e estratexia do programa di que “no ámbito da sociedade dixital, manteranse as iniciativas que se están a levar a cabo e lanzaranse outras orientadas aos colectivos obxectivo, aqueles nos que a fenda dixital é máis evidente: no ámbito empresarial ás pemes, micropemes e autónomos, e no ámbito da cidadanía, facendo foco nos colectivos en risco de exclusión dixital, intensificando a atención adicada ás persoas maiores, mulleres e poboación asentada no rural.”

No ano 2023, no seo do Plan de Reforma e Ampliación da Rede CeMIT, para dar resposta aos novos tempos, e impactar en todo o territorio realizaranse actuacións de alfabetización, capacitación e talento dixital, a través das seguintes iniciativas:

- A dotación de equipamento tecnolóxico innovador.

- A reforma física das aulas, que as transformará, facéndoas máis flexibles e adaptadas ás últimas tendencias pedagóxicas, tecnolóxicas e arquitectónicas.

- Implantación de novos servizos de formación e capacitación dixital aliñados co Marco Galego de competencias dixitais, que contribuirán a lograr o obxectivo marcado polo Compoñente 19.II do Plan de Recuperación, Transformación e Resiliencia.

- A ampliación de servizos de inclusión dixital no rural contará cun servizo de aula móbil itinerante.

- Unha quinta liña focalizará o seu esforzo na integración, soporte e mantemento dos servizos dixitais para o fomento da inclusión e capacitación dixital.

Estas cinco liñas de traballo serven de apoio ao desenvolvemento do Marco galego de competencias dixitais, regulado polo Decreto 123/2021, do 2 de setembro.

Por isto, é de ter en conta a importancia deste programa mixto, con actividades que teñen por finalidade a igualdade entre mulleres e homes e que inciden nas mulleres porque teñen un impacto diferenciado en homes e mulleres. Este programa pretende, entre outros aspectos conseguir a igualdade no acceso ao emprego, na formación e na promoción profesionais e nas condicións de traballo; e, Promoción da plena incorporación das mulleres á Sociedade da Información.

No marco do Programa de fomento da sociedade da información e do coñecemento continuouse reducindo a fenda existente entre homes e mulleres no acceso á sociedade da información. Así, planificáronse máis de 453.700 horas de formación dixital gratuíta en cursos e charlas en alfabetización dixital e capacitación dixital a través da Rede CeMIT onde o 58,96% dos seus usuarios son mulleres (56.970).

En relación ás liñas de traballo creadas para a formación en Competencias Dixitais, será fundamental o papel dos centros para acadar que o 70% dos galegos e galegas teña competencias dixitais básicas, o 50% deles mulleres, segundo establece a Estratexia Galicia Dixital 2030.

PROGRAMA 581A-ELABORACIÓN E DIFUSIÓN ESTATÍSTICA

Este programa inclúe as actividades do Instituto Galego de Estatística (IGE) e das consellerías, a través dos seus órganos estatísticos sectoriais (OES), encadradas nos programas estatísticos anuais (PEA), que desenvolven o Plan Galego de Estatística (PGE 2022-2026)

O obxectivo do plan é desenvolver e consolidar o sistema estatístico e conseguir un conxunto coherente, rigoroso e actualizado de datos, que contribúa ao coñecemento e á análise da realidade, ao tempo que responda ás demandas de información das institucións públicas, dos axentes económicos e sociais e dos cidadáns, axeitándose aos criterios de economía e uso das fontes existentes, minimizando as molestias á cidadanía e garantindo o segredo estatístico.

O artigo 9 do Decreto Legislativo 2/2015, do 12 de febreiro, polo que se aproba o texto refundido das disposicións legais da Comunidade Autónoma de Galicia en materia de igualdade, establece que “A totalidade das estatísticas e investigacións con eventual repercusión en cuestións de xénero realizadas pola Comunidade Autónoma de Galicia desagregará os datos en atención ao sexo e en atención ás circunstancias vinculadas ao xénero, como a asunción de cargas parentais e familiares. Da totalidade destas estatísticas e investigacións enviaráselle copia ao órgano competente en materia de igualdade”.

Cumprindo este mandato, a Lei 16/2021, do 20 de decembro, do Plan galego de estatística 2022-2026, recolle que as estatísticas programadas deberán ter en conta a perspectiva de xénero, polo que as incluídas no PEA anual que se aprobe que prevexan datos sobre persoas físicas deberanse recoller e difundir por sexo.

Tamén, entre os obxectivos de calidade que se pretenden conseguir nas accións desenvolvidas no marco deste programa de gasto, están o de reforzar a transparencia e a accesibilidade das estatísticas, así como a consideración da perspectiva de xénero.

O programa identifica como obxectivo de xénero que ten por finalidade xerar información estatística sobre a desigualdade entre mulleres e homes.

Na actualidade contémplanse as seguintes actividades directamente relacionadas coa perspectiva de xénero: Elaboración e difusión de “indicadores de xénero”; “A realidade da muller galega” e “estatística de violencia de xénero”.

Este programa participa no desenvolvemento do VIII Plan Estratégico de Galicia para a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes 2022-2027 onde o IGE participa nas seguintes liñas de actuación:

- Liña de acción 3.3.1 Impulso da investigación e outras actuacións para o incremento da información e a transferencia de coñecemento en materia de conciliación corresponsable, usos do tempo e economía dos coidados.

- Liña 8.2.1 Promoción de estudos e outras actuacións para a mellora do coñecemento e da recollida de información estatística sobre as distintas formas de violencia contra as mulleres (violencia sexual, violencias dixitais, violencia vicaria etc.).

Hai que ter en conta que para un correcto desenvolvemento das funcións propias de elaboración de informes de impacto de xénero é imprescindible contar con estatísticas con indicadores de xénero, polo que o desenvolvemento deste programa é de especial importancia para o avance da igualdade de xénero do plano político ao plano de xestión administrativa.

PROGRAMA 611A-DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE FACENDA

O programa 611A de Dirección e Servizos Xerais de Facenda indica na súa descrición que a súa finalidade é a de atender e xestionar os gastos dos servizos centrais da Consellería de Facenda e Administración Pública, coordinando os servizos centrais, tanto no que respecta a medios humanos como materiais e de organización, actuando de soporte básico para a execución do resto dos programas da consellería, coa finalidade de acadar maiores cotas de efectividade e racionalidade administrativa. E que se atenden a través deste programa, os gastos de funcionamento do CES.

Aínda que a consellería cualifica este programa de gasto como de mera actividade administrativa e de xestión, sen repercusión en cuestións de xénero, cabe salientarse respecto ao CES, que segundo a Lei 6/1995, do 28 de xuño pola que se crea ese órgano, configúrase como foro permanente de diálogo e deliberación entre os axentes sociais e a Xunta de Galicia e que, entre as súas funcións, o artigo 5 destaca a elaboración de ditames, informes ou estudos.

Entre eles destaca a elaboración anualmente dun estudo global sobre a situación socioeconómica da comunidade autónoma, na que se abordan temas como a evolución demográfica, a situación do mercado de traballo, a saúde, a pobreza e a cohesión social ou a cobertura social, que son temáticas nas que indubidablemente é necesario incorporar e ter en conta a perspectiva de xénero.

Por outra banda, todas aquelas accións que faciliten que dende as administracións públicas se faga un uso estratéxico da contratación pública, a través da aplicación de cláusulas sociais, como instrumento das políticas públicas de fomento de medidas de igualdade ou conciliación e corresponsabilidade nas empresas, terán tamén impacto positivo dende o punto de vista do xénero.

PROGRAMA 612A-PLANIFICACIÓN, ELABORACIÓN DE ORZAMENTOS E COORDINACIÓN ECONÓMICA

A finalidade das actuacións que se desenvolven no marco deste programa de gasto é a de incrementar a eficacia e a eficiencia nos procedementos de coordinación de axudas públicas e da programación, xestión e seguimento dos programas europeos da política rexional comunitaria.

As contas de 2023 terán como obxectivo, en primeiro lugar, seguir a garantir a seguridade socio sanitaria e paliar os incertos efectos da situación económica prevista para o ano próximo, en especial sobre aquelas persoas que máis o precisan, as e os galegas/os en risco de exclusión social e aquelas que se verán máis afectadas polo crecemento dos prezos. Tamén debería contribuír a minorar o efecto sobre o nivel de emprego que a situación económica prevista podería producir e conseguir volver aos niveis de emprego e actividade pre pandemia o máis axiña posible, realizando as reformas estruturais precisas para contar cun tecido económico máis moderno, produtivo e sostible.

En relación á promoción da igualdade de oportunidades entre homes e mulleres, este programa orzamentario presenta unha tipoloxía de actividades de carácter “indirecto”, é dicir, que non inflúen directamente en ningún colectivo de mulleres ou homes, nin asociacións ou outras entidades. As actuacións deste órgano en relación da promoción da igualdade, presentan resultados xerais no ámbito da xestión de fondos estruturais.

Así, a DX de Política de Cohesión e Fondos Europeos leva a cabo a tarefa de coordinación e impulso da promoción da igualdade en todas as fases de xestión dos programas operativos FEDER e FSE de Galicia 2014-2020 e FEDER e FSE+ Galicia 2021-2027, en calidade de Organismo Intermedio en delegación da Autoridade de xestión do citado programa; así, este centro directivo conta con representación e participación activa na Red de Políticas de Igualdad entre Mujeres y Hombres en los Fondos Comunitarios Coordinada polo Instituto de las Mujeres do Ministerio de Igualdad, que aglutina a todos os axentes implicados na xestión de fondos EIE e os organismos con competencias en materia de igualdade e actúa como foro de intercambio de información, experiencias e capacitación para fomentar a incorporación da perspectiva de xénero nos diferentes ámbitos de intervención dos fondos EIE.

Por outra banda, a DX de Política de Cohesión e Fondos Europeos vén de aplicar determinadas medidas de “discriminación positiva” para empresas cun maior desenvolvemento en materia de igualdade, para os casos de empate. Concretamente:

- Nas cláusulas administrativas dos pregos dos procedementos de contratación especificase que, no caso de persistir empate de proposicións, logo de aplicar o recuento de persoal con discapacidade, resolverase para aquela empresa que acredite obtención da Marca Galega de Excelencia en Igualdade conforme ao artigo 75 do Decreto Lexislativo 2/2015, do 12 de febreiro, polo que se aproba o texto refundido das disposicións legais da Comunidade Autónoma de Galicia en materia de igualdade. Non obstante, a teor da Lei de Impulso Demográfico de Galicia e, tendo en conta o sinalado no VIII Plan de Igualdade non parece suficiente utilizar este tipo de criterios como cláusula de desempate ou condición especial de execución. Parecería mais correcto usar os criterios relativos á igualdade como criterio de adxudicación (ver o apartado conclusións da Consellería)

Por outra banda, no que respecta a réximes de axuda nos que a contratación de persoal ten un peso relevante, en particular no eido dos proxectos de I+D+i, foméntase a valoración do equilibrio de xénero na composición do equipo investigador.

No ámbito do Plan Estratéxico de Galicia realízase o seguimento e avaliación do principio horizontal de igualdade de oportunidades entre homes e mulleres o do obxectivo estratéxico correspondente.

PROGRAMA 621A-ADMINISTRACIÓN FINANCEIRA, TRIBUTARIA E DE CONTROL

A consellería cualifica este programa de gasto como de mera actividade administrativa e de xestión, sen repercusión en cuestións de xénero, e na memoria indícase que o obxectivo das actividades que a través del se financian é a planificación, control e xestión do programa de endebedamento da Comunidade Autónoma, a correcta xestión dos tributos propios e cedidos, a xestión do patrimonio da comunidade autónoma e o control da actividade económica- financeira, desenvolvendo procedementos que redunden na eficacia e na eficiencia na recadación dos ingresos públicos.

No caso deste programa de gasto, a relación das actividades que se pretende desenvolver co xénero pode non ser tan directa e evidente, sen embargo debería analizarse o impacto diferencial que poden ter sobre mulleres e homes os distintos tributos e impostos xestionados pola Comunidade Autónoma, así como as deducións fiscais que se establecen no tramo autonómico do imposto do IRPF.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2023, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres nos programas desta Consellería.

E5 - Eixe 5. Gobernanza

PA02 - Unhas finanzas sustentables para un crecemento san

E02 - Mantemento dos niveis máis baixos de débeda de entre as CCAA. Estabilidade e competitividade das finanzas públicas que favorezan un

OO02 - Reforzar as tarefas de planificación da Xunta e de xestión dos Programas Operativos dos fondos estruturais.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P421.H	Persoas contratadas pola AT (homes)	4,0	Nº
P421.M	Persoas contratadas pola AT (mulleres)	18,0	Nº
DE040H	Persoas-ano participando en labores de Xestión do Fondo FEDER 2014-2020, cuxo salario é cofinanciado co Fondo FEDER (Hom)	14,0	Persoas/ano
DE040M	Persoas-ano participando en labores de Xestión do Fondo FEDER 2014-2020, cuxo salario é cofinanciado co Fondo FEDER (Mul)	21,0	Persoas/ano

Conclusións:

Valórase positivamente que se impulsen e consoliden as actuacións de fomento da conciliación e da corresponsabilidade no ámbito da administración pública, a través de fórmulas como a flexibilidade da xornada laboral ou o teletraballo que, en todo caso, deben abordarse sempre dende a correspondabilidade.

Tamén se valora de maneira positiva que se avance na integración da perspectiva de xénero na elaboración dos orzamentos da Comunidade Autónoma así como na execución das actuacións financiadas con fondos europeos e que se trate de incluír e considerar a perspectiva de xénero de xeito transversal nas actuacións do departamento.

Recoméndase, non obstante, xestionar mais información con indicadores de xénero.

Por último, no relativo á actividade subvencional e á contratación administrativa, procede sinalar o indicado no VIII Plan Estratéxico para a Igualdade de Oportunidades entre Mulleres e Homes 2022-2027 da Xunta de Galicia. “A aplicación do enfoque de xénero ao conxunto da xestión pública debe realizarse dun xeito máis sistemático e intenso. A incorporación de cláusulas favorecedoras da igualdade de xénero no conxunto da actividade contractual e nas subvencións está, sen dúbida, cada vez máis estendida no sector público autonómico, aínda que precisa dunha aplicación máis contundente, por exemplo, mediante criterios de puntuación automática, non só aplicables aos casos nos que se produce un empate entre as ofertas. Ademais, cómpre realizar un seguimento da aplicación destas cláusulas polo conxunto da Administración xeral e o seu sector público, así como impulsar procedementos de control e seguimento do cumprimento real dos criterios favorecedores da igualdade por parte das empresas adxudicatarias (implantación efectiva de plans de igualdade e programas de conciliación, garantía da igualdade salarial etc.).”

Para facer efectiva esta cuestión recóllese como prioridade de actuación a de “Incorporación de cláusulas relacionadas coa igualdade de xénero no conxunto da actividade contractual e subvencional do sector público autonómico e seguimento da súa aplicación, así como do cumprimento efectivo dos criterios de igualdade por parte das empresas adxudicatarias.” É dicir, non basta con meras condicións especiais de execución do que xa é imperativo legal, senón que hai que ir un paso máis alá. Estas cláusulas, referidas a todo tipo de contratación e subvención, deberían ser, na medida do posible, por exemplo, criterios de puntuación automática.

IV.4. CONSELLERÍA DE MEDIO AMBIENTE, TERRITORIO E VIVENDA

A Consellería de Medio Ambiente e Vivenda é o órgano de Administración da comunidade autónoma ao cal lle corresponden as competencias e funcións en materia de medio ambiente, conservación da natureza, ordenación do territorio, urbanismo e vivenda.

Pola tipoloxía e características das actuacións que se desenvolven, hai moitos programas de gasto que se cualificaron por parte da consellería como non pertinentes respecto ao xénero.

PROGRAMA 451A-FOMENTO DA REHABILITACIÓN E DA CALIDADE DA VIVENDA

A pesar de que na memoria se cualifica este programa como destinado exclusivamente a actividades administrativas de xestión e non se considera que teña impacto de xénero, no propio documento sinalase que “Continúa a liña de financiamento iniciada no 2017 consistente na subsidiación de xuros dos préstamos para a rehabilitación, como ferramenta que posibilitará que as persoas con menos posibilidades económicas podan afrontar as obras de rehabilitación das súas vivendas”. Merece unha valoración positiva este punto, tendo en conta que as mulleres representan a maior porcentaxe dentro do colectivo de persoas en risco de exclusión e con menos posibilidades económicas, situa-

ción que se pode ver agravada pola concorrencia doutras circunstancias, como pode ser a condición de vítimas de violencia de xénero, ou o caso das familias monoparentais (case sempre encabezadas por unha muller). Está claro que as competencias que se desenvolven a través deste programa de gasto deberían considerarse estratéxicas dende o punto de vista da igualdade de xénero.

Neste sentido, cómpre salientar o disposto na Lei 5/2021, do 2 de febreiro, de impulso demográfico de Galicia, na que se contemplan, entre outras medidas, axudas ás familias máis vulnerables e para a mellora de vivendas.

PROGRAMA 451B-ACCESO Á VIVENDA

Igual que no caso anterior, aínda que na memoria se cualifica este programa de gasto como destinado exclusivamente a actividades administrativas de xestión e, polo tanto, non se considera que teña repercusión dende o punto de vista do xénero, non se pode perder de vista que na propia memoria se indica que a necesidade que trata de atender consiste basicamente en facilitar o acceso á vivenda, tanto en propiedade como en réxime de alugueiro, para aqueles sectores da sociedade que se atopen en condicións máis desfavorecidas.

Ademais, tamén se pretenden desenvolver medidas para evitar e paliar os desafuzamentos hipotecarios ou por falta de pagamento dos alugueiros e garantir o acceso á vivenda.

Por outro lado, a propia memoria recolle como un dos colectivos aos que se dirixe as “mulleres vítimas de violencia de xénero”. Neste sentido, valórase positivamente a implantación de medidas contidas no pacto de vivenda de Galicia 2021-2025 como os programas do bono alugueiro, no que se integra o programa de bono de alugueiro social para vítimas de violencia de xénero, entre outros.

PROGRAMA 521A-URBANISMO

O urbanismo é unha actividade que ten como obxectivo a intervención sobre a realidade urbana para orientar a súa transformación. Os obxectivos precisos desa intervención e os instrumentos para levala a cabo foron variando no tempo e, actualmente, o urbanismo preséntase en termos de sostibilidade, entendida como un equilibrio entre eficiencia económica, equidade ou xustiza social, e conservación ou protección do medio ambiente.

A práctica urbanística consiste en tomar decisións sobre a localización das actividades no espazo, a forma do espazo público, do espazo privado e dos edificios, ou sobre as características dos sistemas de transporte. O urbanismo inflúe directamente na forma en que as persoas acceden a lugares de traballo, equipamentos e servizos; na comodidade para o seu uso e na necesidade de transporte para chegar a eles. Sen embargo as posibilidades de acceso non son iguais e mulleres e homes poden ter distintas necesidades e aspiracións no espazo urbano e distintas posibilidades de acceder aos bens e recursos.

Por iso, resulta imprescindible a consideración do xénero no ámbito urbanístico tendo como obxectivo a creación de espazos e dunha ordenación urbana que resulten axeitados para facer máis comfortable o traballo, as labores de coidado e a vida cotiá. O urbanismo con perspectiva de xénero non é un urbanismo exclusivo das mulleres senón que ten en conta todas as etapas da vida, dende a infancia ata a vellez.

A axenda Urbana Española (AUE), aprobada en 2019, é un documento estratéxico que, de conformidade cos criterios establecidos pola Axenda 2030, a nova Axenda Urbana das Nacións Unidas e a Axenda Urbana para a Unión Europea persegue o logro da sostibilidade nas políticas de desenvolvemento urbano, e inclúe como obxectivo específico 6.2 buscar a igualdade de oportunidades dende unha perspectiva de xénero, idade e discapacidade que ten, entre outras, as seguintes liñas de actuación:

- Integrar a perspectiva de xénero, idade e discapacidade nos temas relacionados co día a día das cidades, nas estruturas administrativas e nos procesos de toma de decisións.

- Aumentar a dotación de parques en áreas residenciais, frecuentados principalmente por persoas maiores, mulleres e niños/as, garantindo unha adecuada accesibilidade, iluminación e seguridade.

- Apoiar a “mobilidade do coidado” asegurando que as viaxes vinculadas ao coidado doutras persoas e o mantemento do fogar se podan levar a cabo no menor tempo posible, nas franxas horarias requiridas e cun custe asumible.

O programa 521A figura clasificado como programa con actividades non dirixidas especificamente ás persoas, aínda que teñen impacto sobre elas como beneficiarias indirectas das accións (programas que actúan sobre o territorio, o medio ambiente, a sociedade no seu conxunto, etc.).

Entre as actuacións que se financian dentro deste programa de gasto, destacan as que se veñen desenvolvendo en materia de equipamentos e contornos urbanos en colaboración cos concellos de Galicia, como elementos revitalizadores do territorio e do reequilibrio territorial, co fin de contribuír ao desenvolvemento local desas zonas e poñer a disposición dos seus habitantes os valores de ditos espazos. Durante os últimos anos asináronse máis de 260 acordos de colaboración con concellos, o 83 % do total, para execucións desta actuacións o obxectivo é acadar o 90 % ata o ano 2023.

Valórase especialmente que na memoria deste programa de gasto se indique que con moitas das actuacións que se prevé realizar vaise contribuír ao cumprimento da promoción do reparto equitativo dos tempos entre mulleres e homes que facilite a conciliación e a corresponsabilidade, concretamente, identifícanse as seguintes medidas:

- Actuacións de estudo, difusión e promoción (incluíndo campañas de sensibilización e campañas e accións informativas):

-Indicador estimado (número de actuacións): 25

- Instrumentos de planeamento de desenvolvemento

-Indicador estimado (número de plans en tramitación): 176

- Humanización de espazos con perspectiva de xénero e de conciliación

-Indicador estimado (número de actuacións): 34

PROGRAMA 531A-PROMOCIÓN DE SOLO PARA ACTIVIDADES ECONÓMICAS

Na correspondente memoria cualifícase este programa como destinado exclusivamente a actividades administrativas de xestión. Non obstante, este programa ten por finalidade facilitar a implantación das actividades empresariais que contribúan ao impulso da actividade económica e ao fomento do emprego.

Precisamente, no eido do emprego non se pode deixar de lado a fenda existente entre mulleres e homes, tanto na taxa de desemprego, como no acceso ao emprego, a fenda salarial ou o teito de cristal. É por isto que o contido deste programa si inclúe actuacións con perspectiva de xénero que deberán ser obxecto de análise na súa execución.

PROGRAMA 541B-CONSERVACIÓN E POSTA EN VALOR DO PATRIMONIO NATURAL E BIODIVERSIDADE

O obxectivo deste programa de gasto é contribuír á conservación do patrimonio natural e da biodiversidade dunha forma compatible co desenvolvemento das actividades humanas.

Como eixo transversal, este programa incide no desenvolvemento de programas de divulgación, información e de educación ambiental que permitan sensibilizar e concienciar á cidadanía sobre a importancia de acadar un uso sostible do medio natural, achegando os temas ambientais á poboación e propiciando a participación da cidadanía nesta materia.

Contempla tamén as necesidades relativas á aplicación de políticas preventivas, funcións de policía e vixilancia, control e prevención de impactos no medio natural e tamén promove o ordenado aproveitamento das especies da fauna cinexética e piscícola nas augas continentais, asegurando unha xestión sostible.

As estratexias de conservación da biodiversidade constitúen unha oportunidade para promover a igualdade e a equidade entre homes e mulleres. As distintas actividades que se promoven dentro deste programa de gasto poden provocar a introdución de novas actividades ou de cambios nas prácticas existentes, relacionados co uso da terra, agricultura, silvicultura, gandería, zonas pesqueiras e xestión dos recursos hídricos, actividades nas

que mulleres e homes levan a cabo participacións distintas, tendo acceso desigual a estes recursos e beneficiándose do seu uso de xeito diferente.

A conservación e preservación do patrimonio natural e a biodiversidade é, na mesma medida, un asunto social e un problema ambiental e o éxito da conservación sustentable depende principalmente do uso que os diferentes grupos de persoas lle dean aos recursos biolóxicos. Considérase, na memoria, que as mulleres teñen un papel clave na xestión da biodiversidade xa que teñen un papel crucial en campos como o da xestión da agricultura e son as responsables do control, desenvolvemento e transmisión do coñecemento tradicional, moi ligado á conservación da biodiversidade. Dado que as mulleres representan polo menos a metade das persoas que utilizan dalgún xeito os recursos biolóxicos, considérase primordial a súa implicación na conservación e a sustentabilidade destes recursos.

Por iso, a consellería indica na memoria que, no marco das estratexias nacionais e internacionais de conservación e preservación da biodiversidade, promoverase que calquera iniciativa nesta materia garanta que o desenvolvemento e implementación das propostas, contribúan á igualdade, por medio da creación de posibilidades de acceso e beneficios equitativos tanto para as mulleres como para os homes.

Tamén se indica que, para contribuír ao obxectivo “promoción do reparto equitativo dos tempos entre mulleres e homes que facilite a conciliación e a corresponsabilidade”, se vai facer un uso estratéxico da contratación pública, a través da aplicación de cláusulas sociais, como instrumento das políticas públicas de fomento de medidas de conciliación e corresponsabilidade nas empresas. O número de contratos que se estiman podan incorporar as ditas cláusulas é de 17 e o importe estimado destes contratos supera o millón de euros.

Tense en conta o obxectivo transversal de utilizar a contratación de maneira estratéxica para acadar os obxectivos de igualdade de oportunidades entre mulleres e homes

PROGRAMA 541D-CONTROL AMBIENTAL E XESTIÓN DE RESIDUOS

O principal obxectivo estratéxico do Plan Estratéxico de Galicia 2022-2030 ao que se contribúe con este programa é a xestión sostible dos residuos e a restauración de espazos degradados. Desenvolvemento efectivo dunha xestión dos residuos baseada na economía circular e situar a Galicia entre as rexións europeas con maior taxa de residuos tratados e reciclados.

Os recursos asignados destínanse a conseguir unha adecuada protección do medio ambiente, priorizando as actuacións de revisión e planificación da xestión dos residuos da Comunidade Autónoma. Así, executaranse os novos Plans de Xestión de Residuos, tanto urbanos como industriais para o período 2023-2035.

Para entender as relacións que establecen mulleres e homes coa natureza, débese analizar o acceso, uso e control dos recursos e os beneficios que se derivan deles e necesítase que os obxectivos que se asocian ao uso e o manexo dos recursos medioambientais

tomen en conta as relacións de poder e as relacións de xénero que diferencian a homes e mulleres; por iso, o análise dos procesos de degradación ambiental ten que visualizar e incorporar o impacto que as mulleres e os homes producen no medio ambiente, e promover que las decisións e a elaboración de políticas públicas non queden exentas da incorporación da perspectiva de xénero

Deste xeito na parte deste Programa enfocada á xestión de residuos é de vital importancia ter en conta, por exemplo, que no ámbito dos residuos sólidos urbanos a relación de xénero entre mulleres e homes é desigual tanto no ámbito doméstico, no emprego, como na área de xestión. Así:

- No doméstico as mulleres se encargan en maior medida que os homes da separación, almacenamento e recolección dos residuos.

- No ámbito da xestión, en xeral, son os homes os que lideran e ocupan os postos de traballo deste sector, especialmente a nivel de xefatura.

- Esta desigualdade tamén se estende ao ámbito directivo tanto no sector público como privado, xa que a maioría dos cargos están ocupados por varóns.

Polo tanto, para garantir o éxito das iniciativas que se pretenda desenvolver neste ámbito resulta fundamental considerar a participación das mulleres nos cambios progresivos nos hábitos de consumo e nos procesos de reutilización e reciclaxe de todo tipo de residuos, na posta en marcha dos proxectos de compostaxe e máis concretamente nos de autocompostaxe. Pero a dita participación non pode ser entendida como unha función exclusiva das mulleres, senón que as mulleres son o elemento clave e propulsor da sensibilización, formación e concienciación de todos aqueles que no seu entorno, por descoñecemento ou por abandono non colaboran na promoción dun uso máis eficaz dos recursos nunha economía circular.

Actividades realizadas no ano 2022 e previsión no 2023, dende o punto de vista do xénero:

En todos os contratos tramitados con cargo ao orzamento de 2022, incluíuse como cláusula de desempate a obtención da Marca Galega de Excelencia en Igualdade, de conformidade co disposto no artigo 75 c) do Decreto Lexislativo 2/2015, do 12 de febreiro polo que se aproba o texto refundido de disposicións legais das Comunidade Autónoma de Galicia en materia de igualdade (DOG núm. 32, do 17 de febreiro de 2016).

E nos contratos que se tramiten con cargo ao programa durante o 2023 incluírase como condición especial de execución, o respecto ao principio de igualdade de remuneración por razón de sexo previsto no artigo 28 do Estatuto dos Traballadores (Texto Refundido aprobado polo RDL 2/2015, do 23 de outubro), de xeito que a igualdade de funcións e responsabilidade se corresponda co salario.

Tendo en conta o sinalado pola Lei de Impulso Demográfico de Galicia e o VIII Plan Estratéxico para a Igualdade de Oportunidades entre Mulleres e Homes 2022-2027 da Xunta de Galicia, non parece suficiente utilizar este tipo de criterios como cláusula de desempate ou condición especial de execución. Parecería mais correcto usar os criterios relativos á igualdade como criterio de adxudicación (ver o apartado conclusións da Concellería)

PROGRAMA 541E-COÑECEMENTO DO AMBIENTE E FOMENTO DA SUSTENTABILIDADE

Este programa de gasto, xestionado por dous órganos diferentes (IET e DX de Calidade Ambiental, Sostibilidade e Cambio Climático, dá cobertura, principalmente a dúas necesidades fundamentais.

Por unha banda, a través do Instituto de Estudos do Territorio (IET) o obxectivo do programa consiste na protección, xestión e ordenación da paisaxe de Galicia, no estudo e análise do territorio e na elaboración, mantemento e actualización da información xeográfica e cartográfica necesaria para o desenvolvemento dos estudos territoriais, así como na promoción da cultura da sustentabilidade territorial, fomentando a sensibilidade da cidadanía sobre o medio ambiente, o territorio e a paisaxe.

Por outra banda, dende a Calidade Ambiental, Sostibilidade e Cambio Climático, o programa atende ás necesidades derivadas dos sistemas de observación ambiental e predición meteorolóxica de Galicia e da loita contra o cambio climático e da adaptación ao mesmo.

Tal e como se recolle na memoria deste programa, calquera política a facer no eido do cambio climático debe partir dun recoñecemento claro da igualdade de xénero, dado que tal e como recolle a Resolución do Parlamento Europeo, de 11 de setembro de 2012, sobre o papel das mulleres na economía verde (2012/2035 (INI)), “as políticas de medio ambiente teñen un impacto directo sobre a saúde e a situación das persoas, e que a desigualdade de xénero, combinada cunha falta de sensibilidade cara ás diferenzas na situación e as necesidades económicas e sociais das mulleres, fai que elas adoiten sufrir de maneira desproporcionada a degradación ambiental”. Ademais, “nalgúns Estados membros o papel da muller na economía ecolóxica está infravalorado e non está recoñecido, dando orixe a numerosas discriminacións en termos de falta de beneficios, como a protección social, o seguro sanitario, os salarios adecuados e o dereito á pensión”.

E as mulleres teñen coñecementos inestimables para actuar como líderes na transición a unha economía baixa en carbono e implementar maneiras innovadoras de adaptarse a un ambiente inestable.

Deste xeito nas actuacións deste programa de gasto enfocadas ao cambio climático debe terse claro que a igualdade de xénero é un compoñente principal do desenvolvemento

mento sostible e que a participación activa tanto de homes como de mulleres nos procesos de decisión, planificación e implementación resulta clave nas actividades de adaptación e mitigación.

Avaliación das actividades realizadas no ano 2022 e previsión no 2023, dende o punto de vista do xénero:

Sinálanse na memoria que todas as accións planificadas prestan especial atención ao respecto da igualdade entre mulleres e homes e sobre a redución da fenda de xénero existente polo que a previsión é que, efectivamente, redunden nesa liña

Respecto das actuacións concretas que se poden valorar dende o punto de vista do xénero é de salientar positivamente o cumprimento por parte do Instituto de Estudos do Territorio, do establecido na Lei 5/2021, de 2 de febreiro, de impulso demográfico de Galicia, introducindo en todos os pregos de cláusulas administrativas particulares de contratación de servizos, criterios de adxudicación referidos a políticas empresariais en materia de conciliación, ademais de establecer criterios de desempate relativos á igualdade.

Indícase que nos contratos que se tramiten con cargo ao programa no 2023, incluírase como condición especial de execución, o respecto ao principio de igualdade de remuneración por razón de sexo previsto no artigo 28 do Estatuto dos Traballadores (Texto Refundido aprobado polo RDL 2/2015, do 23 de outubro), de xeito que a igualdade de funcións e responsabilidade se corresponda co salario. Neste sentido, recoméndase ver o sinalado ao respecto no apartado seguinte "Conclusións".

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2023, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres nos programas desta Consellería.

E1 - Eixe 1. O reto demográfico

PA01 - Acadar un nivel de emprego elevado e de calidade, que garanta o equilibrio entre a vida profesional e a privada

E03 - Aumentar as competencias emprendedoras, impulsar a creación de empresas e iniciativas de traballo por conta propia sustentables e

0001 - Programas de fomento da contratación por conta allea.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
SC01.H	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Homes	2,0	Nº
SC01.M	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Mulleres	4,0	Nº

Conclusións:

A incorporación da muller na formulación, planificación e execución de políticas ambientais segue a ser lenta.

Por iso, aínda recoñecendo que existe marxe para a mellora, cómpre valorar de xeito positivo a consideración xeneralizada da perspectiva de xénero e a valorización do papel das mulleres nun ámbito que, a priori, pode parecer desvinculado da temática da igualdade de xénero, recoñecendo que a muller ten unha función fundamental que desempeñar na

preservación dos recursos naturais e na promoción do desenvolvemento sostible, xa que desempeña un papel clave na adopción de modalidades de produción e consumo sostibles e ecoloxicamente racionais.

É preciso facer alusión ao VIII Plan Estratéxico para a Igualdade de Oportunidades entre Mulleres e Homes 2022-2027 da Xunta de Galicia. No mesmo, inclúense liñas de actuación que afectan directamente ás políticas ambientais, de vivenda e urbanismo e outras que afectan a todos os eidos das políticas públicas que hai que ter en conta. Así:

- A prioridade de actuación 7.4 “Reforzar a perspectiva de xénero nas políticas medioambientais, de mobilidade e de xestión no territorio” está integrada polas liñas de acción 7.4.1 “desenvolvemento de programas ambientais con perspectiva de xénero e de posta en valor do papel das mulleres na xestión e conservación da biodiversidade “ (responsable: Dirección Xeral de Patrimonio Natural. Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Vivenda) e 7.4.2 “Introdución da perspectiva de xénero na planificación territorial e urbanística, na vivenda e no transporte para garantir a accesibilidade, a seguridade persoal, a autonomía e facilitar a conciliación corresponsable “ (responsables: Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Vivenda, Instituto Galego da Vivenda e Solo. Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Vivenda e Consellería de Infraestruturas e Mobilidade)

- No VIII Plan establécese que “A planificación territorial e o urbanismo, como factores de vertebración territorial e cohesión social, deben incorporar a perspectiva de xénero en todas as súas actuacións. Por un lado, a planificación urbana ten que abandonar definitivamente a óptica androcéntrica pola que historicamente a primacía dos intereses do ámbito produtivo, da poboación traballadora, principalmente masculina, e do uso do automóbil privado, deixaron á marxe as necesidades e intereses do ámbito reprodutivo e, polo tanto, as das mulleres principalmente

○ deseño urbano, as políticas de vivenda, as de transporte ou a construción de equipamentos públicos teñen que ter en conta os roles reprodutivos e non só a esfera produtiva; considerar as necesidades das persoas en relación coas distintas etapas da vida, desde a infancia á velez, e outros factores de diversidade ou exclusión. Así, resulta clave proxectar espazos de usos mixtos, que faciliten a conciliación e sexan accesibles para todas as persoas

(...)

Ademais, o enfoque de xénero é transversal a outros ámbitos, como o ambiental, de maneira que se seguirán fomentando os programas medioambientais nos que se poña en valor o papel das mulleres na conservación do medio e na xestión dos recursos autóctonos”

- Por outro lado, no seu punto 7.9 (Ámbito Instrumental. Transversalización da perspectiva de xénero na actividade da Xunta de Galicia) di que “A aplicación do enfoque

de xénero ao conxunto da xestión pública debe realizarse dun xeito máis sistemático e intenso. A incorporación de cláusulas favorecedoras da igualdade de xénero no conxunto da actividade contractual e nas subvencións está, sen dúbida, cada vez máis estendida no sector público autonómico, aínda que precisa dunha aplicación máis contundente, por exemplo, mediante criterios de puntuación automática, non só aplicables aos casos nos que se produce un empate entre as ofertas. Ademais, cómpre realizar un seguimento da aplicación destas cláusulas polo conxunto da Administración xeral e o seu sector público, así como impulsar procedementos de control e seguimento do cumprimento real dos criterios favorecedores da igualdade por parte das empresas adxudicatarias (implantación efectiva de plans de igualdade e programas de conciliación, garantía da igualdade salarial etc.).”

Para facer efectiva esta cuestión recóllese como prioridade de actuación a de “Incorporación de cláusulas relacionadas coa igualdade de xénero no conxunto da actividade contractual e subvencional do sector público autonómico e seguimento da súa aplicación, así como do cumprimento efectivo dos criterios de igualdade por parte das empresas adxudicatarias.” É dicir, non basta con meras condicións especiais de execución do que xa é imperativo legal, senón que hai que ir un paso mais alá. Estas cláusulas, referidas a todo tipo de contratación e subvención, deberían ser, na medida do posible, por exemplo, criterios de puntuación automática.

IV.5. CONSELLERÍA DE INFRAESTRUTURAS E MOBILIDADE

Na memoria presentada pola Consellería de Infraestruturas e Mobilidade, non se sinala ningún dos seus programas de gasto como relevante dende o punto de vista do xénero, polo que non se pode facer ningunha avaliación relativa a este aspecto.

Aínda así, cómpre volver recordar que se tería que introducir de xeito transversal a perspectiva de xénero en moitas das actividades que se desenvolven nos diferentes ámbitos de actuación da consellería, ben sexa introducindo criterios relativos á igualdade nos procedementos de contratación e subvencións, utilizando nas distintas actividades de difusión e comunicación unha linguaxe inclusiva e/ou imaxes que non contribúan a manter os estereotipos de xénero, fomentando o uso de datos desagregados por sexo nos estudos, informes ou estatísticas publicados, ou ben deseñando accións con repercusión máis directa na igualdade entre mulleres e homes a través de programas de gasto como o de mobilidade.

Os distintos programas que recolle a memoria da Consellería son:

- 423A. Servizos e axudas complementarias da ensinanza. A finalidade deste programa é facilitar a mobilidade das persoas, procurando solucións máis eficientes e sostibles, para o que é preciso a actuación pública nos servizos de transporte. Neste caso concreto fálase do servizo de transporte público gratuíto a escolares con dereito ao mesmo, no ámbito territorial da comunidade autónoma. Resulta evidente que este tipo de servizos contribúe á conciliación da vida persoal, familiar e laboral.

- 511A. Dirección e servizos de infraestruturas e territorio. É un programa instrumental que ten como finalidade proporcionar os medios materiais, persoais e de organización para o funcionamento dos servizos de carácter xeral da consellería na procura da mellora da eficacia e eficiencia nos servizos públicos que se prestan a toda a cidadanía.

- 512A. Ordenación e inspección do transporte. Na memoria indícase que as medidas que nel se financian están destinadas tanto a cidadanía como ao tecido produtivo de Galicia en xeral, demandante dos servizos que presta o sector do transporte, como en particular as empresas e os traballadores e traballadoras que desenvolven estes servizos.

- 512B. Construción, conservación e explotación das estradas. Este programa ten como obxectivo conservar en bo estado as estradas da Comunidade Autónoma, ordenar e xerarquizar a rede de estradas da Xunta en coordinación coas iniciativas das distintas administracións, mellorar á accesibilidade ás cidades e completar as comunicacións que ten Galicia co seu entorno (Asturias, León, Castela e Portugal).

Queda claro que, moitas das actuacións previstas están dirixidas ás persoas e, polo tanto, deberían ser analizadas dende o punto de vista do xénero. Como exemplo, unha das actividades que se vai financiar no marco deste programa de gasto é a tarxeta "Xente

Nova'' que permite aos mozos e mozas de entre catro e vinte e un anos, incluídos, viaxar gratuitamente nos servizos de transporte metropolitano interurbano e que, segundo se recolle na propia memoria, non se trata só dunha actividade para potenciar o transporte público, senón que tamén é unha medida de claro contido social, que supón un aforro importantísimo para as familias, e que polo tanto resulta evidente que terá incidencia dende o punto de vista do xénero.

Lémbrese, por último, que tanto no VIII Plan Estratéxico de Galicia para a Igualdade entre mulleres e homes 2022-2027 como no Plan Galego de Conciliación e Corresponsabilidade 2018-2021, existen medidas específicas que corresponde desenvolver á área de mobilidade desta consellería, con independencia das medidas de carácter xeral relativas aos procedementos de contratación, xestión de axudas, utilización de imaxes e linguaxe inclusivos, etc. que teñen carácter transversal e implican a todos os departamentos da Xunta de Galicia.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2023, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres nos programas desta Consellería.

E1 - Eixe 1. O reto demográfico

PA01 - Acadar un nivel de emprego elevado e de calidade, que garanta o equilibrio entre a vida profesional e a privada

E03 - Aumentar as competencias emprendedoras, impulsar a creación de empresas e iniciativas de traballo por conta propia sustentables e

OO01 - Programas de fomento da contratación por conta allea.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
SC01.H	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Homes	2,0	Nº
SC01.M	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Mulleres	2,0	Nº

IV.6. CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN, FORMACIÓN PROFESIONAL E UNIVERSIDADES

Segundo o Decreto 119/2022, do 23 de xuño son competencias e funcións da Consellería de Cultura, Educación, Formación Profesional e Universidades a promoción e difusión da cultura, do patrimonio cultural, dos aspectos vinculados á protección e promoción do patrimonio cultural de Galicia e dos camiños de Santiago; a planificación, regulación e administración do ensino regrado en toda a súa extensión, niveis, graos, modalidades e especialidades; a promoción e o ensino da lingua galega, así como a dirección, planificación, coordinación e execución da política lingüística da Xunta de Galicia; a coordinación do sistema universitario; o recoñecemento, tutela e rexistro das fundacións de interese galego de carácter cultural e educativo; as competencias e funcións que lle atribúe o Decreto 268/2000, do 2 de novembro, polo que se crea o Museo Pedagóxico de Galicia, e o Decreto 214/2003, do 20 de marzo, polo que se modifica o Decreto 110/1999, do 8 de abril, polo que se crea e se regula o Consello Galego de Formación Profesional.

A transversalidade da igualdade de xénero aparece recollida no articulado deste decreto do seguinte xeito:

Artigo 2. Toda a estrutura respectara que na composición dos órganos colexiados adscritos sexa atendido o principio de presenza equilibrada de homes e mulleres.

Artigo 4. Á Secretaría xeral é a competente de velar polo cumprimento da lexislación de igualdade no traballo entre homes e mulleres.

Artigo 5. Á Vicesecretaría Xeral ten a función de Impulsar a aplicación do principio de igualdade entre mulleres e homes con carácter transversal nas funcións atribuídas á Secretaría Xeral Técnica.

Artigo 9. Á Secretaría Xeral de Política Lingüística ten competencias e funcións para promover accións para impulsar a aplicación transversal do principio de igualdade por razón de xénero no eido da política lingüística e o fomento do uso da lingua galega.

Artigo 12. Á Secretaría Xeral de Universidades ten competencias e funcións para promover accións para impulsar a aplicación transversal do principio de igualdade por razón de xénero no ámbito universitario.

Artigo 15. A Dirección Xeral de Cultura lle corresponde exercer as seguintes competencias e funcións:

h) Promover a visibilización das cuestións de xénero nos fondos documentais e artísticos das institucións de Galicia.

i) Promover a visibilización das achegas realizadas polas mulleres nos ámbitos literario, musical, cinematográfico, audiovisual e artístico.

j) Promover a realización de análises e estudos da presenza e situación das mulleres no ámbito da cultura e da produción artística e intelectual.

k) Velar pola transmisión de imaxes igualitarias, non estereotipadas e que amosen a diversidade de mulleres e de homes nas actuacións públicas no ámbito cultural.

Artigo 22. Á Dirección Xeral de Ordenación e Innovación Educativa lle corresponde o impulso de programas e accións vinculados a promover a educación inclusiva, a mellora da atención á diversidade e de promoción da igualdade entre homes e mulleres no ámbito do ensino non universitario.

Artigo 23. Á Subdirección Xeral de Ordenación, Inclusión e Innovación Educativa correspóndenlle a función de coordinación e impulso das accións dirixidas a reservar, no eido educativo a igualdade entre homes e mulleres e a igualdade de trato e non discriminación das persoas LGBTI. E ao Servizo de Inclusión, Orientación e Convivencia lle corresponde a promoción e desenvolvemento dos programas e accións que potencien a igualdade entre homes e mulleres nos centros educativos.

Artigo 27. Ao Servizo de Relación co Sistema Produtivo, Orientación e Inserción Laboral lle corresponde a función de fomento da inserción laboral do alumnado que asiste a actividades de formación profesional, así como promoción da equidade e a accesibilidade universal, e a igualdade de xénero e non discriminación, favorecendo a empregabilidade.

Artigo 31 . Ao Servizo de Análise de Datos de Persoal Docente lle corresponde a función de desenvolver os protocolos axeitados en materia de protección de datos nas aplicacións xestoras de persoal docente, relativos a procesos de baixas laborais, de incapacidade temporal, saúde, violencia de xénero, antecedentes penais por delitos sexuais ou infraccións administrativas.

Disposición adicional segunda. No exercicio das funcións de estrutura, integrarase de xeito activo a dimensión de igualdade de oportunidades entre as mulleres e os homes.

Este ano a consellería inicia o curso académico de ensinanza non universitaria coa implantación na educación non universitaria da Lei orgánica 3/2020, de 29 de decembro, pola que se modifica a Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación. Esta lei en materia de igualdade presenta diversas novidades entre as que as mais destacadas afectan a :

1. Coeducación	Coeducación para a igualdade de xénero
2. Identidade sexual	Incorpora en todos os niveis a aceptación da diversidade por razón de orientación ou identidade sexual

3. Tecnoloxías e comunicación	Incorpora a formación tecnolóxica en igualdade, a protección fronte á violencia e o ciberacoso , recoñecemento do maltrato e o abuso sexual e atención á brecha dixital de xénero
4. Infantil	Busca a implantación do primeiro ciclo de Educación Infantil dentro da Educación formal. Planificación pendente
5. Perspectiva de xénero reforzada	Hai un reforzo en todos os niveis educativos da perspectiva de xénero. En primaria e nalgún nivel de secundaria na área de Educación en Valores cívicos e éticos incorpóranse contidos de igualdade muller e home.
6. Orientación profesional con perspectiva de xénero	En Secundaria, ESA, FP e Bacharelato a orientación educativa e profesional realizarase atendendo á perspectiva de xénero e a consecución da paridade en todas as profesións
7. Vítimas de Violencia	Teñen dereitos de acceso aos centros educativos pola súa condición
8. Reforzo da paridade en comisións e consellos	As Comisións de admisión no Centros e Consellos Escolares procurarán o equilibrio entre mulleres e homes na súa composición
9. Proxecto educativo	Os Proxectos de dirección e educativo recollerán datos concretos sobre a aplicación da igualdade de xénero no centro. Corresponde á dirección difundir esta información entre o profesorado
10. Consello Escolar	Consello Escolar pode propor medidas e iniciativas de igualdade de xénero

Por isto os programas incorporan adecuadamente a perspectiva de xénero:

PROGRAMA 151A-FOMENTO DA LINGUA GALEGA

Durante o ano 2023 teranse en conta dúas circunstancias de especial consideración:

I. A Secretaría Xeral de Política Lingüística (SXPL) asumirá competencias relativas á coordinación e impulso en materia de toponimia que implicará asumir novos retos con gastos asociados ao funcionamento da Comisión de Toponimia.

2. O Proxecto Nós, de intelixencia artificial ao servizo da lingua galega, coa finalidade de xerar e compilar unha ampla variedade de recursos lingüísticos dixitais de calidade en galego, gratuítos.

A Consellería xa indica o seu carácter transversal. Dado que as liñas de actuación previstas inciden en accións concretas que se impulsarán e/ ou reforzarán a través de programas, accións específicas e campañas dirixidas a sociedade en xeral, ás familias ao alumnado dos centros educativos, ao público xuvenil, familiar e infantil e a colectivos específicos como son os neofalantes. Este programa permite incorporar no seu desenvolvemento principios sociais, como son: a igualdade de trato, o respecto á diversidade, a prevención contra a violencia de xénero e outros valores asociados.

O programa está clasificado como mixto con actividades que teñen por finalidade a igualdade entre mulleres e homes para a utilización dun galego non sexista, tentando transmitir unha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade.

a) Os contidos e a docencia dos cursos de lingua galega para todos os niveis (incluíndo as linguaxes específicas, a administración xeral, local e de xustiza, etc.) nos que se presta unha especial atención ao fomento da utilización non sexista do galego, empréganse sempre termos xenéricos (persoal colaborador, persoas responsables, etc.), mesmo nas xornadas formativas sempre se inclúe unha epígrafe referida á linguaxe non sexista.

b) A utilización dunha linguaxe e imaxes inclusivas está presente nas publicacións e traballos de investigación que produce, edita e financia a Secretaría Xeral de Política Lingüística, ademais de aquelas outras nas que colabora directamente.

c) No ámbito da promoción, baste citar que un dos parámetros de valoración das obras que se presentan á convocatoria anual de subvencións para a edición de recursos curriculares en lingua galega, para niveis non universitarios, é precisamente se, de maneira transversal aos obxectivos, competencias e contidos abordados, o material promove: “A igualdade entre as persoas, sexan do sexo, raza, relixión, procedencia, lingua ou condición social que sexan”.

d) No ámbito da dinamización lingüística e do impulso de proxectos presenciais e dixitais para a súa contratación ao abeiro da convocatoria do repositorio Tece Redes en galego a base 3.5, prevé que: De xeito transversal, os proxectos poderán incluír principios e valores que fomenten a igualdade entre homes e mulleres, o respecto á diversidade e á diferenza, a integración da perspectiva de xénero, o fomento de accións positivas e o uso da linguaxe non sexista, a solidariedade, a accesibilidade na cultura e calquera dos obxectivos de desenvolvemento sostible propostos pola Asemblea Xeral de Nacións Unidas e que inspiran as actividades da axenda cultural galega, como a fin da pobreza, fame cero, saúde e benestar, accións polo clima, educación de calidade, paz, xustiza, concordia ou institucións sólidas.

Obsérvase unha aceptación significativa e crecente por parte das mulleres cara ás actividades que se veñen desenvolvendo a través do programa 151A.

Persoas destinatarias de cursos: no que vai do ano 2022 un 54 % do alumnado son mulleres.

Probas para acreditar o coñecemento en lingua galega (CELGA): un 60 % das persoas presentadas son mulleres.

Este programa permite identificar os seguintes obxectivos:

- . Incorporación da transversalidade de xénero na actuación xeral do departamento.
- . Información, sensibilización e educación para a igualdade de mulleres e homes.
- . Transmisión dunha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade.
- . Igualdade no acceso ao emprego, na formación e na promoción profesionais e nas condicións de traballo.
- . Fomento, directa ou indirectamente, da iniciativa empresarial das mulleres.
- . Promoción do reparto equitativo dos tempos entre mulleres e homes que facilite a conciliación e a corresponsabilidade.
- . Promoción da igualdade e da participación activa das mulleres en todos os ámbitos da sociedade (cultura, educación, política, economía, deporte, saúde, etc.)
- . Accións dirixidas á prevención e á loita contra a violencia de xénero.

Os fondos dedícanse entre outras actividades a adquisición de fondos e obras literarias que poñen en valor o traballo das mulleres, proxectos dixitais, proxectos presenciais, e sempre mediante a utilización dun galego non sexista, tentando transmitir unha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade.

Entre os resultados do programa destacan:

O número de bolseiras do Centro Ramón Piñeiro no ano 2022 foi de 21 persoas, 16 mulleres e 5 homes. O número de persoas lectoras nas universidades, tanto dentro como fóra de Galicia foi de 22 persoas dos que 17 eran mulleres, o que supón un incremento na porcentaxe de mulleres bolseiras con respecto ao ano 2022.

a) Persoas destinatarias de cursos: no que vai de exercicio, ano 2022, convocáronse 35 cursos Celga e 40 cursos de linguaxes específicas o que fai un total de 75 cursos, cun total de 2.110 alumnos, dos que mais do 50 % son mulleres

b) Probas para acreditar o coñecemento en lingua galega (CELGA): No que vai de exercicio 2022 realizáronse dúas convocatorias de probas Celga nos meses de maio e xuño, ás que asistiron 1.549 persoas das que 1.041 foron mulleres (67,20%)

c) En distintos programas de dinamización lingüística que levou a cabo a Secretaría Xeral de Política Lingüística no ano 2022 obsérvase en todos os casos maior participación feminina. Do público asistente máis do 50% son mulleres.

O repositorio de proxectos Tece Redes en Galego ao abeiro da convocatoria do ano 2022 que xurde en execución das accións programadas para o Plan Xacobeo 21-22, introduce na súa regulación, nas accións de promoción e dinamización da lingua galega, valores tendentes a evitar a discriminación sexista, fomentar a igualdade entre sexos e promover medidas de sensibilización contra a violencia de xénero. No ano 2023 continuarase con esta liña de acción para introducir a perspectiva de xénero e valores que fomenten a igualdade entre homes e mulleres. Ademais diso, a perspectiva de xénero esta presente en todas as actividades que se promovan dende a SXPL con fins divulgativos, formativos ou doutra índole da lingua galega.

PROGRAMA 421A-DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE EDUCACIÓN

Este programa de gasto tamén dará soporte á coordinación das estratexias e programas respecto das políticas públicas para a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes, así como ás atribucións como unidade encargada da xestión da seguridade da información e protección de datos e ás funcións de xestión das obrigas de publicidade activa, de transparencia da actividade administrativa e do bo goberno da Consellería e dos seus órganos e entidades dependentes.

Os obxectivos que se pretenden conseguir co obxectivo estratéxico do Plan Estratéxico de Galicia (PEG) 2022-2030 deste programa de gasto (OE. 04.01.08), consisten en garantir o funcionamento operativo dos servizos administrativos do sistema educativo, así como, os gastos derivados do funcionamento do Museo Pedagóxico de Galicia o do Consello Escolar de Galicia.

Por isto, a pesar de ser clasificado como programa destinado exclusivamente a actividades administrativas de xestión, sen obxectivos específicos de igualdade recoméndase ter en conta a importancia da coordinación das estratexias e programas respecto das políticas públicas para a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes, aínda que esta coordinación ao realizarse co persoal da consellería non implique gastos específicos dentro do dito programa de gastos.

PROGRAMA 422A-EDUCACIÓN INFANTIL, PRIMARIA E ESO

O programa destínase a atender a escolarización do alumnado nos niveis de educación infantil e primaria, que representan máis do 54% do alumnado non universitario, na educación no respecto dos dereitos e liberdades fundamentais, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres,

O programa está clasificado como programa mixto, con actividades que teñen por finalidade a igualdade entre mulleres e homes e/ou inciden directa e fundamentalmente sobre as mulleres e actividades que teñen un impacto diferenciado en homes e mulleres.

A Consellería indica que as actuacións destinadas ás melloras das instalacións de cociña e de adquisición de material adaptado ás necesidades do alumnado, permite unha mellor atención ás alumnas e alumnos procedentes de familias desfavorecidas, aproximando os servizos educativos aos domicilios das familias, posibilitando a conciliación laboral-familiar e polo tanto a promoción da igualdade de oportunidades.

Os obxectivos en materia de igualdade que cubre este programa son:

- Incorporación da transversalidade de xénero na actuación xeral do departamento.
- Información, sensibilización e educación para a igualdade de mulleres e homes.
- Transmisión dunha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade.
- Promoción do reparto equitativo dos tempos entre mulleres e homes que facilite a conciliación e a corresponsabilidade.
- Promoción da igualdade e da participación activa das mulleres en todos os ámbitos da sociedade (cultura, educación, política, economía, deporte, saúde, etc.)
- Accións dirixidas á integración de mulleres en risco ou en situación de pobreza ou exclusión social.

Este programa destínase directamente a máis de 385.000 alumnas e alumnos, o que representa o 14% da poboación total de Galicia, e indirectamente a máis de 600.000 nais e pais, que representan máis do 22% da poboación total de Galicia. O 52% do alumnado son nenos, o case o 69% do colectivo de docentes é de xénero feminino.

Ao dar esta información a consellería aprecia que para o alumnado “non pode existir distinción dende unha perspectiva orzamentaria que discrimine, de xeito positivo ao xénero feminino.” mentres que desde o punto de vista do persoal docente, o feito de que “o 83% do orzamento da consellería dedícase a soldos e salarios, dende a perspectiva de xénero, o orzamento educativo contribúe dun xeito importante no peso porcentual do emprego feminino”.

Neste sentido cómpre indicar que, desde un punto de vista da igualdade, as accións positivas son “medidas especiais encamiñadas a acelerar a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes” sen que supoñan como consecuencia práctica, o mantemento de regulacións separadas. Polo tanto, a adopción ou non de accións positivas non deriva de que haxa mais alumnado dun xénero ou doutro, senón de que sexa necesario e exista a posibilidade de acelerar a igualdade de oportunidades, o que por un exemplo, na educación prevese mediante a promoción das nenas nos ámbitos STEM.

Tamén hai que ter en conta que para a consecución da igualdade hai que cumprir o disposto no artigo 18 do decreto legislativo 2/2015 que di:

“Artigo 18. Erradicación de prexuízos nos centros docentes.

1. Non se admitirán, no centro docente, as desigualdades entre alumnos e alumnas sustentadas en crenzas, prexuízos, tradicións ou prácticas consuetudinarias transmisoras, directa ou indirectamente, de unha distribución estereotipada de papeis entre os sexos ou de unha imaxe de dominación dun sexo sobre o outro en calquera ámbito da vida.

2. De xeito directo, as docentes e os docentes non permitirán ningunha forma de machismo e de misoxinia que puidera existir no seo da comunidade escolar e, en particular, entre nenos e nenas e adolescentes, aplicarán activamente principios pedagóxicos de respecto á identidade e á imaxe das mulleres.

A este efecto, nos regulamentos internos dos centros educativos, haberanse de explicar as medidas de corrección ou sanción de comportamentos sexistas.”

En canto a contribución dos orzamentos da consellería a mellorar o emprego feminino, hai que ter en conta que a procura da igualdade de xénero pretende, entre outras cousas, a eliminación daquelas funcións estereotipadas de homes e mulleres.

Polo que se recomenda valorar se hai que prever accións positivas para o alumnado feminino, ou ben cómpre nos procesos de selección, tomar algún tipo de medida que permita acadar unha porcentaxe proporcional entre ambos os dous sexos, para deixar de considerar a educación infantil, de primaria e secundaria como unha tarefa feminina.

O programa ten previsto que para a contratación derivada do mesmo teña preferencia a adxudicación do contrato a proposición presentada por empresas que, no momento de acreditar a súa solvencia técnica ou profesional, cumpran as medidas destinadas a promover a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes no mercado de traballo establecidas de conformidade co que prevé o artigo 33 da Lei Orgánica 3/2007 de 22 de marzo, para a igualdade efectiva entre mulleres e homes, sempre que dita proposición iguale nos seus termos ás mais vantaxosas dende o punto de vista dos criterios obxectivos que serven de base á adxudicación. A Consellería indica que máis do 30% das empresas

manifestaron dispor de medidas para fomento da igualdade como criterio de desempate, conforme a esas medidas.

Neste punto recoméndase que se teña en conta as posibilidades previstas na Directiva comunitaria de 2014 (recollidas na vixente LCSP), que permite o establecemento de cláusulas sociais, medioambientais ou de innovación nos pregos de cláusulas administrativas particulares nos contratos do sector público.

Así mesmo, recoméndase, ter en conta o previsto no artigo 57 da Lei de Impulso Demográfico de Galicia que recomenda a previsión de criterios de adjudicación relativos a políticas empresariais de igualdade e o sinalado, ao respecto, no VIII Plan Estratéxico para a Igualdade de Oportunidades entre Mulleres e Homes 2022-2027 da Xunta de Galicia: "A aplicación do enfoque de xénero ao conxunto da xestión pública debe realizarse dun xeito máis sistemático e intenso. A incorporación de cláusulas favorecedoras da igualdade de xénero no conxunto da actividade contractual e nas subvencións está, sen dúbida, cada vez máis estendida no sector público autonómico, aínda que precisa dunha aplicación máis contundente, por exemplo, mediante criterios de puntuación automática, non só aplicables aos casos nos que se produce un empate entre as ofertas"

PROGRAMA 422C. ENSINANZAS UNIVERSITARIAS

Correspondese co PGFU 2022-2026 que está estruturado en dous grandes fondos: o financiamento non condicionado e o financiamento da investigación.

O financiamento non condicionado integra todas as cantidades que son de libre disposición por parte de cada universidade, para asegurar o normal funcionamento destas institucións. Está dirixido a todo o colectivo universitario: alumnado, persoal docente, persoal investigador e persoal de administración e servizos do Sistema Universitario de Galicia. Porén, segundo os datos, no que fai ao alumnado a presenza feminina nas aulas universitarias galegas alcanza cotas lixeiramente superiores á dos homes, un 55,81% no curso 2020/2021 e a representación docente e de investigación feminina supón o 45,16% de mulleres.

O programa está clasificado como mixto, con actividades que teñen por finalidade a igualdade entre mulleres e homes e/ou inciden directa e fundamentalmente sobre as mulleres e actividades que teñen un impacto diferenciado en homes e mulleres.

Dentro do programa os obxectivos en materia de igualdade son:

- Incorporación da transversalidade de xénero na actuación xeral do departamento.
- Información, sensibilización e educación para a igualdade de mulleres e homes.
- Transmisión dunha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade

- Igualdade no acceso ao emprego, na formación e na promoción profesionais e nas condicións de traballo
- Fomento, directa ou indirectamente, da iniciativa empresarial das mulleres
- Promoción da plena incorporación das mulleres á Sociedade da Información.
- Promoción da igualdade e da participación activa das mulleres en todos os ámbitos da sociedade (cultura, educación, política, economía, deporte, saúde, etc.)

A consellería indica que entre as actividades previstas directamente relacionadas coa igualdade de xénero hai que ter en conta que as tres universidades públicas manteñen na súa estrutura orgánica unha unidade específica en materia de igualdade de xénero.

Hai que ter en conta que no ano 2021, un 59,32 % dos/as beneficiarios/as das bolsas para o alumnado universitario da Consellería de Cultura, Educación, Formación Profesional e Universidades foron mulleres (datos da SXU).

Dado que o decreto lexislativo 2/2015, nos seus artigos 20 e 20 bis prevé unha serie de medidas para a adopción da igualdade no ámbito universitario súxírese solicitar datos ás universidades sobre as medidas de igualdade adoptadas con estes fondos de libre disposición.

PROGRAMA 422D-EDUCACIÓN ESPECIAL

Este programa destínase a atender, en base aos principios de normalización e inclusión, a escolarización do alumnado con necesidades educativas especiais, en canto ao funcionamento diario dos centros e as súas infraestruturas, de xeito que poidan desenvolver ao máximo as súas capacidades.

○ programa está clasificado como mixto, con actividades que teñen por finalidade a igualdade entre mulleres e homes e/ou inciden directa e fundamentalmente sobre as mulleres e actividades que teñen un impacto diferenciado en homes e mulleres.

○ programa sinala a consecución, como obxectivo fundamental na loita pola igualdade entre mulleres e homes, evitar a dobre discriminación que sofren as mulleres discapacitadas e que está sobradamente constatada a todos os niveis. A función educativa posibilita a súa maior autonomía, empoderamento, liberdade e autoxestión para evitar o impacto da discriminación por razón de sexo e por razón de discapacidade.

○ programa tamén se destina á capacitación profesional, con programas formativos de FP Básica que, adaptados ás necesidades do alumnado, permiten a este acadar competencias profesionais e a súa incorporación ao mundo laboral. Esta capacitación é vital no caso das mulleres, dado que contribúe a dotalas de maior grao de autonomía e inclusión social e laboral no súa vida adulta.

Entre os obxectivos do programa están desde o punto de vista da igualdade a:

- Incorporación da transversalidade de xénero na actuación xeral do departamento.
- Información, sensibilización e educación para a igualdade de mulleres e homes.
- Transmisión dunha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade.
- Igualdade no acceso ao emprego, na formación e na promoción profesionais e nas condicións de traballo.
- Fomento, directa ou indirectamente, da iniciativa empresarial das mulleres.
- Promoción da plena incorporación das mulleres á Sociedade da Información.
- Promoción do reparto equitativo dos tempos entre mulleres e homes que facilite a conciliación e a corresponsabilidade.
- Promoción da igualdade e da participación activa das mulleres en todos os ámbitos da sociedade (cultura, educación, política, economía, deporte, saúde, etc.)
- Participación das mulleres no desenvolvemento rural.
- Accións dirixidas á integración de mulleres en risco ou en situación de pobreza ou exclusión social.

Como no caso do programa 422A recoméndase ampliar a implantación de cláusulas sociais nos termos legalmente previstos, pola dobre acción positiva que ten para as mulleres discapacitadas este tipo de accións.

PROGRAMA 422E-ENSINANZAS ARTÍSTICAS

O programa destínase a atender o funcionamento diario dos centros públicos de ensinanzas artísticas, idiomas e deportivas de titularidade da consellería e as súas infraestruturas; conservatorios de música e danza; as escolas de arte e superiores de deseño; a Escola Superior de Conservación e Restauración de Bens Culturais; a Escolar Superior de Arte Dramática; as escolas oficiais de idiomas; os centros educativos dependentes que imparten ensinanzas deportivas.

O programa para educación de adultos na maioría das actividades, prevé ensinanzas de galego e castelán para inmigrantes. Cómpre igualmente destacar que as persoas con baixa cualificación profesional ou en risco de exclusión social serán obxecto de atención preferente dos plans e programas establecidos na lexislación.

O programa está clasificado como mixto, con actividades que teñen por finalidade a igualdade entre mulleres e homes e/ou inciden directa e fundamentalmente sobre as mulleres e actividades que teñen un impacto diferenciado en homes e mulleres.

A consellería detecta neste programa selección da formación estereotipada e que na danza, moda e nalgunhas especialidades de música, case a totalidade de aspirantes son mulleres. Polo que se recomenda adoptar as medidas pertinentes para erradicar prácticas consuetudinarias que revelan estereotipos sexistas.

En desenvolvemento do Plan Galego de Conciliación e Corresponsabilidade 2018-2021 (Plan C+C), as medias previstas para realizar durante o ano 2022 son as seguintes:

- Consideración da existencia de plans de igualdade que contemplan medidas para fomentar a conciliación e a corresponsabilidade como criterio obxectivo de valoración nas bases reguladoras de subvencións dirixidas a entidades de iniciativa social.
- Uso estratéxico da contratación pública, a través da aplicación de cláusulas sociais, como instrumento das políticas públicas de fomento de medidas de conciliación e corresponsabilidade nas empresas.
- Os obxectivos identificados en materia de igualdade son:
- Incorporación da transversalidade de xénero na actuación xeral do departamento.
- Información, sensibilización e educación para a igualdade de mulleres e homes.
- Transmisión dunha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade.
- Promoción do reparto equitativo dos tempos entre mulleres e homes que facilite a conciliación e a corresponsabilidade
- Promoción da igualdade e da participación activa das mulleres en todos os ámbitos da sociedade (cultura, educación, política, economía, deporte, saúde, etc.)

A consellería indica que "Dada a transversalidade de elementos esóxenos ao sistema educativo, tales como a diferente perspectiva de xénero, de ocupación, de salarios, non resulta posible identificar accións dentro do sistema educativo que afecten dun xeito especialmente singular a un ou outro xénero, máis alá das políticas de igualdade que, en cumprimento da Lei Orgánica de Educación inspiran a totalidade do deseño da acción educativa da administración."

Neste sentido cómpre recomendar para este programa :

A extensión de novas cláusulas sociais e relacionadas coa política empresarial de igualdade en materia de contratación pública.

Ter en conta que é precisamente no ámbito de educación no que é posible formar ao alumnado adulto para coñecer seus dereitos salariais iguais ante traballos iguais, dereitos a acceder a calquera tipo de traballo superando estereotipos, etc., polo que se recomenda actuar neste sentido dentro do programa de gastos.

PROGRAMA 422G-ENSINANZAS ESPECIAIS

Con este programa de gasto son atendidas as obrigas relacionadas co funcionamento das escolas oficiais de idiomas. Na comunidade hai actualmente unha rede de 11 escolas, das que dependen 30 seccións situadas en IES.

O Plan galego EDULINGÜE 2030: Estratexia Galega de Linguas Estranxeiras, recolle entre os seus obxectivos a formación do profesorado especialista e non especialista que imparta ensinanzas nos centros plurilingües e seccións bilingües a través dun plan de formación específico en idiomas que inclúa tanto a formación presencial, como semipresencial e telemática, no idioma inglés, francés, alemán e portugués. Neste contexto as escolas oficiais de idiomas desempeñan socialmente un papel integrador como centros de formación en linguas, sensibles a todas as demandas da cidadanía.

Cómpre destacar, entre as ensinanzas especializadas, os cursos de actualización lingüística e comunicativa en outras linguas, cursos de formación do profesorado en idiomas e cursos de linguaxe administrativa.

Entre os obxectivos do programa están desde o punto de vista da igualdade a:

- Incorporación da transversalidade de xénero na actuación xeral do departamento.
- Información, sensibilización e educación para a igualdade de mulleres e homes.
- Transmisión dunha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade.
- Igualdade no acceso ao emprego, na formación e na promoción profesionais e nas condicións de traballo.
- Promoción da plena incorporación das mulleres á Sociedade da Información.
- Promoción da igualdade e da participación activa das mulleres en todos os ámbitos da sociedade (cultura, educación, política, economía, deporte, saúde, etc.)

A consellería indica que "Dada a transversalidade de elementos esóxenos ao sistema educativo, tales como a diferente perspectiva de xénero, de ocupación, de salarios, non resulta posible identificar accións dentro do sistema educativo que afecten dun xeito especialmente singular a un ou outro xénero, máis alá das políticas de igualdade que, en cumprimento da Lei Orgánica de Educación inspiran a totalidade do deseño da acción educativa da administración."

Neste sentido cómpre recomendar para este programa :

Ter en conta que é precisamente no ámbito de educación no que é posible formar ao alumnado adulto para coñecer seus dereitos salariais iguais ante traballos iguais, dereitos a acceder a calquera tipo de traballo superando estereotipos, etc., polo que se recomenda actuar neste sentido dentro do programa de gastos.

A pesar de que a consellería indica que non se poden establecer estratexias para a incorporación da perspectiva de xénero, o certo é que non fan falta tales medidas dado que os datos de matrícula xa indican que o acceso a este tipo de ensinanzas son maioritariamente mulleres.

En todo caso hai que ter en conta que tamén na aprendizaxe de idiomas é preciso facer un esforzo para formar en linguaxe non sexista e cun uso de imaxes non discriminatorias, polo que se recomenda que o programa teña este principio na xestión deste programa destinado á formación de idiomas.

PROGRAMA 422I-FORMACIÓN E PERFECCIONAMENTO DO PROFESORADO

No marco deste programa de gasto desenvólvense as actividades de formación permanente do profesorado, garantindo unha oferta diversificada e gratuíta destas actividades establecendo as medidas oportunas para favorecer a participación do profesorado nelas.

A finalidade da formación permanente é a de promover o desenvolvemento profesional do profesorado para a mellora da práctica educativa.

Para este curso hai que ter en conta que o cambio normativo derivado do novo deseño curricular, leva a necesidade de formación de todo o profesorado polo que e a estratexia pasa por levar a cabo actividades a través da rede de formación do profesorado, pero sobre todo a través de plans de formación permanente do profesorado en centros (PFPP).

Esta medida considérase moi axeitada para a organización da vida laboral e persoal do profesorado.

A consellería indica que a implementación dun Marco propio de competencias profesionais docentes, xunto co desenvolvemento de plans de formación específicos dos eixos do sistema educativo (plurilingüístico, educación dixital e STEM, función directiva, igualdade de oportunidades, atención á diversidade e convivencia entre outros), precisa dun novo pulo do sistema de formación co seu correspondente acompañamento orzamentario.

O plan de formación anual 2023 contará cunha oferta formativa diversificada en diferentes modalidades entre as que se atopa a Formación específica para a acreditación da función directiva e da formación en igualdade.

O programa está clasificado como programa que ten por finalidade a igualdade entre mulleres e homes e/ou incide directa e fundamentalmente sobre as mulleres e mixto, con actividades que teñen por finalidade a igualdade entre mulleres e homes e/ou inciden directa e fundamentalmente sobre as mulleres e actividades que teñen un impacto diferenciado en homes e mulleres.

A formación permanente do profesorado baséase no principio de igualdade de oportunidades entre homes e mulleres, permitindo o acceso a todo o colectivo docente a unha formación permanente de calidade e buscando a capacitación profesional para o traballo co alumnado para que acaden as competencias e coñecementos imprescindibles para o seu pleno desenvolvemento na sociedade do coñecemento.

O programa fomenta as políticas de igualdade “na medida en que exerce a función de transmisión de valores e modelos de comportamento para o alumando”. O programa tamén dá resposta aos compromisos establecidos no Decreto 70/2017, do 13 de xullo, polo que se regula a formación en igualdade e prevención e loita contra a violencia de xénero do persoal ao servizo da Administración da comunidade Autónoma de Galicia.

A dotación orzamentaria prevé:

- Formación do profesorado en estratexias para o fomento de actitudes e valores entre o alumnado que favorezan a corresponsabilidade e a conciliación e onde:

- O profesorado con licenza para atención á familia ten prioridade na asistencia a actividades formativas.

- As actividades impartidas na fin de semana dispoñen de servizo de atención á infancia).

- Inclusión da corresponsabilidade e da conciliación como principios de igualdade na formación inicial do novo persoal funcionario docente.

- Impulso das Escolas de Nais e Pais,(ENAPAS), como instrumento de acción coeducativa e de concienciación sobre o necesario reparto equilibrado das tarefas doméstico familiares entre mulleres e homes e a importancia dun uso axeitado dos tempos.

O programa identifica os seguintes obxectivos en materia de igualdade:

- Incorporación da transversalidade de xénero na actuación xeral do departamento.
- Información, sensibilización e educación para a igualdade de mulleres e homes.
- Transmisión dunha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade.
- Igualdade no acceso ao emprego, na formación e na promoción profesionais e nas condicións de traballo.
- Promoción da plena incorporación das mulleres á Sociedade da Información.
- Promoción do reparto equitativo dos tempos entre mulleres e homes que facilite a conciliación e a corresponsabilidade.
- Accións dirixidas á prevención e á loita contra a violencia de xénero.

De interese é a ampla oferta de actividades encamiñadas a formar en materia de igualdade de acordo co previsto no Decreto 70/2017, de 13 de xullo, polo que se regula a formación en igualdade e prevención e loita contra a violencia de xénero do persoal ao servizo da Administración da Comunidade Autónoma de Galicia.

Ademais da oferta da consellería os centros que opten por un plan formativo en igualdade, poderán contar co apoio e asesoramento dos Servizo de Ordenación, Convivencia e Participación Educativa a través da Asesoría de Igualdade. Estas medidas, e programacións son moi importantes para a implantación da igualdade de xénero pola súa difusión entre a sociedade galega con descendencia escolarizada. Polo que recoméndase que o programa actualice o I plan de actuacións para a Igualdade nos Centros Educativos de Galicia 2016-2020, para que o acompañamento do plan e da formación camiñen xuntos na mellora das previsións de xénero na sociedade.

PROGRAMA 422M-ENSINANZA SECUNDARIA E FORMACIÓN PROFESIONAL E OUTRAS ENSINANZAS

O programa destínase a atender a escolarización do alumnado nos niveis de educación secundaria, bacharelato, formación profesional e educación de persoas adultas que representan o 46% do alumnado non universitario.

Os principais obxectivos desta modalidade de formación son por tanto os seguintes:

- Favorecer a formación ao longo de toda a vida, acomodándose ás expectativas e ás situacións persoais e profesionais, incluíndo o uso das tecnoloxías da información e da comunicación.
- Ofrecerlles ás persoas adultas a oportunidade de accederen ás ensinanzas de formación profesional, nomeadamente a quen teña dificultade para asistir na modalidade presencial.

O mais novidoso neste programa está nos ciclos formativos de formación profesional, que son ensinanzas que teñen unha estrutura modular, inclúen un módulo de formación práctica. Aos ciclos de formación profesional básica accede o alumnado que non ten un título de educación secundaria, principalmente persoas de 15 e 16 anos que estando a cursar 3º de educación secundaria obrigatoria foron propostos polo equipo docente para realizar as ensinanzas de FP básica.

A poboación obxectivo está representada por alumnado infantil e xuvenil con idades comprendidas entre os 12 e os 21 anos (preto de 165.000); e persoas adultas maiores de 18 anos que seguen ensinanzas de formación profesional e educación de persoas adulta, e que están en risco de exclusión pola súa condición de inmigrantes, residentes en centros penitenciarios, con abandono de escolarización, etc.

Durante estes últimos anos, incrementouse o alumnado que accede ás ensinanzas de formación profesional, que pasou de 34.746 alumnos no curso 2008/2009 a máis de 58.100 alumnos no curso 2020/2021.

Ademais dos gastos de rehabilitación e construción de centros de FP, realizaranse as seguintes actuacións:

- Potenciación da rede de centros integrados de formación profesional que serán o referente para o establecemento da oferta integrada de formación profesional, da formación para o emprego e da orientación profesional.
- Establecemento dunha oferta de formación profesional básica de grao básico para reducir o abandono escolar temperá, continuando coa dotación aos centros educativos dose recursos materiais e das infraestruturas necesarias para a súa implantación.
- Continuar mellorando a funcionalidade do portal de formación profesional que relacione as oportunidades de formación e emprego coas oportunidades de aprendizaxe e inserción laboral, e recolla e desenvolva os instrumentos de información e orientación profesional asociados ao procedemento de acreditación de competencias profesionais.
- Realización de accións sobre orientación profesional en relación coas diferentes familias profesionais.
- Desenvolver a convocatoria permanente, das diferentes familias profesionais e niveis de cualificación, sobre avaliación, recoñecemento e • certificación das competencias adquiridas ao longo da vida, de xeito que as persoas poidan ver acreditada a súa cualificación de cara a inserción laboral e á súa formación ao longo da vida. Así como, realizar convocatorias específicas para colectivos concretos.
- Elaboración de novos currículos de ciclos formativos de grao básico, medio e superior e de cursos de especialización.
- Elaboración de novos currículos de ciclos formativos de grao medio e superior e de formación profesional básica.
- Potenciar a formación profesional a distancia a través da plataforma e-learning co fin de adaptarse ás necesidades da poboación. Elaborar, en colaboración coas administracións educativas das comunidades autónomas e do Estado, materiais para a oferta a distancia das ensinanzas de formación profesional, así como para os cursos de acceso. Elaborar materiais de apoio para as ensinanzas de formación profesional nas modalidades presencial, semipresencial e a distancia.
- Implantar os novos cursos de especialización da formación profesional, dirixidos a titulados que se adapten á demandas e necesidades de cualificación dos sectores produtivos estratéxicos de Galicia.
- Desenvolver a estratexia FP Innova para potenciar unha formación profesional moderna, dinámica, innovadora e adaptada a realidade socio-económica. Continuar coas convocatorias para potenciar e executar proxectos de I+D+i de formación profesional nos centros de FP en colaboración con empresas. Establecer mecanismos para favorecer

a xestión de patentes, no seu caso, dos proxectos desenvoltos e a creación de empresas por parte de alumnado e titulados.

- Continuar cos programas do Plan Eduemprende que fomenten os valores asociados ao espírito emprendedor e o acompañamento para a creación de empresas, así como o desenvolvemento de accións para o cooperativismo e autoemprego e a xeración responsable .

- Realizar estudos de tendencias para adaptar a oferta formativa de FP ás necesidades e demandas laborais. Así como, elaborar estudos de inserción laboral do alumnado de formación profesional, segundo os sectores produtivos.

- Deseño e elaboración de plans de formación para o profesorado das diferentes familias profesionais.

- Favorecer a formación do profesorado dos CIFP para que posteriormente desenvolva accións de formación destinadas a docentes e formadores doutros centros de formación profesional.

- Fomento da cultura de prevención de riscos profesional entre o profesorado de FP.

- Convocar probas libres para a obtención dos títulos de FP, tanto para títulos extinguidos como para os novos títulos LOE, así como á asociadas a procesos de acreditación de competencias.

- Poñer en marcha as novas materias voluntarias que permitan ao alumnado de ciclos de grao medio a súa transición cara outras ensinanzas, e outras materias relacionadas co campo ou sector profesional que estea a cursar, cuxa superación facilitará a admisión a ciclos formativos de grao superior.

- Continuar coa convocatoria do procedemento para obtención de camés profesionais en virtude do protocolo de colaboración coa Consellería competente en materia de emprego.

- Revisar a caracterización dos equipamentos requiridos para os ciclos de formación profesional e programas de cualificación profesional inicial, coa finalidade de ter actualizado o catálogo de equipamento.

- Promover e poñer en valor a FP ante a sociedade fomentando as relacións co sector produtivo.

- Promover convenios de colaboración entre os centros de formación profesional, as Administracións públicas e as empresas para o impulso conxunto de ofertas formativas

concretas, para realizar o módulo profesional de formación en centros de traballo e para desenvolver proxectos de investigación e innovación.

- Elaboración de materiais en relación coa organización e desenvolvemento das probas de acceso ás ensinanzas de formación profesional e das probas libres de obtención dos títulos de FP .

- Potenciación das accións para a mellora continua, estendendo os plans de calidade nos centros de formación profesional, consolidando a rede galega de aseguramento da calidade en formación profesional.

- Continuar o itinerario de formación dos equipos directivos e do profesorado para ir consolidando esa rede galega de calidade e mellora no sistema de formación profesional.

- Continuar co apoio ao profesorado para realizar estadias formativas en empresas que permitan adquirir experiencias que fomenten a cooperación co contorno produtivo.

- Apoiar economicamente ao alumnado que realice a formación en centros de traballo e que teña que desprazarse a outra localidade distinta á da súa residencia, facilitando que esa formación poida realizala en países da Unión Europea.

- Realizar accións de información e divulgación da formación profesional a través da participación en eventos, feiras, mostras, etc., relacionadas coa formación profesional, así como mediante a organización e realización de eventos específicos.

- Organizar e coordinar o campionato galego de formación profesional Galiciaskills, así como a participación galega nos campionatos nacionais Spainskills e. internacionais (Euroskills e Worldskills).

- Impulsar a posta en marcha de proxectos experimentais de formación profesional dual na Comunidade Autónoma de Galicia, en colaboración con empresas. Como un modelo baseado no incremento sensible da formación nas empresas do sector, de modo que a formación adquirida nos centros de traballo implique para o alumnado unha inmersión real no contorno laboral.

○ programa está clasificado como mixto, con actividades que teñen por finalidade a igualdade entre mulleres e homes e/ou inciden directa e fundamentalmente sobre as mulleres e actividades que teñen un impacto diferenciado en homes e mulleres.

A presenza da muller nos estudos de formación profesional de tipo técnico é minoritaria, non obstante existen determinados eidos de competencia nos que as mulleres son unha gran maioría. Isto débese na meirande parte dos casos á existencia de prexuízos, “etiquetas” e dinámicas socioeconómicas que levan a distinguir entre estudos e profesións “de homes” e profesións “para mulleres”.

Nos currículos de formación profesional tense un importante instrumento para conseguir que nos coñecementos que adquire o alumnado que curse os ciclos formativos se integre o enfoque de xénero. En concreto, no módulo de formación e orientación laboral, existente en todos os ciclos formativos, dentro da unidade formativa 1: prevención de riscos laborais, inclúese o criterio de avaliación “valoráronse as medidas de protección específicas de persoas traballadoras sensibles a determinados riscos, así como as de protección da maternidade e a lactación, e de menores”; e dentro da unidade formativa 2: equipos de traballo, dereito do traballo e da seguridade social, e procura do emprego, establécese o seguinte criterio de avaliación “valoráronse as medidas establecidas pola lexislación para a conciliación da vida laboral e familiar, e para a igualdade efectiva entre homes e mulleres”.

Por outra banda o ciclo superior de promoción da igualdade de xénero impártese nos centros educativos CIFP Leixa de Ferrol e CIFP A Xunqueira en Pontevedra.

No decreto 114/2010, do 1 de xullo, polo que se establece a ordenación xeral da formación profesional do sistema educativo de Galicia, establécese que na admisión a ciclos formativos de grao medio e de grao superior, en caso de empate, e por mor de favorecer o fomento das vocacións nas áreas con infrarrepresentación de mulleres ou de homes, seleccionárase en virtude do sexo menos representativo na área profesional en que se demande a praza de formación.

O Plan de emprendemento no sistema educativo de Galicia Eduemprende e os seus programas e liñas de actuación, facilitan o acceso ao emprego e á promoción profesional en igualdade de oportunidades para mulleres e homes.

Nos currículos das diferentes ensinanzas de formación profesional básica inclúense contidos transversais que fomentan o desenvolvemento dos valores de igualdade efectiva entre homes e mulleres, o coñecemento da realidade homosexual, bisexual, transexual, transxénero e intersexual e a prevención da violencia de xénero e dos valores inherentes ao principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición o circunstancia persoal ou social. Así figura recollido no artigo 12 do Decreto 107/2014, de 4 de setembro, polo que se regulan aspectos específicos da formación profesional básica do sistema educativo en Galicia e se establecen vinte e un currículos de títulos profesionais básicos.

En desenvolvemento do Plan Galego de Conciliación e Corresponsabilidade 2018-2021 (Plan C+C), as medias previstas a realizar son as seguintes:

Consideración da existencia de plans de igualdade que contemplan medidas para fomentar a conciliación e a corresponsabilidade como criterio obxectivo de valoración nas bases reguladoras de subvencións dirixidas a entidades de iniciativa social.

Uso estratéxico da contratación pública, a través da aplicación de cláusulas sociais, como instrumento das políticas públicas de fomento de medidas de conciliación e corresponsabilidade nas empresas.

Entre os obxectivos en materia de igualdade que son de aplicación ao programa están identificados os seguintes:

- Incorporación da transversalidade de xénero na actuación xeral do departamento
- Información, sensibilización e educación para a igualdade de mulleres e homes.
- Transmisión dunha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade.
- Igualdade no acceso ao emprego, na formación e na promoción profesionais e nas condicións de traballo.
- Fomento, directa ou indirectamente, da iniciativa empresarial das mulleres.
- Promoción da plena incorporación das mulleres á Sociedade da Información.
- Promoción do reparto equitativo dos tempos entre mulleres e homes que facilite a conciliación e a corresponsabilidade.
- Promoción da igualdade e da participación activa das mulleres en todos os ámbitos da sociedade (cultura, educación, política, economía, deporte, saúde, etc.)
- Accións dirixidas á integración de mulleres en risco ou en situación de pobreza ou exclusión social.
- Desenvolvemento do Plan Galego de Conciliación e Corresponsabilidade 2018-2021 (Plan C+C), as medias previstas a realizar son as seguintes:
- Consideración da existencia de plans de igualdade que contemplan medidas para fomentar a conciliación e a corresponsabilidade como criterio obxectivo de valoración nas bases reguladoras de subvencións dirixidas a entidades de iniciativa social.
- Uso estratéxico da contratación pública, a través da aplicación de cláusulas sociais, como instrumento das políticas públicas de fomento de medidas de conciliación e corresponsabilidade nas empresas.

En desenvolvemento do Plan Galego de Conciliación e Corresponsabilidade 2018-2021 (Plan C+C), as medias previstas son as xa indicadas nos programas anteriores para a contratación, ás que nos remitimos. Mantendo a mesma recomendación de que as cláusulas sociais previstas sexan mais especializadas, segundo a lexislación de contratación vixente vaia permitindo.

Entre os obxectivos do programa están desde o punto de vista da igualdade a:

- Incorporación da transversalidade de xénero na actuación xeral do departamento.

- Información, sensibilización e educación para a igualdade de mulleres e homes.
- Transmisión dunha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade.
- Igualdade no acceso ao emprego, na formación e na promoción profesionais e nas condicións de traballo.
- Fomento, directa ou indirectamente, da iniciativa empresarial das mulleres.
- Promoción da plena incorporación das mulleres á Sociedade da Información.
- Promoción do reparto equitativo dos tempos entre mulleres e homes que facilite a conciliación e a corresponsabilidade.
- Accións dirixidas á integración de mulleres en risco ou en situación de pobreza ou exclusión social.

Neste programa de gastos recoméndase que se adopten novas accións positivas que animen ás mulleres a non facer seleccións atendendo ao que de elas se espera, para eliminar estereotipos sociais que fagan que as mulleres e homes elixan perfís profesionais específicos.

PROGRAMA 423B-SERVIZOS E AXUDAS COMPLEMENTARIAS DA ENSEÑANZA

Con cargo a este programa orzamentario desenvólvense, entre outras, as accións encamiñadas á compensación das desigualdades na educación e o acceso á mesma en igualdade de condicións. Financia, por exemplo, a xestión do servizo de comedor e transporte escolar e acompañante levada a cabo pola consellería nos centros docentes públicos, as axudas destinadas ao cofinanciamento dos comedores escolares xestionados polos Concellos e as ANPAS, as actuacións encamiñadas ao fomento da lectura e apoio ás bibliotecas escolares, as actuacións derivadas do Plan de potenciación das linguas estranxeiras e as axudas para a adquisición de libros de texto, materiais curriculares e material didáctico e complementario.

Sinalar que o servizo de comedor, ademais de servir á administración educativa como un factor importante para a escolarización, tamén desenvolve unha destacada función social e formativa en habilidades e comportamentos humanos, ademais de constituír un importante recurso á hora da conciliación da vida familiar, laboral e persoal. Na procura disto, os créditos destinados á prestación dos servizos de comedores escolares nos orzamentos permiten manter os niveis do servizo.

Continuárase atendendo as necesidades de transporte adaptado dos/as escolares con discapacidades importantes e porase transporte e comedor aos usuarios/as lexítimos/as que cursen os cursos primeiro e segundo da nova Formación Profesional básica.

O programa está clasificado como mixto, con actividades que teñen por finalidade a igualdade entre mulleres e homes e/ou inciden directa e fundamentalmente sobre as mulleres e actividades que teñen un impacto diferenciado en homes e mulleres.

Entre os obxectivos do programa están desde o punto de vista da igualdade a:

- Incorporación da transversalidade de xénero na actuación xeral do departamento.
- Información, sensibilización e educación para a igualdade de mulleres e homes.
- Transmisión dunha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade.
- Igualdade no acceso ao emprego, na formación e na promoción profesionais e nas condicións de traballo.
- Promoción da plena incorporación das mulleres á Sociedade da Información.
- Promoción do reparto equitativo dos tempos entre mulleres e homes que facilite a conciliación e a corresponsabilidade.
- Promoción da igualdade e da participación activa das mulleres en todos os ámbitos da sociedade (cultura, educación, política, economía, deporte, saúde, etc.)

Especificamente o programa de gratuidade solidaria (fondo solidario e axudas para adquisición de libros de texto e material escolar) está destinado a todo o alumnado matriculado en centros docentes sostidos con fondos públicos de educación primaria, educación secundaria obrigatoria e educación especial, que acceden ao programa en función do nivel de renda da unidade familiar.

En desenvolvemento do Plan Galego de Conciliación e Corresponsabilidade 2018-2021 (Plan C+C), as medias previstas a realizar son as seguintes:

- Realización dun tratamento específico sobre o fomento da corresponsabilidade e a conciliación dentro da programación da materia de libre configuración para abordar a perspectiva de xénero dende o ámbito educativo.
- Elaboración de orientacións para a valoración de materiais didácticos desde o punto de vista do fomento da corresponsabilidade, harmonización de tempos e a conciliación.
- Inclusión de materiais sobre a boa xestión dos tempos, corresponsabilidade e conciliación nas maletas viaxeiras para ensinanza obrigatoria sobre igualdade de xénero.
- Creación dun espazo propio sobre a importancia de coeducar en corresponsabilidade nos foros de debate e discusión interdisciplinarios constituídos para garantir liñas estratéxicas comúns en materia de igualdade.
- Impulso á utilización dos recursos dixitais existentes nos centros para levar a cabo titorías online entre o profesorado e as familias, co fin de facilitar a conciliación.
- Utilización do programa Abalar pola comunidade educativa coma ferramenta estratéxica para comunicación inmediata e instantánea entre o centro educativo e as familias.

- Realización de publicacións divulgativas para o profesorado que difundan os principios da coeducación, da igualdade na comunidade educativa, con especial incidencia na importancia do reparto equilibrado de tarefas entre mulleres e homes, e a distribución equilibrada dos tempos.

- Consideración da existencia de plans de igualdade que contemplan medidas para fomentar a conciliación e a corresponsabilidade como criterio obxectivo de valoración nas bases reguladoras de subvencións dirixidas a entidades de iniciativa social.

- Uso estratéxico da contratación pública, a través da aplicación de cláusulas sociais, como instrumento das políticas públicas de fomento de medidas de conciliación e corresponsabilidade nas empresas.

Neste programa reitérase a apreciación sobre accións positivas xa comentada de que dado que case o 52% do alumnado son nenos, non pode existir distinción dende unha perspectiva orzamentaria que discrimine, de xeito positivo ao xénero feminino; e determinando que os orzamentos axudan a mellorar o emprego feminino. Polo que se volve recordar cal é a finalidade e sentido das accións positivas e as necesidades de eliminar estereotipos profesionais.

En todo caso, as accións de formación en igualdade xa empezan a dar froito e a consellería indica que "Aínda que en PISA tradicionalmente os alumnos alcanzaban unha puntuación media máis alta que as alumnas nas competencias científica e matemática, do último informe PISA extráese que as alumnas acadan de media mellores resultados que os alumnos aínda que as diferenzas non son significativas, agás no caso da competencia lectora, que neste caso a diferenza si é significativa." e valora facer enfoques científicos experimentais que afonden na orixe destas diferenzas a nas vías para a súa compensación, o que permitirá a medio prazo establecer accións positivas innovadoras para acadar a igualdade na formación científica do alumnado.

A consellería tamén indica que nas últimas convocatorias dos premios extraordinarios ao alumnado de FP de grao superior, de bacharelato e de educación secundaria obrigatoria, a porcentaxe de premiados ten resultados moi paritarios, así o 51,9 % dos premiados son alumnos e o 48,1 % son alumnas.

As axudas para a adquisición de libros de texto e material escolar concédense en función dos ingresos da unidade familiar do alumnado situados nos tramos de renda definidos na convocatoria.

En relación ás axudas para adquisición de libros de texto o que se recomenda para poder avaliar o grado de igualdade é indicar a tipoloxía das familias e a súa conformación. Por exemplo, familias monoparentais (identificando o sexo do proxenitor).

PROGRAMA 423B-PREVENCIÓN DO ABANDONO ESCOLAR

A formación é un factor esencial para asentar un modelo de crecemento económico baseado no coñecemento que asegure un desenvolvemento sostible e unha maior cohesión social. O abandono escolar temperá é un fenómeno non desexable para unha sociedade que considera a formación dos seus membros como un elemento clave, tanto na promoción individual como no benestar colectivo.

O abandono escolar temperá obedece a causas moi diversas e por iso a súa prevención e redución esixe que as administracións educativas actúen en moi diversos frontes. Con este obxectivo, a Consellería de Cultura, Educación, Formación Profesional e Universidades prevé unha serie de medidas e recomendacións dirixidas a previr e reducir o abandono temperá na comunidade autónoma.

As propostas artículanse ao redor de catro amplos ámbitos de actuación: as administracións educativas; os centros educativos e o persoal docente; as administracións locais, as familias e os mozos e mozas que abandonaron o sistema educativo sen ter obtido un título de educación secundaria obrigatoria o post-obrigatoria, e o contorno laboral. A flexibilización das traxectorias, de forma que cada estudante poida desenvolver todo o seu potencial, concrétase no desenvolvemento de programas de mellora da aprendizaxe e o rendemento no segundo e no terceiro curso da Educación Secundaria Obrigatoria, a Formación profesional Básica, a anticipación dos itinerarios cara o Bacharelato e a Formación Profesional, e a transformación do actual cuarto curso da Educación Secundaria Obrigatoria nun curso fundamentalmente propedéutico e con dúas traxectorias ben diferenciadas.

Esta diversificación permitirá que a/o estudante reciba unha atención personalizada para que se oriente cara a vía educativa que mellor se adapte ás súas necesidades e aspiracións, o que debe favorecer a súa progresión no sistema educativo.

Dotación ao persoal docente e aos propios centros dos recursos e ferramentas necesarias para que a biblioteca escolar contribúa a adquisición das competencias clave do alumnado, singularmente, comunicación lingüística e “aprender a aprender”.

Garantir a axeitada dispoñibilidade de recursos dixitais para continuar o proceso formativo independentemente do escenario de restricións ou peches (individuais ou colectivos) é unha medida transversal fundamental para soste o proceso educativo.

O programa está clasificado como mixto, con actividades que teñen por finalidade a igualdade entre mulleres e homes e/ou inciden directa e fundamentalmente sobre as mulleres e actividades que teñen un impacto diferenciado en homes e mulleres.

Entre os obxectivos do programa están, desde o punto de vista da igualdade, a:

- Incorporación da transversalidade de xénero na actuación xeral do departamento.

- Información, sensibilización e educación para a igualdade de mulleres e homes.
- Transmisión dunha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade.
- Igualdade no acceso ao emprego, na formación e na promoción profesionais e nas condicións de traballo.
- Promoción da plena incorporación das mulleres á Sociedade da Información.
- Promoción do reparto equitativo dos tempos entre mulleres e homes que facilite a conciliación e a corresponsabilidade.

Neste programa reitérase a apreciación das accións positivas xa comentada de que dado que case o 52% do alumnado son nenos, non pode existir distinción dende unha perspectiva orzamentaria que discrimine, de xeito positivo ao xénero feminino; e determinando que os orzamentos axudan a mellorar o emprego feminino. Polo que se volve recordar cal é a finalidade e sentido das accións positivas e as necesidades de eliminar estereotipos profesionais.

En desenvolvemento do Plan Galego de Conciliación e Corresponsabilidade 2018-2021 (Plan C+C), as medidas previstas a realizar son as seguintes:

- Consideración da existencia de plans de igualdade que contemplan medidas para fomentar a conciliación e a corresponsabilidade como criterio obxectivo de valoración nas bases reguladoras de subvencións dirixidas a entidades de iniciativa social.
- Uso estratéxico da contratación pública, a través da aplicación de cláusulas sociais, como instrumento das políticas públicas de fomento de medidas de conciliación e corresponsabilidade nas empresas.

En cumprimento das medidas contempladas no I Plan de actuacións para a Igualdade nos centros educativos de Galicia 2016-2020, no marco da Estratexia Galega de Convivencia Escolar 2015-2020 (Educonvives.gal), a Consellería de Cultura, Educación, Formación Profesional e Universidades puxo en marcha no curso 2016/2017 a oferta dunha materia de libre configuración autonómica coa denominación “igualdade de xénero” dispoñible para os cursos 1º e 2º de Educación Secundaria Obrigatoria (ESO)) e para o curso 2018/2019 a materia “Coeducación para o século XXI” para 1º de bacharelato.

Así mesmo, o Plan Anual de Formación Permanente do Profesorado para o curso 2022/2023 conta cunha oferta formativa específica en materia de Igualdade, coeducación e prevención da violencia de xénero:

- Formación básica en igualdade, prevención e loita contra a violencia de xénero para novo persoal funcionario e para todo o persoal docente de centros sostidos con fondos públicos.

- Formación básica en igualdade e coeducación no ámbito educativo para equipos directivos, departamentos de orientación, profesorado de infantil e primaria, e profesorado de educación secundaria, FP e de adultos.

- Actividades formativas vinculadas ao Plan Proxecta de innovación educativa. Prioritarias para o profesorado involucrado nos programas deste plan pero abertas, no seu caso, ao resto de docentes.

- Actividades de formación avanzada dedicadas a profundizar nos aspectos vinculados á coeducación, á prevención primaria e secundaria da violencia machista na escola, á educación con perspectiva de xénero, ás datas de conmemoración do calendario escolar en relación coa igualdade e á comunicación igualitaria, entre outras.

Dado que todos os puntos de igualdade que precisan recomendación xa foron tratados procede remitirse ás consideracións xa feitas.

PROGRAMA 432A-BIBLIOTECAS, ARQUIVOS, MUSEOS E EQUIPAMENTOS CULTURAIS, PROGRAMA 432B-FOMENTO DAS ACTIVIDADES CULTURAIS E PROGRAMA 433A-PROTECCIÓN E PROMOCIÓN DO PATRIMONIO HISTÓRICO, ARTÍSTICO E CULTURAL

O programa 432A ten como obxectivo contribuír á mellora dos equipamentos culturais e das institucións culturais de referencia (bibliotecas, arquivos e museos de Galicia), non só como centros de conservación do coñecemento e memoria cultural, senón como infraestruturas e servizos básicos para asegurar o dereito constitucional de acceso á cultura e as responsabilidades atribuídas polo Estatuto de Autonomía de Galicia á Xunta de Galicia en relación coa conservación, protección e difusión da cultura galega. Así mesmo, promóvese a realización de actividades que dean a coñecer o patrimonio cultural que albergan estes centros. Tamén inclúe as actividades dirixidas á promoción do libro galego, a través do apoio á empresa editorial galega, a realización de feiras e demais actuacións de promoción da lectura.

Dentro do programa 432B desenvólvense as grandes liñas de actuación para o desenvolvemento da cultura galega, de xeito que se propicie un compromiso da sociedade galega e das institucións para facer da cultura un dos elementos centrais da vida da nosa sociedade e da súa imaxe no mundo.

E o programa 433A ocúpase do apoio e difusión do patrimonio cultural galego en todas as súas manifestacións tanto en Galicia como no exterior. Tamén persegue a protección, conservación, investigación, acrecentamento, difusión e fomento do patrimonio artístico, arquitectónico, arqueolóxico etnolóxico, industrial, científico, documental e bibliográfico de interese para Galicia.

O ámbito prioritario de actuación destes programas de gasto é o sector cultural galego, no que participan os homes e mulleres, ben sexa como consumidores e consumidoras dos diversos produtos culturais xerados ou como empregados e empregadas do sector cultural.

Neste sentido, e extrapolando a Galicia os datos contidos nas principais fontes e series estatísticas culturais máis recentes (por exemplo, o Anuario de Estadísticas Culturales 2020 publicado polo Ministerio de Cultura e Deporte e o Informe a Muller na Cultura Galega), pódese observar que os datos recollidos apuntan, en sentido xeral, a un aumento da participación das mulleres no ámbito cultural, ao tempo que se constatan diferenzas entre os sexos tanto no acceso á cultura como no desempeño de profesións e de actividades profesionais vinculadas ao sector cultural.

Entre os obxectivos do programa 432A están, desde o punto de vista da igualdade, a:

- Incorporación da transversalidade de xénero na actuación xeral do departamento.
- Información, sensibilización e educación para a igualdade de mulleres e homes.
- Transmisión dunha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade.
- Igualdade no acceso ao emprego, na formación e na promoción profesionais e nas condicións de traballo.
- Promoción da plena incorporación das mulleres á Sociedade da Información.
- Promoción da igualdade e da participación activa das mulleres en todos os ámbitos da sociedade (cultura, educación, política, economía, deporte, saúde, etc.)
- Accións dirixidas á prevención e á loita contra a violencia de xénero.

O programa 432B coincide co anterior en todo, salvo que non se considera unha acción dirixida a prevención e loita contra a violencia de xénero. E desenvolve tamén os seguintes obxectivos:

Fomento, directa ou indirectamente, da iniciativa empresarial das mulleres e permite a participación das mulleres no desenvolvemento rural.

O programa 433A pola súa banda, só ten como obxectivo de igualdade o fomento, directa ou indirectamente, da iniciativa empresarial das mulleres.

Todos estes programas, incluídos os de conservación dos bens mobles ou inmobles, permiten accións dirixidas á prevención e á loita contra a violencia de xénero ben directamente (difusión de lecturas de igualdade ou contra a violencia, realización de eventos culturais en prol da igualdade) ou ben indirectamente, a través de explicacións das diferenzas culturais que noutras épocas sostiveron políticas de diferenciación entre os sexos, por exemplo. Recoméndase ter isto en conta durante o desenvolvemento dos programas.

Igualmente, a través destes programas a consellería pode adoptar medidas para a implantación dunha linguaxe non sexista no ámbito da totalidade das relacións culturais e artísticas.

Suxírese que estes programas, en desenvolvemento do artigo 26 da Lei orgánica 3/2007 do 22 de marzo para a igualdade de mulleres e homes, siga incidindo, para acadar a igualdade nestas competencias, en accións específicas que favorezan a promoción específica das mulleres; en incentivos de natureza económica para a creación e produción artística e intelectual de autoría feminina; en oferta artística e cultural pública con presenza equilibrada de mulleres e homes; na representación equilibrada nos distintos órganos consultivos, científicos e de decisión existentes no organigrama artístico e cultural; na adopción de medidas de acción positiva á creación e produción artística e intelectual das mulleres, propiciando o intercambio cultural, intelectual e artístico e a subscripción de convenios cos organismos competentes; e calquera outra acción positiva que permita acadar a igualdade efectiva.

Por último, é de destacar que mediante axudas e subvencións é posible acadar a aplicación de condicións que permitan ao sector privado adoptar medidas que a inserción, e en xeral unhas relacións laborais que respecten a igualdade de xénero. Tamén, a actividade cultural participa da posibilidade de ser integrada nos plans de programación de tempo da cidade, polo que se recomenda que estes programas teñan en conta a elaboración de regulacións das axudas que as contemplan.

PROGRAMA 561B-INVESTIGACIÓN UNIVERSITARIA

Este programa de gasto integra os orzamentos destinados ao desenvolvemento das accións de apoio e reforzo da investigación universitaria, a través dunha adecuada estruturación dos recursos e da actividade de investigación e a mellora da súa calidade.

Isto implica a introdución duns enfoques adecuados por parte das universidades e a administración que faciliten, por unha parte, a formación e incorporación de persoas investigadoras de talento, e por outra, a creación de un entorno académico que facilite a interacción e o intercambio de coñecemento.

O programa está clasificado como mixto, con actividades que teñen por finalidade a igualdade entre mulleres e homes e/ou inciden directa e fundamentalmente sobre as mulleres e actividades que teñen un impacto diferenciado en homes e mulleres.

Entre os obxectivos do programa están desde o punto de vista da igualdade a:

- Incorporación da transversalidade de xénero na actuación xeral do departamento.
- Información, sensibilización e educación para a igualdade de mulleres e homes.

- Transmisión dunha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade.
- Igualdade no acceso ao emprego, na formación e na promoción profesionais e nas condicións de traballo.
- Promoción da plena incorporación das mulleres á Sociedade da Información.
- Promoción do reparto equitativo dos tempos entre mulleres e homes que facilite a conciliación e a corresponsabilidade.
- Promoción da igualdade e da participación activa das mulleres en todos os ámbitos da sociedade (cultura, educación, política, economía, deporte, saúde, etc.)

○ programa está destinado este ano:

1º. Á xestión do talento, segundo o Plan Galego de Financiamento das Universidades do Sistema Universitario de Galicia 2022-2026 coas seguintes 5 liñas de actuación:

- Liña 1.1. Programa de apoio á carreira investigadora: consiste en contratos pre-doutorais e pos-doutorais. Convocatoria competitiva.

- Liña 1.2. Programa de apoio á consolidación de persoal investigador. programa de atracción e retención de talento.

- Liña 1.3. Programa de capacitación e incorporación de xestores de apoio á investigación e os tecnólogos e tecnólogas, que se vinculan aos servizos centrais da universidade, non aos grupos.

- Liña 1.4. Captación e retención de talento investigador de prestixio. É un programa orientado á apoiar ás persoas investigadoras con proxectos altamente competitivos como os do European Research Council (ERC)

- Liña 1.5. Programas de mobilidade. Basicamente de formación pos doutoral no estranxeiro. Fináncianse dous anos de estancia en centros internacionais.

2º. Investigación de referencia competitiva. Búscase a creación dunha contorna adecuada e atractiva para o desenvolvemento da actividade científica e do desenvolvemento tecnolóxico en Galicia a través da dotación de instrumentos que potencien aos grupos de investigación.

○ eixo consolidación de grupos de investigación instrumentalízase en 3 liñas de actuación e mediante convocatorias competitivas.

- Liña 2.1.1 Apoio aos grupos de referencia competitiva. Axudas de 4 anos cunha dotación entre 50.000 e 100.000 euros/ano a grupos xa consolidados (uns 100).

- Liña 2.1.2. Apoio aos grupos de potencial crecemento. Axudas aos grupos con alto potencial de crecemento. Similar ao anterior, pero para grupos aínda non consolidados. A duración do financiamento é neste caso de tres anos con ata 35.000 euros/ano.

O eixo de proxectos singulares neste eixo financia proxectos non necesariamente de investigación, pero si relacionados coa I+D.

- Liña 2.2.1 Especialización dos campus universitarios. Finánciase a elaboración de plans estratéxicos: Campus do Auga en Ourense e do Campus, Terra en Lugo e Campus Industrial en Ferrol co fin de definir un mapa universitario diversificado.

- Liña 2.2.2 Financiamento de proxectos singulares, de alto impacto en sectores especialmente estratéxicos e onde Galicia posúe contrastada potencialidade. Convocatoria competitiva.

- Liña 2.2.3 Financiamento dun complexo de investigación e innovación do SUG no Edificio Fontán, constituído polo:

- Consorcio de Bibliotecas Universitarias de Galicia
- Comisión Interuniversitaria (CIUGA)
- Centro de investigación de Humanidade e Sociais

Os resultados que se pretenden conseguir co obxectivo estratéxico deste programa de gasto (coa identificación OE 1.1.02) son o aumento da calidade científica dos programas de investigación universitaria medida de acordo a estándares internacionais.

No ámbito de xénero os datos indican que ao amparo das axudas á formación de investigadores no ano 2020 solicitaron e se lles concederon a ampliación de contrato polo mesmo tempo que a interrupción, a oito persoas cun contrato de formación postdoutoral e a nove persoas contratadas ao amparo das axudas predoutorais (se lle concede a todo o persoal investigador que solicita prórroga de contrato por maternidade, risco de embarazo, lactancia, etc.).

As accións de fomento da actividade investigadora mediante contratos pre e post doutorais e grupos de investigación, deseñadas no programa de gasto, están a provocar un incremento progresivo no número de mulleres que se dedican á actividade investigadora de case un punto porcentual por ano.

En Investigación universitaria inclúese como causa de flexibilización na acreditación de requisitos (data de obtención de títulos) para o acceso ás axudas a formación predoutoral e postdoutoral o coidado de maiores e nenos a cargo.

Para mellorar as ratios, recoméndase a difusión dos dereitos establecidos para as investigadoras en materia de igualdade previstas nos artigos 20 e 20 bis do Decreto legislativo 2/2015 entre o alumnado universitario.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2023, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres nos programas desta Consellería.

E03 - Elevar a participación na formación profesional dos graos básico, medio e superior, e cursos de especialización, en particular nas

OO01 - Fomento da FP e definición dunha oferta integrada, inclusiva e adaptada as necesidades dos sectores produtivos e do territorio

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P033.H	Alumnado beneficiario por bolsas. Homes	2.500,0	Nº
P033.M	Alumnado beneficiario por bolsas. Mulleres	2.500,0	Nº
P231.H	Participantes en ciclos formativos (Homes)	1.863,0	Nº
P231.M	Participantes en ciclos formativos (Mulleres)	2.290,0	Nº

OO05 - Ampliacións e novos centros educativos máis sustentables e flexibles

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
DOCO35	Capacidade de coidado de nenos ou de infraestruturas de educación subvencionadas	1,0	Nº

OO06 - Impulso ao emprendemento en colaboración co tecido emprendedor de Galicia

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P234.H	Participantes na Rede Galega de Viveiros de Empresas en Centros Educativos (Homes)	10,0	Nº
P234.M	Participantes na Rede Galega de Viveiros de Empresas en Centros Educativos (Mulleres)	10,0	Nº

OO08 - Posta en valor da rede de centros de excelencia, a través do aseguramento da calidade no seu funcionamento e na formación do seu

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P281.H	Persoal docente que participa en accións formativas da Redede Formación. Homes	841,0	Nº
P281.M	Persoal docente que participa en accións formativas da Redede Formación. Mulleres	1.094,0	Nº

E04 - Racionalizar e mellorar a oferta académica universitaria que de resposta ás necesidades do alumnado e do mercado laboral. Acadar unha

OO02 - Establecer mecanismos que permitan unha maior comunicación empresa-universidade. Dispoñer de canles para que as empresas

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P1021H	Alumnado matriculado no sistema universitario de Galicia. Homes	24.876,0	Nº (media)
P1021M	Alumnado matriculado no sistema universitario de Galicia. Mulleres	31.417,0	Nº (media)
P128.H	Alumnado matriculado UNED (Homes)	4.330,0	Nº
P128.M	Alumnado matriculado UNED (Mulleres)	6.326,0	Nº

OO99 - Outras actuacións que contribúen ao obxectivo específico

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P033.H	Alumnado beneficiario por bolsas. Homes	493,0	Nº
P033.M	Alumnado beneficiario por bolsas. Mulleres	719,0	Nº

E05 - Diminuír o fracaso escolar, reducir o abandono educativo temperán e mellorar os resultados educativos especialmente do alumnado con

OO02 - Programas de orientación, reforzo e apoio.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P232.H	Participantes en programas de mellora da aprendizaxe e do rendemento (PMAR). Homes	390,0	Nº
P232.M	Participantes en programas de mellora da aprendizaxe e do rendemento (PMAR). Mulleres	333,0	Nº
P237.H	Participantes en programas de reforzo, orientación e apoio -PROA. Homes	7.689,0	Nº
P237.M	Participantes en programas de reforzo, orientación e apoio -PROA. Mulleres	7.067,0	Nº
P281.H	Persoal docente que participa en accións formativas da Redede Formación. Homes	4.598,0	Nº
P281.M	Persoal docente que participa en accións formativas da Redede Formación. Mulleres	13.502,0	Nº

E06 - Apostar por un modelo de formación permanente do profesorado máis vinculado á innovación e a investigación educativa, dirixido á

OI01 - Actuacións de soporte e apoio (gastos de funcionamento)

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P281.H	Persoal docente que participa en accións formativas da Redede Formación. Homes	4.202,0	Nº
P281.M	Persoal docente que participa en accións formativas da Redede Formación. Mulleres	13.628,0	Nº

OO01 - Incentivar a formación do persoal docente (e que a participación en accións formativas teña efectos, positivos ou negativos no nivel

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P281.H	Persoal docente que participa en accións formativas da Redede Formación. Homes	1.438,0	Nº
P281.M	Persoal docente que participa en accións formativas da Redede Formación. Mulleres	3.967,0	Nº

OO03 - Elaborar unha programación formativa integral, desde a formación inicial, pasando polo acceso á profesión e formación permanente,

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P281.H	Persoal docente que participa en accións formativas da Redede Formación. Homes	8.172,0	Nº
P281.M	Persoal docente que participa en accións formativas da Redede Formación. Mulleres	22.778,0	Nº

OO99 - Outras actuacións que contribúen ao obxectivo específico

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P230.H	Participantes en actividades de formación (Homes)	2.400,0	Nº
P230.M	Participantes en actividades de formación (Mulleres)	5.500,0	Nº

E07 - Reforzar o sistema educativo do ensino especial e das ensinanzas de réxime especial, mediante a reforma e a modernización dos

OI01 - Actuacións de soporte e apoio (gastos de funcionamento)

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P108.H	Alumnado matriculado nas Escolas Oficiais de Idiomas. Homes	8.476,0	Nº
P108.M	Alumnado matriculado nas Escolas Oficiais de Idiomas. Mulleres	15.756,0	Nº
P310.H	Títulos emitidos polas EOI (Homes)	2.925,0	Nº
P310.M	Títulos emitidos polas EOI (Mulleres)	5.833,0	Nº

OO01 - Accións de mellora das condicións de seguridade, funcionalidade, habitabilidade e accesibilidade dos centros existentes.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P033.H	Alumnado beneficiario por bolsas. Homes	9,0	Nº
P033.M	Alumnado beneficiario por bolsas. Mulleres	34,0	Nº
P109.H	Alumnado matriculado en ensinanzas artísticas e deportivas. Homes	5.778,0	Nº
P109.M	Alumnado matriculado en ensinanzas artísticas e deportivas. Mulleres	5.778,0	Nº

OO03 - Axudas á gratuidade da educación especial

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
DOCO35	Capacidade de coidado de nenos ou de infraestruturas de educación subvencionadas	3.225,0	Nº

E08 - Promover unha educación accesible e inclusiva eliminando os obstáculos de acceso do alumnado ao sistema educativo e reforzar a

OI01 - Actuacións de soporte e apoio (gastos de funcionamento)

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P00148	Número de accións de información, formación, sensibilización en materia de violencia de xénero.	1,0	Nº

OO01 - Accións de posta a disposición do alumnado que requira recursos educativos complementarios necesarios.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P034.H	Alumnado beneficiario do transporte escolar. Homes	32,0	%
P034.M	Alumnado beneficiario do transporte escolar. Mulleres	32,0	%
P035.H	Alumnado beneficiario dos comedores escolares. Homes	26,0	%
P035.M	Alumnado beneficiario dos comedores escolares. Mulleres	26,0	%
P032.H	Alumnado beneficiario por accións de facilitación de material escolar. Homes	61,0	%
P032.M	Alumnado beneficiario por accións de facilitación de material escolar. Mulleres	61,0	%

OO02 - Mellorar as competencias clave, en especial en comunicación lingüística do alumnado.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P037.H	Alumnado participante en programas en inmersión lingüística.Homes	36.350,0	Nº
P037.M	Alumnado participante en programas en inmersión lingüística.Mulleres	35.135,0	Nº
P115.H	Alumnado premiado (Homes)	30,0	Nº
P115.M	Alumnado premiado (Mulleres)	30,0	Nº
P038.H	Alumnado usuario de libros dixitais (Homes)	24.850,0	Nº
P038.M	Alumnado usuario de libros dixitais (Mulleres)	30.150,0	Nº

PA03 - Potenciar a cultura e a lingua galega como elementos clave para construír unha sociedade inclusiva e cohesionada e que contribúa á

E02 - Fortalecer a programación e os servizos dispoñibles nas bibliotecas, arquivos, museos e centros de interpretación, para lograr a

OO01 - Elaboración dun Plan da Lectura de Galicia e mellora do sistema de acceso aos servizos bibliotecarios a través da virtualización e

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P219.H	Persoas que fan uso da rede de bibliotecas de Galicia. Homes	335.000,0	Nº
P219.M	Persoas que fan uso da rede de bibliotecas de Galicia. Mulleres	510.000,0	Nº

OO04 - Accións formativas destinadas a persoas con titulacións asociadas ao traballo neste tipo de espazos (bibliotecas, arquivos, museos,

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P334.H	Persoas beneficiarias de bolsas en materia de bibliotecas, arquivos e museos (homes)	31,0	Nº
P334.M	Persoas beneficiarias de bolsas en materia de bibliotecas, arquivos e museos (mulleres)	42,0	Nº

E04 - Fomentar e difundir o uso do galego nos diferentes sectores da sociedade, principalmente nos considerados prioritarios e estratéxicos, e

OO01 - Continuar co proceso de normalización lingüística en desenvolvemento do Plan xeral de normalización da lingua galega.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P394.H	Bolseiros (homes)	5,0	Nº
P394.M	Bolseiros (mulleres)	6,0	Nº

OO02 - Accións de fomento do uso da lingua galega na sociedade apoiando a creación, mantemento e reforzamento dos servizos lingüísticos

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P394.H	Bolseiros (homes)	4,0	Nº
P394.M	Bolseiros (mulleres)	7,0	Nº
P227.H	Participantes en accións de formación. Homes	2.059,0	Nº
P227.M	Participantes en accións de formación. Mulleres	2.381,0	Nº

Conclusións:

Todas as medidas para implantar e considerar a perspectiva de xénero no ámbito educativo contribúen de xeito decisivo e constitúen un pilar básico para conseguir o obxectivo dunha igualdade de oportunidades entre mulleres e homes real e efectiva, xa que o sector educativo e a escola como lugar de estudo, teñen moita influencia sobre o aprendizaxe e brindan a posibilidade de cuestionar os roles de xénero asignados.

Por iso, valóranse positivamente todas as accións dirixidas a formación en igualdade do profesorado e as medidas xenéricas para desenvolver neste ámbito o I Plan de Conciliación e Corresponsabilidade da Xunta de Galicia.

Tamén se valora positivamente que se desenvolvan accións no ámbito educativo que contribúen a favorecer a conciliación da vida familiar e laboral.

Recoméndase actualizar o Plan de actuacións para a igualdade nos centros educativos de Galicia, pois a súa vixencia rematou.

Valóranse positivamente as medidas adoptadas para aproveitar o talento feminino no ámbito da investigación universitaria e como queda dito, para incrementar os efectos destas medidas aconséllase a súa difusión entre potenciais destinatarios e non só entre as persoas que están xa a desenvolver actividades de investigación mediante campañas nos propios centros de estudo.

Recoméndase realizar as previsións sobre os datos Pisa sobre as melloras acadadas polas alumnas nestas probas nos ámbitos matemático e científico e ter en conta o tratamento das accións positivas atendendo á necesidade de incrementar a igualdade nunha situación específica. En concreto, parece necesario revisar por que as actividades artísticas e de FP están tan marcadamente asignadas a un sexo determinado. Este tipo de investigación tamén é necesaria para determinar as causas das diferenzas no emprego feminino do profesorado e do persoal en actividades complementarias (acompañantes de transporte escolar, coidadores e coidadoras, persoal de cociña, etc.).

Por último, recoméndase ter en conta, no que a contratación administrativa e ás subvencións se refire, o disposto no VIII Plan Estratéxico para a Igualdade de Oportunidades entre Mulleres e Homes 2022-2027 da Xunta de Galicia: “A aplicación do enfoque de xénero ao conxunto da xestión pública debe realizarse dun xeito máis sistemático e intenso. A incorporación de cláusulas favorecedoras da igualdade de xénero no conxunto da actividade contractual e nas subvencións está, sen dúbida, cada vez máis estendida no sector público autonómico, aínda que precisa dunha aplicación máis contundente, por exemplo, mediante criterios de puntuación automática, non só aplicables aos casos nos que se produce un empate entre as ofertas”

IV.7. CONSELLERÍA DE PROMOCIÓN DO EMPREGO E IGUALDADE

A Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade é o órgano da Administración xeral da Comunidade Autónoma de Galicia ao cal corresponde, de conformidade co Estatuto de Autonomía, propoñer e executar as directrices xerais do Goberno no ámbito laboral, que engloba as competencias en materia de políticas activas de emprego, política laboral, relacións laborais e seguridade e saúde laboral, responsabilidade social empresarial, cooperativas e outras entidades de economía social, orientación e promoción laboral.

Tamén lle corresponde, a través da Secretaría Xeral da Igualdade, a promoción e adopción de medidas encamiñadas á consecución da igualdade efectiva entre mulleres e homes.

Como marca o VIII Plan Estratéxico de Igualdade de oportunidades entre mulleres e homes 2022-2027, a igualdade laboral é un dos principais obxectivos de cara á erradicar

as desigualdades de xénero. Así, o ámbito laboral é neste Plan o primeiro dos ámbitos de actuación.

Diversas liñas de traballo levadas a cabo nestes programas de gasto van orientadas a fomentar a inserción laboral das mulleres, a súa formación, a contratación, ao mantemento do posto de traballo xa obtido e ao autoemprego. Tamén ao fomento da corresponsabilidade e á súa integración no ámbito persoal e laboral, á loita contra as violencias contra as mulleres e á integración da perspectiva de xénero nas relacións laborais e a prevención de riscos laborais entre outras.

Por todo isto, as actuacións levadas a cabo por esta consellería presentan un grande impacto para mellorar as condicións de vida das mulleres, e contan todas cunha perspectiva de xénero.

PROGRAMA 312G-CONCILIACIÓN DA VIDA PERSOAL E LABORAL E OUTROS SERVIZOS DE PROTECCIÓN SOCIAL

A tradicional asignación ás mulleres da función cuidadora ten un reflexo expresivo da desigualdade de xénero no eido laboral se se analizan os motivos polo que as persoas en situación de inactividade deciden saír do mercado de traballo. Así, as razóns relacionadas con responsabilidades familiares, persoais e de coidado teñen un peso moito máis significativo entre as mulleres que renunciaron á vida laboral, tanto cando se trata dunha renuncia motivada polo coidado de menores e outras persoas en situación de dependencia como por atender a outras responsabilidades familiares e persoais.

Este escenario é completamente asimétrico na asunción de responsabilidades doméstico-familiares por parte de mulleres e homes. Deste xeito foron mulleres:

○ 86,4% da poboación inactiva en Galicia que en 2021 que sinalou como condición principal da inactividade as labores do fogar foron mulleres.

○ 97,8% das persoas que percibiron prestacións por maternidade en 2018

○ 88% das persoas que se acolleron a unha excedencia por coidado de fillas e fillos menores en Galicia en 2020.

○ 98,2% das persoas afiliadas ao réxime de emprego do fogar

○ 94% das persoas cuidadoras non profesionais.

Nun cociente de 48 a 1, a inmensa maioría de persoas que reduciu a súa xornada laboral para adicarse ao coidado.

Por todos estes datos é preciso fomentar a conciliación e corresponsabilidade para contribuír á mellora da calidade de vida dos homes e mulleres, de xeito que poidan

participar de forma igualitaria na asunción das responsabilidades familiares e dos tempos laborais e de ocio para o desenvolvemento do seu proxecto vital. Esta cuestión debe ser abordada dende a perspectiva da igualdade de oportunidades, que é un dos principios reitores das políticas europeas, da lexislación comunitaria así como da Estratexia Europea para o Emprego.

As medidas de conciliación tradicionalmente dirixíanse fundamentalmente ás mulleres, contribuíndo a que a conciliación se considerase como un “problema exclusivo das mulleres”. Sen embargo, a corresponsabilidade social vai máis alá da conciliación, e non só se refire a aumentar a implicación dos homes no reparto das responsabilidades domésticas e familiares, senón que debe estenderse a outros axentes sociais e instancias públicas e privadas.

O programa está destinado a promover a conciliación da vida persoal, familiar e laboral ao tempo que se favorece a asunción compartida das responsabilidades domésticas e familiares por parte de homes e mulleres. Esta dobre vertente implica traballar a sensibilización social, respecto da necesidade de compartir as tarefas no ámbito privado ao tempo que se dota a sociedade de recursos para a conciliación. Promovendo a implicación activa de todas as administracións, das empresas e dos axentes sociais na implantación de modelos que favorezan a participación igualitaria na corresponsabilidade e nos usos do tempo.

As actividades previstas concrétnanse dentro destas dúas vertentes. Consisten, por unha banda, en impulsar medidas que favorezan a conciliación da vida persoal, familiar e laboral e promoción da corresponsabilidade dos homes na atención das responsabilidades domésticas e familiares. E pola outra en fomentar programas de conciliación a través de entidades locais e outras entidades. Inclúese tamén a execución no exercicio 2023 o Plan Corresponsables.

Neste programa de gasto utilízanse os diversos indicadores con relevancia dende o punto de vista do xénero relacionados coas persoas e familias beneficiarias das actividades, bolsas de coidados e accións de conciliación, e co número de accións de promoción e formación, incluíndo bancos de tempo, ensinanza secundaria sobre igualdade, axudas a Concellos, campañas de difusión...

Por todo o anteriormente exposto valórase como positivo o presente programa de gasto no camiño cara a igualdade real entre mulleres e homes, xa que ese é o seu principal obxectivo e conta cos medios e o enfoque para traballar na súa consecución.

PROGRAMA 313B-ACCIÓNS PARA A IGUALDADE, PROTECCIÓN E PROMOCIÓN DA MULLER

O obxectivo deste programa de gasto é impulsar o avance efectivo cara unha igualdade real entre mulleres e homes a través da sensibilización da cidadanía, o empodera-

mento das mulleres e a incorporación do enfoque integrado de xénero nas actuacións da administración autonómica.

A través deste programa a Secretaría Xeral da Igualdade desenvolverá actuacións dirixidas a reducir as desigualdades en canto a emprego e protección social, co fin de alcanzar os obxectivos da estratexia Europa 2021-30 especialmente en tres ámbitos de gran relevancia: o emprego, a educación e o fomento da inclusión social, contribuíndo así ao potencial de crecemento da poboación activa europea.

Levaranse a cabo actuacións no ámbito rural e no ámbito educativo e actividades de promoción da igualdade en colaboración coas diferentes administracións públicas e as asociacións de mulleres, entidades sen fin de lucro, outras institucións e axentes, así como cos concellos en materias con incidencia sobre o colectivo de mulleres.

Vaise prestar un especial apoio á promoción do emprego das mulleres acompañando os programas de fomento de autoemprego e do emprendemento con accións de acompañamento, asesoramento e titorización que axuden a mellorar a taxa de pervivencia das iniciativas emprendedoras; financiándose actuacións integrais de promoción da igualdade no eido laboral e complementando accións de apoio directo á actividade empresarial feminina con accións que favorecen a conciliación da vida persoal, familiar e laboral.

Tamén se promoverá a información das mulleres en todos os eidos, con especial atención a aquelas mulleres que se atopan en situación de especial vulnerabilidade polo seu entorno persoal, social ou xeográfico.

Outras actuacións irán dirixidas a promover o liderado e a promoción da igualdade na toma de decisións co fin de aproveitar plenamente todas as capacidades, potenciando o asociacionismo entre mulleres como factor clave e axente de cambio, especialmente no medio rural.

Así mesmo, levaranse a cabo programas integrais para a atención a mulleres en situación de especial vulnerabilidade (afectadas por factores de discriminación múltiple) que se desenvolven tanto en colaboración coas entidades locais como con entidades sen fin de lucro. Do mesmo xeito, actuacións dirixidas a garantir a igualdade de trato e combater a discriminación por razóns de orientación sexual e identidade sexual, e fomentar a participación e o asociacionismo LGTBI.

Ademais, complementanse estas actuacións directas con accións de sensibilización e información dirixidas a eliminar os estereotipos de xénero e a mudar os roles de xénero, e tamén actividades formativas específicas para profesionais que traballan no ámbito da promoción da igualdade, docentes, persoal orientador, pais e nais, etc.

As actuacións previstas neste programa pretenden un cambio estrutural e forman parte dunha estratexia a longo prazo pero con obxectivos anuais a acadar e que a través

das diferentes liñas de acción a desenvolver, pretenden contribuír a un cambio de modelo social e a desaparición das discriminacións por razóns de xénero que aínda existen. Terán presentes, ademais, os ámbito prioritarios de actuación incluídos na Estratexia Europea para a Igualdade de Xénero 2020-2025, que establece os obxectivos estratéxicos e as accións clave en materia de igualdade de xénero para ese período.

Neste programa utilízanse, entre outros, os seguintes indicadores de xénero: Mulleres beneficiarias do programa de autoemprego da muller (EMEGA), nº actividades de conciliación, participantes que melloraron a súa situación persoal ou laboral a través de medidas de fomento da igualdade, número de accións de formación e sensibilización no ámbito de promoción da igualdade, mulleres que recibiron información, atención ou asesoramento, mulleres pertencentes a colectivos máis vulnerables que participan nas actuacións, entidades beneficiadas de axudas para a promoción da igualdade.

Por todo o anteriormente exposto valórase como positivo o presente programa de gasto no camiño cara a igualdade real entre mulleres e homes, xa que ese é o seu principal obxectivo e conta cos medios e o enfoque para traballar na súa consecución.

PROGRAMA 313D-PROTECCIÓN E APOIO DAS MULLERES QUE SOFREN VIOLENCIA DE XÉNERO

Coas medidas que se desenvolven dende este programa de gasto, trátase de previr e abordar a violencia de xénero dende as súas diferentes causas, tipoloxías, manifestacións e consecuencias, así como garantir a asistencia e protección das vítimas, con actuacións de carácter integral, desenvolvendo a Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero (modificada pola Lei 12/2016, do 26 de xullo), e implantando de xeito progresivo as medidas contidas no Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero competencia da Secretaría xeral da Igualdade.

Diríxese a todas as mulleres que vivan, residan ou traballen en Galicia e que se atopen nunha situación de violencia de xénero, así como as súas fillas e fillos e outras persoas dependentes delas, vítimas directas. O programa diríxese tamén á atención a vítimas de trata de seres humanos, fundamentalmente con fins de explotación sexual e tamén á cidadanía en xeral, coa finalidade de remover os estereotipos e os roles sexistas, rachar as desigualdades e crear unha conciencia de rexeitamento social en contra da violencia machista.

Por esta razón, dende este programa de gasto actúase en vertentes distintas: a prevención, atención, protección e asistencia fronte á violencia de xénero; traballando en ámbitos como o educativo, a detección precoz e as axudas directas ás vítimas.

En 2023 vaise continuar consolidando o compromiso do Goberno galego con esta problemática, reflectida no VIII Plan Estratéxico de Galicia para a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes 2022-2027, reforzando o apoio ás vítimas da violencia machista, garantindo as axudas económicas directas que poden ser solicitadas ao longo de

todo o ano e incluíndo como beneficiarias das mesmas ás vítimas de trata de seres humanos con fins de explotación sexual logo da modificación legislativa operada no ano 2016.

Estas axudas económicas que van ser reforzadas inclúen, a indemnizacións en casos de feridas graves, indemnizacións a orfas e orfos de vítimas de violencia machista que carezan de rendas, recursos de acollida, acceso prioritario ás vivendas de promoción pública, beneficiarse do Bono de Alugueiro Social para acceso a unha vivenda, un programa de fomento da contratación por parte de entidades locais galegas, empresas e entidades sen ánimo de lucro que financia o 100% da contratación e a inclusión como colectivo preferente en todas as demais medidas de emprego xestionadas dende a Xunta de Galicia.

Destacar tamén o financiamento das oficinas xudiciais de atención ás vítimas da violencia de xénero en Galicia, que inclúen tarefas de apoio e asistencia psicolóxica ás vítimas así como quendas de garda psicolóxica e social permanentes para as vítimas da violencia de xénero.

Continúase ademais co programa específico de inserción laboral, que se basea na súa integración no mercado laboral como elemento clave para conseguir unha recuperación integral, así como co impulso e difusión do Protocolo de Coordinación e Cooperación Institucional fronte á Violencia de Xénero na Comunidade Autónoma de Galicia.

Por outra banda, a rede de atención ás vítimas da violencia de xénero da CCAA galega non conta con especialización algunha en materia de violencia sexual (agresión, abuso e acoso sexuais), que constitúe unha das manifestacións máis habituais da violencia machista. Isto súmase aos datos da incidencia da violencia sexual conta as mulleres (7,4% do total en 2015 en España) e á recomendación do Consello de Europa sobre a creación de centros de crise de atención permanente a este tipo de violencias.

É por iso que a Secretaría Xeral de Igualdade a través desta iniciativa, pretende garantir mediante a licitación dun contrato que contará con 4 centros de crise 24 horas (1 por provincia), a atención necesaria que requiren as mulleres que viviron un intento ou unha situación de violencia sexual recentemente ou no pasado, e que demandan unha atención especializada orientada a canalizar a superación das secuelas.

Estes centros de crise incluírán servizos coma intervención psicolóxica e social e asesoramento xurídico, co obxectivo de axudar ás vítimas a superar o dano sufrido mediante un traballo de carácter integral e desde un enfoque interdisciplinar.

Por todo o anteriormente exposto valórase como positivo o presente programa de gasto no camiño cara a igualdade real entre mulleres e homes, xa que o seu principal obxectivo é a asistencia ás persoas que sofren violencias machistas e á erradicación da mesma a través da prevención e a protección.

PROGRAMA 321A-DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE EMPREGO

A finalidade destes programas de gasto é dar cobertura ao funcionamento das unidades administrativas vinculadas aos servizos centrais e periféricos da Consellería. Deste xeito actúan de soporte básico cara a coordinar e garantir uns recursos humanos, materiais e de organización que permitan acadar maiores cotas de efectividade e racionalidade administrativa; todo isto nun escenario económico marcado pola contención do gasto corrente sen descoidar os servizos públicos esenciais no que se priorizarán as políticas de gasto encamiñadas a potenciar os sectores fundamentais para a recuperación da actividade económica co fin de mellorar a senda de creación de emprego, cun compromiso de eficacia e economía que definen o deseño e funcionamento de calquera administración pública.

As actuacións máis significativas a desenvolver con este programa están relacionadas con facilitar a xestión, elaboración e difusión multimedia de compilacións normativas e estudos monográficos, definición de programas de información e comunicación, a potenciación na difusión e comunicación das liñas das políticas laborais da consellería e a racionalización e mellora na tramitación das disposicións normativas en materia laboral da consellería.

Aínda que na ficha específica da memoria se sinalan estes programas como de mera actuación administrativa e de xestión, a propia consellería identifica despois actuacións e obxectivos que teñen relación coa igualdade e a inclusión da perspectiva de xénero nesta xestión, como son: 1. Incorporación da transversalidade de xénero na actuación xeral do departamento; 2. Información, sensibilización e educación para a igualdade de mulleres e homes; 3. Transmisión dunha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade.

Neste sentido enténdese que tódalas compilacións normativas, estudos monográficos, programas de información e publicacións que se realicen como parte deste programa de gasto contarán cunha perspectiva de xénero e utilizarán a unha linguaxe non sexista e que se afaste de estereotipos respecto ao xénero para acadar estes obxectivos.

PROGRAMA 322A-MELLORA E FOMENTO DA EMPREGABILIDADE

Este programa está dirixido á mellora da empregabilidade do conxunto das persoas desempregadas e rexistradas na base de datos do Servizo Público de Emprego de Galicia que se atopan nun proceso activo de busca de emprego. Dentro deste colectivo xeral existen subgrupos prioritarios aos que se prestará especial atención polas súas maiores dificultades para acceder. Isto inclúe mulleres, persoas desempregadas mozas, de longa duración, que esgotaran as prestacións ou os subsidios de desemprego, especialmente aquelas sen cualificación profesional, maiores de 45 anos, con discapacidade e as que pertencen aos colectivos en risco de exclusión, en especial as beneficiarias da Renda de Integración Social de Galicia e beneficiarias do programa extraordinario de activación para o emprego.

Vanse desenvolver un conxunto de accións e medidas de políticas activas de emprego dirixidas a facilitar información, orientación laboral e busca de emprego, así como a promover a adaptación da formación para o emprego dos traballadores e das traballadoras mediante a adquisición de experiencia profesional. Para isto executaranse de obras ou a prestación de servizos de interese xeral e social e programas integrados de emprego de Galicia, entre outras.

Tamén inclúe aquelas accións e medidas dirixidas a promover a colaboración público-privada con axencias de colocación, así como aquelas destinadas a fomentar o espírito empresarial, a economía social e a establecer mecanismos e ferramentas de asesoramento e acompañamento ás iniciativas emprendedoras.

As beneficiarias directas das axudas que se financian no marco deste programa de gasto son as entidades públicas e privadas sen ánimo de lucro para potenciar o desenvolvemento de programas de orientación, integrados, de cooperación e de colaboración ou de programas mixtos de formación e emprego. Non obstante, o fin último que se pretende é prestar un servizo de avaliación e orientación profesional ás persoas desempregadas.

Este programa repercute directamente nas mulleres de xeito específico. A propia previsión é que un 60% das persoas participantes das medidas activas de emprego sexan mulleres. Para asegurar isto, as mulleres son definidas como colectivo beneficiario das axudas e como colectivo preferente de acceso. As mulleres desempregadas terán tamén prioridade na asignación de citas co persoal técnico de orientación laboral para as accións de información.

Por todo o anteriormente exposto valórase como positivo o presente programa de gasto no camiño cara a igualdade real entre mulleres e homes no eido laboral.

PROGRAMA 322C-PROMOCIÓN DO EMPREGO, DO EMPREGO AUTÓNOMO E DO MERCADO DE TRABALLO INCLUSIVO

Este programa ten como finalidade principal, intervir na creación de emprego a través, principalmente, de incentivos aos principais actores do proceso de creación de emprego: as persoas empresarias e emprendedoras, incluíndo partidas específicas para fomentar a xeración de emprego das mulleres, das persoas mozas, persoas desempregadas con especiais dificultades de inserción no mercado laboral, as persoas con discapacidade e as persoas en risco de vulnerabilidade. Así como o mantemento e consolidación do emprego a través do mantemento da actividade económica, especialmente nas zonas rurais e fomentar o autoemprego.

Para isto ofreceranse axudas directas a empresa e entidades que xeren emprego, potencien programas de cooperación e colaboración e invistan en investigación e innovación xerando emprego e tamén ás persoas que creen o seu propio posto de traballo. Con isto preténdese conseguir emprego, xa sexa por conta propia ou allea, para persoas pertencentes

centes aos colectivos sinalados, así como fomentar o emprego no rural e a estabilidade laboral para persoas con contratos temporais.

A maior parte das medidas incluídas neste programa recollen todas elas incentivos específicos dirixidos a fomentar a contratación de mulleres e mesmo existen algunhas medidas específicas dirixidas exclusivamente incentivala. Está previsto que coas medidas que se van implantar se incremente o número de mulleres beneficiarias dos distintos programas. Preténdese que a través das distintas liñas de axuda, o 50% das persoas beneficiarias finais (persoas desempregadas ou cun emprego precario) sexan mulleres.

Salientar tamén que dentro deste programa de gasto vanse desenvolver en algunhas das actuacións xa contempladas no Plan Galego de Conciliación e Corresponsabilidade 2018-2021:

Por unha banda, as axudas ás pequenas e medianas empresas galegas para a introdución de medidas de organización flexible do tempo de traballo (flexibilidade horaria, de xornada, quendas, vacacións), o traballo a distancia, a mobilidade xeográfica así como outros beneficios sociais e servizos que faciliten ás traballadoras e traballadores compatibilizar a esfera laboral coa vida persoal e familiar.

Por outra, a consolidación de axudas á conciliación por maternidade ou paternidade da persoa traballadora autónoma, nos casos en que se amplíe a contratación da persoa substituta da devandita baixa.

Por todo o anteriormente exposto valórase como positivo o presente programa de gasto no camiño cara a igualdade real entre mulleres e homes no eido laboral.

PROGRAMA 323A-FORMACIÓN PROFESIONAL DESEMPREGADOS E PROGRAMA 323B-FORMACIÓN PROFESIONAL DOS OCUPADOS

Nun contexto de crise económica posta de manifesto a partir da irrupción da pandemia do COVID-19, a formación profesional para o emprego convértese nun importante factor de impulso da mellora da empregabilidade tanto da poboación desempregada como da poboación ocupada.

E dentro destes programas de gasto desenvólvense medidas de políticas activas de emprego que teñen por obxecto mellorar as posibilidades de acceso ao emprego das persoas desempregadas e accións para mellorar a cualificación e especialización das persoas traballadoras ocupadas.

Para a consecución destes obxectivos, o programa 323A, está constituído polo conxunto de accións e medidas dirixidas a prestar ás persoas desempregadas unha atención que lles permita mellorar as súas competencias e cualificación profesional, para incrementar as súas posibilidades de inserción laboral.

A poboación á que se dirixe son as persoas traballadoras desempregadas inscritas no Servizo Público de Emprego de Galicia en especial, aqueles colectivos con especiais dificultades de inserción laboral: mocidade; mulleres, especialmente as vítimas de violencia de xénero; persoas con discapacidade, persoas paradas de longa duración, persoas emigrantes retornadas e outros colectivos con dificultades de inclusión, persoas beneficiarias do programa extraordinario de activación para o emprego e persoas mozas beneficiarias do programa de garantía xuvenil.

Pola súa banda, o programa 323B prevé actuacións encamiñadas á adquisición polas persoas traballadoras ocupadas de coñecementos, habilidades e aptitudes ante os novos desafíos da dobre transición verde e dixital para que poidan adaptarse a un mercado laboral que está continuamente transformándose.

Nas accións formativas dirixidas a persoas traballadoras ocupadas desenvolvidas desde o 1 de xaneiro de 2021 até o 31 de xullo de 2022, a cifra de mulleres que participaron nelas acadou un total de 7.580, o que supón un 73,09 % do total, polo que este programa é de especial interese para as mulleres e a consecución da igualdade de oportunidades.

En todas as actuacións que se van desenvolver no marco destes dous programas de gasto, a consellería terá en conta que un dos piares básicos das directrices establecidas na Estratexia Europea para o Emprego é a necesidade de reforzar a política de igualdade entre homes e mulleres especialmente co obxecto de mellorar as perspectivas e oportunidades das mulleres de cara a súa inserción laboral. Por iso ten previsto desenvolver unha serie de medidas dirixidas a garantir o principio de igualdade entre homes e mulleres e facilitar ás mulleres tanto o acceso ao mercado de traballo como a permanencia nel:

- A consideración das mulleres como colectivo preferente no acceso ás accións formativas: nos procesos de selección para o acceso as accións formativas, as oficinas de emprego identificarán ao colectivo “mulleres”, especialmente ás “mulleres vítimas de violencia de xénero”, como un dos colectivos preferentes.

- O mantemento de axudas específicas para as mulleres vítimas de violencia de xénero que participen nas accións.

- O mantemento de axudas á conciliación, co obxecto de conciliar a asistencia ás accións formativas co coidado de fillos menores de 12 anos ou maiores dependentes.

- A inclusión, en todas as accións formativas, dun módulo sobre igualdade de oportunidades entre mulleres e homes e sobre corresponsabilidade familiar e doméstica.

Por todo o anteriormente exposto valóranse como positivos os presentes programas de gasto no camiño cara a igualdade real entre mulleres e homes no eido laboral. O Programa 323A podería ser mellorado cun enfoque dual, articulado coma un programa de formación en colaboración con empresas con prácticas laborais remuneradas e orientado

á permanencia na empresa. Deste xeito, a maiores de capacitar ás mulleres para o emprego estaríaselles tamén dando un.

PROGRAMA 324A-MELLORA DA ORGANIZACIÓN E ADMINISTRACIÓN DAS RELACIÓNS LABORAIS E DA PREVENCIÓN DE RISCOS LABORAIS

A través da Dirección Xeral de Relacións Laborais, do Instituto Galego de Seguridade e Saúde Laboral (ISSGA), e do Consello Galego de Relacións Laborais (CGRL) as accións que se desenvolven dentro deste programa de gasto teñen varios obxectivos. Entre outros, tratan de mellorar a xestión dos procedementos relacionados coas relacións laborais e coa seguridade e saúde laboral. Tamén fomentar a responsabilidade social empresarial (RSE). Outro dos obxectivos é apoiar ás organizacións sindicais, facendo efectiva a participación institucional das organizacións sindicais e empresariais intersectoriais máis representativas, garantindo a participación en igualdade de oportunidades de homes e mulleres nos órganos de participación da comunidade autónoma. Así mesmo, impulsar os procedementos extraxudiciais de solución de conflitos colectivos de traballo.

A finalidade e estratexias deste programa están organizadas en áreas que á súa vez se articulan en eixos. A área de mellora das relacións laborais divídese en 5 eixos, sendo o título o eixo 4 “Fomentar políticas de igualdade laboral”. Dentro deste atopamos as seguintes finalidades: 1.Creación e desenvolvemento do campus online de formación en igualdade laboral. 2.Realización de cursos post grao en materia de igualdade laboral. 3. Apoiar ás empresas para a realización voluntaria de plans de igualdade no seu seo.

Estas finalidades materialízanse nas seguintes actividades. Por unha banda formativas, a través do campus virtual e dirixidas a empresas, persoas traballadoras e á sociedade en xeral; así como coa continuación do curso en igualdade e brecha salarial en colaboración coa Universidade de Santiago de Compostela, dirixido a graduados en dereito e diplomados en relacións laborais.

Por outra banda en forma de axudas. As primeiras, para apoiar o establecemento de gabinetes de igualdade por partes das organizacións sindicais e empresariais. As segundas para implantar a igualdade laboral a conciliación e a responsabilidade social empresarial en pequenas e medianas empresas, incentivando a implantación voluntaria de plans de igualdade así como a conciliación.

Desde o punto de vista da saúde laboral e a prevención de riscos laborais, o ISSGA integra tamén a perspectiva de xénero. Isto faise necesario dadas as grandes diferenzas nesta materia entre mulleres e homes: Namentres as mulleres contan con menor incidencia de sinistralidade laboral e menor gravidade en caso de accidente, outros factores como as dificultades na conciliación, a maternidade ou a persistencia das desigualdades de xénero supoñen que en moitas ocasións as mulleres teñan máis problemas de saúde que os homes que desenvolven as mesmas tarefas.

E para corrixir as desigualdades que aínda hai en materia de saúde laboral o ISSGA, dentro do seu plan de actividades para o ano 2023 vai levar a cabo orientacións na integración da igualdade nas políticas de prevención de riscos, con especial atención á maternidade e aos sectores feminizados; publicacións e divulgación dun documento técnico sobre pautas para a integración da perspectiva de xénero na PRL; e o módulo de igualdade nos cursos básicos de PRL; entre outras. Para tódalas actividades formativas segregáranse por xénero os datos referentes á participación.

Porén, a área correspondente ao ISSGA á hora de establecer a finalidade e estratexias do programa non inclúe nos seus eixos a igualdade de xénero. Tampouco é nomeada no apartado relativo ao Observatorio Galego de Condicións de Traballo nin no traballo de investigación nin na avaliación destes eixos de actuación. Isto resalta coa propia análise no programa da situación por xénero das saúde laboral así como coas propias actividades programadas respecto desta materia.

Á área correspondente ao Consello Galego de Relacións laborais sucédelle o mesmo: tampouco prevé na finalidade e estratexias a perspectiva de xénero, o cal fai resalte cos datos fornecidos posteriormente sobre a grande desigualdade numérica de participación das mesas de negociación e na representación sindical e coas actividades programadas para facerlle fronte.

Unha das funcións do Consello Galego de Relacións Laborais é a elaboración do informe da Situación Sociolaboral de Galicia. Nel unha das perspectivas de análise do mercado de traballo en Galicia é a de xénero. O obxectivo disto é contribuír á redución das dificultades das mulleres para acceder e manter o emprego, reducir a temporalidade, a desigualdade salarial e as súas dificultades para conciliar a vida persoal, laboral e familiar...

Segundo datos correspondentes que figuran neste informe para o ano 2021 a presenza de mulleres nas mesas negociadoras neste ano non acadou o 29%, e no caso das negociacións de convenios colectivos as mulleres representaron o 21,83% por parte da patronal, e o 29,04% por parte dos sindicatos. Por isto, o Consello traballa para potenciar a participación de mulleres nas mesas de negociación, a través de recomendacións e a organización cursos e xornadas en materia de igualdade de xénero, e axudas para apoiar o establecemento de gabinetes de igualdade por partes das organizacións sindicais e empresariais.

En canto ás actividades específicas a desenvolver atopamos varias actuacións que leva a cabo a Comisión Consultiva Autonómica para a Igualdade entre mulleres e homes na negociación colectiva (CCAINC), adscrita ao Consello de Relacións Laborais. Trátase de actividades de formación dirixidas a persoas negociadoras de convenios colectivos e de plans de igualdade, tanto pola parte sindical como pola parte empresarial. Así mesmo, a CCAINC contribúe ao asesoramento das mesas negociadoras en materia de igualdade de xénero mediante a elaboración de guías de boas prácticas e recomendacións nas que di-

funden criterios e pretenden orientar ás ditas mesas para mellorar os contidos e a calidade da negociación colectiva dende a perspectiva de xénero.

Entre os obxectivos das actuacións atopamos: o incremento do número de convenios colectivos que introducen no seu articulado cláusulas sobre igualdade entre homes e mulleres e o estudo das que xa existen; consolidar o uso da linguaxe inclusiva nas normas laborais; facer recomendacións ás mesas negociadoras para melloralas e, no seu caso, axudar na elaboración de plans de igualdade; trasladar recomendacións e boas prácticas en materia de igualdade ás persoas que forman parte das mesas negociadoras de convenios colectivos e plans de igualdade; incrementar a presenza das mulleres nas mesas negociadoras; estudar a situación sociolaboral de Galicia dende unha perspectiva de xénero e difundir e promover o “Protocolo contra o acoso sexual, laboral, por razón de sexo e identidade nos centros de traballo”.

Para levar a cabo estes obxectivos as actuacións proxectadas son varias. Primeiro, a xomada ANUAL EN MATERIA DE IGUALDADE, a cal conta cun servizo de gardaría para favorecer a conciliación e a modo de exemplo de medida óptima neste sentido. Segundo o impulso Á INCLUSIÓN NA NEGOCIACIÓN COLECTIVA DE CLÁUSULAS TIPO E FÓRMULAS PARA GARANTIR NAS EMPRESAS OS DEREITOS DE CONCILIACIÓN E CORRESPONSABILIDADE. Así mesmo, a análise DOS CONVENIOS COLECTIVOS EXISTENTES QUE INCLÚAN MEDIDAS DE CONCILIACIÓN E CORRESPONSABILIDADE mediante un informe sobre o tema. Tamén a inclusión DE BOAS PRÁCTICAS EN MATERIA DE CONCILIACIÓN E CORRESPONSABILIDADE NA GUÍA DE BOAS PRÁCTICAS EN MATERIA DE IGUALDADE PARA A NEGOCIACIÓN COLECTIVA. Finalmente, a consideración das medidas de conciliación e corresponsabilidade no estudo monográfico sobre a aplicación do principio de igualdade entre mulleres e homes na negociación colectiva galega.

Por todo o anteriormente exposto valórase como positivo o presente programa de gasto no camiño cara a igualdade real entre mulleres e homes no eido das relacións laborais.

PROGRAMA 324C-PROMOCIÓN DA ECONOMÍA SOCIAL

Este programa de gasto englobase na nova Estratexia Galega de Economía Social prevista para os anos 2022-2025. Mediante el trátase de xerar e manter emprego de calidade promovendo iniciativas empresariais baseadas nos principios e fórmulas da economía social, e prestando especial atención á xuventude, ás mulleres e ás persoas con discapacidade ou en situación de vulnerabilidade, así como ás iniciativas xeradoras de emprego no rural galego.

En Galicia existen (datos a 31.12.2021) 1.571 cooperativas activas, ademais de 1.448 sociedades laborais, 117 centros especiais de emprego e 14 empresas de inserción. Porén,

continúa a existir un importante déficit no coñecemento destas fórmulas de economía social por parte da poboación en xeral, e no sistema educativo e formativo en particular.

Por isto, os obxectivos deste programa son varios: En primeiro lugar de xerar emprego e autoemprego colectivo, en especial entre a xente nova, as mulleres e a poboación rural. Tamén mellorar o coñecemento por parte da poboación xeral e as persoas emprendedoras acerca das distintas fórmulas de economía social. Por último, búscase mellorar a xestión empresarial e societaria, a competitividade das empresas de economía social.

As fórmulas xurídicas da economía social teñen gran importancia para o acceso e a promoción a postos de responsabilidade das mulleres, xa que a igualdade é un dos valores nos que se asenta a propia economía social.

Non obstante, a realidade é que as mulleres seguen a estar infrarrepresentadas na economía social galega. Así se desprende das estatísticas relativas a traballadores en alta na Seguridade Social na economía social, correspondentes ao 1º trimestre de 2019, que indican que as mulleres supoñen só o 41,1% do total, fronte ao 47,5% no conxunto do Estado.

A descrición do programa indica que a presenza das mulleres nos órganos de xestión e dirección das entidades de economía social segue sendo inferior á que lle correspondería de xeito proporcional segundo a composición das entidades, mais non aporta fontes. Por iso, levaranse a cabo accións que fomenten o acceso das mulleres a estes postos de responsabilidade, a través de accións formativas específicas para este fin.

Para contribuír a reducir estas diferenzas, no ámbito específico do fomento do emprego en economía social, incentívase con maior contía (incremento do 25%) de axuda a incorporacións de mulleres desempregadas ás cooperativas, sociedades laborais, centros especiais de emprego e empresas de inserción laboral.

Así mesmo, as axudas do programa ES-Transforma en cooperativas ou sociedades laborais incrementábase en 3.000 euros se a entidade está formada na súa maioría por mulleres.

Nas axudas para sufragar os gastos de funcionamento das entidades de economía social coma nas axudas para proxectos de formación dual en centros especiais de emprego e para a integración laboral, tense en conta a composición equilibrada do cadro de persoal como un dos criterios de valoración. Ademais, no caso das axudas para proxectos de formación en centros especiais de emprego, valóranse tamén as actuacións previstas para a efectiva igualdade de oportunidades entre homes e mulleres no ámbito laboral.

En canto a formación, levaranse a cabo varias medidas. Por unha banda, unha formación específica para promover o acceso das mulleres a postos de responsabilidade nas entidades de economía social. Por outra, o impulso da formación non presencial e adecuación horaria das accións formativas ás necesidades de conciliación das persoas tra-

balladoras. Finalmente prevese tamén a formación en valores cooperativos, entre os que cabe destacar o de igualdade entre todas as persoas socias.

Por todo o anteriormente exposto valórase como positivo o presente programa de gasto no camiño cara a igualdade real entre mulleres e homes no eido laboral. Valóranse especialmente as accións positivas de cara ao acceso das mulleres ao emprego, aos cargos directivos e para o apoio ás cooperativas de mulleres.

PROGRAMA 581A-ELABORACIÓN E DIFUSIÓN ESTATÍSTICA

O tratamento estatístico da sinistralidade laboral constitúe unha técnica xeral analítica de gran rendemento ao permitir o control sobre os parámetros do accidente e da enfermidade profesional e cantas circunstancias poidan incidir naqueles, de tal forma que se poida orientar a actuación das técnicas preventivas. A importancia das estatísticas da sinistralidade laboral reside fundamentalmente en que d súa análise xorden os datos necesarios para determinar as melloras nas actuacións preventivas a desenvolver, reflectíndose á súa vez a efectividade e o resultado das medidas preventivas adoptadas.

Segundo o Informe de sinistralidade laboral elaborado polo ISSGA como parte deste programa de gasto no ano 2020, as vítimas de accidentes laborais son na gran maioría homes, sendo o 72,18% do total nese ano en Galicia. A súa porcentaxe aumenta segundo aumenta a gravidade: nese mesmo ano os homes foron vítimas do 94,44% do total de accidentes laborais mortais. Porén, nos caso dos accidentes leves, sufrindo as mulleres o 30,74% do total destes accidentes, elas son maioría cando se producen en itinere, caso no que representaron o 52,55%. Vemos así grandes diferenzas entre homes e mulleres na sinistralidade laboral.

Isto indica que resulta imprescindible tratar os datos e as estatísticas cun enfoque de xénero para analizar a forma distinta de enfermarse e accidentarse de homes e mulleres, xa sexa como consecuencia da división sexual do traballo, do maior tempo que adican os homes ao emprego, dos estereotipos de xénero ou outros factores.

O tratamento estatístico diferenciado da sinistralidade entre homes e mulleres facilita a integración da dimensión da igualdade ao axudar a planificar as actividades preventivas de xeito que se poida acadar un nivel de protección con independencia do xénero. Por isto o estudo dos danos da saúde coa diferenciación por sexo constitúe un instrumento útil para lograr a dita integración.

Por todo o anteriormente exposto valórase como positivo o presente programa de gasto no camiño cara a igualdade real entre mulleres e homes no eido laboral.

Resultaría interesante á hora de estudar as enfermidades laborais poder comparar a incidencia de determinadas patoloxías coa situación familiar e de coidados, para buscar se existe correlación entre a falta de conciliación laboral e unha maior incidencia de determinadas patoloxías como estrés, ansiedade, depresión, lesións musculares... e a súa

diferencia por xéneros. Suxírese tamén a posibilidade do estudo da sinistralidade laboral parello ao estudo dos estereotipos de xénero e a súa posible influencia na prevención de riscos laborais.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2023, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres nos programas desta Consellería.

E1 - Eixe 1. O reto demográfico

PA01 - Acadar un nivel de emprego elevado e de calidade, que garanta o equilibrio entre a vida profesional e a privada

E01 - Mellorar a empregabilidade das persoas desempregadas ou inactivas, especialmente entre a poboación xuvenil e aquelas con maiores

OO02 - Potenciar a formación ao longo da carreira profesional e a formación profesional para o emprego combinada coa experiencia laboral

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
SC01.H	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Homes	157,0	Nº
SC01.M	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Mulleres	123,0	Nº
SC06.H	Persoas menores de 25 anos de idade (Homes)	157,0	Nº
SC06.M	Persoas menores de 25 anos de idade (Mulleres)	133,0	Nº

OO03 - Programas integrados de emprego con intermediación laboral.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
SC01.H	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Homes	2.050,0	Nº
SC01.M	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Mulleres	3.810,0	Nº

OO05 - Mellora da empregabilidade mediante accións e programas de orientación laboral

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P1032H	Persoal de orientación laboral. (Homes)	98,0	Nº
P1032M	Persoal de orientación laboral. (Mulleres)	290,0	Nº
P1031H	Persoas atendidas accións e programas de orientación laboral(Homes)	48.796,0	Nº
P1031M	Persoas atendidas accións e programas de orientación laboral(Mulleres)	59.431,0	Nº
SC01.H	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Homes	1.759,0	Nº
SC01.M	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Mulleres	1.325,0	Nº

E02 - Potenciar a formación, adquisición e acreditación de competencias profesionais, fomentando a igualdade de oportunidades. Promover a

OO02 - Preparar á poboación mellor para as necesidades formativas que require e requirirá a Industria 4.0, especialmente a través da

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P227.H	Participantes en accións de formación. Homes	9.799,0	Nº
P227.M	Participantes en accións de formación. Mulleres	23.006,0	Nº
SC01.H	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Homes	4,0	Nº
SC01.M	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Mulleres	7,0	Nº

0004 - Actualizar os programas formativos das especialidades da formación profesional para o emprego, consonte os requirimentos dos

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P227.H	Participantes en accións de formación. Homes	7.452,0	Nº
P227.M	Participantes en accións de formación. Mulleres	13.609,0	Nº

0099 - Outras actuacións que contribúen ao obxectivo específico

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P227.H	Participantes en accións de formación. Homes	500,0	Nº
P227.M	Participantes en accións de formación. Mulleres	500,0	Nº

E03 - Aumentar as competencias emprendedoras, impulsar a creación de empresas e iniciativas de traballo por conta propia sustentables e

0001 - Programas de fomento da contratación por conta allea.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
SE01.H	Participantes en situación ou risco de exclusión social. Homes	200,0	Nº
SE01.M	Participantes en situación ou risco de exclusión social. Mulleres	200,0	Nº
SC01.H	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Homes	2.179,0	Nº
SC01.M	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Mulleres	2.711,0	Nº
SC06.H	Persoas menores de 25 anos de idade (Homes)	230,0	Nº
SC06.M	Persoas menores de 25 anos de idade (Mulleres)	245,0	Nº

0002 - Programas de promoción do auto emprego.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P425.H	Persoas autónomas que reciben axudas para a súa consolidación (Homes)	2.325,0	Nº
P425.M	Persoas autónomas que reciben axudas para a súa consolidación (Mulleres)	2.350,0	Nº
SC01.H	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Homes	3.850,0	Nº
SC01.M	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Mulleres	3.950,0	Nº

0003 - Programas de integración laboral de persoas con discapacidade e de colectivos en risco de exclusión social.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
SC16.H	Participantes con discapacidade. Homes	150,0	Nº
SC16.M	Participantes con discapacidade. Mulleres	153,0	Nº

0099 - Outras actuacións que contribúen ao obxectivo específico

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
SC01.H	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Homes	100,0	Nº
SC01.M	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Mulleres	100,0	Nº
P1027H	Persoas galegas residentes no exterior e retornadas. Homes	100,0	Nº
P1027M	Persoas galegas residentes no exterior e retornadas. Mulleres	100,0	Nº

E04 - Consolidar un marco de relacións laborais moderno que facilite unhas condicións de traballo saudables e seguras e favorecer a conciliación

0002 - Apoio á conciliación da vida persoal, familiar e laboral. Concienciar a poboación galega sobre a importancia da corresponsabilidade.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P0092M	Familias monoparentais que reducion a súa xornada laboral.(Mulleres)	65,0	Nº
P0092H	Homes/Familias monoparentais que reducion a súa xornada labboral. (Homes)	185,0	Nº
P00151	Número de actividades de conciliación.	200,0	Nº
SE03.H	Participantes que reciben actuacións destinadas á mellora dasúa situación no ámbito laboral. Homes	2.000,0	Nº
SE03.M	Participantes que reciben actuacións destinadas á mellora dasúa situación no ámbito laboral. Mulleres	2.500,0	Nº
P1107H	Profesionais contratadas para o servizo de bolsas coidado. ((Homes)	275,0	Nº
P1107M	Profesionais contratadas para o servizo de bolsas coidado. ((Mulleres)	400,0	Nº

OO05 - Promover unha igualdade de oportunidades real para todas as persoas

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
S0EE17	Número de empresas que reciben axudas para desenvolver medidas de fomento da igualdade e da conciliación de vida laboral	218,0	Nº
P342.H	Persoas beneficiadas (homes)	25,0	Nº
P342.M	Persoas beneficiadas (mulleres)	30,0	Nº
SC05.H	Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia. Homes	548,0	Nº
SC05.M	Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia. Mulleres	501,0	Nº

OO08 - Incrementar a consolidación da prevención de riscos laborais e a promoción da saúde nos lugares de traballo.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P409.H	Delegados sindicais formados (homes)	110,0	Nº
P409.M	Delegados sindicais formados (mulleres)	75,0	Nº
P342.H	Persoas beneficiadas (homes)	165,0	Nº
P342.M	Persoas beneficiadas (mulleres)	175,0	Nº

OO13 - Promoción da RSE e das Relacións Laborais e accións de formación e información en materia de relacións laborais.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P342.H	Persoas beneficiadas (homes)	100,0	Nº
P342.M	Persoas beneficiadas (mulleres)	100,0	Nº

OO99 - Outras actuacións que contribúen ao obxectivo específico

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P342.H	Persoas beneficiadas (homes)	225,0	Nº
P342.M	Persoas beneficiadas (mulleres)	75,0	Nº
SC05.H	Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia. Homes	102,0	Nº
SC05.M	Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia. Mulleres	34,0	Nº

E05 - Promover o cooperativismo e a economía social, como modelo de competitividade empresarial e sustentabilidade económica para xerar

OO02 - Fomentar ás entidades de Economía Social como alternativa estable e de calidade para o emprego e o autoemprego colectivo e para

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P227.H	Participantes en accións de formación. Homes	1.049,0	Nº
P227.M	Participantes en accións de formación. Mulleres	1.689,0	Nº
SE01.H	Participantes en situación ou risco de exclusión social. Homes	48,0	Nº
SE01.M	Participantes en situación ou risco de exclusión social. Mulleres	68,0	Nº
P190.H	Persoas que se incorporan como socios traballadores ou de traballo, ou a través de fórmulas de autoemprego, a cooperativ	174,0	Nº
P190.M	Persoas que se incorporan como socios traballadores ou de traballo, ou a través de fórmulas de autoemprego, a cooperativ	159,0	Nº

OO03 - Apostar polas Entidades de Economía Social para potenciar (dinamizar) e favorecer a saída laboral de mulleres e outros colectivos de

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
SC16.H	Participantes con discapacidade. Homes	2.280,0	Nº
SC16.M	Participantes con discapacidade. Mulleres	1.493,0	Nº

OO99 - Outras actuacións que contribúen ao obxectivo específico

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
SC16.H	Participantes con discapacidade. Homes	45,0	Nº
SC16.M	Participantes con discapacidade. Mulleres	15,0	Nº

E4 - Eixe 4. Cohesión social e territorial

PA02 - Facer que o crecemento chegue a toda a cidadanía, en particular ás persoas máis desfavorecidas e apoiar a integración socioeconómica da

E05 - Acadar a igualdade de oportunidades entre homes e mulleres, impulsando unha maior e mellor participación das mulleres en todos os

OI01 - Actuacións de soporte e apoio (gastos de funcionamento)

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P00147	Número de accións de formación e sensibilización no ámbito de promoción da igualdade.	15,0	Nº

OO01 - Modificación dos valores, actitudes e estereotipos que sustentan a desigualdade.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P00147	Número de accións de formación e sensibilización no ámbito de promoción da igualdade.	105,0	Nº

OO02 - Potenciación da participación das mulleres en todos os ámbitos sociais en condicións de igualdade.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
S0EE01	Mulleres pertencentes a colectivos máis vulnerables que participan nas actuacións	5.000,0	Nº

OO05 - Promoción do autoemprego e do emprendemento femininos.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P00468	Mulleres beneficiarias do programa de autoemprego da muller(EMEGA)	480,0	Nº
SC05.M	Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia. Mulleres	80,0	Nº
SC01.M	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Mulleres	400,0	Nº

OO06 - Promoción da igualdade no ámbito local

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
S0EE01	Mulleres pertencentes a colectivos máis vulnerables que participan nas actuacións	750,0	Nº
P00181	Mulleres que recibiron información, atención ou asesoramento	1.050,0	Nº
SC05.M	Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia. Mulleres	2.412,0	Nº
SC01.M	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Mulleres	2.714,0	Nº
SC03.M	Persoas inactivas (Mulleres)	4.925,0	Nº

E06 - Erradicar a violencia de xénero en calquera das súas modalidades e consecuencias articulando unha resposta global e coordinada

OO01 - Protección e apoio integral a vítimas de violencia de xénero.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P110.H	Menores atendidos nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero. Homes	2.647,0	Nº
P110.M	Menores atendidos nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero. Mulleres	2.207,0	Nº
P116.H	Menores en atención psicolóxica atendidos nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero. Homes	150,0	Nº
P116.M	Menores en atención psicolóxica atendidos nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero. Mulleres	150,0	Nº
P00115	Mulleres atendidas nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero	4.470,0	Nº
P00463	Mulleres en atención psicolóxica nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero	850,0	Nº
P00465	Mulleres vítimas de trata ou explotación sexual	12,0	Nº
P00148	Número de accións de información, formación, sensibilización en materia de violencia de xénero.	200,0	Nº

OO02 - Accións para fomentar a empregabilidade das vítimas de violencia de xénero.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P00115	Mulleres atendidas nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero	30,0	Nº
P00465	Mulleres vítimas de trata ou explotación sexual	2,0	Nº

OO03 - Accións específicas dirixidas a mulleres vítimas da trata ou explotación sexual.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P00465	Mulleres vítimas de trata ou explotación sexual	1.380,0	Nº
SC05.M	Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia. Mulleres	120,0	Nº
SC01.M	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Mulleres	568,0	Nº
SC03.H	Persoas inactivas (Homes)	12,0	Nº
SC03.M	Persoas inactivas (Mulleres)	680,0	Nº
SC15.H	Persoas migrantes, participantes de orixe estranxeira, minorías. Homes	12,0	Nº
SC15.M	Persoas migrantes, participantes de orixe estranxeira, minorías. Mulleres	1.152,0	Nº

OO10 - Impartir accións de sensibilización e formación especializada en violencia de xénero

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P00467	Chamadas ao teléfono atención violencia xénero	3.500,0	Nº
P00148	Número de accións de información, formación, sensibilización en materia de violencia de xénero.	50,0	Nº

OO12 - Consolidación da rede galega de acollemento.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P117.H	Menores atendidos en centros de acollida nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero. Homes	80,0	Nº
P117.M	Menores atendidos en centros de acollida nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero. Mulleres	70,0	Nº
P00465	Mulleres vítimas de trata ou explotación sexual	3,0	Nº
P00466	Mulleres vítimas de violencia de xénero atendidas en centros de acollida	170,0	Nº

OO99 - Outras actuacións que contribúen ao obxectivo específico

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P110.H	Menores atendidos nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero. Homes	450,0	Nº
P110.M	Menores atendidos nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero. Mulleres	425,0	Nº
P00115	Mulleres atendidas nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero	850,0	Nº
P00465	Mulleres vítimas de trata ou explotación sexual	5,0	Nº
P00148	Número de accións de información, formación, sensibilización en materia de violencia de xénero.	700,0	Nº

Conclusións:

A importancia do eido laboral para a consecución da igualdade real entre mulleres e homes, así como a integración dentro da estrutura desta Consellería da Secretaría Xeral da Igualdade, aporta aos seus programas impacto fundamental e directo dende unha perspectiva de xénero.

As políticas dirixidas a fomentar e xeneralizar a corresponsabilidade e a conciliación laboral; a atención ás vítimas de violencia de xénero e violencia sexual; así como a prevención destes tipos de violencias a través da formación, a concienciación e os medios materiais necesarios son piares fundamentais das políticas de igualdade e inciden directamente na superación das desigualdades inda hoxe existentes nesta materia en Galicia. Salientar neste senso a creación dos centros de crise para a atención a vítimas de violencias sexuais, ata o de agora inexistentes.

Por outra banda, as medidas no ámbito laboral amósanse tamén imprescindibles, ao abeiro dos datos presentados ao longo dos programas de gasto, especialmente os relativos á participación das mulleres nas relacións laborais e ás diferencias por xénero en materia de prevención de riscos laborais.

Tamén a creación e consolidación de emprego para as mulleres constitúe a base de cara a igualdade salarial, así como a formación para a mellora da súa empregabilidade e o fomento do emprendemento e o autoemprego, o asociacionismo entre mulleres e a economía social.

Así mesmo, é fundamental a integración da perspectiva de xénero de xeito transversal en tódolos programas levados a cabo, así coma na actividade estatística e do mesmo xeito o uso dunha linguaxe non sexista e a promoción dunha imaxe das mulleres non estereotipada e impregnada polos estereotipos de xénero.

Con relación ao VIII Plan Estratéxico de Igualdade de oportunidades entre mulleres e homes 2022-2027, as actividades recollidas neste plans de actuación corresponden coas atribucións asignadas a esta Consellería ao longo das oito liñas de actuación nas que está incluída. Soamente se recomenda que seguindo a Liña de acción 4.4.3 do citado plan, trate de introducirse de maneira sistemática da variable urbano/rural nas investigacións sobre condicións de vida de carácter xeral que se desenvolvan as actividades dos programas deste ano 2023. Isto ten especial interese no caso do Programa 581A.

IV.8. CONSELLERÍA DE SANIDADE

A Consellería de Sanidade é o órgano da Administración autonómica responsable da superior dirección e control do desenvolvemento das funcións e competencias en materia de sanidade, de acordo co establecido no Estatuto de Autonomía de Galicia, na Lei 8/2008, do 10 de xullo, de Saúde de Galicia e na Lei 5/1999, do 21 de maio, de ordenación farmacéutica. Igualmente, asume a dirección do sistema público de saúde de Galicia, conforme aos principios obxectivos da concepción integral da saúde, na cal se inclúe a promoción da saúde, a protección fronte á situación e circunstancias que supoñen un risco para ela, a calidade dos servizos e a mellora continua da organización sanitaria, a atención ás necesidades de saúde da poboación, así como a eficiencia, efectividade e eficacia na xestión do sistema sanitario.

Así mesmo correspóndelle o exercicio das competencias que para situacións sanitarias urxentes ou de necesidade se recollen na Lei Orgánica 3/1986, do 14 de abril, de medidas especiais en materia de saúde pública .

A Organización Mundial da Saúde (OMS) recoñece que a igualdade de xénero é un pilar necesario para conseguir sociedades sostibles, prósperas e saudables e que non

deixen a ningún desatendido; así como que é esencial para lograr todos os obxectivos de desenvolvemento sostible (ODS).

A OMS tamén indica que os determinantes da saúde relacionados co xénero son as normas, expectativas e funcións sociais que incrementan as taxas de exposición e a vulnerabilidade fronte aos riscos para a saúde e que determinan os comportamentos de promoción da saúde e as respostas dos sistemas sanitarios en función do xénero, debendo considerar a interseccionalidade, é dicir, a relación entre o sexo, o xénero e outros determinantes sociais que poden crear inequidades sanitarias nos procesos tanto a nivel individual como institucional.

Por iso é fundamental integrar a perspectiva de xénero nos procesos sanitarios, xa que permitirá avaliar o modo en que o xénero determina as medidas planificadas, incluídas a lexislación, as políticas e os programas, en todos os ámbitos e a todos os niveis. A inclusión da perspectiva de xénero tamén pode contribuír ao empoderamento das mulleres e a igualdade de participación en todos os niveis do persoal sanitario.

Segundo a OMS, a perspectiva de xénero débese incorporar nos compoñentes básicos dos sistemas de saúde:

- Prestación de servizos: realizar intervencións de calidade integradas, seguras, eficaces, aceptables e baseadas en datos probatorios, ao tempo que se garante a equidade de xénero no acceso a todos os servizos (promoción de hábitos saudables, prevención e tratamento, dende a atención primaria ata a terciaria).

- Información e investigación: garantir a recollida, o análise e a utilización de datos desagregados por sexos para que as respostas dos sistemas de saúde estean baseadas en datos comprobados sobre os factores determinantes e a saúde das persoas, e asignar os recursos en consecuencia.

- Persoal sociosanitario: promover políticas e estratexias que transformen as relacións de xénero, a fin de evitar os prexuízos e as inequidades relacionadas co xénero no persoal sanitario e garantir un traballo digno para todos os profesionais sociosanitarios, integrando a igualdade de xénero na formación, a capacitación, o emprego e a progresión profesional.

- Liderado e gobernanza: fomentar a boa gobernanza sanitaria e a integración da perspectiva de xénero nas políticas e as estruturas de gobernanza da saúde pública, promovendo estratexias que teñan en conta as cuestións relacionadas co xénero e lexislación que as favoreza no relativo á capacidade de resposta, a equidade e a eficiencia; Fomentar a paridade de sexos nos postos directivos.

Sen embargo, en xeral, entre os colectivos profesionais da saúde existe a percepción de que o traballo técnico, sanitario ou de xestión, a adecuación dos recursos ou a formación no ámbito sanitario son neutros dende o punto de vista do xénero, xa que as políticas

e as actuacións sanitarias están dirixidas aos problemas de saúde e aos recursos (aos que as persoas, en principio teñen acceso de xeito universal), e non ás persoas e, polo tanto, non se consideran nin se prevén impactos diferentes en función do sexo.

Non obstante, isto non é así xa que todas as actuacións que se realizan teñen como destinatarias finais a persoas con diferentes necesidades e demandas de saúde, con diferentes perfís de utilización e acceso aos recursos e, polo tanto, cunha posición de partida diferente.

Así por exemplo, a esperanza de vida ao nacer das mulleres galegas situábase en 2020, segundo os datos do IGE, nos 86,28 anos, máis de 6 puntos por riba da dos homes. Sen embargo, esta maior lonxevidade non implica unha mellor calidade de vida. Segundo o IGE, no caso das mulleres a porcentaxe de anos vividos con algún tipo de limitación é moi superior á dos homes, case o 30% dos anos vividos.

Tamén a percepción da saúde é peor no caso das mulleres, e incluso os patróns de vida teñen unha clara distribución por xénero. Os homes aínda teñen condutas menos saudables respecto ao consumo de sustancias aditivas (tabaco, alcol, drogas ilegais) e sofren discapacidades en idades máis temperás. Isto pode estar relacionado coas prácticas de risco que asumen debido aos modelos tradicionais de masculinidade.

En cambio, os homes practican máis deporte e dormen máis horas que as mulleres, cos beneficios para a saúde aparelados. Isto pode vir dado pola desigualdade na distribución dos tempos de traballo produtivo e de coidados e de ocio e descanso entre mulleres e homes.

As investigacións e os estudos realizados nas últimas décadas, tamén permitiron coñecer que as mulleres presentan con maior frecuencia morbilidade de carácter crónico debilitante, como por exemplo a diabetes ou a artrose. E que as principais causas de morte nos homes maiores de 50 anos son as enfermidades cardiovasculares, o cancro e as causas externas (accidentes e suicidios), por esta orde; mentres que nas mulleres da mesma idade estanse a producir cambios nas causas de morte observándose un incremento proporcional das mortes por enfermidades cardiovasculares e unha redución das producidas por cancro de mama.

E segundo a Organización Mundial da Saúde (OMS), o enfoque de saúde pública baseado no xénero serve para determinar como difiren os resultados, experiencias e riscos sanitarios entre homes, mulleres, nenos e nenas e permite actuar en consecuencia, conseguindo mellores resultados e mellorando así a eficiencia, cobertura e equidade dos programas.

PROGRAMA 41 1A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE SANIDADE

Aínda que a consellería identifica este programa de gasto como destinado exclusivamente a actividades administrativas de xestión e, polo tanto, carente de repercusión den-

de o punto de vista do xénero, o programa está dirixido a que profesionais e poboación se beneficien dos avances das novas tecnoloxías aplicadas ao ámbito da saúde.

Hai que ter en conta as accións previstas dentro do recen publicado VIII Plan Estratégico de Galicia para a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes 2022-2027, en relación a Prioridade de actuación 7.2, destinada a potenciar a perspectiva de xénero nas políticas de saúde, onde se marcan dúas liñas a desenvolver nos vindeiros anos:

- Liña de acción 7.2.1 Incorporación da óptica de xénero ao conxunto da actividade sanitaria (práctica asistencial, planificación e avaliación da calidade dos servizos, formación de profesionais, investigación médica etc.) para ter en conta os aspectos diferenciais biolóxicos, culturais e de acceso á saúde de mulleres e de homes.

- Liña de acción 7.2.4 Adaptación do acceso á información, servizos e recursos ás circunstancias específicas das mulleres galegas, con especial atención ás que se atopen en situación de maior dificultade (mulleres con discapacidade, inmigrantes, maiores etc.).

Ambas as dúas liñas para o seu correcto desenvolvemento precisan, entre outros aspectos, que este programa teña en conta a formación en igualdade de todo o persoal e a promoción da plena incorporación das mulleres á Sociedade da información.

PROGRAMA 412A E 412B – ATENCIÓN HOSPITALARIA E ATENCIÓN PRIMARIA

Ambos os dous programas comprenden aquelas actividades asistenciais e de xestión de servizos xerais nos centros hospitalarios e de atención primaria do Servizo Galego de saúde, así como nos centros concertados para dar resposta efectiva ás necesidades da cidadanía con calidade e garantías.

Recollen diversas finalidades e estratexias que afectan a mellora dos tempos de espera, atención á cronicidade, consolidación de vías rápidas de atención, telemedicina, atención domiciliaria e non presencial, traballo en rede, mellora da información de saúde, en xeral, e a educación sanitaria e prevención e promoción da saúde, receita electrónica, atención farmacéutica ás residencias de maiores, potencias as novas tecnoloxías, etc. O programa é clasificado como programa non especificamente orientado á igualdade aínda que provoca un impacto diferenciado en homes e mulleres.

A identificación de obxectivos en materia de igualdade centrase na “transmisión dunha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade” Porén hai que ter en conta que as finalidade e estratexias, e os propios compromisos da Consellería dentro do VIII Plan Estratégico de Galicia para a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes 2022-2027 xa prevén unha participación dentro da atención hospitalaria ou/e da atención primaria nunha serie de liñas que revelan a importancia de xénero deste programa:

- Liña de acción 5.4.1 Desenvolvemento de actividades formativas e de asesoramento persoal en materia de educación afectivo sexual dirixidas á infancia e á mocidade que promovan relacións igualitarias e respectuosas desde o recoñecemento da diversidade.

- Liña de acción 7.1.1 Fomento de hábitos saudables que incorporen a perspectiva de xénero (promoción da actividade física, alimentación saudable, prevención de desaxustes psicolóxicos etc.)

- Liña de acción 7.2.1 Incorporación da óptica de xénero ao conxunto da actividade sanitaria (práctica asistencial, planificación e avaliación da calidade dos servizos, formación de profesionais, investigación médica etc.) para ter en conta os aspectos diferenciais biolóxicos, culturais e de acceso á saúde de mulleres e de homes.

- Liña de acción 7.2.2 Desenvolvemento de programas de prevención e detección precoz de trastornos de saúde con maior prevalencia na poboación feminina.

- Liña de acción 7.2.3 Promoción da saúde sexual e reprodutiva e cumprimento efectivo dos dereitos das mulleres (á interrupción do embarazo, a procesos de reprodución asistida etc.).

- Liña de acción 7.2.5 Reforzamento dos recursos de atención e apoio ás mulleres embarazadas ao longo de todo o ciclo da maternidade (embarazo, parto, postparto, lactación e crianza) adaptados ás súas características.

- Liña 8.2.1 Promoción de estudos e outras actuacións para a mellora do coñecemento e da recollida de información estatística sobre as distintas formas de violencia contra as mulleres (violencia sexual, violencias dixitais, violencia vicaria etc.).

- Liña de acción 8.2.3 Desenvolvemento de actuacións dirixidas á mellora da detección de casos de violencia de xénero desde a atención sanitaria.

- Liña de acción 8.2.4 Consolidación dos programas de formación especializada sobre violencia de xénero e outras actuacións para a mellora do coñecemento dirixidas a profesionais dos distintos ámbitos de intervención (persoal do ámbito xudicial, Forzas e Corpos de seguridade, persoal sanitario, persoal dos servizos de atención ás vítimas etc.).

- Liña de acción 8.3.4 Reforzamento dos recursos de intervención con mulleres, nenos e nenos vítimas de abuso e violencia sexual.

- Liña de acción 8.4.2 Apoio ao desenvolvemento de programas para a atención e a recuperación de mulleres vítimas de violencia de xénero con discapacidade e outros problemas de saúde.

- Liña de acción 8.5.2 Mellora dos procesos de detección, identificación e protección das mulleres vítimas de trata, nomeadamente a través de accións de capacitación profesional dos distintos axentes implicados.

- Liña de acción 8.5.3 Consolidación e mellora das axudas e recursos especializados para a detección e a atención integral ás mulleres e nenas vítimas de trata (acollemento residencial, atención psicolóxica, asistencia xurídica, acompañamento social, inserción sociolaboral etc.).

PROGRAMA 413A-PROTECCIÓN E PROMOCIÓN DA SAÚDE PÚBLICA

O programa de Promoción e Protección da Saúde ten como obxectivo fundamental mellorar a saúde da poboación diminuíndo a incidencia e a carga das enfermidades a través da identificación dos factores protectores e de risco e incidindo sobre os axentes sociais para que estes actúen no sentido de favorecer ou diminuír, respectivamente, estes factores.

Para isto, preténdese manter e actualizar os programas que se veñen levando a cabo, nos ámbitos da promoción de estilos de vida saudable, da prevención de enfermidades transmisibles, dos programas de cribado, dos programas de seguridade alimentaria, sanidade ambiental e protección radiolóxica e dos programas de vixilancia epidemiolóxica.

Neste programa tamén se levan a cabo as actividades de prevención e control das enfermidades transmisibles, incluíndo a estratexia fronte á infección polo VIH/SIDA, as actividades correspondentes ao Plan de loita contra as drogodependencias así como as relacionadas coa atención á saúde mental, desenvolvendo programas de trastorno mental grave destinados á atención integral desde as fases precoces, desenvolvendo os programas de psicoterapia e potenciando a investigación en saúde mental.

Na memoria indícase que as persoas beneficiarias das actividades que se desenvolven e financian son todos os galegos e galegas, aínda que tamén confirma que algunhas actividades poden ter un impacto diferente en homes e mulleres, e nos distintos grupos de idade, e volve a poñer como exemplo a vacina do virus do papiloma humano que se administra a nenas de 12 anos, o cribado de cancro de mama que se realiza en mulleres entre 50 e 69 anos, o cribado de cancro de colon nas persoas entre 50 e 69 anos, ou o cribado de cancro cervical no que se está a traballar e que se prevé realizar as mulleres de 25 a 65 anos .

Aínda que a consellería non as menciona, as diferenzas entre mulleres e homes existen tamén noutros ámbitos que se definen como primordiais na memoria como son as actividades de prevención e control das enfermidades transmisibles por vía sexual, as actividades correspondentes ao Plan de loita contra as drogodependencias ou as relacionadas coas enfermidades mentais.

Neste programa reiterase o xa indicado para os programas 412A e 412 B en canto a súa perspectiva de xénero.

PROGRAMA 414A-FORMACIÓN DE GRADUADOS E POSTGRADUADOS E PROGRAMA 561C-INVESTIGACIÓN SANITARIA

O programa 414A comprende e financia un conxunto de actividades dirixidas a actualizar os coñecementos e habilidades dos e das profesionais do sistema sanitario, no aspecto asistencial, preventivo e de xestión; desenvolver un plan de excelencia na formación sanitaria especializada que articule, coordine, impulse e execute iniciativas encamiñadas a mellorar a aprendizaxe dos e das especialistas do futuro e colaborar co sistema educativo tanto nos niveis preuniversitarios como universitarios e posgraduado, na formación do alumnado nos centros do Servizo Galego de Saúde.

O programa 561C ten como finalidade xenérica facilitar a investigación e a innovación no ámbito sanitario e o desenvolvemento de criterios, procedementos e sistemas de xestión que ordenen os recursos dedicados á I+D+I en saúde do Sistema Sanitario Público cara a excelencia científica e para a mellora da saúde da cidadanía, cun foco na transferencia do coñecemento á sociedade.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2023, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres nos programas desta Consellería.

E1 - Eixe 1. O reto demográfico

PA04 - Fortalecer unha asistencia sanitaria accesible e de calidade

E01 - Promover a atención sanitaria integral adaptada ás distintas necesidades da poboación, aproveitar as tecnoloxías para impulsar a

OO02 - Mellorar os coñecementos de pacientes e cidadáns con respecto á súa saúde.

INDICADOR	Valor Previsto	Unid. Medida
P00012 Participantes no programa de cribado de cancro de mama	82,0	%

Conclusións:

Dende o punto de vista do impacto que poidan ter sobre a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes, valóranse positivamente todas as accións que se pretenden desenvolver e financiar e que tratan de mellorar a saúde e o coidado e de facilitar o acceso aos recursos e servizos sanitarios.

Existe boa sincronización en materia de protección ás vítimas de violencia de xénero e de trata contra as persoas.

Recoméndase, non obstante, a teor da normativa vixente, achegar ao órgano competente datos desagregados por sexo, ou con indicación, salvo aspectos puntuais recollidos na memoria (ex. Programa de diagnose prenatal non invasivo para toda a cidadanía), que permitan coñecer as actuacións propias en xestión de igualdade, que son moitas, realizadas por ese departamento.

Por outro lado, en base aos informes de impacto de xénero emitidos, recoméndase que se sigan a promover actividades formativas específicas sobre xénero e saúde dirixidas a todos os colectivos profesionais implicados na prevención e atención dos problemas de saúde, incluídas as diversas estruturas administrativas.

E, en xeral, recoméndase a incorporación de indicadores de xénero nos documentos e nas investigacións que se leven a cabo, e que esa información sexa compartida cos departamentos que elaboran informes de impacto.

Por último, no relativo á actividade subvencional e da contratación pública, procede sinalar o indicado no VIII Plan Estratéxico para a Igualdade de Oportunidades entre Mulleres e Homes 2022-2027 da Xunta de Galicia. “A aplicación do enfoque de xénero ao conxunto da xestión pública debe realizarse dun xeito máis sistemático e intenso. A incorporación de cláusulas favorecedoras da igualdade de xénero no conxunto da actividade contractual e nas subvencións está, sen dúbida, cada vez máis estendida no sector público autonómico, aínda que precisa dunha aplicación máis contundente, por exemplo, mediante criterios de puntuación automática, non só aplicables aos casos nos que se produce un empate entre as ofertas. Ademais, cómpre realizar un seguimento da aplicación destas cláusulas polo conxunto da Administración xeral e o seu sector público, así como impulsar procedementos de control e seguimento do cumprimento real dos criterios favorecedores da igualdade por parte das empresas adxudicatarias (implantación efectiva de plans de igualdade e programas de conciliación, garantía da igualdade salarial etc.).”

Para facer efectiva esta cuestión recóllese como prioridade de actuación a de “Incorporación de cláusulas relacionadas coa igualdade de xénero no conxunto da actividade contractual e subvencional do sector público autonómico e seguimento da súa aplicación, así como do cumprimento efectivo dos criterios de igualdade por parte das empresas adxudicatarias.” É dicir, non basta con meras condicións especiais de execución do que xa é imperativo legal, senón que hai que ir un paso máis alá. Estas cláusulas, referidas a todo tipo de contratación e subvención, deberían ser, na medida do posible, por exemplo, criterios de puntuación automática.

IV.9. CONSELLERÍA DE POLÍTICA SOCIAL

O Piar Europeo de Dereitos Sociais constitúe unha recomendación e proposta da Comisión Europea para acometer unha profunda renovación do modelo europeo de sociedade que reforce a efectividade dos dereitos e liberdades da cidadanía en termos de igualdade, xustiza e protección.

Un dos seus principais desafíos consiste en loitar contra as discriminacións obxectivamente inxustificadas que continúan a existir por razón de xénero e nesta liña hai que salientar a súa decisiva aposta por fomentar a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes en todos os ámbitos.

A Consellería de Política social é a responsable de propor e executar as directrices xerais do goberno galego no ámbito do benestar, as políticas sociais e a revitalización demográfica.

No que atinxe ás competencias en materia de servizos sociais, inclúense as políticas de familia, menores, benestar social, inclusión social, servizos comunitarios, atención ás persoas con discapacidade e ás persoas maiores, promoción da autonomía persoal e a atención ás persoas en situación de dependencia, así como as políticas de xuventude e voluntariado e as políticas e programas de revitalización demográfica.

Na maioría de ámbitos de actuación desta consellería pódense detectar situacións de desigualdade de xénero:

Por unha banda, as mulleres continúan a ser as persoas que de xeito maioritario asumen o coidado dos nenos e nenas e/ou das persoas dependentes, o que limita as súas posibilidades de incorporación ao mercado laboral e á formación.

Por outra banda, os datos sobre condicións de vida amosan que as mulleres teñen un maior risco de pobreza en moitos dos casos como consecuencia das condicións adversas de acceso ao mercado laboral, a súa dedicación a tarefas non remuneradas, déficits en educación e formación profesional, etc. Isto fai que poidan atoparse en situacións de dependencia económica e de maior risco de exclusión.

E non se poden afrontar políticas de revitalización demográfica sen considerar ás mulleres como un elemento clave neste proceso.

PROGRAMA 311A- DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE PROMOCIÓN SOCIAL

Este programa desagrégase nun conxunto de actuacións tendentes a facilitar a operatividade da estrutura administrativa das distintas áreas da consellería. Trata de pór os medios para que a estrutura administrativa vinculada ás distintas áreas da consellería acade os seus obxectivos coa maior eficiencia e funcionalidade. Ademais, actúa como un soporte

económico das actuacións que permiten ás distintas unidades administrativas e centros vinculados ás distintas áreas da consellería desenvolver de forma adecuada as súas competencias de xestión.

Os obxectivos específicos que se pretenden acadar son catro. Por unha banda fortalecer e mellorar a rede de centros prestadores de servizos sociais residenciais e de atención diúrna para persoas maiores e con discapacidade. Tamén reforzar a rede de centros públicos de protección residencial e acollemento especializado de nenos, nenas e adolescentes. Así mesmo, reformar, conservar e mellorar das infraestruturas que albergan as actividades destinadas á xuventude e aos espazos comunitarios. Finalmente, mellorar a eficiencia enerxética dos edificios que albergan as dependencias dos centros prestadores de servizos sociais, así como a súa funcionalidade en canto aos novos sistemas dixitais, domótica, con instalacións que contribúan a mellorar a calidade de vida e confort das persoas usuarias e do persoal que presta os seus servizos nestes centros.

Aínda que é un programa destinado exclusivamente a actividades administrativas e de xestión, a nivel de impacto de xénero as actuacións recollidas neste programa de gasto van ter unha incidencia directa. Tendo en conta que os cuidados no ámbito privado e familiar seguen a ser a día de hoxe tarefas feminizadas, a mellora das prestacións de servizos sociais vai reverter directamente en maiores facilidades para a conciliación e mellora da situación das mulleres. Do mesmo xeito, dado que as mulleres tamén son maioría nos cuidados profesionalizados, a mellora das instalacións dos centros prestadores de servizos sociais contribuirá á mellora da calidade de vida das persoas traballadoras, maioritariamente mulleres

Por outra banda, á hora das contratacións derivadas da implantación destas medidas, vaise ter en conta como criterio de adxudicación de ofertas a existencia nas empresas de plans de igualdade e políticas orientadas a favorecer a conciliación.

Por todo o anteriormente exposto valórase como positivo o presente programa de gasto no camiño cara a igualdade real entre mulleres e homes, xa que a mellora das prestacións de servizos sociais incide directamente na mellora da conciliación.

PROGRAMA 312A-PROTECCIÓN E INSERCIÓN SOCIAL

As distintas actuacións que se realizan a través deste programa, o cal, ten carácter sectorial, van destinadas a aquelas persoas que estean afectadas por unha carencia de medios económicos e en situación de risco ou de exclusión social. Estas actuacións materialízanse a través de prestacións de inclusión social e mediante o apoio ás entidades de iniciativa social, coa finalidade de atender de forma coordinada e global as necesidades, mellorar o rendemento dos recursos dispoñibles, procurar a calidade na prestación dos servizos, evitar os desequilibrios territoriais e estimular a cultura de participación da sociedade e das propias persoas afectadas como elemento esencial na provisión dos servizos sociais.

As axudas e prestacións contempladas neste programa, tal e como se pretende coa aplicación da Lei 10/2013, do 27 de novembro, de inclusión social de Galicia, actúan como un elemento de cohesión social para seguir avanzando na procura do equilibrio de dous aspectos básicos: o acceso a ingresos mínimos en situacións de grave pobreza e exclusión e o dereito a un acompañamento, apoio profesional e financeiro para a adquisición de novas capacidades e cualificacións.

Ademais disto, a aprobación do Decreto que desenvolve a Lei 10/2013, de inclusión social de Galicia, produce un maior impacto preventivo, porque a súa regulación mellora a protección das persoas beneficiarias e habilita os novos complementos do tramo persoal e familiar da RISGA: tramo de inserción e tramo de transición ao emprego.

A nivel xeral, o perfil das persoas usuarias dos servizos sociais comunitarios corresponde a un 59% de mulleres e un 41 % de homes.

Respecto da RISGA, o perfil maioritario das 11.944 persoas beneficiarias en 2021, dato obtido dos informes estatísticos, é dunha muller de entre 45 e 65 anos, solteira, que vive coa súa familia nuclear ou soa, en zona urbana, nun piso de alugamento.

En canto ás AIS concedidas no ano 2021, o 64,94 % das persoas perceptoras foron mulleres.

E a porcentaxe de mulleres sobre o total de persoas que recibiron a Axuda Social Extraordinaria de Pensións non contributivas, Fondo de Asistencia Social e Subsidio de Garantía de Ingresos Mínimos foi do 66,77%.

O seguimento do programa faise a través duns indicadores (número de persoas beneficiarias de cada tipo de axuda), todos eles desagregados por sexo.

Así mesmo, dado o maior perfil de risco que presentan as mulleres, a Lei 10/2013, do 27 de novembro, de inclusión social de Galicia, prevé unha acción positiva de xénero para o acceso á RISGA e as AIS establecendo que, en condicións de igualdade de cumprimento dos requisitos, darase preferencia a unha das mulleres integrantes da unidade de convivencia. Tamén está previsto un tratamento específico no caso de situacións de violencia de xénero axilizando a tramitación dos expedientes para estes supostos.

Por todo o anteriormente exposto valórase como positivo o presente programa de gasto no camiño cara a igualdade real entre mulleres e homes, xa que o principal sector da poboación que vai ser beneficiario das súas medidas son mulleres en risco de exclusión social e usuarias de servizos sociais.

PROGRAMA 312B- PROGRAMA DE PRESTACIÓNS ÁS FAMILIAS E Á INFANCIA

Este programa de gasto está dirixido, por unha banda, a abordar a dinámica de declive demográfico de Galicia e por outra, a atender as necesidades das familias nas súas distintas modalidades, garantindo o seu benestar e libre desenvolvemento, así como a súa protección integral, na orde xurídica, económica e social, como unidade e de cada un dos seus membros, e especialmente dos nenos, nenas e adolescentes en situación de desprotección e/ou penalmente responsables.

Galicia é a segunda comunidade española con maior porcentaxe de poboación envellecida. O índice conxuntural de fecundidade en Galicia é o terceiro máis baixo de España, con 1,01 nacementos por cada mil mulleres en idade fértil, fronte á media estatal de 1,19 (INE datos 2021) e os 1,50 da Unión Europea (Eurostat 2018, UE-27, dato provisional). Así mesmo, as persoas de entre 15 e 30 anos supoñen o 12,73% da poboación total de Galicia fronte ao 15,50% no conxunto do Estado e o 16,9% de Europa.

Pola súa banda, as familias galegas demandan cada vez máis medidas e recursos de calidade que permitan compatibilizar as responsabilidades laborais coas tarefas de atención e coidado necesarias para o sostemento da vida no ámbito privado.

As dúas premisas anteriores e a experiencia comparada no contexto da Unión Europea permite concluír que unha política de conciliación axeitada é esencial para que as persoas poidan manter o equilibrio nas diferentes dimensións da vida e para mellorar o seu benestar, saúde e capacidade de traballo, repercutindo na participación no mercado laboral ou nas taxas de fertilidade.

Para atender estes desafíos é preciso crear contornos favorables para o libre desenvolvemento das familias, apoiándoas nos maiores gastos que supón a crianza durante os primeiros anos de vida e poñendo a súa disposición recursos accesibles e de calidade para a atención infantil, obxectivo ao que responden as medidas recollidas neste programa de gasto.

É necesario destacar algunhas das actuacións que se recollen neste programa e que poden ter unha maior repercusión dende o punto de vista do xénero. Estas son:

GOF virtual. É un servizo que ofrece apoio e asesoramento ás familias galegas e a calquera persoa. Este, proporcionará información sobre a igualdade, os dereitos e os recursos e servizos que prestan atención ás mulleres en situación de violencia de xénero.

Adecuación e racionalización dos horarios e das prazas nas escolas infantís (0 a 3 anos). Daráselle prioridade e bonificación ás familias monoparentais e reservárase un 5% das prazas, para casos urxentes, por exemplo, fillos/as de mulleres que se atopen en casas de acollida e/ou sexan vítimas de violencia de xénero.

Reforzo das accións que se veñen a realizar en relación á temática da igualdade como contido transversal nos centros que dependen da Dirección Xeral de Familia, Infancia e Dinamización Demográfica.

Consideración preferente das vítimas de violencia de xénero para ser titulares dunha casa niño e no acceso aos servizos de conciliación.

Ademais, as mulleres que sofren violencia de xénero, terán a posibilidade de presentar solicitude para acceso ao Bono Concilia fóra do prazo ordinario, se residen en concellos onde non existen escolas infantís 0-3 sostidas con fondos públicos, e se lles expida a documentación acreditativa desta condición con posterioridade á finalización do dito prazo. E outorgaráselles unha puntuación adicional sobre o resto de solicitudes que lles dá acceso preferente a este programa.

Así mesmo, vanse levar a cabo varias iniciativas formativas sobre igualdade, corresponsabilidade e educación sexual, así como integrar a perspectiva de xénero de xeito transversal en tódalas convocatorias, axudas, estudos estatísticos e procesos de contratación de servizos públicos.

Por todo o anteriormente exposto valórase como positivo o presente programa de gasto no camiño cara a igualdade real entre mulleres e homes, xa que moitas actuacións poñen importante foco na corresponsabilidade e conciliación e contan con medidas específicas para familias monoparentais e mulleres vítimas de violencia de xénero.

PROGRAMA 312C-SERVIZOS SOCIAIS RELATIVOS ÁS MIGRACIÓNS

A poboación galega en 2021 foi de 2.689.152 persoas, das cales, 117.824 son estranxeiras, representando así un 4,38% do total. A diversidade existente no referente á orixe das persoas migrantes esixe unha atención adaptada ás necesidades e as particularidades de cada unha, sendo estas moi diferentes segundo a súa procedencia.

Hai que ter en conta a falla de coñecemento das linguas de acollida e as dificultades que teñen estas persoas á hora de que se validen os estudos realizados no país de orixe. Así mesmo, é necesario un axuste entre a demanda empresarial de man de obra e a cualificación da poboación migrante.

Coas actuacións que se desenvolven no marco deste programa de gasto, trátase de avanzar na inclusión da poboación migrante, entendendo que a mellor maneira de acadala é a través do emprego, pero sen descoidar outros aspectos importantes como a eliminación das barreiras idiomáticas, o coñecemento da sociedade de acollida e a xestión da diversidade sociocultural poñendo o acento na convivencia.

Para isto desenvolveranse itinerarios personalizados de inclusión sociolaboral, que proporcionen a formación prelaboral e laboral precisa e incluso a formación en compe-

tencias clave, que permitirá que os e as migrantes poidan participar en accións formativas de competencias de profesionalidade.

Nestes itinerarios tamén se afondará nos coñecementos de idiomas, e darase a necesaria importancia ao asesoramento especializado en materia de estranxeiría en aspectos como as súas relacións familiares, situación laboral, homologación dos títulos académicos, etc.

As actuacións que se prevén neste programa levaranse a cabo con perspectiva de xénero e teranse en conta ademais a realización de accións positivas a prol da igualdade entre mulleres e homes tendo en conta as diferenzas culturais respecto a esta cuestión que existen nos diferentes países de procedencia destas persoas.

Así mesmo, na metodoloxía das actuacións para as que se solicite financiamento, esíxese que se incorpore a perspectiva de xénero, describindo os axustes que se introducirán en función dos roles diferentes que asumen homes e mulleres na sociedade e que poden condicionar o acceso e a calidade da súa participación.

Tódolos indicadores que miden o alcance destas actuacións están desagregados por sexo.

Por todo o anteriormente exposto valórase como positivo o presente programa de gasto no camiño cara a igualdade real entre mulleres e homes, xa que as mulleres representan un 52,1% da poboación migrante en Galicia (IGE 2021) e contan con problemáticas específicas que é preciso abordar.

PROGRAMA 312D-ATENCIÓN Á DEPENDENCIA

Este programa pretende dar cobertura ás necesidades de atención que precisan as persoas en situación de dependencia que, por razóns derivadas da idade, a enfermidade ou a discapacidade e vinculadas á falla de ou á perda de autonomía física, mental, intelectual ou sensorial, requiren da atención doutra persoa ou precisan de axudas importantes para realizar actividades básicas da vida diaria.

Trátase de potenciar a atención no ámbito da prevención da dependencia e da promoción da autonomía persoal, co fin de adiar situacións de dependencia grave ou moi grave que limitan de xeito importante a autonomía e capacidade das persoas ao tempo que requiren servizos máis custosos e que en moitos casos requiren a institucionalización daquelas.

Galicia é a segunda comunidade autónoma máis avellentada do Estado cunha tendencia a que este rango se acentúe aínda máis nos próximos anos. Isto, unido ao aumento da esperanza de vida está a provocar unha demanda, cada vez máis crecente, dos servizos de atención á dependencia.

Estímase que en 2033 se reduza a poboación nun 4,86%, mentres que o número de persoas maiores de 65 anos se incremente nun 18,42%

Coas actuacións que se van desenvolver dentro deste programa de gasto, preténdese:

Dotar de cobertura asistencial, consolidando e aumentando os recursos sociais e prestacións dedicados ás persoas en situación de dependencia, garantindo os niveis de calidade axeitados.

Facilitar a integración mediante a implantación de programas propios destinados a atender a dependencia nas persoas maiores, persoas con demencia e con discapacidade así como o apoio ás persoas cuidadoras.

Fomentar a aplicación das novas tecnoloxías para a atención das persoas dependentes procurando unha mellora na súa calidade de vida.

Mellorar os servizos e infraestruturas que faciliten a permanencia no fogar das persoas en situación de dependencia e a dotación de prazas para a atención diúrna de persoas en situación de dependencia e o desenvolvemento de programas en centros de día orientados á diversificación dos seus servizos.

Poñer en marcha programas e actividades dirixidas a persoas maiores ou con discapacidade.

Coordinar e supervisar os equipamentos, e servizos, residenciais e de atención diúrna.

Xestionar e controlar os centros e servizos comúns a persoas maiores e servizos especializados no ámbito de atención ao alzhéimer ou dirixidos ao sector das persoas con discapacidade.

Estudar as necesidades organizativas, orzamentarias, formativas e de procedementos para a calidade da atención dos centros e servizos para as persoas maiores ou para as persoas con discapacidade.

Fomentar o servizo de teleasistencia avanzada para mellorar a calidade de vida e a promoción da autonomía persoal das persoas maiores e de aquelas que se encontran en situación de dependencia.

Promover liñas de acción para avanzar na mellora da conciliación das familias galegas e no apoio ás persoas cuidadoras.

Todas estas actividades van ter unha importante repercusión dende o punto de vista do xénero, por dúas razóns. A primeira é que as mulleres representan un 51,38% do número total de persoas con discapacidade, ademais de que representan o 63% do total de persoas en situación de dependencia. A segunda é que o papel de cuidador familiar

da dependencia recae na muller, en torno ao 70% das persoas cuidadoras de persoas con dependencia son mulleres.

Está previsto desenvolver actividades de formación destinadas ás persoas cuidadoras, polo que as beneficiarias destas serán maioritariamente mulleres. Sucede o mesmo coas prestacións económicas destinadas a cuidados non profesionais (esta actuación, ademais, facilita a conciliación da vida familiar e laboral, así coma un soporte económico para os cuidados non profesionais das persoas en situación de dependencia).

Por todo o anteriormente exposto valórase como positivo o presente programa de gasto no camiño cara a igualdade real entre mulleres e homes.

PROGRAMA 312E-PROMOCIÓN DA AUTONOMÍA PERSOAL E PREVENCIÓN DA DEPENDENCIA PARA PERSOAS CON DISCAPACIDADE E AS PERSOAS MAIORES⁷

No marco deste programa trátase de promover a atención social e o benestar das persoas con discapacidade e das persoas maiores mediante o financiamento de recursos e servizos, e o desenvolvemento de programas orientados a favorecer a súa autonomía persoal, a súa integración sociofamiliar e laboral, a permanencia da persoa no seu contorno e o seu benestar físico e psíquico, tanto por medios propios como en colaboración con entidades que prestan atención aos citados colectivos.

○ conxunto de actuacións que se van desenvolver están dirixidas a desenvolver e consolidar servizos e prestacións que atendan as necesidades sociais que poidan afectar especificamente ás persoas en situación de dependencia, ás persoas maiores e ás persoas con discapacidade; así mesmo apoiaranse tanto as entidades de iniciativa social que traballan na defensa dos intereses destes colectivos, como ao movemento asociativo no que se integran e participan estas persoas.

Trátase de cubrir as necesidades de persoas en risco ou situación de dependencia procurando o desenvolvemento e mantemento da capacidade persoal de controlar, afrontar e tomar decisión sobre o xeito de vivir conforme ás normas e preferencias propias. Todo isto, coa finalidade de favorecer a participación, integración social e ou benestar físico e psíquico da persoa no seu contorno social. Deste modo, é fundamental actuar de xeito preventivo para contribuír a aumentar a esperanza de vida libre de dependencia, a través de promover os coñecementos e as condicións necesarias para conseguir o aumento e/ou mantemento das capacidades destas persoas e así como promover o desenvolvemento tecnolóxico no eido da prevención e detección precoz da dependencia e a súa accesibilidade universal.

○ 51,38% da poboación que presenta algún tipo de discapacidade son mulleres, cifra que aumenta ata o 57,08% no caso das persoas de máis de 65 anos cunha porcentaxe,

polo que, é previsible que, todas as actuacións enmarcadas en este programa teñan un impacto maior nas mulleres.

As mulleres con discapacidade afrontan desigualdades no acceso e control dos recursos (espazos de participación social e a toma de decisións e a bens e servizos públicos.), no goce dos seus dereitos fundamentais (como os sexuais e reprodutivos) e na súa situación e posición social con respecto á educación, ao emprego, á xustiza, á protección social, ás relacións afectivas. Diferenzas que tamén se poden observar en relación á súa autopercepción e á imaxe que delas ten a sociedade en xeral e mesmo a que presentan os medios de comunicación.

De todo iso derívase unha situación de discriminación, de desigualdade, de desvantaxe que dificultan a consecución de obxectivos de vida considerados como esenciais, porque imprime unha especificidade ás súas necesidades e intereses estratéxicos.

As persoas que pertencen a este colectivo precisan de servizos que, constituíndo un apoio, promovan a súa autonomía e lles faciliten o desenvolvemento individual previndo a súa dependencia. Para iso, no programa inclúense as seguintes actuacións: convenios de colaboración coas entidades representativas das persoas con discapacidade de Galicia para levar a cabo programas con perspectiva de xénero e enfoque dual; convenios con entidades representativas dos intereses das persoas maiores para o deseño e implementación de medidas destinadas a intervención social con este colectivo; apoio e mellora da situación existente nos servizos de atención residencial; o estudo dun novo modelo de residencias; un servizo de apoio á mobilidade persoal para persoas con discapacidade e/ou en situación de dependencia; e a posta en marcha de experiencias piloto como por exemplo as Casas do Maior.

Para medir as actuacións realizadas empregaranse indicadores desagregados por sexo relativos ao número de persoas que son beneficiarias das accións, o número de familias que participan no programa de acollemento familiar e número de persoas beneficiarias maiores de 55 anos.

Valórase de xeito positivo que o enfoque de xénero neste programa responda en termos xerais aos principios reitores que se estableceron na Estratexia galega sobre discapacidade 2015-2020, posto que, o xénero é unha variable que afonda nas desigualdades e que vén supoñendo unha dobre discriminación para as mulleres con discapacidade, e, se se ten en conta o rural, unha tripla discriminación.

Tamén se valora positivamente que se pretenda reforzar a implicación das entidades colaboradoras no desenvolvemento dos programas no que atinxe a que a programación das súas accións respondan ás necesidades de mulleres e homes.

Por todo o anteriormente exposto valórase como positivo o presente programa de gasto no camiño cara a igualdade real entre mulleres e homes.

PROGRAMA 312F-PROGRAMAS DE SOLIDARIEDADE

O programa engloba unha serie de medidas encamiñadas a promover e impulsar accións de voluntariado en diferentes áreas de actuación tales como a sociosanitaria, social, ambiental, tecnolóxica, cultural ou educativa que inciden de xeito significativo na mellora da contorna e no desenvolvemento comunitario e, por outra banda, aspira a garantir a inclusión social e os dereitos básicos das persoas máis desfavorecidas e vulnerables dentro dun marco favorecedor da acción solidaria como elemento de cohesión enriquecedor tanto a nivel persoal como social.

Pretende así mesmo, incidir na formación das persoas voluntarias e das persoas responsables da xestión das entidades de voluntariado facilitando programas formativos que axuden a un maior desenvolvemento da súa labor no eido da solidariedade e a participación social.

Tamén persegue a promoción da cultura da solidariedade impulsando á cidadanía a participar nas accións voluntarias, incidindo na participación dos homes nestas, evitando así a discriminación que no ámbito social se produce ao ser as mulleres as que maioritariamente se implican e entendendo a igualdade de xénero como unha das súas finalidades estratéxicas.

Trátase así de deixar de lado o enfoque tradicional centrado no ocio e o tempo de lecer, impulsando a autonomía e a participación real dos mozos e mozas.

Prevese que con este programa se logre unha mellora da implicación social e a coresponsabilidade entre mulleres e homes, coa finalidade de acadar un desenvolvemento pleno das persoas no ámbito do traballo, afectivo, familiar, persoal, de ocio... mantendo así un equilibrio nas distintas dimensións da vida.

Por todo o anteriormente exposto valórase como positivo o presente programa de gasto no camiño cara a igualdade real entre mulleres e homes, xa que a igualdade de xénero é unha das súas finalidades e conta con actuacións enfocadas a ela.

PROGRAMA 313A-SERVIZOS Á XUVENTUDE

Este programa tenta levar a cabo un conxunto de actuacións, contempladas no Plan Estratéxico de Xuventude de Galicia 2021, dirixidas a atender as necesidades e intereses da mocidade galega, creando as condicións favorables para que a xuventude desenvolva as súas capacidades, aproveite o seu potencial e o seu talento, traballe e participe activamente na sociedade e en condicións de igualdade desde a perspectiva de xénero.

Principalmente tratarase de facilitar a adquisición daquelas habilidades e aptitudes vinculadas á mellora da súa empregabilidade e inserción no mercado laboral. Para isto poranse en marcha distintos mecanismos como liñas de axuda específicas en distintos ámbitos, orientadas sobre todo a temas de participación xuvenil en proxectos e activida-

des de educación non formal. Convocaranse accións formativas empregando ferramentas dixitais, accións de asesoramento e información no eido do emprego e da vivenda, de posta en marcha de programas de mobilidade xuvenil, accións para premiar e visibilizar o talento mozo, de fomento do asociacionismo e da información xuvenil, de ampliación das vantaxes e beneficios vinculados aos carnés de servizos para a mocidade, de orientación e prevención de condutas de risco, etc., sempre en igualdade de oportunidades entre mulleres e homes.

Así mesmo, tamén se promoverán actividades que ofrezan alternativas á mocidade para un tempo libre educativo, formativo e responsable ao longo de todo o ano e traballarase para mellorar os espazos xuvenís para convertelos en referentes para a mocidade galega.

Segundo os datos recollidos nun informe nacional de Xuventude, para o conxunto da poboación moza do Estado, constatan unha serie de variables como que a redución nas taxas de emancipación é maior entre os homes que entre as mulleres. Tamén se constata que, en xeral, as mulleres xoves tardan máis que os homes xoves en atopar emprego e que é maior a porcentaxe de varóns que reciben axuda dos proxenitores que a porcentaxe de mulleres, se ben as mulleres reciben en maior medida axuda económica da súa parella que os varóns, o que nos está indirectamente indicando unha posible dependencia económica das mulleres novas respecto dos homes novos. Segue sendo tamén máis elevada a proporción de mulleres totalmente dependentes con respecto aos varóns e a media de ingresos mensuais das mulleres é máis reducida que a dos homes.

Por todo o anteriormente exposto valórase como positivo o presente programa de gasto no camiño cara a igualdade real entre mulleres e homes, xa que terá unha especial repercusión nas mulleres a través de actuacións que poden axudar a reducir as desigualdades que afrontan respecto dos homes da súa mesma franxa de idade.

PROGRAMA 313C-SERVIZOS SOCIAIS COMUNITARIOS

Dende este programa de gasto finánciase o Sistema Galego de Servizos Sociais, e especialmente os servizos sociais comunitarios básicos de titularidade municipal. Estes servizos están dirixidos a atender con carácter xeral a toda a cidadanía, aínda que con máis intensidade á poboación máis vulnerable (persoas en situación de dependencia, de exclusión social, de discapacidade, persoas sen fogar, menores de idade en risco de desprotección, vítimas de violencia de xénero, persoas con problemas de condutas aditivas, minorías étnicas, poboación migrante, poboación reclusa e ex-reclusa etc.).

As actuacións a levar a cabo neste programa teñen como obxectivos manter a rede de servizos sociais comunitarios básicos, a través de dotar aos centros do persoal necesario, da axilidade requirida nas tramitacións, de procurar os equipamentos adecuados e o desenvolvemento de programas e prestacións; procurar itinerarios de inclusión sociolaboral á poboación en situación ou risco de inclusión social; atender ás persoas que padecen

factores de especial vulnerabilidade e; garantir que os equipamentos funcionais dos centros dean unha resposta integral e de calidade ás diferentes necesidades das persoas usuarias.

Non se prevé a realización de ningunha actividade directamente, relacionada coa promoción da igualdade entre mulleres e homes, aínda que se vai integrar de xeito transversal a perspectiva de xénero en todas as actuacións que se desenvolvan. Por outra banda, a nivel xeral, o perfil das persoas usuarias dos servizos sociais comunitarios corresponde a un 60% de mulleres. Do mesmo xeito, as mulleres que viven soas sofren máis pobreza que os homes que viven sos. Tamén hai que ter en conta que a inmensa maioría dos fogares monoparentais son mulleres soas con cargas familiares, sendo esta a forma de convivencia máis castigada polo risco de pobreza segundo o indicador AROPE. Destacar así mesmo que as mulleres, ao atender maioritariamente as tarefas domésticas, teñen máis dificultades para participar nos itinerarios de inclusión e ademais, cando padecen exclusión social severa, teñen un maior número de problemáticas asociadas que os homes.

Todos estes factores apuntan a un maior risco de pobreza das mulleres, polo que é de prever que as actividades que se van financiar dentro deste programa terán un maior impacto na poboación feminina de Galicia.

Ademais, incorporárase nas convocatorias de axudas como criterio do baremo de concesión a realización de actividades específicas de promoción da igualdade de xénero. E na metodoloxía das actuacións esíxese que incorporen a perspectiva de xénero, describindo os axustes que se introducirán en función dos roles diferentes que asumen homes e mulleres na sociedade e que poden condicionar o acceso e a calidade da súa participación.

Por outra banda, está previsto utilizar indicadores que permitan recoller información estatística para detectar posibles brechas de xénero.

Por todo o anteriormente exposto valórase como positivo o presente programa de gasto no camiño cara a igualdade real entre mulleres e homes.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2023, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres nos programas desta Consellería.

E1 - Eixe 1. O reto demográfico

PA01 - Acadar un nivel de emprego elevado e de calidade, que garanta o equilibrio entre a vida profesional e a privada

E03 - Aumentar as competencias emprendedoras, impulsar a creación de empresas e iniciativas de traballo por conta propia sustentables e

OO01 - Programas de fomento da contratación por conta allea.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
SC01.H	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Homes	12,0	Nº
SC01.M	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Mulleres	27,0	Nº

PA02 - Mellorar a atención ao benestar e á calidade de vida das familias

E01 - Garantir unha estrutura de servizos de atención das necesidades das familias para favorecer que as persoas poidan levar a cabo o seu

OI03 - Transferencias internas

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
DOC035	Capacidade de coidado de nenos ou de infraestruturas de educación subvencionadas	8.171,0	Nº

OO01 - Medidas de impulso á natalidade.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
DOC035	Capacidade de coidado de nenos ou de infraestruturas de educación subvencionadas	31.364,0	Nº

OO02 - Accións de fomento da conciliación da vida persoal, familiar e laboral.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
DOC035	Capacidade de coidado de nenos ou de infraestruturas de educación subvencionadas	7.704,0	Nº
P00450	Familias beneficiarias da tarxeta benvida	24.197,0	Nº
P341.H	Menores e familias beneficiarias de programas de integración familiar, socioeducativos e terapéuticos (homes)	215,0	Nº
P341.M	Menores e familias beneficiarias de programas de integración familiar, socioeducativos e terapéuticos (mulleres)	215,0	Nº
P426.H	Menores e familias beneficiarias de puntos encontro familiar(Homes)	1.800,0	Nº
P426.M	Menores e familias beneficiarias de puntos encontro familiar(Mulleres)	1.800,0	Nº
SOEE17	Número de empresas que reciben axudas para desenvolver medidas de fomento da igualdade e da conciliación de vida laboral	15,0	Nº
MRR22H	Xoves participantes no programa. Homes	80,0	Nº
MRR22M	Xoves participantes no programa. Mulleres	120,0	Nº

0003 - Favorecer as condicións necesarias para que as persoas menores poidan integrarse nunha familia ou desenvolver o seu propio

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P341.H	Menores e familias beneficiarias de programas de integración familiar, socioeducativos e terapéuticos (homes)	3.277,0	Nº
P341.M	Menores e familias beneficiarias de programas de integración familiar, socioeducativos e terapéuticos (mulleres)	2.918,0	Nº
P111.H	Menores en situación de acollemento residencial e atención de día (Homes)	1.880,0	Nº
P111.M	Menores en situación de acollemento residencial e atención de día (mulleres)	1.730,0	Nº
P1030H	Menores en situación de acollemento familiar. Homes	800,0	Nº
P1030M	Menores en situación de acollemento familiar. Mulleres	1.150,0	Nº
P112.H	Menores participantes nos programas Mentor e de traballo remunerado e formación ocupacional en centros de reeducación. H	550,0	Nº
P112.M	Menores participantes nos programas Mentor e de traballo remunerado e formación ocupacional en centros de reeducación. M	550,0	Nº
P428.H	Persoas usuarias das residencias de tempo libre (homes e nenños)	2.343,0	Nº
P428.M	Persoas usuarias das residencias de tempo libre (mulleres enenas)	2.342,0	Nº

E02 - Mellorar a calidade de vida da xuventude galega, mellorando as súas competencias e capacidades, incrementando o seu benestar e

0001 - Fomentar e apoiar os programas de prácticas formativas e de mobilidade transnacional, para a mellora da cualificación e para

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P1025H	Persoas mozas que reciben axudas. Homes	360,0	Nº
P1025M	Persoas mozas que reciben axudas. Mulleres	540,0	Nº

0002 - Impulsar a participación dos mozos e mozas en actividades de educación non formal que permitan a adquisición de competencias e

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P114.M	Mozas beneficiarios ou participantes. (Mulleres)	1.347,0	Nº
P114.H	Mozos beneficiarios ou participantes. (Homes)	1.097,0	Nº
P1026H	Participantes en programas de xuventude. Homes	5.509,0	Nº
P1026M	Participantes en programas de xuventude. Mulleres	8.329,0	Nº
P233.H	Participantes en proxectos de voluntariado. Homes	665,0	Nº
P233.M	Participantes en proxectos de voluntariado. Mulleres	1.315,0	Nº
P1025H	Persoas mozas que reciben axudas. Homes	607,0	Nº
P1025M	Persoas mozas que reciben axudas. Mulleres	755,0	Nº

0003 - Promover novas iniciativas e alternativas educativas e saudables á mocidade para o seu tempo libre, a través de programas de ocio

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P233.H	Participantes en proxectos de voluntariado. Homes	128,0	Nº
P233.M	Participantes en proxectos de voluntariado. Mulleres	192,0	Nº

E4 - Eixe 4. Cohesión social e territorial

PA02 - Facer que o crecemento chegue a toda a cidadanía, en particular ás persoas máis desfavorecidas e apoiar a integración socioeconómica da

E01 - Dotar de integridade un sistema de garantía de ingresos para que as persoas sen recursos ou con insuficiencia destes podan cubrir as súas

0001 - Configurar a implantación en Galicia dun sistema de garantía de ingresos no que operan Goberno Central e a Comunidade autónoma a

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P342.H	Persoas beneficiadas (homes)	102,0	Nº
P342.M	Persoas beneficiadas (mulleres)	90,0	Nº
P343.H	Persoas en risco de exclusión atendidas para cobertura de necesidades básicas (homes)	60.000,0	Nº
P343.M	Persoas en risco de exclusión atendidas para cobertura de necesidades básicas (mulleres)	60.000,0	Nº

0002 - Modificar a regulación da Renda de Inclusión Social de Galicia e das Axudas de Inclusión Social para acadar maior impacto na

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P345.H	Persoas perceptoras da RISGA. Homes	3.150,0	Nº
P345.M	Persoas perceptoras da RISGA. Mulleres	4.050,0	Nº

OO04 - Axuda Extraordinaria Pensións non contributivas (PNC), Fondo de Asistencia Social (FAS) e subsidio de garantía de ingresos mínimos

INDICADOR	Valor Previsto	Unid. Medida
P342.H Persoas beneficiadas (homes)	17.650,0	Nº
P342.M Persoas beneficiadas (mulleres)	32.990,0	Nº

OO05 - Programas de axudas para persoas con déficit de recursos, en risco ou en situación de pobreza (bonos sociais, bono social térmico,

INDICADOR	Valor Previsto	Unid. Medida
P342.H Persoas beneficiadas (homes)	31.872,0	Nº
P342.M Persoas beneficiadas (mulleres)	34.528,0	Nº

E02 - Impulsar a inclusión social e laboral das persoas en situacións de vulnerabilidade, pobreza ou exclusión social e loitar contra calquera

OO02 - Diseñar e desenvolver de programas especificamente dirixidos a atender factores de vulnerabilidade e a súa interseccionalidade en

INDICADOR	Valor Previsto	Unid. Medida
SE01.H Participantes en situación ou risco de exclusión social. Homes	5.241,0	Nº
SE01.M Participantes en situación ou risco de exclusión social. Mulleres	7.548,0	Nº
P420.H Persoas de etnia xitana beneficiadas (homes)	526,0	Nº
P420.M Persoas de etnia xitana beneficiadas (mulleres)	538,0	Nº

OO04 - Apoiar o desenvolvemento de programas de servizos sociais básicos e específicos de inclusión social realizados polas corporacións

INDICADOR	Valor Previsto	Unid. Medida
SE01.H Participantes en situación ou risco de exclusión social. Homes	2.979,0	Nº
SE01.M Participantes en situación ou risco de exclusión social. Mulleres	3.291,0	Nº
P347.H Persoas usuarias dos servizos sociais comunitarios con intervención social aberta rexistrados no SIUSS (homes)	384.000,0	Nº
P347.M Persoas usuarias dos servizos sociais comunitarios con intervención social aberta rexistrados no SIUSS (mulleres)	546.000,0	Nº

OO07 - Manter a rede de servizos sociocomunitarios

INDICADOR	Valor Previsto	Unid. Medida
P342.H Persoas beneficiadas (homes)	103.500,0	Nº
P342.M Persoas beneficiadas (mulleres)	103.500,0	Nº

OO11 - Garantir o acceso á vivenda digna con programas de acompañamento social.

INDICADOR	Valor Previsto	Unid. Medida
P342.H Persoas beneficiadas (homes)	41,0	Nº
P342.M Persoas beneficiadas (mulleres)	97,0	Nº

OO99 - Outras actuacións que contribúen ao obxectivo específico

INDICADOR	Valor Previsto	Unid. Medida
P342.H Persoas beneficiadas (homes)	10.000,0	Nº
P342.M Persoas beneficiadas (mulleres)	10.000,0	Nº

E03 - Dar un pulo á garantía de recursos nos fogares nos que habitan persoas en situación de dependencia e atender as necesidades derivadas

OO01 - Incremento dos servizos de atención residencial, atención diúrna, de axuda no fogar, de promoción da autonomía en equipamentos

INDICADOR	Valor Previsto	Unid. Medida
SC16.H Participantes con discapacidade. Homes	964,0	Nº
SC16.M Participantes con discapacidade. Mulleres	696,0	Nº
P241.H Participantes nos servizos para persoas en situación de dependencia. Homes	85.269,0	Nº
P241.M Participantes nos servizos para persoas en situación de dependencia. Mulleres	131.028,0	Nº
P433.H Usuarios con discapacidade ou en situación de dependencia atendidos (homes)	20,0	Nº
P433.M Usuarios con discapacidade ou en situación de dependencia atendidos (mulleres)	20,0	Nº

0099 - Outras actuacións que contribúen ao obxectivo específico

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P433.H	Usuarios con discapacidade ou en situación de dependencia atendidos (homes)	25,0	Nº
P433.M	Usuarios con discapacidade ou en situación de dependencia atendidos (mulleres)	25,0	Nº

E04 - Mellorar a atención social e a calidade de vida das persoas con discapacidade e das persoas maiores, garantindo a accesibilidade

OI03 - Transferencias internas

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P241.H	Participantes nos servizos para persoas en situación de dependencia. Homes	31,0	Nº
P241.M	Participantes nos servizos para persoas en situación de dependencia. Mulleres	60,0	Nº

O001 - Fomentar actitudes positivas cara o coidado da saúde e a promoción da autonomía persoal: fomento da actividade física e doutros

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P140.H	Participantes en programas de prevención da dependencia. Homes	1.050,0	Nº
P140.M	Participantes en programas de prevención da dependencia. Mulleres	1.700,0	Nº
P241.H	Participantes nos servizos para persoas en situación de dependencia. Homes	380,0	Nº
P241.M	Participantes nos servizos para persoas en situación de dependencia. Mulleres	568,0	Nº
P430.H	Persoas valoradas a través dos Equipos de Valoración e Orientación (EVO) (homes)	2.250,0	Nº
P430.M	Persoas valoradas a través dos Equipos de Valoración e Orientación (EVO) (mulleres)	4.500,0	Nº

O002 - Promover unha vida autónoma e activa, principalmente mediante solucións TIC e novos recursos para actividades preventivas e

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P140.H	Participantes en programas de prevención da dependencia. Homes	10.000,0	Nº
P140.M	Participantes en programas de prevención da dependencia. Mulleres	11.000,0	Nº
P241.H	Participantes nos servizos para persoas en situación de dependencia. Homes	300,0	Nº
P241.M	Participantes nos servizos para persoas en situación de dependencia. Mulleres	320,0	Nº

O003 - Facilitar a accesibilidade universal como requisito para unha vida autónoma. Impulsar a accesibilidade nos fogares para as persoas

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P431.H	Nenos de 0-6 anos participantes nos servizos (homes)	198,0	Nº
P431.M	Nenos de 0-6 anos participantes nos servizos (mulleres)	215,0	Nº
P241.H	Participantes nos servizos para persoas en situación de dependencia. Homes	2.723,0	Nº
P241.M	Participantes nos servizos para persoas en situación de dependencia. Mulleres	3.498,0	Nº

O005 - Achegar os servizos sociais e asistenciais ao medio rural para promover que as persoas maiores permanezan no seu domicilio e no

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
SC16.H	Participantes con discapacidade. Homes	41.340,0	Nº
SC16.M	Participantes con discapacidade. Mulleres	44.520,0	Nº
P140.H	Participantes en programas de prevención da dependencia. Homes	9.394,0	Nº
P140.M	Participantes en programas de prevención da dependencia. Mulleres	21.987,0	Nº
P241.H	Participantes nos servizos para persoas en situación de dependencia. Homes	350,0	Nº
P241.M	Participantes nos servizos para persoas en situación de dependencia. Mulleres	513,0	Nº

0099 - Outras actuacións que contribúen ao obxectivo específico

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P431.H	Nenos de 0-6 anos participantes nos servizos (homes)	769,0	Nº
P431.M	Nenos de 0-6 anos participantes nos servizos (mulleres)	600,0	Nº
P241.H	Participantes nos servizos para persoas en situación de dependencia. Homes	872,0	Nº
P241.M	Participantes nos servizos para persoas en situación de dependencia. Mulleres	1.307,0	Nº

Conclusións:

A Consellería de Política Social enmarca as súas competencias en ámbitos nos que as desigualdades de xénero que aínda persisten deben terse en conta á hora de planificar as actuacións que se van desenvolver, ou nos que a través destas actuacións se pode incidir de xeito favorable na situación en que as mulleres poden acceder e permanecer no mercado laboral facilitándolles recursos de conciliación.

Por iso, valórase positivamente que se potencien actuacións que potencien a conciliación da vida laboral, familiar e persoal; que se deseñen actuacións específicas para a atender a situación desigual das mulleres con discapacidade; que se desenvolvan proxectos que fomenten a educación en igualdade, a corresponsabilidade... Tamén que estean previstos cursos e talleres específicos sobre educación sexual, promoción da saúde e educación en valores; que se incorpore a perspectiva de xénero en todas as actuacións relacionadas co voluntariado, co obxectivo de incorporar os homes as accións de voluntariado e; que se lle dea prioridade nas ordes de axudas a aquelas entidades que desenvolvan programas relacionados coa promoción da igualdade de xénero e de acompañamento a vítimas de violencia de xénero.

Con relación ao VIII Plan Estratéxico de Igualdade de oportunidades entre mulleres e homes 2022-2027, as actividades recollidas neste plans de actuación corresponden coas atribucións asignadas a esta Consellería ao longo das liñas de actuación nas que está incluída.

IV.10. CONSELLERÍA DE MEDIO RURAL

A Consellería do Medio Rural é o departamento do goberno galego que integra as competencias relacionadas cun dos eidos produtivos do sector primario de Galicia con maior relevancia (o medio rural).

Neste sentido, correspóndelle propor e executar as directrices do goberno en materia de agricultura, gandaría, desenvolvemento rural e ordenación comarcal, estruturas rurais, industrias agroalimentarias e forestais, montes, prevención e defensa dos incendios forestais.

Hai que sinalar que a vida das mulleres nas zonas rurais tren experimentado un gran cambio e que na actualidade contan con niveis formativos que nunca antes se acadaran e que, cada vez máis, tamén ocupan postos que antes lles estaban vedados. Así mesmo o medio rural está a vivir unha gran transformación que permite a aparición de actividades económicas alternativas ao sector agroalimentario, emerxendo novas actividades empresariais lideradas, en moitos casos, por mulleres emprendedoras.

E en paralelo a estas transformacións socioeconómicas, tamén foi evolucionando o concepto de xénero e de igualdade entre mulleres e homes, o que se reflicte nas diferentes formas de actuar e intervir na vida diaria. Así, as políticas europeas tanto no

marco do Programa Leader como do FEADER 2014-2020, perseguen unha aplicación do desenvolvemento rural baseado, principalmente, na participación da propia poboación do territorio, integrando todos os recursos e actores económicos e humanos que existan, o que de ningunha maneira podería facerse sen ter en consideración ás mulleres do rural.

Por todo iso, para favorecer o desenvolvemento sostible do medio rural non se debe contemplar só a necesidade de superar a discriminación territorial e equiparar as condicións de vida da poboación rural e urbana, senón que tamén resulta básico superar a discriminación que experimentan as mulleres en todos os ámbitos. E para isto resulta fundamental non só levar a cabo accións concretas acordes ás necesidades, senón incorporar criterios e orientacións que teñan en conta a perspectiva de xénero nas diferentes políticas sectoriais.

Segundo o Censo Agrario de 2020, o 29,9% das persoas xefas de explotación son mulleres. E moi frecuente que as mulleres que traballan en explotacións rurais compatibilicen a súa xornada, coticen á Seguridade Social, perciban unha remuneración económica procedente dos resultados da explotación, pero se a súa empresa é agrícola ou gandeira, teñen, normalmente, unha participación moi reducida en actividades e organismos da sociedade civil. Neste ámbito, a masculinización do medio rural e a clara xerarquía patriarcal provoca que a súa actividade e as súas relacións externas estean tuteladas polos seus maridos, se están casadas, ou ben por algún familiar próximo cando non hai cónxuxe (pai, irmán, cuñado).

Atendendo á vocación produtiva da terra en mans de mulleres ou de homes, as maiores concentracións de traballo feminino coinciden con determinadas orientacións técnico-económicas, que en Galicia son basicamente as gandeiras (en especial, as produtoras de leite), que se caracterizan por un reducido tamaño, tanto físico como económico.

En relación coa idade, é acusada e notorio o envellecemento da poboación nas explotacións rurais. Segundo o Censo Agrario de 2020, o 67,21% das explotacións están dirixidas por persoas maiores de 55 anos, das cales un 31,4% son mulleres; e só o 4,06% están dirixidas por persoas menores de 35 anos, das cales as mulleres representan o 21,3%

PROGRAMA 422L-CAPACITACIÓN E EXTENSIÓN AGROFORESTAL E PROGRAMA 422M-ENSINANZA SECUNDARIA E FORMACIÓN PROFESIONAL

Dentro do programa 422L e no marco das actuacións da formación agroforestal fórmase unha oferta integral, dirixida especialmente á mocidade e a poboación activa, e que integre os distintos subsistemas de formación profesional, a iniciación profesional e a formación continua dos e das profesionais do sector, que se desenvolverá nos seis centros de formación e experimentación agroforestal con que conta a consellería, contando tamén coa colaboración doutras unidades dependentes dela.

Os cambios económicos, tecnolóxicos e ambientais dan lugar á necesidade de novas cualificacións para todas as persoas implicadas en actividades agroforestais e agroalimentarias. Para obter estas novas competencias e habilidades, é necesario ofrecer actividades de temáticas innovadoras tanto de áreas xerais, técnicas como económicas que melloren e complementen o perfil profesional da xente do sector.

As prioridades fundamentais que se marcan para 2021 son mellorar a cualificación dos e das profesionais do sector e impulsar a transferencia tecnolóxica para que os resultados das investigacións cheguen ao sector, así como frear o éxodo rural e asegurar a substitución xeracional no medio rural, con capacitación profesional para as persoas que se incorporan por primeira vez á actividade agraria.

Esta formación continua ofrecerá distintas orientacións produtivas axeitadas as distintas zonas de Galicia, e terá en conta os aspectos produtivos, nun marco respectuoso co medio ambiente.

As actividades formativas e de transferencia tecnolóxica que se desenvolven no marco deste programa establecen unha prioridade para as mulleres do rural (do mesmo xeito que para a mocidade). Vanse impulsar accións dirixidas a mozas e a mulleres maiores de 41 anos, tanto agricultoras coma con expectativas de incorporación.

En todo caso, dado que o presente programa incide directamente sobre as persoas que traballan no sector agroforestal, que se cualifican para o desenvolvemento dunha actividade profesional ou melloran a súa formación, pode significar que, pola igualdade de acceso á formación ou mesmo pola prioridade das mulleres fronte aos homes de haber exceso de demanda, poderíase diminuír a fenda de xénero que existe neste ámbito.

Polo que se refire ao programa 422M, dentro del finánciase o funcionamento, mantemento e a dotación de material dos seis centros de formación e experimentación agroforestal nos que se imparten os ciclos formativos de formación profesional de grao medio e superior das especialidades agrarias. Para 2023 vaise intensificar a oferta de formación continua ao sector e comezaranse a ofertar certificados de profesionalidade da familia agraria e agroalimentaria.

No medio rural existe un alto grao de envellecemento da poboación activa do sector agroforestal. Trátase de atraer á mocidade aos centros de formación e experimentación agroforestal e achegarlle a formación necesaria para desenvolverse nestas actividades.

As accións desenvolvidas neste programa terán unha especial incidencia ao impulsar accións dirixidas a mozas e mulleres maiores de 41 anos agricultoras así coma con expectativas de incorporación.

Nos programas de formación e transferencia tecnolóxica que se financian a través destes dous programas de gasto establécese, entre os criterios de selección das persoas

participantes, a prioridade das mulleres fronte aos homes no suposto de concorrencia e limitación de prazas. Así trátase de facilitar a súa capacitación para o desenvolvemento dunha actividade profesional e, deste xeito, a súa maior independencia.

PROGRAMA 551A-INFRAESTRUTURAS E EQUIPAMENTOS NO MEDIO RURAL

A consellería cualifica o programa 511A como de mera actividade administrativa ou de xestión, polo que non o considera pertinente dende o punto de vista do xénero. Sen embargo, segundo se indica na memoria, o programa dirixe algunhas das súas actividades á poboación do rural, para corrixir deficiencias de infraestruturas básicas e dotala de servizos públicos de calidade. Indícase expresamente que “No rural, son imprescindibles servizos públicos suficientes e de calidade. A poboación rural ten os mesmos dereitos que o entorno urbano a dispoñer de medios e servizos que permitan o desenvolvemento das súas iniciativas empresariais e dunha calidade de vida equiparable ao medio urbano. Neste senso, é necesario investir na mellora de infraestruturas e servizos básicos á poboación”.

Así, indícase que está previsto desenvolver actuacións no rural dirixidas a mellorar a calidade de vida da súa poboación, e hai que ter en conta que estas actuacións poden ter distintos impactos en mulleres e homes de acordo coa distinta posición, necesidades ou demandas que poden ter unhas e outros xa que, tal e como se indicaba no inicio da análise das competencias desta consellería, todas as diagnoses indican que mulleres e homes tampouco están no ámbito rural nunha posición equitativa respecto ao acceso a recursos e servizos.

Así, por exemplo a decisión respecto ao tipo de infraestrutura ou equipamento que se vai financiar, pode afectar de forma distinta a homes e mulleres (segundo se faga un equipamento orientado ao ocio, os homes dedican mais tempo a estas actividades, ou un equipamento que facilite o coidado de menores ou maiores, tarefas que aínda recaen en maior medida nas mulleres).

PROGRAMA 551B - ACCIÓNS PREVENTIVAS E INFRAESTRUTURA FORESTAL

O programa ten como obxectivo o financiamento das competencias da Dirección Xeral de Defensa do Monte en materia de prevención e defensa contra os incendios forestais. As accións a levar a cabo neste programa deberán buscar, por definición, reducir ao mínimo os danos ecolóxicos, económicos e sociais producidos polos incendios forestais. Para acadar ditos obxectivos a prevención e defensa contra os incendios forestais céntrase en dúas fronteas: redución do número de incendios forestais e redución das superficies queimadas.

Para lograr estes obxectivos vanse levar a cabo unha serie de actuacións tanto de formación como de xestión, reestruturación, estudo, innovación tecnolóxica, control e intervención. Artículase, así mesmo en varios plans de actuación: En primeiro lugar, o plan de

detección, disuasión e investigación e o plan preventivo. Neste último inclúese así mesmo o convenio con Fegamp e Seaga para o establecemento dun sistema público de xestión da biomasa en colaboración coas entidades locais, comunidades de montes veciñais en man común e SOFOR mediante dúas liñas de subvencións. Tamén se inclúen o plan de extinción, o plan de formación do persoal, o plan de seguridade e saúde na prevención e extinción de incendios forestais, o plan de renovación/adquisición de dotacións, equipamento e material de loita contra incendios e o plan de modernización tecnolóxica na defensa contra incendios forestais.

Trátase este dun programa destinado exclusivamente a actividades administrativas de xestión. Porén lémbrese a necesidade da integración da perspectiva de xénero de xeito transversal especialmente na actividade formativa, así coma na actividade estatística e do mesmo xeito o uso dunha linguaxe non sexista e a promoción dunha imaxe das mulleres non estereotipada e impregnada polos estereotipos de xénero.

PROGRAMA 561A-PLAN GALEGO DE INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO E INNOVACIÓN TECNOLÓXICA

Este programa ten como finalidade desenvolver as actividades de I+D+I nos sectores agrario, gandeiro e forestal, dentro das competencias atribuídas á Consellería do Medio Rural. O sector produtivo agrario ten que reforzar a introdución de novas ideas, adaptación ás demandas e innovacións, polo que o incremento de I+D+I é unha das principais necesidades do sector. Por iso en 2023 incrementaranse as actuacións de desenvolvemento de actividades innovadoras coa participación en novos proxectos, o incremento das actuacións de desenvolvemento tecnolóxico de colaboración empresarial con centros tecnolóxicos e de investigación e o impulso da transferencia tecnolóxica.

No ámbito concreto do sector forestal este programa de gasto trata de dar resposta ás demandas, en materia de investigación e transferencia do sector forestal, e que supoñen:

- O incremento do valor engadido da produción agraria mediante a mellora da eficiencia dos seus procesos produtivos e da calidade diferencial dos seus produtos.
- A implantación de innovacións para reducir a dependencia dos custos dos insumos nas marxes de explotación das explotacións agrarias.
- A mellora da sustentabilidade e seguridade ambiental como condición indispensable do desenvolvemento sectorial, tal e como sinala a política comunitaria.
- O fortalecemento da seguridade agroalimentaria no sector que garante unha cadea de valor dos produtos de gran seguridade para o consumidor e preserve e incremente a estima das producións locais fronte á competencia.
- O mantemento e dotación das infraestruturas da rede de centros de I+D+i e laboratorios de servizo da Xunta de Galicia no ámbito agrario, gandeiro e forestal.

A execución das actuacións recollidas neste programa será levada a cabo por persoal investigador, tecnólogo e de apoio que ou ben forman parte dos cadros de persoal dos centros de investigación ou ben se contratan ex profeso para realizar ou colaborar nestes proxectos.

Neste último caso, os procesos selectivos de persoal laboral temporal incorporan nas súas bases previsións legais que garanten unha perspectiva de xénero. Tal é o caso das comisións de selección que se constitúen seguindo o principio de paridade entre homes e mulleres. E tamén que en caso de empate, este resolverase a favor da muller no suposto de infrarepresentación do sexo feminino (entendendo por tal, cando exista unha diferenza porcentual de, polo menos vinte puntos entre o número de mulleres e o número de homes).

Sínálase como obxectivo en materia de igualdade de aplicación no desenvolvemento das accións deste programa acadar, de ser o caso, unha representación equilibrada de homes e mulleres en todas as categorías profesionais do persoal que leva a cabo o programa.

E indícase que este obxectivo xa se cumpre en moitas categorías profesionais onde tradicionalmente as mulleres teñen demostrado unha cualificación media superior, como é o persoal de laboratorio (analistas e auxiliares de laboratorio) e recentemente no persoal investigador, pola mellor competencia no proceso formativo académico respecto aos varóns.

Na convocatoria de acceso a financiamento de proxectos de investigación eliminaranse os requirimentos que poidan establecer situacións discriminatorias por xénero. Usarase linguaxe non sexista nas convocatorias e vanse desagregar por sexo os indicadores de seguimento que se recollan.

Nas convocatorias de bolsas para a incorporación de persoal nos distintos equipos investigadores procuraranse introducir requisitos e cláusulas dirixidas a fomentar a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes.

Na propia memoria indícase que se carece de datos sobre os programas de investigación que se financian, que permita coñecer a situación de partida dende o punto de vista do xénero. Por iso sería fundamental, como mínimo e como punto de inicio, recoller datos desagregados por sexo en todas as convocatorias que teñan como finalidade a incorporación de persoal investigador, bolseiros/as ou calquera outra categoría.

PROGRAMA 581A-ELABORACIÓN E DIFUSIÓN ESTATÍSTICA

A participación da Consellería do Medio Rural no Plan galego de estatística 2017-2021, aprobado pola Lei 15/ 2016 do 28 de xullo, marca as actuacións en materia estatística.

Así, aínda que dende a consellería se cualifica este programa de gasto como un programa sen repercusión dende o punto de vista do xénero, e polo tanto non procedería a súa análise dende esta perspectiva, non se pode deixar de sinalar que no sector agrario, a diferenza doutros, detéctase unha importante escaseza e falta de accesibilidade a datos estatísticos relativos ao papel das mulleres neste ámbito. E que incluso nos casos en que existen estes datos, moitas veces a información non resulta útil para coñecer detalladamente a súa situación laboral, ao non estar desagregada por sexo ou por tipoloxía de actividade, polo que resulta complexo definir a situación real de partida de mulleres e homes nestes sectores.

De aí a importancia de ter en conta a perspectiva de xénero á hora de definir as operacións estatísticas e de recoller os datos, tendo en conta que as estatísticas con perspectiva de xénero van máis alá da desagregación de datos por sexo. Constrúense a partir de conceptos e definicións que revelan as condicións e características diferenciadas de mulleres e homes nun determinado sector, permitindo captar a situación de partida e apreciar se existen ou non diferenzas en canto ao xénero que deben ser corrixidas ou tidas en conta.

PROGRAMA 711A-DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DO MEDIO RURAL

Segundo se indica na memoria, o obxecto deste programa de gasto é o funcionamento e a coordinación dos servizos centrais e periféricos da área do medio rural da Consellería, tanto no que atinxe aos medios humanos como aos materiais e de organización, actuando de soporte básico para a execución do resto dos programas da consellería e co obxectivo de acadar unha maior calidade, eficacia e eficiencia na prestación de servizos públicos á cidadanía en xeral e, dun xeito particular, ás persoas vinculadas social e economicamente ao medio rural en Galicia.

Entre as actividades que se van a financiar sinálanse a promoción e fortalecemento das organizacións profesionais agrarias de Galicia ou a realización de estudos e traballos técnicos en temas xerais da consellería e demais actividades de apoio que lle sexan encomendadas.

Por iso, aínda que a consellería cualifica este programa de gasto como un programa sen repercusión dende o punto de vista do xénero, e polo tanto non procedería á súa análise dende esta perspectiva, non se pode perder de vista que, do mesmo xeito que se indica no apartado anterior, os estudos e investigacións que se levan a cabo deberían incorporar e ter en conta a perspectiva de xénero, xa que do contrario, sen coñecer a situación real e diferente de mulleres e homes nos sectores que se estean a estudar non se poderá ofrecer unha visión exacta do sector do que se trate. Como tampouco se poderá levar a cabo dun xeito adecuado a “divulgación e promoción dos sectores agropecuario e forestal de Galicia, estimulando a demanda, a divulgación do medio rural en xeral, mellorando a percepción que a poboación ten do mesmo”, que é outro dos obxectivos que se marcan dentro deste programa de gasto.

Isto é aínda máis evidente cando se trata das actividades de promoción e fortalecemento das organizacións profesionais agrarias, nas que sen lugar a dúbidas un factor a ter en conta para a consecución dunha verdadeira igualdade de oportunidades é o logro do empoderamento feminino e a participación equitativa de ambos os dous sexos na toma de decisións que afecten ao sector. Para isto resulta fundamental desenvolver actuacións que faciliten o acceso das mulleres a postos directivos e de responsabilidade, así como a presenza equilibrada dentro destas entidades.

PROGRAMA 712A-FIXACIÓN DE POBOACIÓN NO MEDIO RURAL

As áreas rurais veñen experimentando en Galicia unha acelerada caída do emprego agrario non compensada con novos postos de traballo noutros sectores económicos. Esta destrución neta de emprego tradúcese no despoboamento e no crecente envellecemento da poboación no rural. A loita contra o envellecemento e o despoboamento rural precisa actuacións que xeren crecemento económico e melloren a calidade de vida no rural, sen perder de vista os criterios de protección ambiental.

Por iso, o programa ten entre os seus obxectivos contribuír de forma eficaz á diversificación económica, á modernización do tecido produtivo rural, e á mellora da calidade de vida e nese marco.

A loita contra o envellecemento e a despoboación rural precisa actuacións que xeren crecemento económico e melloren a calidade de vida no rural, sen perder de vista os criterios de protección ambiental. Polo tanto débense desenvolver actuacións que contribúan á fixación da poboación no medio rural a través do fomento de iniciativas empresariais que contribúan a creación de emprego no territorio e que potencien a instalación no rural de servizos asistenciais á poboación para favorecer a conciliación laboral e familiar e a atención básica aos colectivos máis desfavorecidos.

O programa de gasto inclúe, entre outras, as seguintes actuacións previstas:

- Creación e consolidación de actividades económicas sostibles no medio rural a través de pemes, diversificación das actividades económicas sostibles no medio rural, fomento da competitividade das actividades económicas vinculadas ao mundo agroforestal, e apoio á creación de emprego e fomento do autoemprego, para potenciar un desenvolvemento económico sostible e un desenvolvemento territorial cohesionado.

- Creación e consolidación de dotacións, equipamentos, infraestruturas e servizos básicos, fomento das novas tecnoloxías da información, conservación e uso sostible do patrimonio natural e cultural rural para contribuír á mellora da calidade de vida dos e das habitantes do rural.

- Fomento do tecido asociativo social, cultural e económico no medio rural, e fomento da participación pública e privada no proceso de desenvolvemento.

Todas estas actuacións poden ter un impacto positivo na calidade de vida das mulleres do rural, sempre que na súa planificación e xestión se incorpore a perspectiva de xénero e se teñan en conta as distintas necesidades e demandas que mulleres e homes poden ter en función da súa diferente posición na sociedade rural.

Na memoria indícase que a Axencia Galega de Desenvolvemento Rural (AGADER), mediante as súas liñas de axudas, apoia dun xeito transversal as iniciativas das mulleres no rural. Dentro do enfoque Leader, cada grupo de desenvolvemento rural ten autonomía para determinar a fórmula de potenciar as iniciativas presentadas por mulleres. Dentro da estratexia territorial os grupos poden priorizar aqueles proxectos desenvolvidos por mulleres. Na totalidade dos mesmos aplícanse baremos de discriminación positiva neste eido.

AGADER, a través do Banco de Terras, tamén favorece a incorporación e mellora produtiva das mulleres posibilitando o acceso á terra con vocación agraria.

E tamén neste programa de gasto lévase a xestión dos proxectos promovidos dende os Grupos de Desenvolvemento Rural (GDR), que incidan na mellora da calidade de vida das comunidades rurais galegas. E neste sentido hai que salientar, especialmente, as actuacións que, no marco do Pacto de Estado contra a violencia de xénero, desenvolven e promoven estes grupos co obxectivo de impulsar actuacións de cara á prevención e a loita contra a violencia de xénero e para impulsar a igualdade real entre homes e mulleres no rural.

PROGRAMA 712B-MODERNIZACIÓN E DIVERSIFICACIÓN DO TECI- DO PRODUTIVO RURAL

Este programa de gasto trata de apoiar a reestruturación dos sistemas produtivos para mellorar a súa competitividade, fomentando o relevo xeracional nas explotacións agropecuarias galegas e establecendo medidas complementarias de apoio á renda en zonas con dificultades especiais.

Así, está previsto financiar investimentos nas explotacións dirixidos a mellorar a súa eficacia produtiva; indemnizacións aos agricultores e agricultoras que residan en zonas onde a actividade agraria presenta dificultades especiais e o apoio a sistemas produtivos respectuosos co ambiente. Tamén financia os programas de asesoramento, xestión e substitución as explotacións agrarias, así como a contratación de seguros agrarios para cubrir os danos que se poidan producir motivados por desastres naturais.

Dende o punto do xénero salientar que coas axudas a determinado tipo de agricultoras/es polas difíciles condicións agroclimáticas nas que están a desenvolver a súa actividade produtiva, este programa trata de fixar poboación nas zonas rurais desfavorecidas de acordo a criterios xeomorfolóxicos e sociais.

Este tipo de zonas presentan unha menor integración das mulleres no mercado laboral, polo que se terá en conta e se incorporará a perspectiva de xénero nos proxectos.

Vaise fomentar a integración das mulleres no mercado laboral establecendo medidas de discriminación positiva no procedemento para a adxudicación, por concorrencia competitiva, das axudas a mulleres que sexan titulares de explotacións, mediante a concesión de 5 puntos pola condición de xénero, o que supón unha preferencia na baremación.

Vanse desagregar por sexo os indicadores que se recollan en todas as actuacións.

Fomentárase accións positivas cara as mulleres pola súa participación maioritaria nos consellos directivos das entidades asociativas (Coop e SAT).

Dentro das actuacións de asesoramento as explotacións agrarias establécese como obrigatorio o asesoramento en materia de seguridade laboral e de igualdade de xénero como forma de potenciar o acceso da muller en igualdade de condicións á titularidade das explotacións nas que tradicionalmente viñan traballando sen que súa actividade fose recoñecida en igualdade de condicións.

E dende a rede de oficinas agrarias comarcais de Xunta informárase ás mulleres do rural das posibilidades que as distintas convocatorias de axudas lles ofrece para a súa incorporación ou ben como titulares de explotación a título individual ou coa titularidade compartida co seu cónxuxe en réxime de igualdade.

PROGRAMA 712C-FOMENTO DO ASOCIACIONISMO AGRARIO E DIVULGACIÓN DA TECNOLOXÍA AGRARIA

O asociacionismo agrario contribúe a unha mellora da rendibilidade, aparte de reportar grandes beneficios na vertente social en canto a calidade de vida, traballo e creación de emprego. É un impulsor do desenvolvemento rural no seu conxunto, e gran dinamizador da economía e da sociedade rural, contribuíndo de forma efectiva a súa fixación no medio.

Por iso, no marco deste programa de gasto foméntase un asociacionismo de maior dimensión, integrado, e máis eficiente no desenvolvemento de actividades, con maior capacidade de xerar valor engadido, cunha maior capacidade de diversificación das súas actividades, maior decisión para afrontar iniciativas na industrialización e comercialización das producións dos seus socios e socias.

Ademais, preténdese reforzar a interlocución institucional agraria, articulando mecanismos eficaces de participación do sector agrario coa administración, asegurando a súa presenza nos procesos de avaliación e decisión das políticas agrarias e potenciando ás organizacións profesionais agrarias.

Nas bases reguladoras das axudas que se convoquen no marco deste programa de gasto, valorárase como feito diferenciador positivo: ser muller, formar parte dunha sociedade ou cooperativa con máis do 50% de mulleres ou que a entidade teña un consello reitor con máis dun 40% de mulleres. Valórase ademais, non só a presenza das mulleres nas entidades asociativas, senón tamén a súa presenza en cargos directivos.

Por iso, levaranse a cabo actividades promocionais para favorecer non so a incorporación das mulleres como socias dunha entidade senón que se incorporen aos órganos de dirección, para que non só realicen unha actividade agraria, senón que tomen contacto co mundo empresarial agrario participando na xestión directa da súa entidade, e non só na fase de produción, dando un paso máis na valorización do traballo das mulleres e a súa imaxe de cara a sociedade.

PROGRAMA 713B – ORDENACIÓN DAS PRODUCIÓNS FORESTAIS

O programa ten como obxectivo a conservación e fomento dos recursos forestais, sustentabilidade da xestión forestal, aproveitamentos; fomento da agrupación de propietarias e propietarios forestais, mellora e conservación da saúde e vitalidade dos bosques; así como fomento e mellora da produción forestal.

As accións a levar a cabo con este programa perseguen reforzar o potencial forestal dos montes galegos tanto nos seus aspectos medioambientais, como nos produtivos,

E para iso ten como algúns dos seus obxectivos principais a posta en valor os montes galegos, mediante a ordenación das producións forestais; o favorecemento de liñas de agrupación e creación de sociedades mercantís (SOFOR) compostas dun número de persoas propietarias suficientes para que as superficies agrupadas sexan obxecto dunha xestión forestal sustentable; o fomento de investimentos en materia de restauración forestal e silvicultura; o mantemento e conservación dos ecosistemas forestais; a creación e mellora das empresas de comercialización e transformación de produtos forestais e a recuperación do potencial forestal afectado por incendios e outras catástrofes naturais.

Para poder conseguir estes obxectivos resulta necesario dispor de datos sobre a titularidade das terras. E a esta necesidade de dispor de datos debe engadirse que estes datos se teñen que recoller desagregados por sexo, xa que así é moito máis factible que os datos se utilicen para actuar, por medio de políticas públicas, e responder aos diferentes intereses e necesidades de mulleres e homes, e avanzar na eliminación das desigualdades entre os sexos.

Dende a Consellería, recoñécese na memoria que aínda que as mulleres rurais galegas veñen experimentando cambios importantes na súa calidade de vida, seguen a experimentar unha situación de desigualdade derivada da situación demográfica do medio rural (despoboación e dispersión que dificultan, por exemplo, a conciliación), das especiais características económicas e do tecido industrial do rural e das diferenzas na participación laboral de mulleres e homes. Por todo iso, tratarase de adoptar, dentro das actuacións que se desenvolven no marco deste programa de gasto, medidas específicas para favorecer a integración das mulleres no mercado laboral.

Ademais, nas axudas aos investimentos en tecnoloxías forestais, procesamento, mobilización e comercialización de produtos forestais, priorízanse as empresas con mulleres

xerentes, tratando de promover a presenza da muller tamén nos ámbitos de decisión das industrias do medio rural.

PROGRAMA 713C - IMPLANTACIÓN DE SISTEMAS PRODUTIVOS AGRARIOS SUSTENTABLES

A produción agropecuaria representa o activo principal da actividade económica rural, medida tanto en PIB como en emprego. Neste sentido resulta un elemento clave na fixación da poboación no medio rural. A produción agropecuaria moderna require da aplicación de enfoques sustentables orientados á produción de alimentos de calidade diferenciada que satisfagan a demanda dun mercado plural, esixente e competitivo. Por outra parte, a potenciación das producións alternativas a pequena escala é básica para apoiar a diversificación das actividades agropecuarias e ofrecer a posibilidade de obtención de rendas complementarias a agricultores a tempo parcial.

A conservación de recursos xenéticos autóctonos é unha prioridade, é imprescindible a inclusión destes recursos xenéticos agrícolas autóctonos en sistemas de produción de calidade compatibles co medio ambiente de cara a mellorar a súa conservación, caracterización e avaliación dentro dos recursos do sector agrario galego. O programa pretende incrementar o valor e a rendibilidade das producións agrícolas e gandeiras e recuperar as razas gandeiras tradicionais e os recursos fitoxenéticos autóctonos, permitindo a implantación de sistemas de produción sustentables.

As medidas de apoio canalízanse fundamentalmente en colaboración coas asociacións de gandeiras e gandeiros, que se convierten en catalizadores e protagonistas do proceso de consolidación económica da gandería.

O programa está sinalado coma destinado exclusivamente a actividades administrativas de xestión. Porén, dado que a produción leiteira é o sector maioritario en canto á participación de mulleres como xefas de explotación, podemos entender que as medidas e actuacións recollidas neste programa terán especial interese para a economía deste importante sector de mulleres rurais. Compre segregarse por sexo os indicadores de alcance destas intervencións para posterior implantación de medidas específicas orientadas a reducir as desigualdades entre mulleres e homes no rural.

PROGRAMA 713D - MELLORA DA CALIDADE NA PRODUCCIÓN AGROALIMENTARIA

Dentro deste programa de gasto promóvese a comercialización dos produtos agroalimentarios galegos, a través da defensa do prestixio da produción agroalimentaria de Galicia, da promoción dos produtos de calidade e no aumento da cota de participación destes produtos no conxunto da produción alimentaria galega.

Outra das prioridades estratéxicas será abrir novos mercados, e para isto establécense liñas de apoio á accións de promoción e comercialización realizadas por empresas individuais ou conxuntas dirixidas a apertura de mercados nacionais e internacionais.

A meirande parte dos indicativos de calidade afectan a territorios do rural con importantes problemas de despoboamento, por iso, a potenciación das denominacións de calidade incide directamente na fixación da poboación destas zonas, na medida en que favorece a actividade económica e o mantemento e xeración de emprego nesas áreas.

Aínda que os beneficiarios directos deste programa son fundamentalmente consellos reguladores, asociacións sen ánimo de lucro e empresas agroalimentarias, as persoas beneficiarias finais son os produtores e produtoras de produtos agroalimentarios galegos, e en particular as de produtos de calidade amparados por denominacións de orixe, indicacións xeográficas protexidas e produtos ecolóxicos.

Non se conta con datos específicos desagregados por sexo sobre a titularidade destas explotacións, aínda que o seu elevado número, próximo aos 30.000, fai supoñer que son unha mostra representativa do total de explotacións agropecuarias galegas, polo que a porcentaxe de mulleres titulares será similar á do universo total e as medidas de fomento destas producións afectarán positivamente a todas.

Ademais, dentro das actividades que se financian neste programa teñen gran incidencia as relacionadas coas campañas de promoción dos produtos agroalimentarios de calidade. É frecuente que nas campañas publicitarias de calquera ben de consumo se utilicen estereotipos que asignan roles diferenciados aos homes e ás mulleres. Nas accións promocionais realizadas con financiamento deste programa velarase porque isto non suceda, de xeito que se transmita unha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade.

PROGRAMA 713E - BENESTAR ANIMAL E SANIDADE VEXETAL

O programa trata de incrementar a rendibilidade das explotacións mediante a loita contra os axentes nocivos, o control da calidade e a seguridade alimentaria das producións e reducindo ao mínimo o seu impacto no medio de tal xeito que sexan debidamente tratados os residuos e se garanta unha calidade sanitaria para as persoas consumidoras. Sendo o subsector gandeiro o primeiro aporte á produción final agraria galega, razóns de tipo socioeconómico e sanitario obrigan a poñer en marcha programas que permitan diminuír as perdas económicas causadas polas enfermidades animais, protexendo a saúde pública e evitando a transmisión destas enfermidades, tanto ás persoas que conviven cos animais como ás consumidoras e consumidores dos produtos de orixe animal. O obxectivo final é acreditar o estado sanitario da totalidade da cabana de vacún, ovino e cabrún e a extensión dos programas sanitarios ao porcino, aves, sector apícola e visóns.

A sanidade vexetal constitúe igualmente un eixe fundamental na política sanitaria agraria. A prevención das pragas vexetais por medio das campañas de prospección obrigatoria e a loita contra pragas coa destrución do material vexetal afectado conforman o primeiro grupo de accións, que se completa co apoio ás agrupacións de produtores para obter servizos de asesoramento cara a sistemas agrarios sustentábeis na mellora da sanidade dos seus cultivos e no cumprimento e certificación dos estándares existentes.

As actuacións no marco deste programa apuntan como beneficiarias últimas ás persoas agricultoras e gandeiras galegas con actividade produtiva a tempo completo ou parcial.

PROGRAMA 713F-REGULACIÓN DAS PRODUCIÓNS AGRARIAS E APOIO Á RENDA DOS AGRICULTORES

No marco deste programa de gasto, trátase de garantir ingresos xustos ás persoas agricultoras e o benestar na sociedade rural e contribuír ao equilibrio e estabilidade nos mercados agrarios, así como mellorar a seguridade alimentaria coa mellora das condicións sanitarias dos animais e do seu benestar e fomentar a compatibilidade da produción agraria coa protección do medio ambiente.

Dende este programa lévanse a cabo as accións previstas nos diversos réximes de apoio á renda establecidos na Política Agraria Común (PAC), no marco da reforma do PE PAC 23-27.

No marco da PE PAC 23-27 tense instrumentado un novo modelo de axudas directas da Política Agrícola Común que veu a substituír ao modelo do denominado pagamento básico. O modelo artículase en torno á axuda básica á renda (apoio á renda do agricultor activo baseado en dereitos de pago que se deben activar sobre unha superficie admisible), o pago redistributivo da axuda básica, os ecorreximenes (pago por realizar prácticas beneficiosas para o clima e o medio ambiente), pago a persoas agricultoras mozas e outros pagos acoplados.

Segundo o informe do FEAGA “Análisis de la edad y el sexo de los perceptores, a nivel nacional y por comunidades autónomas”, no exercicio 2020 as mulleres que recibiron axudas directas da PAC foron 12.739, o que representa máis do 55,3 % do total de 23.027 persoas beneficiarias.

PROGRAMA 741A-APOIO Á MODERNIZACIÓN, INTERNACIONALIZACIÓN E MELLORA DA COMPETITIVIDADE, INNOVACIÓN E PRODUTIVIDADE EMPRESARIAL

No marco deste programa de gasto trátase de apoiar con carácter xeral aos procesos de transformación e comercialización dos produtos agrarios e, en particular, aqueles que garanten un beneficio directo ás produtoras e produtores de base de Galicia.

O programa está destinado a financiar investimentos en instalacións industriais agroalimentarias, co obxectivo final principal de facilitar a saída comercial ás producións agroalimentarias galegas, polo que é unha medida de gran relevancia para o desenvolvemento rural.

Este tipo de instalacións tamén son xeradoras de emprego directo e contribúen ao desenvolvemento socio-económico do territorio onde se sitúan. Non se conta con datos desagregados por sexos sobre ocupación nas industrias agroalimentarias galegas nin sobre a titularidade destas empresas. Como en calquera programa deste tipo, pode haber un impacto diferenciado entre homes e mulleres na medida en que a porcentaxe de homes titulares de explotacións agropecuarias e de instalacións agroindustriais é superior ao de mulleres.

Na memoria indícase que non é posible establecer medidas de acción positiva. No caso das explotacións agrícolas, por ser beneficiarias indirectas da medida, e no caso das instalacións industriais, porque os criterios de priorización están predeterminados no PDR de Galicia, e non contemplan ningún tipo de priorización para as empresas de titularidade de mulleres.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2023, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres nos programas desta Consellería.

E3 - Eixe 3. Competitividade e crecemento

PA05 - Aproveitar as potencialidades de Galicia cara a un sector primario moderno e competitivo

E01 - Aumentar a rendibilidade e a competitividade dos sistemas produtivos das explotacións agro gandeiras e fomentar a súa modernización e

OO02 - Axudas á incorporación de novos activos

INDICADOR	Valor Previsto	Unid. Medida
P180.H Persoas mozas que se acollen a medidas de incorporación comotitulares en explotacións agrarias. Homes	400,0	Nº
P180.M Persoas mozas que se acollen a medidas de incorporación comotitulares en explotacións agrarias. Mulleres	250,0	Nº

OO99 - Outras actuacións que contribúen ao obxectivo específico

INDICADOR	Valor Previsto	Unid. Medida
P227.H Participantes en accións de formación. Homes	10,0	Nº
P227.M Participantes en accións de formación. Mulleres	5,0	Nº

Conclusións:

Moitas das actuacións que se pretenden levar a cabo dentro dos distintos programas da consellería poden ter un impacto positivo dende o punto de vista de xénero e neste sentido valórase positivamente que se trate de integrar o principio de transversalidade de xénero na súa xestión. Aínda así, hai marxe para a mellora e existen programas de gasto cualificados como de mera actividade administrativa e de xestión aos que tamén se pode incorporar a perspectiva de xénero, o que sen dúbida redundará de forma positiva nos seus resultados.

Tamén se valora favorablemente que se establezan medidas de acción positiva a prol das mulleres, nalgunhas das convocatorias de axudas que se prevé xestionar.

E que se trate de potenciar a participación das mulleres nos organismos de representación profesional pertencentes ao ámbito sectorial do departamento, procurando unha presenza máis equitativa.

Lémbrese de todos os xeitos, tal e como ademais se recoñece na propia memoria da consellería e noutros documentos e informes do departamento que a carencia de datos, e de datos desagregados por sexo, é unha eiva importante hora de deseñar e planificar con eficiencia e eficacia calquera tipo de actuación que se pretenda levar a cabo.

Con relación ao VIII Plan Estratéxico de Igualdade de oportunidades entre mulleres e homes 2022-2027, as actividades recollidas neste plans de actuación corresponden coas atribucións asignadas a esta Consellería ao longo das liñas de actuación nas que está incluída.

IV.11. CONSELLERÍA DO MAR

Intégranse no ámbito competencial desta consellería a ordenación pesqueira en augas interiores, marisqueo, acuicultura, confrarías de pescadores/as e demais organizacións e asociacións dos e das profesionais do sector; industrias pesqueiras e conserveiras, establecementos de almacenamento, manipulación, vendas e transformación do peixe e ensinanzas marítimo-pesqueiras, náutico-deportivas e mergullo, cooperación pesqueira interinstitucional e co exterior, salvamento marítimo, loita contra a contaminación e planificación e actuacións portuarias.

No último informe dispoñible de seguimento sobre a situación da muller no sector pesqueiro e acuícola realizado pola Red Española de Mujeres en el Sector Pesquero, de maio de 2020, indícase que Galicia é a comunidade autónoma con maior número de persoas inscritas no REM (réxime especial do mar), con 22.225 persoas (representatividade dun 35,08 % do total). Tendo en conta que Galicia conta co maior volume de produción pesqueira e acuícola é de esperar que sexa a comunidade autónoma con maior peso de persoas traballadoras inscritas neste sector, non só homes senón tamén mulleres (17.004 homes inscritos no REM fronte a 5.221 mulleres). Este número de mulleres representa o 51,82% do total inscritas o que significa que máis da metade das mulleres do sector traballan en Galicia.

As mulleres están presentes en todas as actividades do sector pesqueiro e acuícola. Non obstante, existen unha serie de actividades como o marisqueo, a reparación e fabricación de redes, as actividades de transformación ou a comercialización, nas que as mulleres son maioría. Segundo datos do IGE de 2021, do total de permisos de marisqueo a pé, outorgáronse 2.731 a mulleres, fronte a 945 a homes. Por idade, o rango con maior

número de permisos é o comprendido entre os 51 e os 60 anos (1026 permisos), sendo as mulleres de menos de 30 anos as que se dedican ao marisqueo en menor número (50 permisos), o que indica, así mesmo, que se trata dunha actividade con escaso relevo xeracional.

A contribución das mulleres, aínda que escasamente cuantificada, en ocasións, é moi significativa non só en termos de forza laboral e de xeración de riqueza, senón tamén garantindo o mantemento do patrimonio cultural.

Tradicionalmente, a división de traballo en función dos roles asociados ao xénero e a invisibilidade do traballo feminino derivou nunha ausencia de adecuadas políticas de xénero no sector, tanto no que respecta á promoción do acceso e desenvolvemento profesional das mulleres como a efectos de aumentar a súa presenza nos órganos de goberno e decisión en equilibrio e igualdade de condicións cos homes.

Outra eiva importante é que existen poucos indicadores e poucos análises específicos que permitan realizar unha avaliación sobre o seu potencial e repercusión.

Por iso é importante considerar a perspectiva de xénero no deseño, xestión e seguimento das actuacións que se levan a cabo coa finalidade de acabar con situacións discriminatorias que se perpetúan polo tempo e polo costume.

PROGRAMA 422K-ENSINANZAS PESQUEIRAS

O programa 422K persegue garantir o funcionamento básico e a continuidade da oferta pública de calidade das ensinanzas náuticas e marítimo e pesqueiras nas súas diversas modalidades de formación non regrada marítimo-pesqueira e dos seguintes ciclos regrados de formación profesional específica: ciclo medio de navegación e pesca de litoral, ciclo superior en transporte marítimo e pesca de altura, ciclo medio de mantemento e control da maquinaria de buques e embarcacións, ciclo superior en organización do mantemento de maquinaria de buques e embarcacións, ciclo medio en cultivos acuícolas, ciclo superior en acuicultura e ciclo medio en operacións subacuáticas e hiperbáricas.

A formación náutica e marítimo-pesqueira, impartida nos portos, confrarías e nos centros de ensino da consellería, ten como finalidade a adecuación das ensinanzas as necesidades demandadas polo mercado laboral, a obtención dun emprego estable e de calidade e o aumento das condicións de acceso aos distintos sectores de produción, de extracción e servizos que xera o mundo da pesca.

A poboación traballadora no sector do mar é eminentemente masculina. Segundo os datos que figuran no Informe de 2022 sobre o sector pesqueiro español elaborado pola Confederación Española de Pesca (CEPESCA), a igualdade de oportunidades avanza lentamente no sector pesqueiro en xeral, pero as mulleres seguen a ser moi minoritarias nas tripulacións das flotas españolas, a pesar de que a política europea traballa para facilitar a inserción das mulleres e a adaptación dos barcos. As mulleres representan en torno ao

33,73 % do emprego no conxunto do sector pesqueiro e acuícola. Estímase que algo mais do 16% das persoas afiliadas ao Réxime Especial da Seguridade Social do Mar (REM) son mulleres, segundo datos das estatísticas do Instituto Social da Marina (ISM) con datos de 2020.

A realidade no sector da pesca extractiva é radicalmente oposta á situación do marisqueo a pé onde, como xa se sinalou anteriormente, no 2021 case o 75% de permisos en Galicia corresponden a mulleres.

No caso da formación regrada no sector marítimo-pesqueiro, a maioría de persoas que acceden a ela son homes. No ano 2021, só un 22,8% das persoas que recibiron a formación sinalada neste programa, foron mulleres.

Valórase positivamente que as mulleres teñan unha bonificación do 25% nas taxas dos prezos públicos das residencias dos centros de ensino de Ferrol e Vigo para realizar formación regrada e non regrada, así como nos da matrícula na Aula de Seguridade e Salvamento do centro de Ferrol, co obxecto de fomentar a igualdade de mulleres e homes no ámbito da formación da familia marítimo-pesqueira.

Tamén é positivo que as actividades formativas se programen en horarios que permitan a conciliación da vida familiar coa formación co obxecto de que se incremente a participación de mulleres nas ditas actividades, xa que elas continúan a ser as que, de forma maioritaria, asumen as responsabilidades familiares e de coidado. Ademais, os horarios nos que se vai programar a formación específica en marisqueo, sector no que as mulleres son o grupo maioritario, establécense de tarde.

Ademais, nos itinerarios formativos vaise empregar unha linguaxe non sexista e vanse desagregar por sexo os indicadores de seguimento que se utilicen.

A ampliación da oferta formativa, neste programa, xunto coa ampliación de horarios, e adaptación ás necesidades das persoas que participan, trata de ampliar á súa vez, as oportunidades de acceso das mulleres á formación da familia marítimo-pesqueira e, deste xeito, reducir a brecha salarial.

Por último, sinálase que nas ordes convocadas pola Consellería do Mar para accións formativas se financian, entre outras, accións formativas orientadas á promoción da igualdade de oportunidades, promoción do papel da muller nas comunidades de pescadores/as e promoción dos grupos infrarrepresentados que participen na pesca costeira artesanal e no marisqueo.

Todas as medidas sinaladas neste programa promoven un impacto de xénero positivo.

PROGRAMA 514A- INFRAESTRUTURAS PESQUEIRAS

Coas accións que se desenvolven dentro deste programa de gasto, trátase de conseguir a modernización e adecuación dos portos pesqueiros de Galicia as necesidades que demandan, por un lado, as garantías de calidade organoléptica e sanitaria, a trazabilidade do produto, a adecuación ás novas tecnoloxías e formas de comercialización, a mellora da protección do medio ambiente e por outro, a mellora das condicións de traballo e de seguridade nos portos.

Estas accións diríxense ao sector pesqueiro galego, con especial incidencia nos pescadores/as e mariscadores/as. Tamén atende necesidades doutros colectivos ligados ao sector pesqueiro como redeiras/os e acuicultores/as.

Inciden polo tanto nalgúns dos sectores da pesca nos que as mulleres teñen máis representación.

Ata hai unha década as condicións nas que as mulleres desenvolvían a súa actividade non eran as máis axeitadas, sendo un obstáculo a superar para favorecer a incorporación ao sector pesqueiro en igualdade.

A consellería indica como unha das liñas de actuación na que se van realizar novos investimentos a de servizos ás persoas, que agrupa aquelas instalacións e servizos que melloran a calidade das condicións de traballo dos colectivos do mar e promoven a igualdade de xénero.

Resulta difícil determinar o número de mulleres que se poden ver afectadas polas actuacións que se van desenvolver no marco deste programa de gasto pero si que debe supoñerse que a súa posta en marcha vai ter impacto positivo no seu traballo e na súa xornada laboral, ao contemplar a presenza de mulleres como usuarias no deseño dos equipamentos portuarios e ao incorporar nestes recintos servizos que facilitan o desenvolvemento do traballo realizado por mulleres (vestiarios e servizos, locais de traballo con mellor acceso, equipos de manipulación de cargas e outros).

PROGRAMA 541C-PROTECCIÓN E MELLORA DO MEDIO NATURAL MARÍTIMO

As actividades que se desenvolven dentro deste programa de gasto teñen como finalidade a protección e seguridade das persoas e dos recursos do medio natural marítimo como espazo no que se desenvolve a actividade pesqueira, marisqueira e acuícola, así como lograr unha explotación sostible dos recursos de interese pesqueiro, establecendo medidas de protección específicas e áreas delimitadas dos caladoiros tradicionais.

A promoción dun equilibrio sostible entre os recursos e a capacidade de pesca, o fomento da protección e mellora do medio ambiente e dos recursos naturais pode contribuir a mellorar a calidade de vida en zonas con actividades no sector da pesca.

Deste xeito, este programa configúrase como un instrumento para fomentar sistemas de xestión e ordenación pesqueira baseados nun modelo de explotación sostible, garantindo a pesca e a preservación dos recursos e dos hábitats, harmonizando os intereses dos/as diversos/as usuarios/as. Estas figuras de protección e xestión quedan sometidas a un réxime específico de usos permitidos e condicións de acceso.

Dentro do desenvolvemento deste programa contéplase unha actividade de monitoreo social, concibido como un método de análise para a identificación e valorización de indicadores sociais no escenario da Remip (usuarios/as directos/as e poboación local). En todos os indicadores que se recollen está implantada transversalmente a variable de xénero, o que permitirá, segundo a memoria, obter datos relevantes sobre a situación de mulleres e homes neste ámbito.

Ademais, vaise fomentar a participación da poboación afectada polas zonas de reserva mariña (usuarios/as directos/as e poboación local) no respecto e na conservación do ecosistema mariño, promovendo que se incorpore o principio de igualdade na formulación de propostas sobre a xestión destes espazos.

E contéplase a paridade de xénero na composición do órgano de xestión, seguimento e control (OXESCO), tanto nos/as representantes das consellerías, como nos/as representantes do sector pesqueiro.

O fomento da participación feminina e a paridade de xénero nos órganos que formen parte deste programa presúmese que terá un impacto positivo desde o punto de vista do xénero. Así mesmo, sería útil e revelador a obtención dos datos sobre a situación das mulleres neste ámbito. A este respecto, recórdase o disposto no artigo 9 do Decreto legislativo 2/2015, do 12 de febreiro, polo que se aproba o texto refundido das disposicións legais da Comunidade Autónoma de Galicia en materia de igualdade "A totalidade das estatísticas e investigacións con eventual repercusión en cuestións de xénero realizadas pola Comunidade Autónoma de Galicia desagregará os datos en atención ao sexo e en atención ás circunstancias vinculadas ao xénero, como a asunción de cargas parentais e familiares. Da totalidade destas estatísticas e investigacións enviaráselle copia ao órgano competente en materia de igualdade"

PROGRAMA 561A-PLAN GALEGO DE INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO E INNOVACIÓN TECNOLÓXICA

Este programa leva a cabo accións de investigación, desenvolvemento e innovación dirixido á sociedade galega xeral, no caso de demanda pública de investigación, ou empresas que demanden colaboración ou servizos en proxectos I+D+i, polo que, segundo di a memoria, a perspectiva de xénero se debe ter en conta desde o punto de vista dos actores, non das persoas beneficiarias.

Neste sentido, nas actividades relacionadas co persoal investigador é onde se aplican criterios de promoción da igualdade:

Os procesos selectivos de persoal laboral temporal incorporan nas súas bases previsións legais que garanten a incorporación da perspectiva de xénero. Tal é o caso das comisións de selección das persoas candidatas que son constituídas seguindo o principio de paridade entre homes e mulleres.

En caso de empate, este resolverase a favor da muller no suposto de infra-representación do sexo feminino (entendendo por tal, cando exista unha diferenza porcentual de, polo menos vinte puntos entre o número de mulleres e o número de homes).

Sinalar que o obxectivo de acadar unha representación equilibrada de homes e mulleres en todas as categorías profesionais do persoal que leva a cabo o programa, xa se cumpre en moitas categorías profesionais (analistas e auxiliares de laboratorio e recentemente no persoal investigador).

En calquera caso, o I+D+i constitúe un factor estratéxico para coñecer o impacto da investigación no desenvolvemento do noso tecido económico, apostando por unha participación paritaria de mulleres e homes cara a alcanzar un sociedade do coñecemento saudable e igualitaria.

Aínda que as series publicadas polo INE mostran unha lenta pero constante mellora das condicións cara a igualdade, é necesario reforzar esta traxectoria para ampliar as oportunidades das mulleres na sociedade do coñecemento.

Por outra banda, nas convocatorias de acceso a financiamento de proxectos de investigación introducíranse criterios de igualdade, utilizarase unha linguaxe non sexista e desagregaranse por sexo os indicadores de seguimento empregados.

Ademais, nas convocatorias de bolsas para a incorporación de persoal nos distintos equipos investigadores procurárase introducir, sempre que legal e temporalmente sexa posible, requisitos e cláusulas dirixidas a fomentar a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes.

A pesar de que estas medidas poidan ter un efecto beneficioso no eido da igualdade, actualmente, as investigadoras só representan o 39,73% do conxunto do persoal investigador, polo que urxe adoptar medidas contundentes que traten de revertir esta situación.

Por outro lado, no referido aos criterios de igualdade das convocatorias de financiamento, lémbrese que a teor do VIII Plan Estratéxico para a Igualdade de Oportunidades entre Mulleres e Homes 2022-2027 da Xunta de Galicia a aplicación dos mesmos, débese facer dun xeito sistemático e intenso, por exemplo, mediante criterios de puntuación automática, non só aplicables aos casos nos que se producen empates.

PROGRAMA 722A-PROMOCIÓN SOCIAL E DIVULGACIÓN DA TECNOLOXÍA PESQUEIRA

Debido á dependencia dalgunhas áreas da costa da actividade pesqueira e a crecente limitación nas capturas, este programa trata de fomentar a diversificación de actividades do sector pesqueiro mediante a posta en marcha de programas de formación e fomento de actividades alternativas.

Dentro do programa considérase fundamental implementar medidas para fomentar o acceso da muller ao sector pesqueiro marisqueiro e da acuicultura, fomentar o asociacionismo entre ese colectivo e o acceso aos cargos directivos dos órganos reitores das Confrarías de pescadores.

Prevese asesoramento ás mulleres para fomentar a súa participación nas actividades extractivas e no goberno das entidades representativas do sector, farase en colaboración coas súas asociacións representativas ou ben directamente a través de xornadas informativas realizadas pola propia administración.

Fálase da introdución, sempre que legal e temporalmente sexa posible, nos contratos, convenios e demais figuras contractuais utilizadas para o desenvolvemento das actividades, cláusulas dirixidas a fomentar a igualdade.

Ademais, recolleranse os indicadores de cada actuación desagregados por sexo, incluíranse actuacións para mulleres nos plans e prioridades do programa e tratarase de fomentar a creación de empresas relacionadas co sector pesqueiro e as actividades relacionadas directamente coa pesca nas que se valore favorablemente a presenza de mulleres ou que sexan creadas a iniciativa de mulleres.

Tamén se pretende impulsar a participación das mulleres no funcionamento das confrarías, adaptando a normativa reguladora das mesmas para tratar de conseguir a paridade de xénero na composición dos órganos reitores das citadas entidades.

As intervencións a través da diversificación de actividades do sector pesqueiro e o apoio ás iniciativas de novas actuacións pode proporcionar datos relevantes sobre a presenza da muller no entorno pesqueiro; a avaliación dos indicadores será básica e necesaria para contar con datos relativos á realidade das intervencións acometidas.

E a posta en funcionamento de iniciativas públicas que promovan o emprendemento por parte do conxunto de persoas que viven da actividade pesqueira, e que axuden a completar os seus ingresos redundará nunha mellor calidade de vida e na construción dunha sociedade máis xusta e igualitaria.

En xeral, as medidas previstas no programa terán efecto positivo na igualdade de xénero. Non obstante, recoméndase aplicar o previsto no artigo 57 da Lei de Impulso Demográfico de Galicia, que prevé a introdución de criterios referidos ás políticas empre-

sariais en materia de conciliación da vida persoal, familiar e laboral e corresponsabilidade como criterios de adxudicación na contratación pública, e o previsto no VIII Plan Estratégico para a Igualdade de Oportunidades entre Mulleres e Homes 2022-2027 da Xunta de Galicia a este respecto: "A incorporación de cláusulas favorecedoras da igualdade de xénero no conxunto da actividade contractual e nas subvencións está, sen dúbida, cada vez máis estendida no sector público autonómico, aínda que precisa dunha aplicación máis contundente, por exemplo, mediante criterios de puntuación automática, non só aplicables aos casos nos que se produce un empate entre as ofertas"

No relativo aos indicadores das actuacións desagregados por sexo, remitímonos ao disposto no artigo 9 do Decreto legislativo 2/2015, do 12 de febreiro, polo que se aproba o texto refundido das disposicións legais da Comunidade Autónoma de Galicia en materia de igualdade "A totalidade das estatísticas e investigacións con eventual repercusión en cuestións de xénero realizadas pola Comunidade Autónoma de Galicia desagregará os datos en atención ao sexo e en atención ás circunstancias vinculadas ao xénero, como a asunción de cargas parentais e familiares. Da totalidade destas estatísticas e investigacións enviaráselle copia ao órgano competente en materia de igualdade"

PROGRAMA 723A-COMPETITIVIDADE E MELLORA DA CALIDADE DA PRODUCCIÓN PESQUEIRA E DA ACUICULTURA

O obxectivo deste programa é a adaptación da flota galega á dispoñibilidade dos recursos coa finalidade de evitar a sobreexplotación e acadar un desenvolvemento sostible do sector.

As grandes liñas de acción teñen como finalidade:

- Fomentar una pesca sostible.
- Fomentar unha acuicultura sostible.
- Incentivar os investimentos nos sectores da transformación e comercialización.

Como xa se sinalou anteriormente, as mulleres están presentes en todas as actividades do sector pesqueiro e acuícola. Non obstante, polo que se refire á acuicultura, o Diagnóstico sobre la situación de la mujer en el sector pesquero y acuícola, do MAPAMA recolle que as mulleres supoñen o 30% das persoas nesta actividade e que o 97% das mulleres que traballan neste sector o fan en establecementos dedicados á acuicultura mariña. Tamén se indica que a miticultura é unha das principais actividades económicas da costa galega e que, tradicionalmente, as bateas teñen sido negocios familiares cun gran compoñente feminino, que as mulleres alternaban con outros traballos na agricultura ou na pesca de baixura.

A través deste programa, procurase promover a igualdade no acceso ao emprego, nas condicións de traballo e na incorporación de mulleres ás actividades de conservación, protección e sustentabilidade da explotación dos recursos mariños.

Tal e como establece no Regulamento (UE) 508/2014 de FEMP, promoverase a igualdade entre homes e mulleres e a integración das cuestións de xénero nas diferentes etapas da execución do FEMP ; así mesmo promoveranse as operacións destinadas a incrementar o papel das mulleres no sector da pesca. Para isto nas convocatorias vanse priorizar os proxectos que conteñen un plan de actuación para a igualdade efectiva de mulleres e homes.

Como actividades previstas directamente relacionadas coa promoción da igualdade, sinálanse a adopción de medidas que permitan reforzar a toma de conciencia e incremento do interese das mulleres por asociarse e o fomento da participación nas organizacións profesionais, o fomento do emprendemento feminino, a concesión de axudas a entidades co obxecto de desenvolver proxectos que melloren a capacidade produtiva das zonas improdutivas (que no caso dos bancos marisqueiros situados na zona intermareal inciden nas mariscadoras), deseño de plans de igualdade e outras ferramentas ou utilización de linguaxe non sexista.

Cabe salientar que a través da Secretaría General de Pesca, do Ministerio de Agricultura, Alimentación e Medio Ambiente, elaborouse o Plan para a Igualdade de Xénero no Sector Pesqueiro e Acuícola (2015-2020), no que participaron e colaboraron as comunidades autónomas. O obxectivo deste Plan é servir de ferramenta para combater as situacións de discriminación que se producen neste sector, definindo os seguintes eixes, obxectivos e actuacións necesarios para desenvolver unha igualdade efectiva e real, non só teórica:

Eixe prioritario 1: Fomentar a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes no acceso ao mercado laboral no sector pesqueiro e acuícola e impulsar o emprendemento feminino.

Eixe prioritario 2: Mellorar as condicións de traballo, así como a calidade de vida das mulleres do sector pesqueiro e acuícola.

Eixe prioritario 3: Impulsar o recoñecemento e a igualdade de trato e non discriminación ás mulleres no sector pesqueiro e acuícola.

Eixe prioritario 4: Impulsar o liderado e empoderamento das mulleres do sector pesqueiro e acuícola.

Prevese a repercusión positiva da rendas das mulleres (mariscadoras) coa melloras da conservación e xestión das zonas marisqueiras e a creación de mais zonas produtivas.

Por último, teranse en conta, para as subvencións, criterios de selección relativos a que as empresas contén cun plan de igualdade ou outras medidas que contribúan a incrementar o papel da muller na pesca.

Tamén se terán en conta criterios que promovan a igualdade, como xa se fixo en anos anteriores, para as axudas para a transformación de produtos da pesca ou marisqueo e a acuicultura.

Valórase de xeito positivo que coas actuacións deste programa de gasto se contribúa a que siga a diminuír a brecha de xénero entre homes e mulleres no sector da pesca, de xeito que a muller teña un papel que estea en consonancia co que desenvolve actualmente na sociedade.

Por outro lado, recórdase o xa sinalado en programas anteriores e recollido no VIII Plan Estratéxico para a Igualdade de Oportunidades entre Mulleres e Homes 2022-2027 da Xunta de Galicia, relativo a que os criterios referidos a igualdade, tanto na contratación como no eido das subvencións, precisa dunha aplicación contundente e recomenda que tales criterios non se recollan para os casos nos que se producen empates, senón como criterios obxectivos de adxudicación, por exemplo.

PROGRAMA 723B-REGULACIÓN DAS PRODUCCIÓN E DOS MERCADOS DA PESCA

O obxectivo deste programa é fomentar todas aquelas actividades que repercutan favorablemente no consumo de produtos da pesca, do marisqueo e da acuicultura e polo tanto, repercutan na mellora da súa comercialización que valoricen esta actividade. Isto farase a través de accións tales como: programas de fomento do consumo de produtos pesqueiros frescos e en conserva nas dietas infantís e xuvenís dos nenos e nenas de Galicia, campañas dirixidas a mellorar a imaxe dos produtos da pesca ou a certificación da calidade.

Dende o punto de do análise de xénero, as medidas que se sinalan son:

- Redacción de materiais e documentación nos que se inclúan valores de igualdade, pluralidade de roles e corresponsabilidade ente mulleres e homes

- Utilización dunha linguaxe non sexista

- Na contratación administrativa, en caso de empate, aplicarase a preferencia de empresas que teñan implantado un plan de igualdade ou a Certificación Galega de Excelencia en Igualdade. No 2022 non foi necesario utilizar esta cláusula, xa que non se deu o caso de empate

Sínálase, ademais, que, no caso do programa de fomento do consumo de produtos pesqueiros nas dietas infantís e xuvenís non é posible establecer resultados referentes á igualdade de xénero.

Como análise destas medidas, hai que indicar, novamente, que no relativo á contratación administrativa hai que estar ao disposto pola Lei de impulso demográfico de Galicia, que prevé, no seu artigo 57, a introdución de criterios referidos ás políticas empresariais en materia de conciliación da vida persoal, familiar e laboral e corresponsabilidade como criterios de adxudicación (non de desempate), e ao previsto no VIII Plan Estratéxico para a Igualdade de Oportunidades entre Mulleres e Homes 2022-2027 da Xunta de Galicia: “A incorporación de cláusulas favorecedoras da igualdade de xénero no conxunto da actividade contractual e nas subvencións está, sen dúbida, cada vez máis estendida no sector público autonómico, aínda que precisa dunha aplicación máis contundente, por exemplo, mediante criterios de puntuación automática, non só aplicables aos casos nos que se produce un empate entre as ofertas”.

PROGRAMA 723C-DESENVOLVEMENTO SOSTIBLE DE ZONAS DE PESCA

O obxectivo deste programa é promover unha economía azul sostible nas zonas costeiras e dar resposta aos desafíos concretos do desenvolvemento económico e social das comunidades das zonas de pesca, mellorar a competitividade de PEMES e abordar outros retos da Política Pesqueira Común (PPC) como poden ser o cambio climático ou a creación de emprego.

Para iso, realízanse, entre outras, as seguintes actividades: convocatoria anual de axudas para proxectos ao abeiro das estratexias aprobadas para o desenvolvemento local das zonas pesqueiras, fomento do benestar social e do patrimonio cultural e medioambiental, mellorar a formación ou reforza o papel das comunidades pesqueiras no desenvolvemento local.

Desde o punto de vista do xénero, prevese que en todas as fases de execución do FEMPA (Programa operativo 2021-2027 do Fondo Europeo Marítimo, de Pesca e Acuicultura) se promoverá a igualdade de xénero, a inclusión, a igualdade de oportunidades e a non discriminación. En concreto, sinálanse os posibles efectos do programa sobre un e outro sexo: promoción de proxectos por parte de mulleres vinculadas co sector da pesca, creación e mantemento de emprego feminino nas zonas costeiras e mellora da formación das mulleres do sector da pesca.

Valóranse positivamente as intencións do programa, aínda que non se sinalan medidas concretas para acadar os fins sinalados, como si se fai noutros programas da mesma consellería.

A continuación preséntanse os indicadores e os seus valores previstos para o ano 2023, para coñecer a desagregación por sexo e a estimación da proporción de mulleres nos programas desta Consellería.

E1 - Eixe 1. O reto demográfico

PA01 - Acadar un nivel de emprego elevado e de calidade, que garanta o equilibrio entre a vida profesional e a privada

E03 - Aumentar as competencias emprendedoras, impulsar a creación de empresas e iniciativas de traballo por conta propia sustentables e

OO01 - Programas de fomento da contratación por conta allea.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
SC01.H	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Homes	4,0	Nº
SC01.M	Persoas desempregadas, incluídos os de longa duración. Mulleres	3,0	Nº

E3 - Eixe 3. Competitividade e crecemento

PA05 - Aproveitar as potencialidades de Galicia cara a un sector primario moderno e competitivo

E04 - Potenciación da xestión sostible, eficiente e competitiva da pesca e a acuicultura que minimize os impactos do cambio climático e

OO02 - Actividades de divulgación.

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P227.H	Participantes en accións de formación. Homes	10,0	Nº
P227.M	Participantes en accións de formación. Mulleres	10,0	Nº

OO09 - Cooperación e intercambio de experiencias, promoción do patrimonio e dos produtos da pesca e acuicultura, dinamización, mellora da

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P398.H	Empregos creados (homes)	5,0	Nº
P398.M	Empregos creados (mulleres)	5,0	Nº
P399.H	Empregos mantidos (homes)	5,0	Nº
P399.M	Empregos mantidos (mulleres)	5,0	Nº

E05 - Mellorar a calidade e resultados do ensino relacionado coas actividades agroforestais e marítimo-pesqueiras para facilitar a incorporación

OO01 - Desenvolver os cursos e os módulos profesionais náutico e marítimo-pesqueiro nos portos e nos centros de ensino oficiais

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P227.H	Participantes en accións de formación. Homes	4.052,0	Nº
P227.M	Participantes en accións de formación. Mulleres	1.498,0	Nº

OO02 - Impulsar accións complementarias á formación dentro do Plan Integral de Formación Marítimo-Pesqueiro de Galicia

INDICADOR		Valor Previsto	Unid. Medida
P033.H	Alumnado beneficiario por bolsas. Homes	1,0	Nº
P033.M	Alumnado beneficiario por bolsas. Mulleres	3,0	Nº

Conclusións:

En xeral, prevese que os programas de gasto da Consellería do Mar teñan un impacto positivo desde o punto de vista do xénero, xa que se van promover proxectos, por parte de mulleres, vinculadas co sector da pesca e tamén se van implementar medidas para fomentar o acceso da muller ao sector pesqueiro, marisqueiro e da acuicultura.

Tamén se vai fomentar o asociacionismo feminino no sector da pesca así como o acceso das mulleres aos cargos directivos de distintos órganos participativos para conseguir unha presenza máis equitativa.

Vaise ampliar a oferta formativa da familia marítimo-pesqueira, tanto nos centros dependentes da consellería, como da formación impartida nos portos, como da formación para a obtención de certificados de mariscadora ou de percebeira co obxectivo de ampliar

as oportunidades de acceso das mulleres á formación e deste xeito reducir a brecha de xénero no emprego no sector da pesca.

Vanse desenvolver actuacións enfocadas á creación e mantemento de emprego feminino nas zonas pesqueiras.

Ademais, coa mellora da conservación e xestión das zonas marisqueiras pódese prever que se produza un incremento nas rendas das mulleres.

No que respecta á propia organización interna da consellería, é salientable que se trate da consellería con mais altos cargos femininos (77,78%).

Por outro lado, na execución dos programas de gasto, haberá que ter en conta que o ámbito de intervención 4 do VIII Plan Estratéxico para a Igualdade de Oportunidades entre Mulleres e Homes 2022-2027 da Xunta de Galicia é o “Ámbito 4. Igualdade de oportunidades para as mulleres rurais e do mar”. O reto ao que se enfronta é eliminar os obstáculos que representan unha dobre discriminación para as mulleres rurais e do mar e facilitarles o acceso aos recursos necesarios para a súa autonomía nos distintos ámbitos. Para iso, establécense 4 liñas de actuación: apoiar a autonomía económica e a mellora das condicións laborais das mulleres rurais e do mar, contribuír á participación social, ao poderamento e á visibilización das mulleres rurais e do mar, reforzar os mecanismos de prevención e protección fronte a violencia de xénero nas zonas rurais de Galicia e fortalecer os recursos e impulsar a planificación e a coordinación para a igualdade de oportunidades no medio rural.

Desde o punto de vista de actuacións transversais, recórdase o xa sinalado nos diferentes programas de gasto relativo á contratación pública e ás subvencións. Por un lado, a Lei de Impulso Demográfico de Galicia, insta a utilizar, como criterios de adjudicación (non de desempate) na contratación pública criterios cualitativos, vinculados ao obxecto do contrato, referidos a políticas empresariais en materia de igualdade. Por outro lado, no citado VIII Plan Estratéxico para a Igualdade de Oportunidades entre Mulleres e Homes 2022-2027 da Xunta de Galicia, sinala que: “A aplicación do enfoque de xénero ao conxunto da xestión pública debe realizarse dun xeito máis sistemático e intenso. A incorporación de cláusulas favorecedoras da igualdade de xénero no conxunto da actividade contractual e nas subvencións está, sen dúbida, cada vez máis estendida no sector público autonómico, aínda que precisa dunha aplicación máis contundente, por exemplo, mediante criterios de puntuación automática, non só aplicables aos casos nos que se produce un empate entre as ofertas.”

